

NEW EDITION

C O L L O Q U I A L
C Z E C H

The Complete Course for Beginners

James Naughton

MASTER THE EVERYDAY
LANGUAGE

UP-TO-DATE CULTURAL
SITUATIONS

ACCESSIBLE AND
THOROUGH

ROUTLEDGE

Colloquial

Czech

THE COLLOQUIAL SERIES

Series Adviser: Gary King

The following languages are available in the Colloquial series:

Afrikaans	German	Romanian
Albanian	Greek	Russian
Amharic	Gujarati	Scottish Gaelic
Arabic (Levantine)	Hebrew	Serbian
Arabic of Egypt	Hindi	Slovak
Arabic of the Gulf	Hungarian	Slovene
Basque	Icelandic	Somali
Bengali	Indonesian	Spanish
Breton	Irish	Spanish of Latin America
Bulgarian	Italian	Swahili
Cambodian	Japanese	Swedish
Cantonese	Korean	Tamil
Catalan	Latvian	Thai
Chinese (Mandarin)	Lithuanian	Turkish
Croatian	Malay	Ukrainian
Czech	Mongolian	Urdu
Danish	Norwegian	Vietnamese
Dutch	Panjabi	Welsh
English	Persian	Yiddish (forthcoming)
Estonian	Polish	Yoruba
Finnish	Portuguese	Zulu (forthcoming)
French	Portuguese of Brazil	

COLLOQUIAL 2s series: *The Next Step in Language Learning*

Chinese	German	Russian
Dutch	Italian	Spanish
French	Portuguese of Brazil	Spanish of Latin America

All these Colloquials are available in book & CD packs, or separately. You can order them through your bookseller or via our website www.routledge.com.

Colloquial Czech

The Complete Course for Beginners

James Naughton

First edition published 1987
by Routledge & Kegan Paul Ltd.

Second edition published 1999
by Routledge

This third edition published 2011
by Routledge
2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN

Simultaneously published in the USA and Canada
by Routledge
711 Third Ave, New York, NY 10017

Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group, an informa business

© 1987, 1999, 2011 James Naughton

The right of James Naughton to be identified as author of this work has been asserted by him in accordance with sections 77 and 78 of the Copyright, Designs and Patents Act 1988.

Typeset in Avant Garde and Helvetica by
Graphicraft Limited, Hong Kong

All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publishers.

British Library Cataloguing in Publication Data

A catalogue record for this book is available from the British Library

Library of Congress Cataloging in Publication Data

Naughton, J. D. (James D.), 1950–

Colloquial Czech : the complete course for beginners / James Naughton.
p. cm.

Includes bibliographical references and index.

1. Czech language—Textbooks for foreign speakers—English.
 2. Czech language—Grammar.
 3. Czech language—Spoken Czech.
 4. Czech language—Sound recordings for English speakers.
- I. Title.

PG4112.N38 2010

491.8'682421—dc22

2010005856

ISBN 13: 978-0-415-49631-5 (pbk)
ISBN 13: 978-0-415-49633-9 (audio CDs)
ISBN 13: 978-0-415-49632-2 (pack)
ISBN 13: 978-0-415-58827-0 (MP3s)
ISBN 13: 978-0-203-87827-9 (ebk)

Contents

Acknowledgements	vii
Abbreviations	ix
Introduction	xi
Pronunciation guide	xvi
1 Vítám vás v Praze!	1
Welcome to Prague!	
2 Co děláte?	23
What are you doing?	
3 Rodina a práce	44
The family and work	
4 Město a sídliště	61
The city and the housing estate	
5 Hudba, jídlo, byt	79
Music, food, the flat	
6 Doprava, cestování, počasí	98
Transport, travel, the weather	
7 Jídlo, šaty, tělo	122
Food, clothes, the body	
8 Telefon, den, týden	142
The telephone, the day, the week	
9 Barvy, zájmy, politika	164
Colours, interests, politics	
10 Pohostinství a domácnost	183
Hospitality and the household	
11 Obchod a potraviny	204
The shop and groceries	
12 Hotel – Kolik je hodin?	224
The hotel – What time is it?	

13	Přátelství a volný čas	244
	Friendship and leisure time	
14	Obchodní dům a turistika	266
	The department store and tourism	
15	Podmínky a životní úroveň	290
	Conditions and living standards	
16	Restaurace	313
	Restaurants	
	Grammar summary	338
	Key to exercises	366
	Czech–English glossary	388
	English–Czech glossary	435
	Index of language points	448

Acknowledgements

I am much indebted to a whole number of persons, amongst them Jana Dankovičová, Marie Svobodová, Vanda Pickett, and Tereza Matějková, as well as the students attending my classes over the years, and others unnamed here (but not ignored or forgotten!), for their always helpful suggestions, corrections and useful advice. If I have failed to take any points properly on board, the fault is mine. Grateful thanks go also to my anonymous editorial readers, my sharp-eyed copy editor Helena Power, the speakers on the recording, and all the publishing staff involved in the making of this, and previous editions, of this book.

Abbreviations

Labelling of style, usage, register:

- * common forms which are spoken usage
(but non-standard in writing)
- coll.* (a) more colloquial words, (b) less formal grammatical usage

Grammar and parts of speech:

- ll divides male and female variant nouns
- > arrow-head pointing forward to the perfective verb
- < arrow-head pointing back to the perfective verb
- + separates 'single' and 'habitual/repeated' verbs of motion;
or precedes the case required after any word
- acc.* accusative case
- adj.* adjective
- adv.* adverb
- dat.* dative case
- f.* feminine gender
- freq.* frequentative verb
- gen.* genitive case
- impf.* imperfective verb
- ins.* instrumental case
- loc.* locative case
- m.* masculine gender
- ma.* masculine animate
- mi.* masculine inanimate
- n.* neuter gender
- nom.* nominative
- pf.* perfective verb
- pl.* plural
- sg.* singular
- voc.* vocative case

Other:

<i>lit.</i>	literally
s/he	he <i>or</i> she

Introduction

The course

This third edition of my *Colloquial Czech* is a revised version of the edition first printed in 1999. Ten years have passed. It was time to update the dialogues and vocabulary here and there, and respond in places to user feedback.

The presentation of the grammar has been adjusted at various points, in order to distribute material more evenly between lessons and make the exposition of points a closer match for my reference volume *Czech: an Essential Grammar* (Routledge, 2005). The Czech–English glossary is more comprehensive. Letter-writing has mostly given way to emails, mobile phones with text messaging are busily in use, and computers are everywhere around us. The recordings are new, and more carefully paced, we hope. The course aims as before to take you up to a level at which you can begin to communicate with success on a range of essential topics, as well as tackle books, the press and other media (with the help of a decent dictionary, see below).

The language is a hard one for English speakers, so no foolish promises are going to be made to you about how easy or straightforward your task will be. There is much alien grammar, as well as alien vocabulary, to be assimilated, step by step, and there's no way to avoid making robust efforts over a period of time if you want to complete the course successfully!

Exactly how you advance through the units will depend on factors such as your previous experience of language learning and whether you have a teacher or not. The order of items in each unit suggests the author's own personal approach. Take things as they come. Tackle dialogues with their new vocabulary before making a more detailed study of the new language points. Use the exercises to monitor your

progress. Back up your progress with the short further texts for reading. (Most of the units contain two broadly equal cycles of dialogues and language points.) You should not really expect to get through a unit adequately at one sitting. If working alone, proceed at your own pace. The units are designed to break down into smaller, bite-sized segments.

Use of the accompanying recordings is especially advisable for learners working on their own. Listen to the dialogues, after preparing them from the book. Re-read them and study the language points more thoroughly. Repeat, until you reach a level where you can follow the dialogues adequately, and tackle the recorded exercises.

English versions of the dialogues are provided in the earlier part of the course, but are phased out by the end of Unit 6. By this time the learner should have become sufficiently accustomed to Czech word order and structures to cope without this life-support. If a detail here and there remains puzzling, just carry on without worrying too much, especially if you are without a teacher. Don't expect to assimilate everything perfectly the first time round. Many things which seem hard at first will be easier when you revisit them later.

Language

Czech is closely related to Slovak and Polish, and somewhat less closely to Russian. Words like **sestra** 'sister' and **tři** 'three' show the ultimate Indo-European origins of the language, shared with English, but long evolution has meant that in general Czech is almost totally incomprehensible to the English eye or ear, leaving aside those relatively few easily spotted loan words like **sport**, **film** or **hotel** which are to be found in other European languages, including English.

A written form of Czech began to be employed regularly from the later thirteenth century onward. The language had already evolved into something recognisably close to its present-day grammatical shape by the seventeenth century (as indeed had English). By the later eighteenth century Czech had become overshadowed by German in education and public life, but from the time of the ensuing 'National Revival', as it is traditionally called, and increasingly effectively in the second half of the nineteenth century, Czech writers, scholars, activists and public figures worked to achieve a much stronger official

status for the language in public life within Austria-Hungary, with an increasingly vigorous Czech-language press and national institutions of education and the arts. The use of Czech became much more widespread in administration and public life, even before the creation of Czechoslovakia and national independence after the First World War, in 1918.

Today there remains still a clearly felt contrast between standard written and most people's everyday spoken norms – as if standard Czech is language 'wearing its respectable jacket and tie' – though you may find this contrast most evident in the usage of Prague and Bohemia, as speakers often tend to favour a more standard version of Czech in Moravia (where the older local dialects differed more strongly). Some of the differences between standard usage and relaxed everyday usage will be noted during the units, but most of the dialogues and texts aim at a usage compatible with both acceptable speech and standard writing – a colloquial form of standard Czech.

History

Any language will reflect and contain the history and fortunes of the people who have spoken it over the centuries. Before 1918 the historic lands of the Czech Crown – Bohemia, Moravia and part of Silesia – were for a long time part of the Austro-Hungarian Empire, ruled over by the Habsburgs, almost continuously, for nearly four centuries. After the First World War, and the fall of the Habsburg Empire, this area was the western part of the new republic of Czechoslovakia, under its first president Masaryk (with Slovakia, formerly Upper Hungary, in the east). During the Second World War the truncated Czech Lands became a Nazi Protectorate. Restored to independence in 1945, Czechoslovakia soon became a part of the Soviet-dominated Eastern bloc, ruled by Communist regimes from February 1948. The reform movement of the later 1960s was halted by the Warsaw Pact invasion of Czechoslovakia in August 1968.

The Czech Republic received its present political shape when Czechoslovakia split, non-violently, into its Czech and Slovak components at the end of 1992. This 'Velvet Divorce' had been preceded by the 1989 'Velvet Revolution', which saw the fall of Communism in Czechoslovakia. Now a member of the European Union, the country

today continues to grapple politically and economically with the challenges and changes of the post-Communist years. The population of the Czech Republic is around ten million, but there are also many people of Czech birth and descent scattered around the globe.

Prague as the country's capital is of course much visited by foreign tourists, drawn by its fine architecture and musical life, amongst its other attractions, one of which is certainly the famous beer. Nowadays many English speakers live and work there, often employed by multinational companies. The rest of the country has its own special attractions: the lively second city of Brno in Moravia, medieval and Baroque towns and churches, country houses, castles, forests and mountains, ski-resorts, local beers . . . and the less familiar local wines.

Czech literature has received a notably favourable reception from English readers during the last half century or so, through fiction writers such as Milan Kundera, Josef Škvorecký and Bohumil Hrabal, the dramatist Václav Havel (later Czech president), and (for some readers at least) its translated poets such as Jaroslav Seifert, Vladimír Holan or Miroslav Holub. The composers Smetana, Dvořák and Janáček need no introduction to lovers of classical music, whilst many readers have also encountered one or two earlier twentieth-century writers such as Jaroslav Hašek, author of the rambling comic novel *The Good Soldier Švejk*, or Karel Čapek, who supplied the word 'robots' to the English language via his science-fiction play *R.U.R. (Rossum's Universal Robots)*. Similarly, at various times in the last century or so, Czech film, photography, theatre, art and modern architecture have all won considerable prestige internationally.

Some further study material

It is perhaps rather premature at this moment, if you are just beginning this course, or thinking of buying it, to recommend the purchase of other books, but quite soon you are bound to want a decent dictionary, if you are serious about learning Czech, and for revision purposes it is often good to acquire further learning material.

Here are just a few suggestions:

James Naughton, *Czech: an Essential Grammar*, London: Routledge, 2005. (More detailed reference. Outlines the grammar in a similar way to this volume.)

Ivana Rešková and Magdalena Pintarová, *Communicative Czech (Elementary Czech and Intermediate Czech)*, Jihlava/Prague: Univerzita Karlova, 1996–7 and later printings. (Attractively presented classroom material and exercises. Look out also for other Czech-produced courses for beginners, by Lída Holá and others, in case they appeal, especially if you are visiting or living in the Czech Republic.)

Thomas Dickins, *Spoken Czech*, Wolverhampton: University of Wolverhampton, 1993. (Video material.)

Josef Fronek, Světlana Obenausová and David Bickerton, *Mluvte s námi česky! Audiovizuální kurs*. Glasgow: Glasgow University, 1995 (Audio-visual course.)

Phrase-books, etc. may also be useful, e.g. Berlitz, Collins, Rough Guide.

Amongst the more recent dictionaries, Josef Fronek's have been well received for their clarity of presentation:

Josef Fronek, *English-Czech Czech-English Dictionary (Anglicko-český a česko-anglický slovník)*, Prague: Leda, 1998, etc.

Josef Fronek, *Velký česko-anglický slovník*, Prague: Leda, 2000. (Large Czech-English.)

Josef Fronek, *Velký anglicko-český slovník*, Prague: Leda, 2006. (Large English-Czech.)

The following remain invaluable, you may come to appreciate later, for showing the 'aspectual pairs' of verbs. The second also offers a really wide range of vocabulary for reading literature:

Ivan Poldauf, ed., *Anglicko-český česko-anglický slovník*, Prague: SPN, 1994, etc.

Ivan Poldauf, ed., *Velký česko-anglický slovník*, Čelákovice: WD Publications/New York: Hippocrene Books, 3rd edition, 1996, etc.

The following monolingual dictionary is well worth obtaining for more advanced work in Czech, as it contains many useful brief examples of idiom and usage:

Josef Filipec et al., *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, 2nd edition, Prague: Academia, 1994, etc.

Pronunciation guide

Czech spelling is generally pretty straightforward, compared with English, and after a reasonable amount of effort you will also probably find the pronunciation of the language one of its less difficult features.

Vowels (CD1; 2–3)

Czech vowels **a**, **e**, **i/y**, **o**, **u** are quite close to the English vowel sounds in ‘tuck, tech, tick, tock, took’. (There’s no difference in sound between **i** and **y**, but the letter used affects the pronunciation of preceding **d**, **t**, **n** – see below.)

With acute signs added (**á**, **é**, **í/ý**, **ó**, **ú**), the vowels are pronounced longer: roughly like ‘ah, eh, ee, aw, oo’. In native words the long vowel **ú** is normally spelt **ů** (with a **kroužek** ‘little circle’), except when it is the first letter in a word.

Word stress is on the first vowel (long or short!). Practise saying these words. (You needn’t worry about what they mean just yet but, if you’re curious, you will find most of them, except for certain grammatical forms, in the glossary at the back.)

a – á	ano, ale, dal – dál, kráva, málo, malá
e – é	ne, den, nese – krém, léto, milé, malé
i, y – í, ý	byl/bil, syn, vina – bílý, býk, víno, sýr, malý
o – ó	ona, slovo, doma – gól, móda, haló
u – ú/ů	ruka, ruku, domu – dům, domů, úkol

There are also three diphthongs (combinations) in which the first vowel, pronounced as above, merges quickly into a very short *u* sound. The commonest is **ou**:

ou	bouda, malou, náhodou, nesou
-----------	-------------------------------------

The other two only appear in foreign loan words, whose meaning is usually easy to guess:

au **auto** ‘car, automobile’, **autobus** ‘bus’, **restaurence** ‘restaurant’

eu **euro** ‘euro’, **pneumatika** ‘(pneumatic) tyre’, **neutralita** ‘neutrality’

Other sequences of vowel letters are pronounced as two syllables:

ie ‘i-ye’ e.g. **Anglie** ‘England’

io ‘i-yo’ e.g. **rádio** ‘radio’

ao ‘a-o’ e.g. **kakao** ‘cocoa’

Consonants (CD1; 4–5)

We can almost take for granted **b**, **d**, **f**, **g** (as in ‘good’), **h**, **k**, **l**, **m**, **n**, **p**, **s** (as in ‘sun’), **t** (as in ‘stop’), **v**, **x** and **z**, as they are pronounced much the same as in English. However: **k**, **p**, and **t** in fact lack the typical English slight puff of air following them (unless they come at the end of a word):

kilo, **ruka**, **pil**, **koupil**, **ten**, **to**, **ta**

H is pronounced more deeply, hollowly, than the English version:

holit, **haló**, **mnoho**, **nahý**

Distinguish **h** from **ch**, which is pronounced as in the Scottish word ‘loch’ (*not* like a regular English ‘ch’!):

chudý, **chyba**, **ucho**, **chladno**

R is briefly trilled, again as in Scottish English, and uttered clearly in all positions:

rád, **ruka**, **Karel**, **hora**, **pár**, **sestra**, **horko**

Both **r** and **l** can act as vowels, creating syllables of their own:

krk, **bratr**, **tvrďý** – **plný**, **vlna**, **nesl**, **sedl**

People may try to get you to repeat one rather silly traditional tongue-twister, which suggests, falsely, that the language rather

lacks vowels. It literally means ‘stick (your) finger through (your) neck/throat’:

Strč prst skrz krk.

Qu (pronounced [kv]) and **w** (pronounced [v]) turn up in some non-native words, and in such words **s** is sometimes pronounced [z] (e.g. words for ‘-isms’ ending in **-ismus**):

western [vestern], **WC** [vétsé], **quasi-/kvazi-**, **Josef** [Yozef],
feminismus [feminizmus]

‘Soft’ consonants (CD1; 6–9)

It is important for Czech spelling and grammar to identify the so-called ‘soft’ consonants as a distinct group. These are the consonants described below which are spelt with fancy diacritic (‘accented’) letters **č, d’, ě, ř, š, t’, ž** plus consonants **c** (usually) and also **j**.

All the ‘soft’ consonants except for **c** and **j** are written with a ‘soft sign’, usually written and printed **’**, and called a ‘hook’ (**háček**). ‘Soft’ **t** and **d** are also handwritten with a **háček**, but printed **t’, d’**, with a closely linked apostrophe. Their capital forms are **Ť, Ď**.

C is pronounced like *ts* in ‘bats’ and ‘tsunami’ (and *not* like **k**):

cesta, noc, cena, práce

J is pronounced like *y* in ‘yes’ and ‘yawn’:

jeden, já, moje, ahoj

Č, š and **ž** are pronounced like ‘chin’, ‘shin’, and ‘vision’:

Čech, Angličan, klíč, čeká

šest, máš, špatný, píšeš

žena, život, můžeš, muži

Ď/d’, Ť/t’ and **Ň/ň** are close to British English ‘duty’, ‘tune’, ‘new’ (as pronounced *dyooty, tyoon, nyoo*):

d’ábel, Lád’a, mad’arský

t’uknout, chut’, kot’ata

koňak, píseň, promiň

The real Czech speciality is **ř**, a single sound which is pronounced like a flatly trilled **r** with a simultaneous **ž/š**-like friction. You may have heard it in the name of the Czech composer Antonín Dvořák:

Dvořák, řeka, říkat

Distinguish **hořký** ‘bitter’ from **horký** ‘hot’.

You may find **ř** a little easier to pronounce after another consonant:

tři, při, přece, dřív, křičet, zavřít

Consonant groups (CD1; 10)

Czech likes an occasional consonant cluster, though they don't really dominate the language as much as rumour would suggest. Try saying these various examples. Especially hard are:

hřbitov, křtiny (both *two* syllables only! – **ř** does *not* make a syllable)

Easier examples are:

mnoho, hluboký, okno, vždyt', vždycky

These are perhaps harder to say correctly:

psi, chci, chtěl, čtvrt, čtyři

Note also the gentle initial **j** before a following consonant in:

jdu, jdeš, jde, jmenovat

In ordinary speech these simplify to [du], [de] and [menovat]. You can imitate this to avoid sounding over-fussy. **Jdu** means ‘I go’. The negative form is **Nejdu** ‘I do not go’. Here the **j** is not word-initial and must be pronounced.

Another usually rather swallowed-up sound is the **d** sound in words like **dnes, jedna** or **ledna**. (You may well do that automatically, without thinking about it.)

‘Soft’, ‘hard’ and ‘ambivalent’

After soft consonants (see above) the ‘i’ vowel is normally only spelt with **i/í**, called ‘soft i’ (**měkké i/í**):

zboží ‘goods’, **žít** ‘to live’, **žil** ‘he lived’, **oči** ‘eyes’, **uši** ‘ears’

The other ‘non-soft’ consonants (i.e. those without diacritics over them) are regularly followed by the ‘i’ vowel spelt with ‘hard y’ (**tvrdé y/ý**), pronounced identically:

mladý ‘young’, **ty** ‘you’, **česky** ‘in Czech’, **sestry** ‘sisters’

However, the so-called ‘ambivalent’ (**obojetné**) consonants **b, p, m, v, f** and **l, s, z** may be followed by either **i/í** or **y/ý** – i.e. these consonants may be treated as either ‘hard’ or ‘soft’, and you just have to learn the right spelling. A few pairs of words differ only in their spelling, e.g. **byl** means ‘he was’, but **bil** means ‘he beat’.

Non-native words may break the usual rules, e.g. **cynický** ‘cynical’, **kino** ‘cinema’.

Consonants before ě and i (CD1; 11)

The letter **ě** indicates that preceding **d, t** or **n** is to be pronounced **d’, t’, ň**. The vowel itself is simply pronounced like an ordinary Czech **e**:

dělat, tělo, německý, vidět

Groups **bě, pě, vě, fě** are pronounced as if they were spelt **bje, pje, vje, fje**. Compare the English sounds in ‘beauty’, ‘pure’, ‘view’ and ‘few’. The group **mě** is usually pronounced **mňe** (some speakers say **mje**):

běhat, pět, věc, žirafě, mě (same as **mně**), **měsíc, mámě**

No other consonants are followed by the letter **ě** – other consonants always occur with a following plain **e** instead.

Before the ‘soft’ vowels **i/í** you also regularly pronounce **d, t, n** as **d’, t’, ň**. In other words, the ‘soft’ sign is omitted here (since after ordinary **d, t, n** Czech habitually spells a ‘hard’ **y/ý**):

d’ **vidím** [vid’ím], **lidi** [lid’i], **rádi** [rád’i]

t’ **děti** [d’et’i], **tisíc** [t’isíc], **ti** [t’i]

ň **nic** [ňic], **oni** [oňi], **kniha** [kňiha]

Note what happens when endings are added to words or word roots ending in one of these three soft consonants:

lod' 'boat', *but* **na lodi** [lod'i] 'on a boat', **lodě** 'boats'
vidět 'to see', *but* **vidím** 'I see'

Listen carefully to the sound differences between:

ti kamarádi (soft **t'** and **d'**) and **ty kamarády** (ordinary **t** and **d**)
ti páni (soft **t'** and **ň**) and **ty pány** (ordinary **t** and **n**)
ti studenti (soft **t'** twice) and **ty studenty** (ordinary **t**)

Within foreign loan words however this rule fails to apply, to avoid re-spelling. So you use a 'hard' **t**, **d** and **n** in foreign words such as:

diplomat 'diplomat', **politika** 'politics', **nikotin** 'nicotine'

Voiced and voiceless consonants (CD1; 12–13)

This section explains some finer (and less essential) details about the pronunciation of consonants. (Beginners may prefer to skip this section for now, if it's all getting a bit too much. Come back later.)

In the following pairs of consonants the first is normally 'voiced' (produced with humming vocal chords), the second is its 'voiceless' pair:

b – p	v – f
d – t	d' – t'
g – k	h – ch
z – s	ž – š
dz – c	dž – č

When any of these consonants are next to one another, in general they share the same voice quality, 'voiceless' or 'voiced', regardless of the spelling. The quality takes its cue from the last consonant.

Typically, one consonant becomes 'voiceless' to match the next:

včera [fčera], **těžký** [t'eškí], **lehký** [lechčí], **sladký** [slatkí],
Zuzka [Zuska]

In these examples one consonant becomes 'voiced' to match the next:

kde [gde], **kdo** [gdo], **prosba** [prozba], **leckdo** [ledzgdo]

But voiced **v** has no effect on preceding consonants:

svůj, svoje, tvůj, tvoje, svatý, svět

And words with the group **sh** are most often pronounced [sch]:

na shledanou [naschledanou] ‘goodbye’

The ‘voiced’ members of this list also typically ‘devoice’ when they come at the end of a word, before a pause:

hrad [hrat], **sníh** [sňích], **už** [uš], **krev** [kref]

Prepositions, like **v** ‘in’, **s** ‘with’, **do** ‘into’, are pronounced together with the next word. If they contain a vowel, they usually take the stress away from the following word:

v Praze [fpraze] ‘in Prague’, **z Prahy** [sprahy] ‘from Prague’

do Prahy [doprahy] ‘to/into Prague’

If the following word starts with a vowel, there may be a slight glottal stop, causing the preposition to have a voiceless consonant:

v Olomouci [f’olomouci] or [volomouci] ‘in Olomouc’

The alphabet

Alphabetical order is much the same as in English, but note that:

ch comes after **h** in the dictionary (e.g. **duch** after **duha**)

č, ř, š, ž also count as separate letters (after **c, r, s, z**)

Other letters (**d’, ň, á**, etc.) are *not* treated separately.

The letters may be spelled out as **á, bé, cé, čé, dé, d’é, ef, gé, há, chá, í** (měkké **i** = soft i), **jé, ká, el, em, en, ó, pé, kvé** (= q), **er, eř, es, eš, té, ú, vé, dvojité vé** (w = double v), **iks** (= x), **ypsilón** (**tvrdé y** = hard y), **zet, žet**.

A spot of geography

Now revise your pronunciation – **výslovnost** – with some basic place names. First the country itself:

Česká republika ‘the Czech Republic’, **Čechy** ‘Bohemia’,
Morava ‘Moravia’

The one-word term **Česko** is also used for the whole Republic (this is less formal).

řeky ‘rivers’ – **Vltava**, **Labe** ‘Elbe’, **Ohře**, **Berounka**, **Morava**,
Dunaj ‘the Danube’

hory ‘mountains’ – **Krkonoše** ‘the Giant Mountains, Riesengebirge’,
Krušné hory ‘the Ore Mountains, Erzgebirge’,
Šumava, **Český les** ‘the Bohemian Forest, Böhmerwald’

hlavní město ‘capital city’ – **Praha** ‘Prague’ (population over 1 million)

Its districts include **Staré Město** ‘the Old Town’, **Nové Město** ‘the New Town’,
Malá Strana ‘the Lesser Town’, **Hradčany** ‘the Castle district’,
Vyšehrad, **Vinohrady**, **Smíchov**, **Žižkov**.

města ‘cities/towns’ – **Brno**, **Plzeň** ‘Pilsen’, **Ostrava**, **Olomouc**,
Pardubice, **Hradec Králové**, **Ústí nad Labem**, **Liberec**

Basic numerals (CD1; 14)

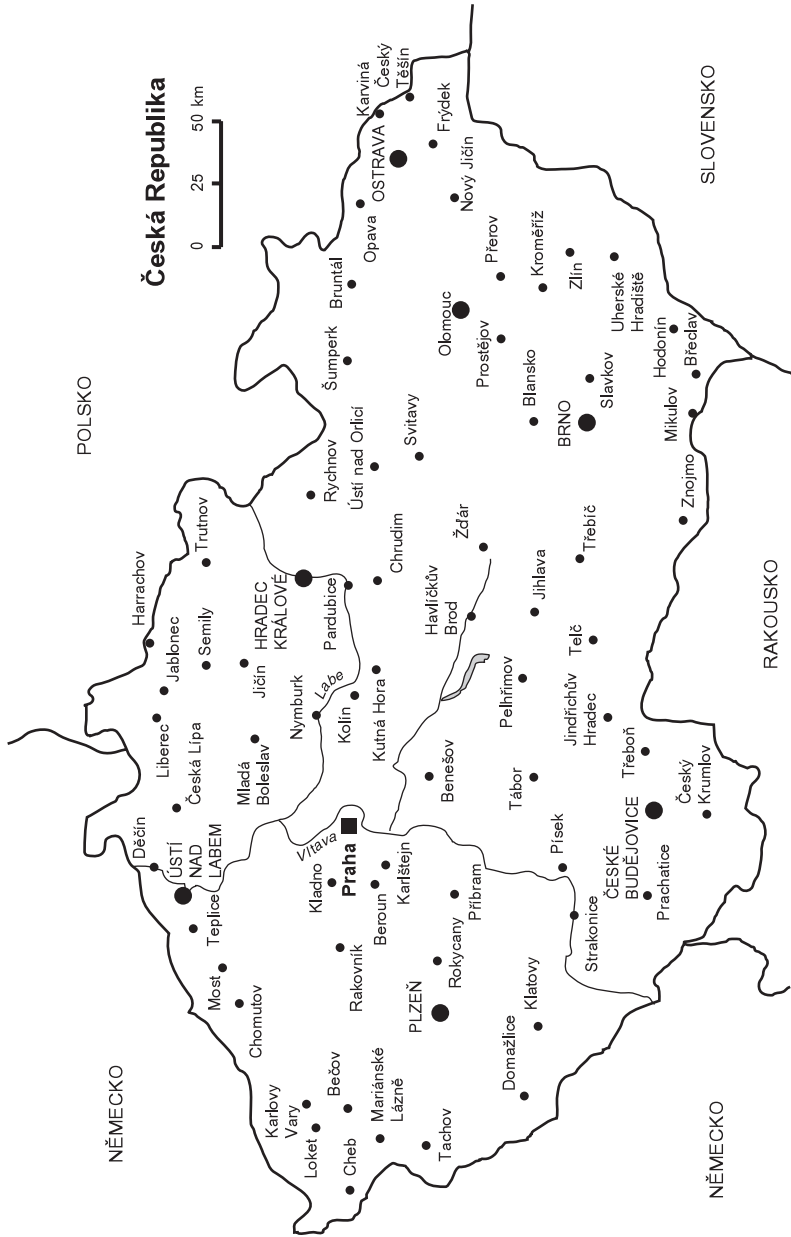
Now say and learn the numbers up to twelve:

0 **nula**, 1 **jeden** or **jedna**, 2 **dva**, 3 **tři**, 4 **čtyři**, 5 **pět**, 6 **šest**,
 7 **sedm**, 8 **osm**, 9 **devět**, 10 **deset**, 11 **jedenáct**, 12 **dvanáct**

For counting people normally use the form **jedna** for ‘one’.

The number 4 is often pronounced casually [štyři], which you may find easier than a careful [čtyři]. For 7 and 8 you will also hear [sedum], [osum].

Ještě jednou.	Once again.
Výborně!	Excellent!
Na shledanou.	Goodbye for now. ‘Au revoir.’

Unit One

Vítám vás v Praze!

Welcome to Prague!

In this unit you will learn about:

- greetings and basic phrases
- that/this
- questions
- 'yes' and 'no'
- gender and adjectives
- some basic verbs in the present
- addressing people
- the vocative

Dialogue 1

Letiště The airport (CD1; 15)

Neil Parker arrives in **Praha** 'Prague'. Notice how the word **Praha** changes in the phrase **v Praze**, meaning 'in Prague'. For 'Welcome to Prague' you say **Vítám vás v Praze**, literally 'I welcome you in Prague.'

NEIL Dobrý den. Vy jste Věra Benešová?

VĚRA Ano. To jsem já.

NEIL Těší mě. Já jsem Neil Parker.

VĚRA Vítám vás v Praze! Vy jste Američan?

NEIL Ne, já jsem Angličan. Moje manželka je Američanka.

VĚRA Ale mluvíte dobře česky!

- NEIL Učím se jen rok. Trochu rozumím, ale mluvím špatně.
 VĚRA Ale ne! Mluvíte pěkně! Máte kufr?
 NEIL Ano, mám. Samozřejmě. Tady je.
 VĚRA Tak dobře. Pojd'me. Auto čeká venku.
- NEIL *Hello. Are you Věra Benešová?*
 VĚRA *Yes. That's me.*
 NEIL *Pleased to meet you. I'm Neil Parker.*
 VĚRA *Welcome to Prague! You're American, aren't you?*
 NEIL *No, I'm English. My wife is American.*
 VĚRA *But you speak Czech (very) well!*
 NEIL *I've only been learning for a year. I understand a bit, but I speak badly.*
 VĚRA *No! You speak (really) nicely/well! Have you got a suitcase?*
 NEIL *Yes I have. Of course. Here it is.*
 VĚRA *Okay then. Let's go. The car's waiting outside.*

Vocabulary

dobrý den	hello (<i>lit.</i> 'good day')
(já) jsem	I am
(vy) jste	you are
těší mě	pleased to meet you (<i>lit.</i> 'It pleases me')
vítám vás	welcome (<i>lit.</i> 'I welcome you')
Praha, v Praze	Prague, in Prague
ano – ne	yes – no
(pan) Beneš, (paní) Benešová	(Mr) Beneš, (Mrs) Benešová (<i>female form adds -ová</i>)
Američan Američanka	(an) American man, woman (<i>female adds -ka</i>)
Angličan Angličanka	(an) Englishman, woman
Čech Češka	(a) Czech man, woman
můj manžel moje manželka	my husband, my wife
mám, máte	I have, you have
mluvím, mluvíte	I speak, you speak

rozumím, rozumíte	I understand, you understand
učím se, učíte se	I am learning, you are learning (<i>lit.</i> 'teaching yourself')
dobře/pěkně – špatně	well (fine, good, okay)/nicely – badly
tady je	here it is
pojd'me	let's go
ale	but
auto	car
čeká	is waiting, waits
jen, jenom	only
kufr	suitcase
letišťe n.	airport
rok	(for) a year
samozřejmě	of course (<i>lit.</i> 'self-evidently')
tak	so
trochu	a little, a bit
venku	outside

Language points

'Hello' **and** 'goodbye'

The basic everyday greeting is:

Dobrý den. Hello (*lit.* 'Good day').

This is used at any time during the day, until evening, and people often say (or mutter) it when entering a restaurant, smaller shop, train compartment, etc. or when starting to speak to someone.

First thing in the morning, up till about 9 a.m., you can also say:

Dobré ráno/Dobré jitro. Good morning.

The standard evening greeting is:

Dobrý večer. Good evening.

You can only really say 'Good night' last thing at night, at bedtime:

Dobrou noc. Good night.

(Note how here the word for ‘good’ changes its ending to **-ou**. This is something we shall look at in more detail very soon. Meantime, just pick up the phrases.)

Learn also the polite phrase said by Czechs before a meal:

Dobrou chut’. Enjoy your meal (*lit.* ‘Good appetite’).

The standard phrase for ‘goodbye’ means literally ‘onto seeing-again’, much like French *au revoir* and German *auf Wiedersehen*:

Na shledanou. Goodbye.

Three casual greetings mean both ‘hello’ and ‘goodbye’!

Ahoj/Nazdar/Čau! Hi! *and* Bye! See you!

They can be used with friends, children and closer family.

‘This’, ‘that’, ‘it’

To is one of the commonest words in Czech. It’s an essential general word for ‘that’ or ‘this’, in the sense of ‘that/this thing or person’:

To je Pavel. That/this is Pavel.

To je Eva. That/this is Eva.

To je můj kufr. That/this is my suitcase.

To can also refer to plural nouns in sentences with the verb ‘to be’:

To jsou moje kufry. Those/these are my suitcases.

In English we often say ‘it’, where Czech says ‘that’:

Co je to? What is it? What is that?

To je pivo. It’s beer. That’s beer.

Kdo je to? Who is it? Who is that?

To je Eva. It’s Eva. That’s Eva.

But a Czech verb needs no word for ‘it’ as the subject of a verb, if the thing has already been specified:

Kde je auto? – Je tady. Where is [the] car? [It] is here.

The same applies if English ‘it’ is not actually a ‘thing’ at all!

Je zima. [It] is cold.

No 'a' or 'the'

Notice also how Czech does not express the articles 'a' and 'the'. You just decide what is meant from the context.

Mám kufr.	I have [a] suitcase.
Tady je kufr.	Here is [the] suitcase.

Verb 'to have'

Verbs are listed under their infinitives, which regularly end in **-t**. The infinitive is the same as an English verb preceded by 'to', e.g. **mít** 'to have'.

To say 'I have', 'you have', etc. (and form the present tense) you use a series of personal forms. The forms are referred to as first person (sg. 'I', pl. 'we'), second person (sg. and pl. 'you'), and third person (sg. 's/he, it', pl. 'they').

(já) mám	I have	(my) máme	we have
(ty) máš	you have	(vy) máte	you have
	(familiar sg.)		(pl./polite sg.)
(on, ona, to) má	he, she, it has	(oni) mají	they have

The subject pronouns **já**, **ty**, **on**, etc. refer usually to persons, rather than things, and are only needed for contrast or greater emphasis.

On má kufr, ale ona nemá.	He has a suitcase, but she hasn't.
----------------------------------	------------------------------------

Mostly you can simply omit them:

Mám kufr.	I have a suitcase.
Má kufr.	She/He has a suitcase.
Mají kufr.	They have a suitcase.

To make a verb negative you just add **ne-**. Notice also how spoken English often adds 'got' to the verb 'to have':

Nemám kufr.	I don't have a suitcase. I haven't got a suitcase.
--------------------	--

Saying 'you' to friends and strangers

There are two words for 'you', as shown above: **ty** and **vy**.

Ty and its matching verb forms are used to address one person you know sufficiently well (or a child).

Vy and matching verb forms are used to address (a) more than one person, *or* (b) one person who is a stranger, not well acquainted with you, a person whom you wish to address with polite respect.

Amongst familiar personal friends, especially those of roughly your own age, **ty** is normal, but you should take care to use **vy** forms when addressing shop assistants, strangers on the street, parents of your friends and so on.

Verb 'to be'

The present forms of **být** 'to be' (colloquially often ***bejt**) are rather unlike those of other Czech verbs, but are of course very basic and essential:

(já) jsem	I am	(my) jsme	we are
(ty) jsi	you are	(vy) jste	you are
	<i>(familiar sg.)</i>		<i>(pl./polite sg.)</i>
(on, ona, to) je	he, she, it is	(oni) jsou	they are

Remember that the subject pronouns are usually superfluous, unless some emphasis is required:

Jsem tady.	I am here.
Jsou tady.	They are here.

The initial **j-** of **jsem**, etc. is normally silent, except in the negative, where you add **ne-** as usual – but the negative of **je** is **není**.

Nejsem Čech/Češka.	I am not (a) Czech.
Nejsou doma.	They aren't at home.
Není doma.	He/she is not at home.

In speech you will frequently hear ***(j)seš/*nejseš** instead of **jsi, nejsi** for the singular 'you are (not)'. In Moravia **jsem, nejsem** may be replaced by ***(j)su, *nejsu** for 'I am (not)'.

Questions and question words (CD1; 18)

Questions often begin with question words. In Czech several of these begin with **kd-** (pronounced [gd-]), and you should learn to distinguish them carefully. Compare the following:

Kdo je to? Who is it? **Kde je to?** Where is it?
Kdy je to? When is it?

Question words **co** and **kolik** are used in a similar way:

Co je to? What is it? **Kolik je to?** How much is it?

More examples:

Kde je záchod/WC [vétsé]? Where is the WC?
Kdy je koncert? When is the concert?
Kde je koncert? Where is the concert?
Kdo hraje? Who is playing?

Questions without a question word at the beginning can be expressed simply by a change of intonation:

Máš kufr? Do you have a suitcase?
Vy jste Jana? You are Jana? Are you Jana?
Jste Angličanka? Are you English?

Sometimes the order of subject and verb is reversed, as in English questions with 'is'. This can add a more emphatic questioning tone:

Věra je Češka?/Je Věra Češka? Is Věra (a) Czech?

Exercise 1

Write or say the following in Czech.

- 1 Hello. I am Josef (*pronounce* [yozef]).
- 2 Pleased to meet you.
- 3 Are you (a) Czech man/woman?
- 4 No. I am an Englishman/woman.
- 5 Věra is waiting outside.

Exercise 2

Work out the questions (English and Czech) to which these are the answers.

- 1 Ano. Já jsem Američanka.
- 2 Ano. Věra je Češka.
- 3 Samozřejmě. Máme kufr. Tady je.
- 4 Ano. Jsem venku.
- 5 Ano. Já jsem Jana.

Prague Castle and St Vitus Cathedral, seen from the river Vltava.
 'Blick auf den Hradschin' © Stefan Bauer

Dialogue 2

Praha Prague (CD1; 19)

Neil and Věra drive past Prague Castle, **Pražský hrad**, with St Vitus Cathedral, **katedrála/chrám svatého Víta**, at its centre. Neil is full of enthusiasm, but Věra knows there is business to be done. The district called **Malá Strana**, literally 'Little Side', lies between it and the river **Vltava**. On the other side is the Old Town, **Staré Město**, with its famous Old Town Square, **Staroměstské náměstí**, its Old Town Hall, **Staroměstská radnice**, and twin-towered Týn

Church, **Týnský chrám**. Crossing the river, Neil sees the Charles Bridge, **Karlův most**, lined with Baroque statues.

NEIL Co je to tamhle vpravo?

VĚRA Vpravo? To je katedrála svatého Víta a Pražský hrad.

NEIL Jsem tady poprvé, víte? Praha je tak pěkná!

VĚRA Ano. Staré Město je velmi pěkné – zvlášť Staroměstské náměstí, radnice a Týnský chrám. A Malá Strana je taky krásná.

NEIL Kde je řeka? Není tady někde řeka?

VĚRA Vltava? Vltava je tamhle. Vlevo.

NEIL A kde je ten slavný starý most? Karlův most.

VĚRA Tamhle vpravo. Půjdeme tam zítra. Dnes nemáme čas. Večer máme schůzi.

NEIL Kdo je náš nový ředitel? Jak se jmenuje? Je to Američan?

VĚRA Ne, je to Čech. Jmenuje se Karel Novotný.

NEIL *What's that over there on the right?*

VĚRA *On the right? That's St Vitus Cathedral and Prague Castle.*

NEIL *This is my first visit, you know. Prague's so lovely!*

VĚRA *Yes. The Old Town is very fine – especially the Old Town Square, the Town Hall and the Týn Church. And the Malá Strana is beautiful too.*

NEIL *Where's the river? Isn't the river here somewhere?*

VĚRA *The Vltava? The Vltava is over there. On the left.*

NEIL *And where's that famous old bridge? The Charles Bridge.*

VĚRA *Over there on the right. We'll go there tomorrow. Today we haven't got time. In the evening we have a meeting.*

NEIL *Who is our new manager? What's his name? Is he an American?*

VĚRA *No, he's (a) Czech. His name is Karel Novotný.*

Vocabulary

Co je to? What is that?

Kde je ... ? Where is ... ?

Kdo je ... ? Who is ... ?

Jak se jmenuje?	What's his/her name? (<i>lit.</i> 'How self he calls?')
Není to ... ?	Isn't it? Isn't s/he?
Je to ...	It is. S/he is.
Jmenuje se ...	His/her name is ... (<i>lit.</i> 'He calls self ...')
a	and
čas	time
nemáme čas	we don't have time
dnes	today
chrám	large church, or cathedral
jak?	how?
Karel	= Charles
Karlův most	the Charles Bridge
katedrála	cathedral
krásný, -á, -é	beautiful
město	town
most <i>mi.</i>	bridge
náš	our
někde	somewhere
nový, -á, -é	new
pěkný, -á, -é	nice, pretty, lovely, good-looking
poprvé	for the first time
Pražský hrad	Prague Castle
půjdeme	we'll go
ředitel	manager, director, head
ředitelka	female manager (<i>adds suffix -ka</i>)
řeka	river
schůze	a meeting
máme schůzi	we have a meeting
slavný, -á, -é	famous
starý, -á, -é	old
tak	so
taky	also
tam, tamhle	there, over there

ten	that, this
večer	(in the) evening
velmi	very
víte	you know
vlevo	on the left
Vltava	the Vltava river
vpravo	on the right
zítra	tomorrow
zvlášť	especially

The word **pražský** is a typical place-name adjective ending in **-ský**, derived from the noun **Praha** 'Prague'.

Language points

Gender

Both **Praha** 'Prague' and **řeka** 'river' in the dialogue above are 'feminine' nouns, grammatically speaking, despite being inanimate. This is typical of Czech nouns ending in **-a**. What does this mean?

When describing a noun with an adjective (e.g. 'a lovely town') you need to know the gender of the noun, which can be masculine, feminine or neuter. The ending of the adjective changes accordingly (see below).

You will not be surprised to hear that nouns for males are normally masculine, while nouns for females are normally feminine.

Luckily, there is a fairly simple and reliable rule for determining the gender of inanimate nouns:

Masculine nouns typically end in a consonant.

hrad 'castle', **kufr** 'suitcase', **vlak** 'train'

Feminine nouns typically end in **-a**, **-e/-ě** or **-ost**:

voda 'water', **lekce** 'lesson', **radost** 'joy, happiness'

Neuter nouns typically end in **-o** or **-í**:

město 'town', **auto** 'car', **náměstí** 'square'

The same patterns mostly apply to animates also, i.e. nouns for human beings and animals. Thus, the basic noun **žena** ‘woman’ ends in **-a** and is, as expected, feminine, while **muž** ‘man’ ends in a consonant and is, as also expected, masculine. Similarly, **býk** ‘bull’ is masculine, **kráva** ‘cow’ is feminine, and so on.

With words for animals one noun of a given grammatical gender is often used for the whole species. So, for example, **kočka** is the general and grammatically always feminine word for ‘cat’, but if you want to refer specifically to a ‘tomcat’ you can use the masculine noun **kocour**.

One special thing to note here is that basic nouns for the young of animals are habitually *neuter*, and regularly end in **-e/-ě**, e.g. **kotě** ‘kitten’, **tele** ‘calf’. This also applies to a few nouns for human beings, e.g. **dítě** ‘child’.

Only the relatively few *exceptions* to the models above will be marked in the vocabularies, e.g. **most** *mi*. [i.e. masculine inanimate] ‘bridge’ – unless the gender is obvious from the meaning (for example, **táta** ‘dad’ is, predictably, masculine).

Masculine animate nouns very often have feminine equivalents, often with an attached suffix **-ka**, and these are used when referring specifically to women, e.g. **ředitel** ‘manager’ – **ředitelka** ‘female manager’. (This occurs much less in English, but is the general habit in Czech.)

Adjectives and gender

So-called ‘hard’ adjectives end in the ‘hard’ long vowel **-ý** (e.g. **pěkný** ‘lovely, nice’). They change their ending according to the gender of the noun they describe.

So does the demonstrative **ten, ta, to** meaning ‘that’ or ‘this’.

The alternative bracketed forms below are non-standard, but common in everyday spoken usage, especially in Prague and Bohemia generally. (Do not use these in standard writing.)

<i>masculine</i>	ten pěkný (*pěknej) hrad	that lovely castle
<i>feminine</i>	ta pěkná řeka	that lovely river
<i>neuter</i>	to pěkné (*pěkný) město	that lovely town

Learn some other common basic adjectives:

velký big	malý small
starý old	nový new, mladý young
dobrý good	špatný bad, zlý evil, nasty
krásný beautiful	ošklivý, škaredý ugly
pěkný, hezký pretty, nice	
čistý clean, pure	špinavý dirty

Some nouns are termed 'adjectival'. This means that they are adjectives in form, e.g. **vrátný** 'male (hotel) porter', **vrátná** 'female porter'.

Adjectival words which end in the 'soft' long vowel **-í** are called 'soft', e.g. **první** 'first', **inteligentní** 'intelligent'. The basic form of these does not distinguish gender: **první hrad**, **první řeka**, **první město**.

Exercise 3

Fill in the blanks with appropriate adjectives in the right form.

- 1 Náš hrad je _____. (pretty)
- 2 Vltava je _____. (beautiful)
- 3 Mám _____ auto. (new)
- 4 Kufr je _____. (small)
- 5 _____ Město je _____. (Old – beautiful)

Exercise 4

Revise your words and find opposites for the following:

čistý, malý, vpravo, ano, ošklivý, mladý

Verb types *dělat* and *prosit*

Many regular verbs have the same present tense endings as **mít** 'to have' (**mám, máš, má; máme, máte, mají**).

Most have infinitives ending in **-at**, e.g. **dělat** 'to do, make':

dělám I do, make	děláme we do, make
děláš you (<i>sg.</i>) do, make	děláte you (<i>pl.</i>) do, make
dělá s/he, it does, makes	dělají they do, make

One present tense in Czech covers both what 'is happening' (here and now) and what 'happens' (in general). **Dělám** means both 'I do, make' and 'I am doing, making'.

Co děláš?	What are you doing?
Nedělám nic.	I'm not doing anything (<i>lit.</i> 'nothing' – note the double negative)

Interpret for yourself these forms of **čekat** 'to wait':

čekám	čekáme
čekáš	čekáte
čeká	čekají

Verbs with infinitives ending in **-it**, e.g. **prosít** 'to ask', have the vowel **í** instead of **á** in their personal endings.

prosím	I ask	prosíme	we ask
prosíš	you (<i>sg.</i>) ask	prosíte	you (<i>pl.</i>) ask
prosí	s/he, it asks	prosí	they ask

Prosím 'I ask' is used as the equivalent of English 'please'.

Verbs with infinitives ending in **-et** also regularly belong to this type, e.g. **vidět** 'to see'.

Note how in this type the standard third person plural form is identical to the third person singular.

Interpret for yourself these forms of **vidět** 'to see':

vidím	vidíme
vidíš	vidíte
vidí	vidí

Co vidíš?	What do you see?
Nevidím nic.	I don't see anything.

Saying 'not'

As we have seen, to make a verb negative you just add **ne-**:

Nečekám.	I'm not waiting.
Nemám čas.	I don't have time. I haven't got time.

Negative adjectives also add the prefix **ne-**, e.g. **neintelligentní** 'unintelligent'. In other contexts **ne** can be a separate word for 'not' (as well as 'no', the opposite of **ano** 'yes').

Ne dnes, ale zítra.	Not today, but tomorrow.
----------------------------	--------------------------

‘My name is ...’

Learn the basic phrase for ‘what is your name?’ Literally, you say ‘how [your]self do-you-name/call?’

Jak se jmenujete? What is your name?

The initial **j-** in **jmenujete**, etc. is often silent.

The verb ending **-te** indicates the **vy** form of address. For a child you should use the familiar **ty** form ending in **-š**:

Jak se jmenuješ?

The answer takes the form ‘I name/call (my)self ...’

Jmenuju se ... My name is ...

The pronoun **se** ‘self, oneself’ simply refers back to any person or thing that is the subject of the verb (‘I’, ‘you’, ‘he/she/it’, ‘we’, ‘you’, ‘they’).

For ‘His/Her name is ...’ you say:

Jmenuje se ... *lit.* ‘S/he calls himself/herself ...’

‘How are you?’

Adding the same useful little word **se** ‘[one]self’ to **mít** ‘to have’ produces a standard idiomatic phrase meaning ‘to be feeling’ (literally translated, ‘have oneself’). To ask people how they are, you can use this phrase (with the **vy** form for ‘you’):

Jak se máte? How are you? How are you doing?

However, in Czech this is a question which expects a personal response, so don’t use the phrase merely as a greeting or when introduced to strangers. Greet a stranger with a phrase such as **Dobrý den!** (*lit.* ‘Good day!’)

If you use the **ty** form for ‘you’, addressing a friend, you say:

Jak se máš? How are you?

A conventional answer would be:

Děkuju. Mám se dobře. Thank you. I am (feeling) well.

Or simply:

Děkuju, dobře. Thank you, well.

More neutral or low-key are:

Jde to. Okay. (*lit.* 'It goes.')

Ujde to. Okay, not too bad.

Of course, if things were not good, you might also say:

Špatně! Badly!

'Please' **and** 'thank you'

'Please' is **prosím** (*lit.* 'I ask, request').

Pivo, prosím. Beer, please.

Prosím? 'please?' as a question in Czech can mean 'May I help you?' or 'What did you say? I beg your pardon?'

'Thank you' is **děkuju** (rather formally, **děkuji**), while **díky** or **dík** is a more casual 'thanks'. **Děkuju** regularly elicits another use of **prosím**, in the sense of 'you're welcome.'

Here is the range of meanings of **prosím**, in the form of a simple dialogue:

Prosím? Yes? Can I help you?

– **Pivo, prosím.** – Beer, please.

Prosím? Sorry?

– **Pivo, prosím.** – Beer, please.

assistant fetches it

Prosím. Here you are.

– **Děkuju pěkně.** – Thank you very much (*lit.* 'nicely').

Prosím. You're welcome.

Addressing people – the vocative

For addressing a person, there is a special ending or 'case' of the noun in Czech called the 'vocative'. This only applies in the singular, and only to masculine and feminine nouns (not neuters). In English we just use intonation to express this.

Nouns ending in **-a** regularly change their ending to **-o!**

Eva – Evo! ‘Eva!’

máma – mámo! ‘Mum!’

táta – táto! ‘Dad!’

kolega – kolego! ‘colleague!’

Masculine nouns ending in a consonant most typically add **-e!**

David – Davide! Josef – Josefe! Václav – Václave!

But those ending in **-k, -g, -h, -ch** (a special group of consonants called ‘velars’) use **-u!** instead: **Pepík – Pepíku! Vašek – Vašku!**

And both masculine and feminine nouns ending in consonants treated as ‘soft’ use the ending **-i!**, e.g. **Tomáš – Tomáš!** = Thomas!

Pepík is a familiar form for **Josef** [yozef]. The most famous nineteenth-century Habsburg emperor was **František Josef**, Franz Joseph.

Vašek is a familiar form of **Václav**. Some prefer the familiar form **Venca** instead. The Czech patron saint St Wenceslas (of the well-known English carol) is **svatý Václav**. **Václav** is also the first name of the Czech playwright and former president **Václav Havel**.

Certain masculine nouns drop an **-e-** syllable before any case endings:

Pavel – Pavle! = Paul!

Karel – Karle! = Charles!

František – Františku! = Franz! Francis!

Ask your Czech friends what vocatives to use for them. If you are in a class, identify the vocatives for everyone. Do you find any further complications?

Final consonants **-s, -x or -z** in masculine names are usually treated as ‘soft’, so it’s **James – Jamesi!**, etc.

Exercise 5

Translate these sentences, then make them negative.

- 1 Věra je Češka.
- 2 Čekají venku.
- 3 Jsem tady.
- 4 Jsem Angličan(-ka).

Exercise 6

Answer these questions in an appropriate way.

- 1 Jak se máte?
- 2 Jste Čech/Češka?
- 3 Jak se jmenujete?
- 4 Je Praha pěkné město?
- 5 Je Vltava krásná?
- 6 Jak se jmenuje váš učitel?
- 7 Je Karlův most starý?

Exercise 7

Fill in the blanks in this simple dialogue.

- _____?
- Děkuju. Dobře.
- _____?
- Ne. Nemám auto.
- _____?
- Ano. Samozřejmě. Karel je tady. Čeká venku.
- Tak dobře _____
- Na shledanou.

Dialogue 3

Promiňte Excuse me (CD1; 21)

Paul Smith asks the way to **Václavské náměstí**, Wenceslas Square.

- PAUL Promiňte, prosím vás, nevíte, kde je Václavské náměstí?
 IRENA Ano, ovšem, vím. Je to velmi blízko. Hned vpravo, rovně a potom vlevo. Rozumíte?
 PAUL Hned vpravo, rovně a potom vlevo. Ano, rozumím. Děkuju.
 IRENA Vy jste Čech?
 PAUL Ne, já nejsem Čech. Já jsem Angličan.
 IRENA Ale mluvíte dobře česky!
 PAUL Ale ne. Trochu rozumím, ale mluvím špatně. Snažím se. Jmenuju se Paul. Paul Smith.

- IRENA Těší mě. Já jsem Irena. Irena Smutná. Jste student?
 PAUL Ano, jsem student. Učím se česky. A vy jste taky studentka?
 IRENA Ne, už nejsem. Jsem učitelka. Učím ve škole angličtinu.
- PAUL *Excuse me, please, do you know where Wenceslas Square is?*
 IRENA *Yes, of course, I do. It's very near. Immediately to the right, straight on and then left. Do you understand?*
 PAUL *Immediately to the right, straight on and then left. Yes, I understand. Thank you.*
- IRENA *Are you Czech?*
 PAUL *No, I'm not Czech. I'm English.*
 IRENA *But you speak Czech well!*
 PAUL *No. I understand a bit, but I speak badly. I'm trying. My name is Paul. Paul Smith.*
- IRENA *Pleased to meet you. I'm Irena. Irena Smutná. Are you a student?*
 PAUL *Yes, I'm a student. I'm learning Czech. And are you also a student?*
 IRENA *No, not any more. I'm a teacher. I teach English at a school.*

Vocabulary

angličtina	English language
blízko	near
česky	(in) Czech
ovšem	of course
potom	then
promiň(te)!	sorry! excuse me! (-te for formal sg./pl.)
rovně	straight ahead
rozumět	to understand
snažit se	to try
student -ka	student
škola	school
ve škole	in (a) school
učit	to teach
učit se	to learn, teach oneself

učitel -ka	teacher
už	now, already
už ne	not now, no longer
vás	you (<i>object form</i>)
prosím vás	please (<i>lit.</i> 'I ask you')
vím	I know
víš, víte	you know

Nevíte, kde je. . . ?

Do you know where . . . is? (*lit.* 'Don't you know where . . . is?')

(In Czech the negative question is often politer.)

Instead of **promiňte!** for 'excuse me', when bumping into somebody by mistake, for example, people most often say **pardon!**

Dialogue 4

Jak se máte? How are you? (CD1; 23)

Mrs Holubová hands over a parcel by arrangement to her colleague Mr Adámek, who has been waiting a short while for her to arrive. They are on fairly formal terms, i.e. habitually use **vy** and matching verb forms when speaking to each other.

PAN ADÁMEK Dobrý den! Jak se máte?

PANÍ HOLUBOVÁ Děkuju, dobře. Čekáte dlouho?

PAN ADÁMEK Ne. Jenom chvíli.

PANÍ HOLUBOVÁ Tady máte ten balík. Prosím.

PAN ADÁMEK Děkuju. Na shledanou.

PANÍ HOLUBOVÁ Na shledanou.

MR ADÁMEK *Hello! How are you?*

MRS HOLUBOVÁ *Thank you, well. Have you been waiting long?*

MR ADÁMEK *No. Only a (short) while.*

MRS HOLUBOVÁ *Here's that parcel for you (lit. 'Here you have that parcel'). Here you are (lit. 'Please').*

MR ADÁMEK *Thank you. Goodbye.*

MRS HOLUBOVÁ *Goodbye.*

Vocabulary

balík	parcel, packet, package
dlouho	for a long time
chvíli	(for) a while, a short time
jen, jenom	only
na shledanou	goodbye
pan	Mr
paní	Mrs, married woman

Czech idiom often says 'you have here (something)' where English prefers 'there is (something) here for you', e.g. **Máte tady balík.** = There's a parcel here for you. (*lit.* 'You have here a parcel.')

Dialogue 5

Těžký kufr A heavy suitcase (CD1; 25)

Adam and Eve wrestle over a heavy case. They are on familiar friendly terms, i.e. use **ty** and matching verb forms when speaking to each other.

-
- ADAM Ahoj, Evo!
 EVA Ahoj, Adame!
 ADAM Jak se máš?
 EVA Dobře.
 ADAM Čekáš dlouho?
 EVA Ano. Strašně dlouho. Tady máš ten kufr. Kde máš auto?
 Ty nemáš auto?
 ADAM Ne. Nemám. A ty máš?
 EVA Ne. Taky nemám. Bohužel.
 ADAM Tenhle kufr je ale strašně velký! A těžký.
 EVA Ale ty jsi přece silný, ne?
 ADAM Ne, nejsem tak silný. Ale máme štěstí! Venku čeká taxík.

- ADAM *Hi, Eva.*
 EVA *Hi, Adam.*
 ADAM *How are you?*
 EVA *Fine.*
 ADAM *Have you been waiting a long time?*
 EVA *Yes. A terribly long time. Here's the suitcase (lit. 'Here you have . . .'). Where's the car? Don't you have a car?*
 ADAM *No. I don't. Do you?*
 EVA *No. I don't either. Unfortunately.*
 ADAM *But this suitcase is terribly big! And heavy.*
 EVA *But you're strong anyway though, aren't you?*
 ADAM *No, I'm not that strong. But we're in luck! A taxi's waiting outside.*

Vocabulary

ahoj	hi, hello/bye
ale	but (<i>not always first word in a clause</i>)
bohužel	unfortunately
čekáš	you wait, <i>here</i> = have been waiting
ne?	no? <i>here</i> = aren't you?
přece	anyway though (<i>tone of remonstrating, objecting</i>)
silný	strong
strašně	terribly, awfully
štěstí	luck, happiness
máme štěstí	we are lucky (<i>lit. 'have luck'</i>)
tak + adj.	so, so very
taky/také ne-	not . . . either (<i>lit. 'also not'</i>)
taxík	taxi
ten, ta, to	that, this
tenhle, tahle, tohle	this, 'this here'
těžký	heavy

Unit Two

Co děláte?

What are you doing?

In this unit you will learn about:

- more verbs
- 'my', 'your', etc.
- surnames
- numbers and money
- sports
- language, country and nationality
- basic plurals

Dialogue 1

Oběd Lunch (CD1; 27)

Young Eva (familiarily Evička) meets neighbour Mr Beneš sitting outside. She's got her **mobil** 'mobile phone/cell phone' with her . . .

-
- EVA Dobrý den, pane Beneš. Jak se máte?
- BENEŠ Děkuju, dobře. Co děláš, Evičko? Máš pěkný mobil!
- EVA Píšu esemesku. A co děláte vy?
- BENEŠ Čtu si noviny. A kouřím. Je tady hezky, že ano?
- EVA Co dělá paní Benešová?
- BENEŠ Vaří oběd. Dnes vaří vepřovou, knedlík a zelí. Kde je tvoje sestra?

- EVA Věra? Je doma. Učí se.
 BENEŠ A co dělá bratr?
 EVA Igor? Nevím, co dělá. Asi sedí doma a poslouchá rádio. Nebo možná spí. Táta a máma nejsou doma. Babička je taky pryč.
- EVA *Hello, Mr Beneš. How are you?*
 BENEŠ *Thank you. I'm fine. What are you doing, Evička? You're got a nice mobile!*
 EVA *I'm writing a text message. And what are you doing?*
 BENEŠ *I'm reading the newspaper. And smoking. It's nice here, isn't it?*
 EVA *What's Mrs Benešová doing?*
 BENEŠ *She's cooking lunch. Today she's making roast pork, dumplings and cabbage. Where's your sister?*
 EVA *Věra? She's at home. She's studying.*
 BENEŠ *And what's your brother doing?*
 EVA *Igor? I don't know what he's doing. He's probably sitting at home listening to the radio. Or maybe he's asleep. Dad and Mum aren't at home. Granny's also away.*

Vocabulary

a	and
asi	probably
babička	grandmother
bratr	brother
číst/čtu (si)	to read/I read
dělat/dělám	to do, make/I do, make
dnes	today
doma	at home
esemeska, SMS	text message, SMS
hezky	nice, lovely
knedlík	bread dumpling
kouřit	to smoke
máma	Mum

mobil	mobile phone, cell phone
možná	perhaps
nebo, anebo	or, or else
někdy	sometimes
oběd	lunch (midday meal)
poslouchat/poslouchám	to listen to/I listen to
pryč	away (not at home)
psát/píšu	to write/I write
rádio	radio
sedět/sedím	to sit/I sit
sestra	sister
si	to/for (one)self
spát/spím	to sleep/I sleep
táta	Dad
tvůj m., tvoje f./n.	your
učit se/učím se	to study/I study (<i>lit.</i> 'teach myself')
vařit/vařím	to cook/I cook
vědět/vím, víš	to know/I know, you know
vepřová (pečeně)	pork roast
vaří vepřovou	s/he's cooking pork roast
zelí	cabbage
že ano?	isn't it? (<i>lit.</i> 'that yes?') (<i>invites agreement</i>)

The other main meals are **snídaně** 'breakfast' and **večeře** 'evening meal, supper'.

Exercise 1

Answer these questions about Dialogue 1.

- 1 Co dělá Eva?
- 2 Co dělá pan Beneš? (two things)
- 3 Co dělá paní Benešová?
- 4 Kde je Věra?
- 5 Co dělá Věra?
- 6 A co asi dělá bratr? (three possible things)

Language points

'Read' **and** 'write'

We have looked at two basic and very regular types of present tense, with personal endings either **-ám, -áš, -á**, etc. or **-ím, -íš, -í**, etc.

The verb **číst** 'to read' belongs to a different group, with the short vowel **-e-** in most of the forms (some have infinitives ending in **-st**). Its present tense goes as follows:

čtu	I read	čteme	we read
čteš	you read	čtete	you read
čte	s/he reads	čtou	they read

The verb **psát** 'to write' has a similar present tense, but note the variants and change in the root of the word:

píšu or píši	I write	píšeme	we write
píšeš	you write	píšete	you write
píše	s/he writes	píšou or píší	they write

(Variants **píši** and **píší** occur in more formal usage.)

'Sleep', 'stand' **and** 'fear'

Three very common verbs with monosyllabic infinitives ending in **-át** have present tense forms belonging to the **-ím, -íš, -í** type. They are:

spát/spím	to sleep/I sleep
stát/stojím	to stand/I stand
bát se/bojím se	to fear, be afraid/I fear, am afraid

The verb **bát se** is always accompanied by **se**.

'Teach' **and** 'study'

The reflexive pronoun **se** is often attached to a verb to produce a change in meaning (in a few verbs it is always present).

The basic verb **učit/učím** 'to teach/I teach' produces the equally useful reflexive verb **učit se/učím se** 'to study/I study', literally 'to teach oneself'.

Učím češtinu.	I teach Czech.
Učím se češtinu.	I study Czech (<i>lit.</i> 'teach myself').

Notice again how **se** does duty for different '-self' words in English:

učím se	I teach myself = I study
učíš se	you teach yourself = you study
učí se	s/he teaches her/himself = s/he studies
učíme se	we teach ourselves = we study
učíte se	you teach yourselves = you study
učí se	they teach themselves = they study

The reflexive pronoun is also used for 'each other', e.g. **vidíme se** 'we see each other'.

Possessive pronouns

Note how possessives **můj** 'my' and **tvůj** 'your' change for feminine and neuter nouns. The bracketed variants are usually less colloquial:

To je můj bratr, moje (má) sestra, moje (mé) auto.

That's my brother, my sister, my car.

To je tvůj otec, tvoje (tvá) matka, tvoje (tvé) auto.

That's your father, your mother, your car.

Tvůj means possession by someone you address as **ty**.

Váš means possession by a person or people addressed as **vy** (plural, or formal). **Náš** means 'our'. They also change for feminine and neuter:

To je váš bratr, vaše sestra, vaše auto.

That's your brother, your sister, your car.

To je náš bratr, naše sestra, naše auto.

That's our brother, our sister, our car.

Ty/Vy 'you' and **Tvůj/Váš** 'your' (all forms) are traditionally capitalised in a letter or email:

Jak se má Tvůj bratr? How is your brother?

Jeho ‘his/its’ and **jejich** ‘their’ never alter before different forms of following noun, nor does **její** ‘her’ with noun subjects. (**Její** behaves like a soft adjective.)

To je její bratr, jeho sestra, jejich auto.

That is her brother, his sister, their car.

The possessive can often be omitted, when it is clear who is meant:

To je bratr. This is (my) brother.

To je matka. This is (my) mother.

To je manžel, manželka. This is (my) husband, wife.

Surnames and titles

People are often referred to as **pán** ‘man, gentleman, master’, **paní** ‘Mrs, married woman’, and also **slečna** ‘miss’. Older people may refer to people deemed younger than them as **mladý pán** ‘young man’ and **mladá paní** ‘young lady’.

Distinguish **pán** from **pan**, as the second variant, with a short vowel, is used for the title ‘Mr’, as in **pan Novák** ‘Mr Novák’. Both have a short vowel in the vocative, however.

pane! ‘Mr!’ sir! **mladý pane!** young man!

paní! ‘Mrs!’ madam! **slečno!** Miss!

Czechs often use double titles in addressing people, e.g.:

pane doktore! paní doktorko! ‘Mr(s) doctor!’

pane profesore! paní profesorko! ‘Mr(s) professor!’

pane inženýre! paní inženýrko! ‘Mr(s) engineer!’

Male surnames are either nouns, e.g. **Holub**, or adjectival nouns, e.g. **Novotný**. The nouns needn’t alter in informal usage after **pane!** ‘Mr!’ Adjectival nouns *never* alter in the vocative:

pane Holub(e)! Mr Holub!

pane Novotný! Mr Novotný!

Female surnames add **-ová**, producing an adjectival form. If the male surname is already adjectival, **-ý** just changes to **-á**:

paní Holubová! Mrs Holub!

paní Novotná! Mrs Novotný!

More about the vocative

Remember, it is only a distinct case in the singular.

Neuter nouns have no special vocative, nor do feminines ending in **-e** or in non-soft consonants, e.g. **Libuše! Miriam!**

Masculine nouns with a final **-r** produce **-ře!** but only after a preceding consonant, e.g. **Petr – Petře!** but **pane profesore!** ‘Mr professor!’

Masculine nouns ending in **-ec** follow the model of the commonly used example **chlapec – chlapče!** ‘boy, lad!’

Irregular ones are: **Bůh – Bože!** ‘God!’, **člověk – člověče!** ‘man!’ (both very common) and **syn – synu!** ‘son!’

Money and numbers

The verb **stát/stojím** ‘to stand’ also means ‘to cost’:

Kolik to stojí? How much does it cost?

‘Money’ is **peníze** (plural).

‘Banknote’ is **bankovka** (**banka** ‘bank’). ‘Coin’ is **mince**.

Koruna ‘crown’ is the name of the Czech unit of currency, abbreviated as **Kč = koruna česká** ‘Czech crown’. It is a feminine noun, as one would expect, and its plural is **koruny**.

If the Czech Republic ‘joins the euro’, the units will be the **euro** and **cent**, as elsewhere in the **Evropská unie**.

Jeden ‘one’ becomes **jedna** with feminine nouns, **jedno** with neuters. This follows the forms of **ten, ta, to** ‘that’. Thus, you say:

jeden dolar	one dollar (<i>m.</i>)
jedna koruna, jedna libra	one crown, one pound (<i>f.</i>)
jedno euro	one euro (<i>n.</i>)

However, when stating a price, the feminine ending **-a** becomes **-u** (as object of the verb ‘cost’):

Kolik to stojí? (Jednu) korunu.

How much does it cost? One crown.

In simple phrases with numbers 2–4 you use plural forms, as you might expect. **Dva** ‘two’ becomes **dvě** with feminine and neuter nouns, but **tři** ‘three’ and **čtyři** ‘four’ do not alter:

dvě, tři, čtyři koruny, libry	two, three, four crowns, pounds
dvě, tři, čtyři eura	two, three, four euros
<i>but dva dolary</i>	two dollars (<i>masculine</i>)

With numbers 5 and above you use special ‘genitive’ plural forms meaning ‘of crowns’, ‘of pounds’ and so on. Although Czechs do often use the basic singular form **euro** with 5 and above, the official form is **eur** ‘of euros’. Just learn the phrases for now:

pět, šest, sedm . . . korun	five, six, seven . . . crowns
pět, šest, sedm . . . eur/coll. euro	five, six, seven . . . euros
osm, devět, deset . . . liber	eight, nine, ten . . . pounds
pět . . . dolarů	five . . . dollars

(The older Czech **haléř**, *coll.* **halíř** ‘heller’, one hundredth of a crown, was dropped, some time ago, due to its tiny value: **padesát haléřů** ‘50 hellers’ was the last heller coin.)

Numbers 11–100

Numbers in the ‘teens’ end in **-náct**:

11	jedenáct
12	dvanáct
13	třináct
14	čtrnáct (!)
15	patnáct (!)
16	šestnáct
17	sedmnáct
18	osmnáct
19	devatenáct (!)

The next three ‘tens’ end in **-cet**, but the rest end in **-desát**:

20	dvacet
30	třicet
40	čtyřicet
50	padesát (!)
60	šedesát (!)

70	sedmdesát
80	osmdesát
90	devadesát (!)

Learn also **sto** 'a hundred': **sto dvacet** 'a hundred and twenty'.

Compounds are straightforward. With 'one' and 'two' just use fixed forms **jedna** and **dva** regardless of gender:

dvacet jedna korun	twenty-one crowns
dvacet dva liber	twenty-two pounds
dvacet pět eur/coll. euro	twenty-five euros

Simple arithmetic is expressed like this (for division see Unit 16):

Tři plus deset je třináct.	Three plus ten is thirteen.
Dvanáct minus sedm je pět.	Twelve minus seven is five.
Sedm krát čtyři je dvacet osm.	Seven times four is twenty-eight.

Exercise 2

Ask simple questions to which these are reasonable answers.

- 1 Kouřím.
- 2 Igor je doma.
- 3 Ne, já nespím.
- 4 Ne, neposlouchám rádio.

Exercise 3

Use the right forms for 'my', 'your', 'our' with the nouns which follow:

- 1 můj: – kufr, – auto, – sestra
- 2 tvůj: – řeka, – oběd, – rádio
- 3 náš: – město, – řeka, – hrad
- 4 váš: – matka, – učitel 'teacher', – taxík

Exercise 4

Give these prices in Czech crowns or in euros.

five, thirty-five, fifty-seven, ninety-two, two, one, one hundred and twenty-six

Dialogue 2

Sport (CD1; 29)

Mr Beneš asks more about Eva's brother Igor.

BENEŠ Igor je nemocný?

EVA Ne. Je jenom trochu líný, víte?

BENEŠ Má rád nějaký sport?

EVA Ano, hraje fotbal. Někdy i volejbal. Ale jen když musí.

BENEŠ A jaký sport máš ráda ty?

EVA Já hraju tenis a hokej. A co vy? Co vy hrajete, pane Beneši?

BENEŠ Ale já jsem starý člověk! Hraju jenom karty a tak. A dívám se někdy na televizi a poslouchám rádio. Když mám čas!

EVA Ale, pane Beneši, čas máte celý den! Jste přece důchodce, ne?

BENEŠ Ano, ale musím hodně dělat doma a na zahradě.

EVA A každý den chodíte do hospody, že ano!

- BENEŠ *Is Igor ill?*
 EVA *No. He's just a bit lazy, you know.*
 BENEŠ *Does he like any sport?*
 EVA *Yes, he plays football. Sometimes volleyball too. But only when he has to.*
 BENEŠ *And what sport do you like?*
 EVA *I play tennis and ice hockey. And what about you? What do you play, Mr Beneš?*
 BENEŠ *But I'm an old man! I only play cards and so on. And sometimes I watch TV and listen to the radio. When I have time!*
 EVA *But Mr Beneš, you've got all day! You're a pensioner, aren't you?*
 BENEŠ *Yes, but I have to do a lot at home and in the garden!*
 EVA *And every day you go to the pub, don't you!*

Vocabulary

a tak	and suchlike things, and so on
celý	the whole, all
čas	time
člověk	person, man
dívat se	to look at, watch
dívat se na televizi	to watch television
doma	at home
důchodce důchodkyně	pensioner
fotbal	football
hodně	a lot, very much
hokej	(ice) hockey
hrát/hraju	to play/I play
i	also, and also, even
jaký?	what kind of?
karta, pl. karty	card(s)
každý	every, each
když	when

líný	lazy
má rád	he likes
má ráda	she likes
máš rád(a)	you like
nějaký	some
někdy	sometimes
nemocný	ill, sick
přece	after all (<i>tone of objecting, remonstrating</i>)
sport	sport
televize	television
tenis	tennis
trochu	a bit, a little
volejbal	volleyball
zahrada	garden
na zahradě	in (<i>lit. 'on'</i>) the garden

A co vy? And what about you?

Language points

Favourite sports

Here are a few names of sports (**sport** 'sport') favoured by the Czechs. The alternative terms ending in **-ná** are adjectival nouns, and less colloquial:

fotbal/kopaná	football, soccer (<i>highly popular with Czechs</i>)
míč	ball
hokej	ice hockey (<i>the usual local form of the sport</i>)
tenis	tennis
basketbal/košíková	basketball
volejbal/odbíjená	volleyball

plavání	swimming	plavky	swimsuit, trunks
lyžování	skiing	lyže	skis
tanec	dance	tančit	to dance
šachy	chess		
karty	cards		

A popular old Czech card game, with its own cards, is called **mariáš** (from French ‘mariage’). Traditionally it is often played in the **hospoda** ‘pub’.

‘To play’

The verb **hrát** ‘to play’ is another verb with **-e-** endings in the present. It has variant forms for ‘I’ and ‘they’. These occur regularly where a **-j-** or other soft consonant comes before the personal endings.

hraju, formal	hrají	I play	hrajeme	we play
hraješ		you play	hrajete	you play
hraje		s/he plays	hrají, coll. hrajou	they play

‘To like’

The phrase **mít rád** ‘to like’ (*lit.* ‘to have glad’) is used to express a general, habitual liking for a thing or person. **Rád** becomes **ráda** if the subject is female. Compare **on** ‘he’ and **ona** ‘she’ (and typical feminine nouns ending in **-a**):

(On) má rád tenis.	He likes tennis.
(Ona) má ráda hokej.	She likes ice hockey.

The usual negative is **nemít rád**:

Věra nemá tenis ráda.	Věra doesn’t like tennis.
------------------------------	---------------------------

With people the positive meaning is rather strong, so be careful!

Mám tě rád/ráda.	I really like you. I love you.
-------------------------	--------------------------------

You can express a more emphatic ‘dislike’ with **nerad, nerada** (note the short **a**):

Ne, díky, já kávu nerad(a)!	No, thanks, I dislike coffee.
------------------------------------	-------------------------------

But also, equally correctly: **Ne, nemám kávu rád(a).**

To say that you ‘like’ or ‘dislike’ *doing* something you use **rád** or **nerad** with the activity verb (which is *not* in the infinitive):

Rád/ráda poslouchám rádio.	I like to listen to the radio.
Nerad/nerada vařím.	I don't like cooking.
Nerad(a) se dívám na televizi.	I don't like watching TV.

The noun **dítě** ‘child’ is neuter (‘it’). So now you need to use **rádo** (compare neuter **město** ‘town’):

Dítě rádo spí. The child likes sleeping.

The plural form is **rádi**, pronounced [rád’i]. This matches **oni** ‘they’, pronounced [oňi]:

(Oni) rádi spí. They like sleeping.

In ordinary spoken Czech **oni** and **rádi** can be used for any gender, but in standard Czech there are special feminine plural forms **ony**, **rády** (and neuter plural **ona**, **ráda**):

(Ony) rády spí. They (*female*) like sleeping.

Knowing facts

The basic verb **vědět/vím** ‘to know/I know’ is somewhat irregular, and only the standard third person plural matches the infinitive:

vím	I know	víme	we know
víš	you know	víte	you know
ví	s/he knows	vědí	they know

Ví, co dělá. S/he knows what s/he is doing.

Nevíme, kde je pan Beneš. We don't know where Mr Beneš is.

The standard form **vědí** for ‘they know’ has a common colloquial variant ***věděj**. Speakers can also be heard using singular **ví** ‘s/he knows’ for ‘they know’ as well.

Try not to confuse this verb with **vidět/vidím** ‘to see’. It's easily done!

Nevíš? Nevíte?	Don't you know? (<i>sg./pl.</i>)
Nevidíš? Nevidíte?	Don't you see?

Polite questions

A polite negative question in Czech can often mean the same as a positive question in English:

Nevíte, kde je pan Beneš? Do you know where Mr Beneš is?

In English 'Don't you know ...?' would express surprise or even sarcasm.

'Know how to'

Another basic verb **umět/umím** is used for 'know how to':

umím	I know how	umíme	we know how
umíš	you know how	umíte	you know how
umí	s/he knows how	umějí or umí	they know how

Traditionally the standard 'they' form has been **umějí**, but **umí** also occurs:

Umíte vařit?	Do you know how to cook?
Neumějí psát.	They don't know how to write.

Rozumět/rozumím 'to understand' has present forms on the same lines as **umět**.

Rozumíte?	Do you understand?
Ano, rozumím.	Yes, I understand.

Languages

To say 'know (a language)' use **umět** 'know how to' followed by special language adverbs ending in **-sky** or **-cky** (short **-y**):

česky	(in) Czech
anglicky	English
německy	German
slovensky	Slovak
mad'arsky	Hungarian
polsky	Polish
rusky	Russian

francouzsky French

čínsky Chinese

španělsky Spanish

japonsky Japanese

Pan Beneš umí jenom česky.

Mr Beneš only knows Czech.

Věra umí anglicky.

Věra knows English.

Rozumět ‘to understand’ is also used with these language adverbs:

Rozumíte česky?

Do you understand Czech?

Nerozumějí anglicky.

They don’t understand English.

Similarly, with **mluvit/mluvím** ‘to speak/I speak’:

Jan mluví německy.

Jan speaks German.

The corresponding adjectives end in **-ský, -cký**, e.g.:

český kluk a Czech boy

anglická dívka an English girl

ruský román a Russian novel

There are also language nouns, ending in **-ina**:

čeština Czech (language)

slovenština Slovak

angličtina English

němčina German

mad’arština Hungarian

polština Polish

ruština Russian

francouzština French

čínština Chinese

španělština Spanish

japonština Japanese

Alternatively, **jazyk** ‘language/tongue’ may be used with attached adjectives, e.g. **český jazyk** ‘the Czech language’.

With **učit** ‘to teach’ and **učit se** ‘to learn, study’ you can mostly also use the language adverbs but nouns define a formal study area, e.g. **učím ho česky/češtinu** ‘I’m teaching him Czech/Czech language’, **učím se česky/češtinu** ‘I’m learning Czech/studying Czech.’ However, if the simple verb has no personal object, **učím češtinu** still means ‘I teach Czech’, but **učím česky** ‘I teach in Czech’!

Expressing necessity/obligation

Muset (or **musit**) ‘to have to, must’ is a basic verb used to express necessity/obligation.

musím	I must	musíme	we must
musíš	you must	musíte	you must
musí	s/he, it must	musí or musejí	they must

Musím vařit oběd. I have to cook lunch. I must cook lunch.

Musíte poslouchat. You have to listen.

Watch the meaning of the negative!

Nemusíte kouřit. You don’t have to smoke. You needn’t smoke.

Another verb **smět/smím**, **smíš**, etc. meaning ‘may, to be allowed’ corresponds when negative to English ‘mustn’t’. (Its present tense follows **umět**, above.)

Smím kouřit? May I smoke? Am I allowed to smoke?

Nesmíte tady kouřit. You mustn’t (aren’t allowed to) smoke here.

Countries and nationalities

The Czech Republic, **Česká republika**, is also referred to as **Česko** – a term which entered standard usage via the media especially after the split-up of Czechoslovakia – **Československo**.

Country names commonly end in **-sko**, **-cko** or **-ie** [-ije]:

Slovensko Slovakia

Anglie [-ije] England

Německo Germany

Rakousko Austria

Mad’arsko Hungary

Polsko Poland

Rusko Russia

Francie France

Španělsko Spain

Japonsko Japan

Velká Británie Great Britain
Amerika America
Spojené státy the United States
Čína China

The names for the three historic provinces of the Czech Lands are: **Čechy** (plural!) ‘Bohemia’, **Morava** ‘Moravia’, **Slezsko** ‘Silesia’.

Nouns for members of nationalities have feminine equivalents ending in **-ka** to match the masculines:

Čech || **Češka** a Czech man, woman
Slovák || **Slovenka** a Slovak man, woman
Angličan || **Angličanka** an Englishman/-woman
Američan || **Američanka** an American
Němec || **Němka** a German
Rakušan || **Rakušanka** an Austrian
Mad’ar || **Mad’arka** a Hungarian
Polák || **Polka** a Pole
Rus || **Ruska** a Russian
Francouz || **Francouzka** a Frenchman/-woman
Číňan || **Číňanka** a Chinese person
Španěl || **Španělka** a Spanish person
Japonec || **Japonka** a Japanese person

A Moravian is either **Moravan** || **-ka** or, colloquially, **Moravák** || **Moravačka**.

Learn also **cizinec** || **cizinka** ‘a foreigner, a stranger’, derived from the soft adjective **cizí** ‘foreign’.

Basic plurals of nouns

Nouns commonly have a basic (nominative) plural **-y**, like **koruny**, **dolary** for ‘crowns’ and ‘dollars’ above. However, neuters ending in **-o** have plural **-a**.

jeden rohlík – dva rohlíky	one (pointed) roll – two rolls
jedna káva – dvě kávy	one coffee – two coffees
<i>but:</i> jedno pivo – dvě piva	one beer – two beers

Masculine animate nouns typically have plural **-i**, though some have a distinctive plural ending **-ové**:

jeden kamarád – dva kamarádi [-d'i]	one friend – two friends
jeden Arab – dva Arabové	one Arab – two Arabs

However, noun types ending in a 'soft' consonant or in **-e** generally have plural **-e**, unless they are masculine animate:

jeden čaj – dva čaje	one tea – two teas
jedna večeře – dvě večeře	one supper – two suppers (<i>sg. = pl.</i>)

That is most of the basic picture, but we shall return to this in more detail later on.

Exercise 5

Answer no to these questions, making complete sentences and using the right gender form if required.

- 1 Máš rád/ráda tenis? Ne, . . .
- 2 Máte rád/ráda sport?
- 3 Vaříš?
- 4 Rozumíš?
- 5 Jste nemocný/nemocná?
- 6 Musíte kouřit?

Exercise 6

Answer yes to these questions, in the same way.

- 1 Musíte se učit? Ano, . . .
- 2 Umíš anglicky?
- 3 Rozumíte německy?
- 4 Umí Eva vařit?
- 5 Mluvíte dobře německy?
- 6 Musíme se učit?

Exercise 7

Make these nouns plural, changing 'one' to 'two'.

jedna sestra, jeden oběd, jedno auto, jeden balík, jeden taxík,
jedna matka

Dialogue 3

Volný čas Leisure time (CD1; 31)

Petr asks Magda about her knowledge of languages and other interests.

-
- PETR Magdo, umíš anglicky?
- MAGDA Ne, Petře. Ale mluvím trochu německy a rozumím polsky.
- PETR Co děláš, když máš volno?
- MAGDA Mám ráda hudbu a umění. Ráda poslouchám rádio, dívám se na televizi a čtu si.
- PETR Co ráda čteš?
- MAGDA No – romány, povídky a tak. A ty?
- PETR Já čtu jenom noviny a časopisy. Máš ráda nějaký sport?
- MAGDA Jenom tenis. A někdy hraju karty. Hraješ rád karty?
- PETR Ne. Já karty vůbec nehraju. Ale hraju šachy.
- MAGDA Já taky. Strašně ráda!
- PETR Musíme si někdy spolu zahrát.
-
- PETR *Magda, do you know any English?*
- MAGDA *No, Petr. But I speak German a little and I understand Polish.*
- PETR *What do you do when you have free time?*
- MAGDA *I like music and art. I like listening to the radio, watching television and reading.*
- PETR *What do you like reading?*
- MAGDA *Well – novels, short stories and the like. What about you?*
- PETR *I only read newspapers and magazines. Do you like any sport?*
- MAGDA *Only tennis. And sometimes I play cards. Do you like playing cards?*
- PETR *No. I don't play cards at all. But I play chess.*
- MAGDA *So do I. I really love it!*
- PETR *We must play together sometime.*
-

Vocabulary

časopis	magazine
hudba	music
mluvit	to speak
polsky	Polish
povídka	short story
román	novel
rozumět	to understand
spolu	together
šachy pl.	chess
trochu	a little
umění	art
volno	free time, time off, leisure
volný	free, vacant
vůbec ne-	not at all
zahrát si pf.	to have a game

Exercise 8

Translate these statements based on the dialogue.

- 1 No, Magda doesn't know English.
- 2 But she speaks a bit of German.
- 3 And she understands Polish.
- 4 She likes music and art.
- 5 She listens to the radio.
- 6 She watches television.
- 7 She likes reading.
- 8 Petr doesn't play cards.
- 9 He plays chess.

Unit Three

Rodina a práce

The family and work

In this unit you will learn about:

- the family
- jobs and occupations
- objects of verbs with the accusative
- hard/soft nouns
- some prepositions
- 'who', 'which', 'someone'

Dialogue 1

Rodina The family (CD1; 34)

Petr and Magda continue their chat (from the previous unit).

PETR Co jinak ráda děláš?

MAGDA Ráda chodím na procházky. A běhám.

PETR To jsi teda sportovkyně!

MAGDA Ale ne! Bratr je velký sportovec. Hraje fotbal, volejbal a hokej. Znáš Igora?

PETR Ne, neznám. A máš taky sestru?

MAGDA Ne, nemám. Proč se ptáš?

PETR Protože to chci vědět!

MAGDA A ty máš bratra?

PETR Ano, mám. Ale je hloupý. A nedělá žádný sport.

MAGDA Co dělá tvůj táta?

PETR Je lékař.

MAGDA A máma?

PETR Máma je učitelka.

PETR *What else do you like doing?*

MAGDA *I like going for walks. And I run.*

PETR *So you're a sportswoman then!*

MAGDA *No. I'm not! My brother's a great sportsman. He plays football, volleyball and ice hockey. Do you know Igor?*

PETR *No, I don't. Do you have a sister too?*

MAGDA *No. Why do you ask?*

PETR *Because I want to know!*

MAGDA *And do you have a brother?*

PETR *Yes, I do. But he's silly. And he doesn't do any sport.*

MAGDA *What does your Dad do?*

PETR *He's a doctor.*

MAGDA *And your Mum?*

PETR *Mum's a teacher.*

Vocabulary

běhat	to run
hloupý	stupid, silly
hokej	ice hockey
chci	I want
chodit na procházky	to go for walks
jinak	otherwise, else
lékař -ka	doctor
proč?	why?
protože	because
ptát se/ptám se	to ask
sportovec	sportsman
sportovkyně	sportswoman
teda	in that case, then

to jsi teda . . . !

that means you are . . . then!

učitel || -ka

teacher

vědět/vím

to know (facts)

znát/znám

to know (person, place)

žádný (+ *negative verb*)

no, not any

Exercise 1

Answer these questions based on the dialogue.

- 1 Má Magda sestru?
- 2 Má Petr bratra?
- 3 Co dělá Magda ráda?

Dialogue 2

Paní vrátná The concierge (CD1; 36)

Entering his **kolej** ('hall of residence'), a young man, **mladý pán**, is accosted by the new **paní vrátná** ('Mrs porter', as Czech often says). A moment later his friend Olga turns up.

- VRÁTNÁ Mladý pane! Kam jdete? Já vás neznám. Jak se jmenujete?
- KAREL Dobrý den, paní vrátná. Jmenuju se Karel Novotný. Já tady bydlím.
- VRÁTNÁ Promiňte, pane Novotný. Já vás ještě neznám. Jsem tu jenom týden, víte? Počkejte, máte tady dopis.
- OLGA Ahoj, Karle! Jak se máš?
- KAREL Ahoj, Olgo! Co tu děláš?
- OLGA Čekám na Janu. Aha, už jde. Co to máš?
- KAREL Dopis. Píše mi táta, víš? Olgo, Jano, nechcete jít ke mně? Uvařím kafe.
- OLGA Fajn. Ale potom se musíme učit! Zítra máme zkoušku.
- KAREL No dobře. Ale pojd'te. Taky musím ještě něco číst. Zítra máme češtinu a angličtinu.
- VRÁTNÁ Slečno! Kam jdete? Já vás neznám! (*Ale je pozdě. Už jsou pryč.*)
- PORTER *Young man! Where are you going? I don't know you. What's your name?*
- KAREL *Hello[, 'Mrs porter']. My name's Karel Novotný. I live here.*
- PORTER *I'm sorry, Mr Novotný. I don't know you yet. I've only been here a week, you know. Wait, there's a letter for you here . . .*
- OLGA *Hi, Karel! How are you?*
- KAREL *Hi, Olga! What are you doing here?*
- OLGA *I'm waiting for Jana. Ah, she's coming now. What's that you've got?*
- KAREL *A letter. It's from Dad (lit. 'Dad is writing to me'), you know. Olga, do you [not] want to come to my room? I'm making coffee.*
- OLGA *Fine. But then we have to study! We have an exam tomorrow.*

- KAREL *Well okay. But come on. I've still got to read something as well. Tomorrow we have Czech language and English.*
- PORTER *Miss! Where are you going? I don't know you! (But it's too late. They've gone now.)*

Vocabulary

bydlet/bydlím	to live/I live
čekat/čekám na	to wait/I wait for
dopis	a letter
fajn	fine, okay
chceš, chcete	you want
jít/jdu	to go, come
ještě	still
ještě ne-	not yet, still not
kam	where to?
kafe n.	coffee (coll. for káva)
ke mně	to me (motion), to my place
mi	to/for me
něco	something
no	well, um
počkej(te)!	wait! (-te for plural/formal sg.)
pojd'(te)!	come!
potom	then, after that
pozdě	(too) late
týden	week
tu = tady	here
uvařit	to boil, i.e. make (coffee)
zkouška	examination

A smaller exam would just be called **test**. An exercise is **cvičení**.

Language points

The family

We have begun to meet various nouns for **lidé** ‘people’ and **rodina** ‘the family’. In the list below, note that **děvče** ‘girl’ and **dítě** ‘child’ both count as neuter!

žena – muž	woman – man/wife – husband
ženská – mužský	woman – man (<i>casual, coll.</i>)/ female – male
děvče <i>n. (!), pl. děvčata</i>	girl, girls
dívka, holka, holčička	girl (<i>positive tone</i>), girl (<i>casual/coll.</i>), little girl
kluk, chlapec	boy, little boy
hoch	boy (<i>usually more formal</i>)
matka – otec	mother – father
sestra – bratr	sister – brother
dcera – syn	daughter – son
teta – strýc	aunt – uncle
babička – dědeček	grandmother – grandfather
vnučka – vnuk	granddaughter – grandson
manželka – manžel	wife – husband
manželé <i>pl.</i>	married couple
rodič(e) – prarodiče	parent(s) – grandparents
příbuzný, -á	a relative
dítě <i>n. (!), děti f. pl. (!)</i>	child, children

To these we may add the more intimate terms:

máma, maminka	mum, mummy
táta, tatínek	dad, daddy
strejda = strýc	uncle

Children often call unrelated grown-ups (including perhaps you as a foreign visitor) **strejda** ‘uncle’, **teta** ‘aunty’.

The nominative

The basic (dictionary) form of a Czech noun is the subject form, called the 'nominative' case. This is used for the subject (agent, doer) of a verb:

Otec vaří.	Father is cooking.
Voda je dobrá.	The water is good.

The accusative

A noun directly affected by the action or other meaning of a verb is called its object. If you say 'The dog bites Peter' then the object is Peter. But if you say 'Peter bites the dog', then the object is the dog!

In Czech you often have to put a noun into a special form for the object called the 'accusative case'.

However, only masculine animate and feminine nouns do this. Masculine *inanimates* and neuters always stay the same in the accusative case:

Máme kufr. Máme auto.	We have a suitcase. We have a car.
Otec vaří oběd.	Father is cooking lunch.

'Hard' and 'soft' nouns

When dealing with the way Czech nouns change their endings or 'decline' in different 'cases', it is important to distinguish between the various 'hard' and 'soft' types (or 'declensions', as they are called in Latin grammars).

Learn this general rule:

hard: ending in a 'hard' consonant, **-a** or **-o**
(e.g. **hrad** *m.* 'castle', **žena** *f.* 'woman', **město** *n.* 'town')

soft: ending in a 'soft' consonant, **-e** or **-í**
(e.g. **stroj** *m.* 'machine', **růže** *f.* 'rose', **náměstí** *n.* 'square')

Remember, 'soft' consonants are those with diacritic marks, plus **č** (usually) and **j**. The rest normally count as 'hard'.

Hard types - accusative

Feminine nouns ending in **-a** form an accusative in **-u**:

žena	Vidím ženu.	I see a woman.
voda	Vařím vodu.	I boil the water.

So do any masculine animates ending the same way:

předseda	Hledáme předsedu.	We are looking for the chairman.
táta	Vidím tátu.	I see Dad.

But typical masculine animates ending in a 'hard' consonant add **-a**:

bratr	Mám bratra.	I have a brother.
David	Hledám Davida.	I am looking for David.

Note: the verb 'to be' is *not* followed by the accusative!

To je Jana/David.	That is Jana/David.
Jana je architektka.	Jana is an architect.

Soft types - accusative

Soft feminine nouns ending in **-e** have an accusative singular ending in **-i**:

růže	Mám růži.	I have a rose.
ulice	Hledám ulici.	I'm looking for a street.

Soft masculine animates have an accusative ending in **-e**. The noun suffix **-tel** also counts as soft, as in **učitel** 'teacher':

muž	Vidím muže.	I see a man.
učitel	Hledám učitele.	I'm looking for a teacher.

Other soft types remain *unaltered*:

Hledám nádraží.	I'm looking for the station.
Hledám kancelář.	I'm looking for the office.

Note the flexible word order of Czech. You put the word you want to emphasise more at the end. (In the last example the topic of Karel had already been mentioned. It was the matter of not knowing him that was important.)

Exercise 2

Complete the following as suggested and translate.

- 1 Vidím _____. (the river)
- 2 Vařím _____. (lunch, supper)
- 3 Nemáme _____. (water)
- 4 Nemají _____. (a teacher)
- 5 Neznají _____. (Igor)
- 6 Vidíte _____? (brother)

Exercise 3

Say or write the following in Czech.

- 1 I have a brother.
- 2 I don't have a sister.
- 3 Eva doesn't have a father.
- 4 They don't have a mother.
- 5 Do you know Eva?
- 6 Do you know Josef?
- 7 Does Eva know Pavel?

Exercise 4

Translate and answer these questions (honestly!), in complete sentences.

- 1 Běháte?
- 2 Vaříte?
- 3 Máte ráda/rád vodu?
- 4 Jste sportovec/sportovkyně?
- 5 Chodíte na procházky?
- 6 Máte rád/ráda fotbal?
- 7 Znáte dobře Prahu?

Dialogue 3

Návštěva A visit (CD1; 38)

Andrew Brown is looking for his friend Ivan Drábek. Paní Drábková comes to the door.

-
- ANDREW Dobrý den. Promiňte, někoho tady hledám, ale nevím, jestli mám správnou adresu.
- DRÁBKOVÁ Koho hledáte?
- ANDREW Nebydlí tady Ivan Drábek?
- DRÁBKOVÁ Ano, já jsem paní Drábková. Ivan je můj syn. A kdo jste vy?
- ANDREW Já jsem Andrew Brown, anglický novinář. Neumíte náhodou anglicky?
- DRÁBKOVÁ Bohužel ne. Mluvím jenom česky.
- ANDREW Moje čeština je velmi špatná, víte? Učím se jen rok.
- DRÁBKOVÁ Ale mluvíte velmi pěkně! Máte peknou výslovnost.
-
- ANDREW *Hello. Excuse me, I'm looking for somebody here, but I don't know if I have the right address.*
- DRÁBKOVÁ *Who are you looking for?*
- ANDREW *Does (lit. 'Doesn't') Ivan Drábek live here?*
- DRÁBKOVÁ *Yes, I'm Mrs Drábková. Ivan's my son. And who are you?*
- ANDREW *I'm Andrew Brown, an English journalist. You don't know English by any chance?*
- DRÁBKOVÁ *No, unfortunately. I only speak Czech.*
- ANDREW *My Czech is very bad, you know. I've only been learning (lit. 'I'm learning') it for a year.*
- DRÁBKOVÁ *But you speak very nicely! You have good pronunciation.*
-

Vocabulary

adresa	address
hledat	to look for
jestli	if, whether
koho, acc. of kdo	who?

náhodou	by chance, maybe
někoho, acc. of někdo	someone
novinář -ka	journalist
pěkně	nicely
správný	correct, right
syn	son
špatný	bad
výslovnost	pronunciation

Exercise 5

Which of these statements are true about Dialogue 3? Give your answers in sentences, using **ano** or **ne**.

- 1 Andrew hledá Ivana Drábka.
- 2 Ivan hledá matku.
- 3 Andrew je americký student.
- 4 Paní Drábková někoho hledá.
- 5 Paní Drábková umí jenom anglicky.

Language points

Occupations

Czech personal nouns usually have separate male and female forms. Female forms usually add **-ka**, e.g. **ředitel**, **ředitelka** 'manager, director'. Some terms for occupations (**práce** means 'work', **zaměstnání** 'employment') are close to English:

architekt -ka	architect
bankéř -ka	banker
diplomat -ka	diplomat
doktor -ka	doctor
ekonom -ka	economist
inženýr -ka	engineer
manažer -ka	business manager
sekretář -ka	secretary
žurnalista -istka	journalist

With others, note how related words have shared roots:

lékař -ka	physician, doctor
lék	a medicine
novinář -ka	journalist
noviny	newspaper
nový	new
právník právnička	lawyer
právo	law, justice, right (<i>but: zákon</i> 'a law')
překladatel -ka	translator
překládat	to translate
učitel -ka	teacher
učit	to teach
učit se	to learn
podnikatel -ka	entrepreneur
podnik	an enterprise

Some female forms end in **-ice** or **-yně**:

dělník dělnice	worker, manual/industrial worker
dělat	to do, make, work
pracovník pracovnice	worker, employee
práce	work
hudebník hudebnice	musician
hudba	music
průvodce průvodkyně	guide
<i>also</i> průvodce	guidebook
umělec umělkyně	artist
umění	art
umět	to know how, have a skill
vědec vědkyně	scientist/scholar
věda, vědecký	science, scientific/scholarly
vědět	to know

Adjectives in the accusative

Adjectives only have distinct accusative forms in conjunction with feminine and masculine animate nouns.

Feminine **-á** becomes accusative **-ou**:

To je dobrá voda.	That is good water.
Máme dobrou vodu.	We have good water.
To je správná adresa.	That is the correct address.
Máme správnou adresu.	We have the right address.

Masculine animate **-ý** becomes accusative **-ého**:

To je dobrý právník.	That is a good lawyer.
Máme dobrého právníka.	We have a good lawyer.
Pavel je malý kluk.	Pavel is a small boy.
Honza má malého kluka.	Honza has a small boy.

'Soft' adjectives change for the masculine animate accusative form **-ího**:

Má inteligentního kluka.	S/he has an intelligent boy.
---------------------------------	------------------------------

Surnames again

Remember, female surnames in **-ová** behave like adjectives. Surnames in **-ý** are really adjectives and have female forms in **-á**. The title **paní** 'Mrs' is invariable in the singular.

To je paní Novotná.	This is Mrs Novotná.
Znáte paní Novotnou?	Do you know Mrs Novotná?
To je paní Benešová.	This is Mrs Benešová.
Znáte paní Benešovou?	Do you know Mrs Benešová?

Here are the male equivalents:

To je pan Novotný.	This is Mr Novotný.
Znáte pana Novotného?	Do you know Mr Novotný?
To je pan Beneš.	This is Mr Beneš.
Znáte pana Beneše?	Do you know Mr Beneš?

'Who' and 'someone'

To ask 'who?' you use **kdo**:

Kdo je to? Who is it?

But if 'who?' is the object it becomes **koho**:

Koho hledáš? Who are you looking for?

Similarly, **někdo** 'someone' changes to **někoho** if it is the object:

Je tam někdo? Is somebody there?

Někoho hledám. I'm looking for someone.

'Who' and 'which'

If 'who' has nothing to do with a question, but refers to a preceding noun, you use the relative pronoun **který, -á, -é**. Its gender has to match the noun it refers to:

Mám bratra, který se učí německy.

I have a brother who is learning German.

Mám sestru, která se učí anglicky.

I have a sister who is learning English.

If the noun is a thing, **který** means 'which, that':

Auto, které tady vidíte, je výborné.

The car (which, that) you see here is excellent.

Often (as in the example above) English may omit the word 'who', 'which' or 'that' in such sentences, but this cannot be done in Czech.

In a question **který?** again means 'which?', while **jaký?** means 'what kind of?':

Které auto? Which car?

Jaké auto? What kind of car?

Exercise 6

Complete the following as suggested and translate.

- 1 To je _____ voda. (good)
- 2 Ivan má _____ učitele. (good)
- 3 Eva nemá _____ adresu. (correct)
- 4 Znáte pana _____? (Bílý)

- 5 Máte _____ výslovnost. (nice)
6 Věra má _____ otce. (a good)
7 Ondřej má _____ matku. (a pretty)
8 _____ hledáš? (whom)
9 Honza _____ hledá. (someone)

Dialogue 4

Je Andrew ženatý? Is Andrew married? (CD1; 40)

Andrew has strong Czech connections – his sister is married to a Czech, and his brother is also learning the language.

-
- DRÁBKOVÁ Nemáte náhodou manželku Česku?
ANDREW Ne. Já nejsem ženatý. Ale mám sestru, překladatelku, která má za manžela Čecha, a bratra, který je právník a učí se taky česky. Máme dobrého přítele, který nás učí. Je inženýr a chce se učit anglicky. Jmenuje se Petr Šedivý.
DRÁBKOVÁ Ale ovšem, Petr Šedivý!
ANDREW Vy ho znáte?
DRÁBKOVÁ Ano, samozřejmě, Petra známe velmi dobře. Ivan má taky angličtinu rád. Učí se už dlouho, rád čte anglickou a americkou literaturu. Pojd'te dál. Ivan je doma. Dívá se na televizi. Právě dávají americký film.
- DRÁBKOVÁ *You don't happen to have a Czech wife, do you?*
ANDREW *No. I'm not married. But I have a sister, a translator, who has a Czech husband, and a brother who's a lawyer and also learning Czech. We have a good friend who's teaching us. He's an engineer and he wants to learn English. His name's Petr Šedivý.*
DRÁBKOVÁ *But of course, Petr Šedivý!*
ANDREW *Do you know him?*
drábková *Yes, of course, we know Petr very well. Ivan also likes English. He's been learning for a long time now, he likes reading English and American literature. Come in. Ivan's at home. He's watching television. They're just showing an American film.*
-

Vocabulary

americký	American
čte	reads, is reading
dál(e)	further
dávat	to give, put (<i>here</i> = show)
chce	s/he wants
inženýr -ka	engineer
který, -á, -é	who, which
literatura	literature
manžel	husband
manželka	wife
nás	us
pojd'te dál	come on in
právě	just, just now
právník právnička	lawyer
překladatel -ka	translator
přítel přítelkyně	friend
učit	to teach
učit se	to study, learn
už	now, already
za manžela acc.	'for a husband'
ženatý	married

Note that 'married' of a man is **ženatý**, but 'married' of a woman is **vdaná**:

Milan je ženatý. Zuzana je taky vdaná.

Milan is married. Zuzana's also married.

Exercise 7

Answer these questions on Dialogues 3 and 4:

- 1 Koho hledá Andrew?
- 2 Je Andrew ženatý?
- 3 Co čte rád Ivan?

Unit Four

Město a sídliště

The city and the housing estate

In this unit you will learn about:

- cases in more detail
- talking about places
- **-ovat** verbs
- 'to go'
- present tense in summary
- 'of' with the genitive
- 'x-times'

Dialogue 1

Kam jdeš? Where are you going? (CD1; 42)

Petr asks Jana where she's going, and what Věra and Eva are doing.

PETR Ahoj, Jano! Jak se máš?

JANA Dobře. Kam jdeš, Petře?

PETR Jdu do města. Nevíš, kde je Věra?

JANA Věra je ve městě. Kupuje dárek. Potom jde k Zuzaně na večeri.

PETR A Eva?

JANA Eva je v Brně. Je na návštěvě u kamaráda.

PETR To je škoda, že nejsou doma.

PETR *Hello, Jana. How are you?*

JANA *Fine. Where are you going, Petr?*

PETR *I'm going to town. Do you know where Věra is?*

JANA *Věra's in town. She's buying a present. Then she's going to Zuzana's for dinner.*

PETR *And Eva?*

JANA *Eva is in Brno. She's visiting a friend.*

petr *It's a pity they're not at home.*

Vocabulary

dárek	present, gift
do + gen. (města)	into/to (town)
jít/jdu	to go/I go
k + dat. (Zuzaně)	to (Zuzana's)
kam	where to?
kamarád	friend
kupovat/kupuje	to buy/is buying
na + loc. (návštěvě)	on (a visit)
návštěva	a visit
škoda	a pity
u + gen. (kamaráda)	at (a friend's)
v, ve + loc. (městě, Brně)	in (town, Brno)
večeře	dinner/supper
na večeři acc.	for supper

Exercise 1

Are these statements about Dialogue 1 true or false? Give your answers in sentences, using **ano** or **ne**.

- 1 Eva je v Praze.
- 2 Věra jde k Evě na večeři.
- 3 Petr kupuje dárek.
- 4 Petr jde do města.
- 5 Věra je na návštěvě u kamaráda.

Dialogue 2

Práce a škola Work and school (CD1; 44)

Jana is studying **na univerzitě** 'at university' / **na vysoké škole** 'in higher education'. **Vysoký** means 'high', but 'high school' / 'secondary school' is **střední škola** and 'basic, primary school' is **základní škola**.

PETR Co děláš? Máš chvíli čas?

JANA Uklízím byt, mezitím vařím oběd, dívám se na televizi.
Potom jdu do supermarketu. No a tak dále.

PETR Ty nejdeš do práce? Pracuješ, ne?

JANA Ne. Už rok nepracuju. Jsem studentka. Studuju v Praze
medicínu. Ted' máme prázdniny, víš?

PETR Já taky studuju. Studuju v Brně ekonomii.

PETR *What are you doing? Do you have a moment?*

JANA *I'm tidying the flat, meantime cooking lunch, and
watching television. Then I'm going to the supermarket.
And so on.*

PETR *Aren't you going to work? You are working, aren't you?*

JANA *No. I haven't been working for a year now. I'm a student.
I'm studying medicine in Prague. At the moment we're on
holiday, you know.*

PETR *I'm studying too. I'm studying economics in Brno.*

Vocabulary

a tak dál(e)	and so on
byt	flat, apartment
ekonomie	economics
chvíli <i>acc.</i>	for a moment, a while
medicína	medicine
mezitím	meanwhile
nejdeš	you're not going

práce	work
do práce	to work
pracovat/pracuju	to work/I work
Praha	Prague
v Praze (!)	in Prague
prázdniny pl.	holidays
studovat/studuju	to study/I study
supermarket	supermarket
do supermarketu	to the supermarket
ted'	now
uklízet/uklízím	to tidy/I tidy

Exercise 2

Are these statements about Dialogue 2 true or false? Correct those which are wrong.

- 1 Petr vaří oběd.
- 2 Jana uklízí byt.
- 3 Petr jde do supermarketu.
- 4 Petr studuje v Praze medicínu.
- 5 Jana studuje v Brně ekonomii.

Language points

More about cases

Czech nouns are put into different forms or 'cases' for various purposes, as we have seen already. Cases are vital, but at first they are one of the hardest things for English speakers to master.

We'll try to make it as simple as we can. The *nominative*, *accusative* and *vocative* cases have been discussed. The other cases are as follows:

- The *genitive* case means 'of'. It also follows a good number of prepositions, e.g. **do** 'into', **z** 'out of', and **od** 'from'.
- The *dative* means 'to/for'. It also follows **k/ke** 'towards'.

- The *locative* always follows prepositions, especially those for location, e.g. **v/ve** 'in', **na** 'on', also **o** 'about (a subject)' and **po** 'along, after'.
- The *instrumental* states the means or instrument 'by' or 'with' which something is done; it also follows the preposition **s** 'with (= accompanied by)' and prepositions for some relative positions, e.g. **před** 'in front of', **za** 'behind', **pod** 'below', and **nad** 'above'.

The following shows how standard hard-type nouns change their endings. Feel free either to learn the table, or just notice the differences between masculine inanimate **hrad** 'castle', feminine **žena** 'woman' and neuter **město** 'town'.

	<i>Masculine inanimate</i>	<i>Feminine</i>	<i>Neuter</i>	
<i>nom.</i>	hrad	žena	město	
<i>acc.</i>	„	ženu	„	
<i>gen.</i>	od hradu	od ženy	od města	from the . . .
<i>dat.</i>	k hradu	k ženě	k městu	towards the . . .
<i>loc.</i>	o hradě/hradu	o ženě	o městě/městu	about the . . .
<i>ins.</i>	před hradem	před ženou	před městem	in front of the . . .

Note how the masculine inanimate and neuter nouns have mostly shared endings, but the neuter genitive ends in **-a**.

Hard-type masculine *animate* nouns also have genitive **-a**, and their basic dative and locative ending is **-ovi**, e.g. **David** – **Davidu** 'of David', **Davidovi** 'to David'.

Each case will be returned to again later, in greater detail. Consult the Grammar summary at the back of the book, as we go on, if you feel the need for more comprehensive tables. Otherwise, just concentrate for now on getting a general idea of how the cases work.

Verbs with infinitive -ovat

Verbs with infinitives ending in the suffix **-ovat** are a very common type. Note carefully how infinitive **-ovat**, e.g. **kupovat** 'to buy', becomes present tense **-uju**, etc.:

kupuju, formal	kupuji	I buy	kupujeme	we buy
kupuješ		you buy	kupujete	you buy
kupuje		s/he buys	kupují	they buy

Many verbs of this productive type are obvious foreign loan words:

pracovat/pracuju	to work
děkovat/děkuju	to thank
opakovat/opakuju	to repeat
studovat/studuju	to study
organizovat/organizuju	to organise
analyzovat/analyzuju	to analyse
importovat/importuju	to import
exportovat/exportuju	to export
fungovat/funguje	to function

Alongside the forms **kupují** 'they buy', **pracují** 'they work', etc., you will also hear colloquial 'they' forms on the lines of ***kupujou**, ***pracujou**. (Avoid these in standard written usage.)

Verbs **jít** and **jet** - 'go' and 'ride'

Learn the present tense of the verb **jít/jdu** 'to go', and distinguish it from the similar verb **jet/jedu** 'to go by vehicle, to ride'. You use **jet** when you refer to going by vehicle (or riding on horseback).

jdu	I go	jdeme	we go
jdeš	you go	jdete	you go
jde	s/he, it goes	jdou	they go
jedu	I ride	jedeme	we ride
jedeš	you ride	jedete	you ride
jede	s/he, it rides	jedou	they ride

The **j** sound in **jdu**, etc. can be omitted in relaxed speech, but not in the negative:

Jde domů.	He is going home.
Nejde domů.	He isn't going home.

Jít and **jet** can both also mean 'come' – i.e. the 'going' can be in either direction. Note the adverb **sem** meaning motion 'to here':

My jedeme tam.	We are going there (by vehicle).
Oni jedou sem.	They are coming here.

Dialogue 3

V bufetu In the snackbar (CD1; 46)

Honza asks the female assistant (**prodavačka**) for some drinks and ice-cream in a snackbar (**bufet**). When ordering things in a café, etc., you usually say 'once', 'twice', 'three times', and so on for one, two, three items. (The item stays in the singular.) The accusative is used for the items requested – so watch out for feminines: **zmrzlina** and **sklenice** become **zmrzlinu** and **sklenici**!

- PRODAVAČKA Co si přejete?
HONZA Tříkrát zmrzlinu, jednu kávu a dvakrát kolu prosím.
A skleničku vína.
PRODAVAČKA Bílé nebo červené víno?
HONZA Červené.
PRODAVAČKA A jakou si přejete zmrzlinu? Jahodovou, čokoládovou
nebo vanilkovou?
HONZA Dvakrát jahodovou a jednu vanilkovou.

ASSISTANT	<i>What do you want?</i>
HONZA	<i>Three ice-creams, one coffee and two colas please. And a glass of wine.</i>
ASSISTANT	<i>White or red wine?</i>
HONZA	<i>Red.</i>
ASSISTANT	<i>And what kind of ice-cream do you want? Strawberry, chocolate or vanilla?</i>
HONZA	<i>Two strawberry and one vanilla.</i>

Vocabulary

bílý	white
červený	red
čokoláda	chocolate
čokoládový	chocolate <i>adj.</i>
dvakrát	twice
jahoda, -y	strawberry, -ies
jahodový	strawberry <i>adj.</i>
jednou	once
káva	coffee
kola	cola
přát/přeju si	to wish/I wish
sklenice	a (taller) glass
sklenička	smaller (e.g. wine) glass
tříkrát	three times
vanilka	vanilla
vanilkový	vanilla <i>adj.</i>
víno	wine
zmrzlina	ice-cream

Co si přejete? What would you like?

Dialogue 4

Vzkaz A message (CD1; 48)

A young man (**mladý pán**) comes into the snackbar to look for someone.

MLADÝ PÁN	Promiňte, nevíte, jestli je tady paní Čermáková? Myslím, že tady pracuje. Mám tady vzkaz od její sestry.
PRODAVAČKA	Ano, mladý pane, pracuje tady. Aha! Právě přichází. Máte štěstí. – Dobrý den, paní Čermáková, máte návštěvu. Já už jdu domů. Na shledanou.
YOUNG MAN	<i>Excuse me, do you know if Mrs Čermáková is here? I think that she works here. I have a message here from her sister.</i>
ASSISTANT	<i>Yes, young man, she works here. Ah! She's just arriving. You're in luck. Hello, Mrs Čermáková, you've got a visitor. I'm going home now. Goodbye.</i>

Vocabulary

aha	ah!
domů	(to) home
její	her
myslet/myslím	to think/I think
od + gen.	from
přicházet/přicházím	to arrive
vzkaz	message

Dialogue 5

Jana píše esemesku Jana writes a text message (CD1; 50)

Jana tells pan Novák about a friend she's just texting on her **mobil**.

JANA Kam jdete, pane Nováku?

NOVÁK Jdu do parku, když je tak pěkně. Co děláte vy?

JANA Jdu do zahrady. A píšu esemesku. Moje kamarádka píše, že je jí smutno. Chci jí napsat pár slov.

NOVÁK Jak se jmenuje vaše kamarádka?

JANA Jmenuje se Eva. Je to milé děvče. Mám ji moc ráda.

NOVÁK Kde bydlí?

JANA Bydlí v Londýně. Studuje tam ekonomii. Ale teď je v Praze.

NOVÁK A Eva umí anglicky? Mluví anglicky dobře?

JANA Ano, samozřejmě. Eva je totiž Angličanka.

JANA *Where are you going, Mr Novák?*

NOVÁK *I'm going to the park, since it's so nice. What are you doing?*

JANA *I'm going into the garden. And I'm writing a text message. A girlfriend of mine has written to me saying she's feeling unhappy. I want to write her a few words.*

NOVÁK *What's your friend's name?*

JANA *Her name's Eva. She's a sweet girl. I like her very much.*

NOVÁK *Where does she live?*

JANA *She's living in London. She's studying economics there. But now she's in Prague.*

NOVÁK *And does Eva know English? Does she speak English well?*

JANA *Yes, of course. Eva is English, you see.*

Vocabulary

děvče <i>n.</i>	girl
ji – jí	her – to her
Londýn	London
milý	dear
moc	very, a lot
napsat <i>pf.</i>	to write (<i>complete act</i>)
pár	a couple
park	park
psát/píšu	to write/I write (<i>activity</i>)
slovo	word
pár slov	a couple of words
smutno	sad
totiž	that's to say, you see (<i>explanatory</i>)
váš, vaše	your
že ...	that ...

Note the idiomatic phrase **je jí smutno** (*lit.* 'it-is to-her sad'), which means 'she's feeling sad.' Similarly, you say **je mi smutno** (*lit.* 'it-is to-me sad'), 'I'm feeling sad.'

Language points

Present tense - summary

The present-tense type of a verb can mostly be predicted from its infinitive (the dictionary form), unless it is monosyllabic. The main types are tabled below, with a traditional numbering attached. We've encountered most of them already.

Standard type 3 verbs have infinitive **-ovat** and third person singular **-je**. Standard type 2 verbs have infinitive **-nout** and third person singular **-ne**. Type 1 verbs are less regular, but a number have infinitive **-st** and all have third person singular **-e**.

	<i>Infinitive</i>	<i>Present tense</i>	<i>3rd person sg.</i>
Type 5	dělat make	dělám, děláš, dělá děláme, děláte, dělají	-á
Type 4	prosít ask	prosím, prosíš, prosí prosíme, prosíte, prosí	-í
	trpět suffer	trpím, trpíš, trpí trpíme, trpíte, trpí	
Type 3	kupovat buy	kupuju (-ji), kupuješ, kupuje kupujeme, kupujete, kupují (*-jou)	-je
Type 2	tisknout press	tisknu, tiskneš, tiskne tiskneme, tisknete, tisknou	-ne
Type 1	číst read	čtu, čteš, čte čteme, čtete, čtou	-e

The present tense of a monosyllabic verb is less predictable, but will usually conform to one of the main types, and so **mít/mám** 'to have' = type 5, **spát/spím** 'to sleep' = type 4, **hrát/hraju** 'to play' = type 3, **psát/píšu** 'to write' = type 1.

We noted earlier that **umět/umím** 'to know how' has a third person plural form **umějí** 'they know how'. In non-standard spoken Czech *all* type 4 verbs may be heard with a similar form, e.g. ***uměj = umějí** 'they know how', ***prosej = prosí** 'they ask', ***trpěj = trpí** 'they suffer'.

Reflexive si

Remember the common phrase **Co si přejete?** 'What would you like?' (*lit.* 'What do you wish?'). Notice here the little word **si**, which means 'for/to oneself' (it is the dative of **se** 'oneself').

Many verbs commonly appear with **si** attached:

Kupuju si auto.	I buy (for) myself a car.
Kupuješ si auto.	You buy yourself a car.
Kupuje si auto.	S/he buys herself/himself a car.
Kupujeme si auto.	We buy ourselves a car.
Kupujete si auto.	You buy yourselves a car.
Kupují si auto.	They buy themselves a car.

Try not to confuse this word **si** when you hear it with **jsi** meaning 'you are':

Jsi doma? Are you at home?

Genitive 'of'

To say 'of' you just use the genitive case on its own, without any preposition. Here are typical examples, using standard hard-type nouns. The masculine *animate* nouns have the same genitive form **-a** as the neuters.

Genitive			
Masculine <i>inanimate</i>	-u	papír – kousek papíru rok – konec roku	a piece of paper the end of the year
Feminine	-y	káva – hrnek/šálek kávy voda – sklenice vody	a mug/cup of coffee a glass of water
Neuter/ Masculine <i>animate</i>	-a	víno – sklenice vína autor – jméno autora	a glass of wine the name of the author

Masculine *inanimate* nouns mostly have genitive **-u**, as shown above, but a few have genitive **-a**, e.g. **sýr – kousek sýra** 'a piece of cheese'. Unexpected ones are noted in the vocabularies, e.g. **sýr, -a**.

Notice the vowel shortening in **chléb – kousek chleba** 'a piece of bread'. This happens with a few nouns, before any case endings. (With this particular word, you will also hear **chleba** used as nominative/accusative! **Máte chleba?** 'Do you have any bread?')

Patterns of vowel shortening include **ů** to **o**, e.g. **dům – domu** 'of the house' and **í** to **ě**, e.g. **vítr – větru** 'of the wind'.

Soft-type nouns mostly have genitive singular **-e**, e.g. **hodně práce** 'a lot of work'. But we'll look at these properly later on.

'Into', 'out of' **and** 'from'

The genitive case also follows **do** 'into, to' and its opposite **z** 'out of, from':

<i>mí.</i>	hotel	do/z hotelu	into/out of the hotel
<i>f.</i>	Praha	do/z Prahy	to/from Prague
<i>n.</i>	město	do/z města	into/out of the town

Similarly:

Čína – Exportujeme do Číny.	We export to China.
Japonsko – Exportujeme do Japonska.	We export to Japan.

Place names ending in **-ín/-ýn** or **-ov** have genitive **-a**, so you say:

Londýn – do Londýna	(in)to London
Berlín – do Berlína	to Berlin
Zlín – do Zlína	to Zlín
Benešov – do Benešova	to Benešov

The preposition **z** becomes **ze** before words beginning with **z/s**, and sometimes also to avoid consonant clusters:

zahrada – ze zahrady	out of the garden
škola – ze školy	out of school

The genitive also follows **od** 'from' (a person or place):

<i>ma.</i>	Adam	Dárek od Adama.	A gift from Adam.
<i>f.</i>	Eva	Dárek od Evy.	A gift from Eva.
<i>n.</i>	město	Dárek od města.	A gift from the town.

Masculine animate accusative = genitive

Note that the genitive singular of masculine animate nouns is regularly the same as the accusative. In fact, the genitive case simply does duty for the accusative here:

Znáte Petra – zpráva od Petra
 You know Petr – a message from Petr

However, those ending in **-a** follow the feminine type **žena**, e.g. **táta** 'Dad', **kolega** 'colleague':

Znáte mámu/tátu – zpráva od mámy/táty
 You know Mum/Dad – a message from Mum/Dad

'X times' – x-krát

As we saw when ordering in the snackbar, to say 'x times' you can simply add **-krát** to the numeral required:

jedenkrát (or jednou)	once
dvakrát	twice
tříkrát	three times . . .
desetkrát	ten times . . .
stokrát	a hundred times

Similarly, for indefinite quantities:

několikrát	several times
mnohokrát/mockrát	many times
víckrát	more times

also:

tentokrát	this time
tenkrát	that time (or tehdy 'then, at that time')

Exercise 3

Translate these verb forms:

I work, you (sg.) smoke, they look for, we give, they play,
we cook, they sleep, I go, I tidy up, we study

Exercise 4

These people are going to various places. Add correct forms of the place names suggested.

- 1 Brno Josef jede do _____.
- 2 Ostrava Eva jede do _____.
- 3 Oxford Ivan jede do _____.
- 4 Jihlava Věra jede do _____.
- 5 Kolín Igor jede do _____.

Exercise 5

Co si přejete? What do you want? Reply, asking for the following:

- 1 two ice-creams ('twice ice-cream')
- 2 three colas ('three times cola')
- 3 a glass of milk
- 4 a cup of coffee
- 5 a piece of bread
- 6 a glass of water

Exercise 6

Complete as suggested and translate.

- 1 Jdu do _____. (hotel)
- 2 Jdou do _____. (garden)
- 3 Jana jde do _____. (park)
- 4 Adam má _____. (a glass of wine)
- 5 Pavel nemá _____. (ice-cream)
- 6 Přejete si _____? (coffee)
- 7 Eva _____. (is writing a text message)
- 8 Karel si kupuje _____. (a book) (**kniha** 'book')

Dialogue 6

Sídliště A housing estate (CD1; 52)

Filip Novák's just moved house and now he's living out at the end of the **metro** 'underground', **v Jižním Městě**, in **Jižní Město** 'South City', on a large Prague **sídliště** n. 'housing estate' (**bydlí na sídlišti** 'he lives on a housing estate').

FILIP	Dobrý den, paní Čermáková. Jak se máte?
ČERMÁKOVÁ	Dobře. Kam jedete?
FILIP	Jedu do města. Právě čekám na tramvaj. No a odpoledne jedu k tetě do Ostravy. Teta má dceru, která studuje angličtinu. Právě píše diplomovou práci a potřebuje pomoc. Něco takového píše strašně nerada, ale teď prostě musí.

- ČERMÁKOVÁ A co děláte vy? Pracujete? Nebo ještě studujete?
 FILIP Jsem stále ještě student. Studuju angličtinu a němčinu.
- ČERMÁKOVÁ Bydlíte tu někde blízko?
 FILIP Ne, teď máme nový byt. Bydlíme dost daleko, v Jižním Městě. Starý byt je hned za rohem. Moje sestra tam stále ještě bydlí. Kde pracujete vy?
- ČERMÁKOVÁ Jsem prodavačka. Prodávám v supermarketu. Právě teď tam jedu. Čekám na autobus.
- FILIP *Hello, Mrs Čermáková. How are you?*
 ČERMÁKOVÁ *Fine. Where are you going?*
 FILIP *I'm going to town. I'm just waiting for the tram. Well and in the afternoon I'm going to my aunt's in Ostrava. My aunt has a daughter who's studying English. She's just writing her diploma thesis and she needs some help. She really doesn't like writing something like this, but now she simply has to.*
- ČERMÁKOVÁ *And what are you doing? Are you working or still studying?*
 FILIP *I'm still a student. I'm studying English and German.*
 ČERMÁKOVÁ *Do you live somewhere near here?*
 FILIP *No, we have a new flat now. We are living rather far away, in Jižní Město. The old flat's just round the corner. My sister still lives there. Where do you work?*
 ČERMÁKOVÁ *I'm a sales assistant. I'm working in a supermarket. I'm just going there now. I'm waiting for the bus.*

Vocabulary

autobus	bus
blízko	near, nearby
daleko	far, far away
dcera	daughter
diplomová práce	diploma thesis (<i>lit.</i> 'work')
dost	enough, rather
hned	at once, immediately

jet/jedu	to go by vehicle, ride
ještě (stále ještě)	still
nerad	doesn't like
něco takového	something like this/that
odpoledne	in the afternoon
pomoc f.	help
potřebovat/potřebuju	to need
prodavač -ka	sales assistant
prodávat	to sell
prostě	simply
roh – za rohem	corner – round the corner
stále	constantly, still
supermarket – v supermarketu	supermarket, in a supermarket
teta	aunt
tramvaj f.	tram
tu = tady	here

Exercise 7

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kam jede Filip?
- 2 A kam jede odpoledne?
- 3 Kde bydlí Filip? Kde je jeho nový byt?

Unit Five

Hudba, jídlo, byt

Music, food, the flat

In this unit you will learn about:

- 'want' and 'can'
- the arts
- food
- rooms and furniture
- the dative
- giving 'to', doing 'for'
- locative 'in' and 'on'
- 'into', 'onto'

Dialogue 1

Hudba a film Music and film (CD1; 54)

Věra encounters Honza while at the bus stop. He's doing a pile of things and invites Věra to come along with him, but she seems equally busy and has other plans.

HONZA Ahoj, Věro, jak se máš?

VĚRA Dobře, Honzo. Kam jedeš?

HONZA Jedu k bratrovi do města. Vaří oběd. Nechceš jet se mnou? Právě čekám na autobus. Odpoledne jdeme k sestře a potom chceme jít plavat. A večer chceme pomáhat kamarádce, která maluje byt.

- VĚRA Odpoledne chci jít do kina. Dávají nový americký film, který chci vidět. Je prý skvělý a hrozně napínavý.
- HONZA O čem je ten film?
- VĚRA O politice a o prezidentovi. Hraje tam můj oblíbený herec a taky jedna moc krásná herečka.
- HONZA Která?
- VĚRA Nepamatuju si její jméno. – A zítra jdu na koncert. Hraje Česká filharmonie. Hrají Beethovena a Schuberta.
- HONZA *Hello, Věra, how are you?*
- VĚRA *Fine, Honza. Where are you going?*
- HONZA *I'm going to town to (my) brother's. He's cooking lunch. Don't you want to come with me? I'm just waiting for the bus. In the afternoon we're going to my sister's, and then we want to go swimming. And in the evening we want to help a girlfriend who is painting her flat.*
- VĚRA *In the afternoon I want to go to the cinema. They are showing (lit. 'giving') a new American film, which I want to see. It's supposed to be brilliant and very exciting.*
- HONZA *What is this film about?*
- VĚRA *About politics and about the president. My favourite actor is playing in it and also one very good-looking actress.*
- HONZA *Which (one)?*
- VĚRA *I don't remember her name. – And tomorrow I'm going to a concert. The Czech Philharmonic is playing. They are playing Beethoven and Schubert.*

Vocabulary

filharmonie	Philharmonic
herec	actor
herečka	actress
hrozně	terribly
chtít/chci, chceš, chce	to want/I want, you want, s/he wants
chceme, chcete, chtějí	we want, you want, they want
jméno	name
kamarádka	female friend

kino	cinema
koncert	concert
kuchyň f.	kitchen
malovat	to paint
napínavý	exciting
o + loc.	about
o čem	about what?
oblíbený	favourite
pamatovat si	remember
plavat/plavu	to swim
politika	politics
pomáhat	to help
prezident	president
prý	apparently, they say
se mnou	with me
skvělý	splendid, brilliant
ten, ta, to	that
vidět/vidím	to see/I see

Exercise 1

Correct the following statements about Dialogue 1.

- 1 Honza jde odpoledne k bratrovi.
- 2 Večer chce pomáhat tátovi.
- 3 Věra nechce jít do kina.
- 4 Film je o koncertě a o Beethovenovi.

Dialogue 2

Jídlo a pití Food and drink (CD1; 56)

Paní Bílková wants her new paying guest Petr Novák to choose some food for his evening meal. Petr is a vegetarian who jokingly claims a drinking habit. Note that they are on formal **vy** terms. Later, when she serves him the meal, she will wish him **Dobrou**

chut'! 'Enjoy your meal!' *lit.* 'Good appetite'. Note the polite negative questions in Czech, which would sound wrong in English.

-
- BÍLKOVÁ Co si přejete k večeři, rybu nebo maso?
 PETR Promiňte, nejím ani ryby ani maso. Jsem vegetarián. Nemáte vajíčko nebo nějaký sýr?
 BÍLKOVÁ Ano, máme. To není problém. A co si dáte k pití? Kávu nebo čaj?
 PETR Nemáte náhodou pivo – nebo víno? Já jsem totiž dost velký alkoholik!
 BÍLKOVÁ No dobře! Dáte si teda omeletu, sýr a víno? Červené nebo bílé?
 PETR Červené. Děkuju mockrát.
 BÍLKOVÁ Prosím.
-
- BÍLKOVÁ *What do you want for your evening meal, fish or meat?*
 PETR *Sorry, I don't eat either fish or meat. I'm a vegetarian. Do you have an egg or some cheese?*
 BÍLKOVÁ *Yes, we have. Not a problem. And what will you have to drink? Coffee or tea?*
 PETR *Do you have beer or wine by any chance? I'm quite a great alcoholic, you see! (jokingly)*
 BÍLKOVÁ *Well okay! So will you have omelette, cheese and some wine? Red or white?*
 PETR *Red. Thank you very much.*
 BÍLKOVÁ *You're welcome.*
-

Vocabulary

alkoholik	an alcoholic
ani . . . ani	neither . . . nor
co si dáte?	what will you have (<i>lit.</i> 'give yourself')?
čaj	tea
dost	quite, fairly, enough
jíst/jím	to eat/I eat
k pití	for a drink, to drink
k večeři	for dinner/supper

maso	meat
mockrát	many times
náhodou	by chance
omeleta	omelette
pivo	beer
problém	problem
ryba, pl. ryby	fish
sýr, gen. -a	cheese
vajíčko	egg
vegetarián -ka	a vegetarian

Alongside **něco k pití** ‘something to drink’ you also say **něco k jídlu** ‘something to eat’. Similarly, with **snídaně** ‘breakfast’, **oběd** ‘lunch’, **večeře** ‘evening meal, supper’, you say **něco k snídani**, **něco k obědu**, **něco k večeři** ‘something for breakfast/lunch/supper’.

Language points

‘To want’

Chťít ‘to want’ is almost like a type 1 verb, but note the first person singular **chci** and especially the third person plural **chtějí**:

chci	I want	chceme	we want
chceš	you want	chcete	you want
chce	s/he wants	chtějí	they want

If you have trouble pronouncing these, e.g. **chci** (one syllable only), try practising the negative forms to start with, e.g. **nechci** (two syllables) ‘I don’t want’, **nechceš**. . . .

This verb is regularly followed by either infinitives of other verbs or by nouns:

Jestli chceš, můžeš spát.	If you want, you can sleep.
Chceme jít do kina.	We want to go to the cinema.
Nechtějí jít domů.	They don’t want to go home.
Nechci mléko, chci kávu.	I don’t want milk, I want coffee.
Co chcete?	What do you want?
Chci nové kolo.	I want a new bike.

In Moravia you will also hear ***chcu** instead of **chci** for 'I want'.

In more formal situations, e.g. when speaking as a host or waiter, it is generally more courteous to say 'wish' rather than 'want'. For 'wish' use the type 3 verb **přát si/přeju si**:

Co si přejete k obědu?	What would you like for lunch?
Co si přejete k pití?	What would you like for a drink?

The dative - 'to' or 'for'

When used without a preposition the dative case has a basic meaning of 'to/for' – giving 'to' or doing 'for'. This is the 'indirect object' or second object of a verb, and in English there may also be no preposition, as in these two examples:

Dávám Karlovi knihu.	I'm giving Karel a book = a book to Karel.
Vařím Evě oběd.	I'm cooking Eva lunch = lunch for Eva.

The dative also follows prepositions **k** 'towards' and **proti** 'against'. Standard hard-type nouns have dative singular forms as follows:

<i>ma.</i>	pán	(k) pán-ovi
<i>mi., n.</i>	hrad, město	(k) hrad-u, měst-u
<i>f.</i>	žena	(k) žen-ě

The masculine animate ending **-ovi** even applies to nouns like **táta** 'dad':

Vařím Karlovi/tátovi oběd.	I'm cooking lunch for Karel/Dad.
-----------------------------------	----------------------------------

Some Czech verbs are regularly followed by a single object in the dative case, e.g. **pomáhat** 'to help', **věřit** 'to believe':

Pomáháme tátovi/mámě.	We're helping ('to') Dad/Mum.
Věříme Adamovi/Evě.	We believe ('to') Adam/Eva.

'Towards'

The preposition **k** means motion 'towards, to' a location or 'to' a person's house/place. It is always followed by the dative.

most – k mostu	towards, to the bridge
divadlo – k divadlu	towards, to (but not <i>into</i>) the theatre
Vltava – k Vltavě	towards the Vltava (river)

Pavel – k Pavlovi	towards Pavel or to Pavel's (house, place)
Jana – k Janě	towards Jana <i>or</i> to Jana's (house, place)

The regular matching preposition for being 'at' someone's house or place, rather than going there, is **u** + *gen.*, e.g.:

Jsmě u Pavla, u Jany. We are at Pavel's, at Jana's.

K becomes **ke** before **k/g** and to avoid consonant clusters: **ke Karlovi** 'towards Karel', **ke stolu** 'towards the table.'

Až k means 'all the way to, as far as':

Jdete až k mostu/až k Vltavě.

You go as far as the bridge/the Vltava.

The locative – 'in', 'on', etc.

The locative case is only used after prepositions, primarily to indicate location, but also for time or topic:

v	in
na	on
po	after, along
o	about (a topic)

The feminine locative singular is always the same as the dative:

Igor bydlí v Ostravě.	Igor lives in Ostrava.
Praha je na Vltavě.	Prague is on the Vltava.
Mluvíme o Evě.	We are talking about Eva.

The masculine animate form is also the same as the dative:

Mluvíme o Karlovi. We are talking about Karel.

The preposition **v** becomes **ve** before **v/f**, and sometimes elsewhere to avoid clusters, e.g. **voda – ve vodě** 'in the water'.

Case ending ě or -e?

The ending **-ě** is spelt either **-ě** or **-e**, depending on the preceding consonant. For feminine nouns this ending is both dative *and* locative.

Labials (**b, p, m, v, f**) and dentals (**d, t, n**) have the letter **-ě**, and the results are pronounced according to the usual rules:

ryba – v rybě	in the fish
mapa – na mapě	on the map
máma – mámě	to/for Mum
Ostrava – v Ostravě	in Ostrava
žirafa – o žirafě	about the giraffe
voda – ve vodě	in the water
bota – v botě	in the shoe
kavárna – v kavárně	in the café

Consonants **r** and the ‘velars’ **k, g/h** and **ch** always mutate, with results as follows:

-ra → -ře	sestra – sestře	to sister
-ka → -ce	řeka – v řece	in the river
-ga, -ha → -ze	Olga – Olze	to Olga
	Praha – v Praze	in Prague
-cha → -še	střecha – na střеше	on the roof

After other consonants, mainly **l, s, z**, the ending is likewise spelt **-e**, but without any mutations, e.g. **škola – ve škole** ‘in school’.

Masculine inanimate and neuter locative

The locative singular of hard-type masculine inanimate and neuter nouns is somewhat complicated by a choice of two possibilities: **-ě/-e** or **-u**.

The ending **-ě/-e** discussed above is regularly used for the locative singular (but *not* the dative!) of quite a large number of common nouns, mainly in particular set phrases, which you can learn as such – most often these are phrases with **na** and **v**, e.g.:

hrad – na hradě	in (<i>lit.</i> ‘on’) the castle
most – na mostě	on the bridge
stůl – na stole	on the table (<i>ů shortens to o</i>)
dům – v domě	in the house
byt – v bytě	in the flat, apartment
sklep – ve sklepe	in the cellar
les – v lese	in the forest

město – v/ve městě	in (the) town
auto – v autě	in the car
Brno – v Brně	in Brno
kino – v kině	in/at the cinema
divadlo – v divadle	in the theatre

Use this ending if you know the set phrase.

The alternative ending **-u** (identical to the dative) occurs sometimes with the same nouns, but mostly in different phrases. *However*, a majority of nouns in the language as a whole *only* use this second option:

kufr – v kufru	in the suitcase
hotel – v hotelu	in the hotel
klub – v klubu	in the club
sport – ve sportu	in sport
metro – v metru	in the metro
rádio – v rádiu	on ('in') the radio

Also, most nouns with a final **k, g/h, ch** only use this ending (as it requires no consonant mutations):

park – v parku	in the park
taxík – v taxíku	in the taxi
roh – na rohu	on the corner
Německo – v Německu	in Germany
oko – v oku	in the eye
ucho – v uchu	in the ear

One common exception is

rok – v roce	'in the year'
---------------------	---------------

Certain phrases in practice have alternative forms, e.g.:

autobus – v autobuse/sometimes v autobusu	in the bus
dopis – v dopise/sometimes v dopisu	in the letter
koncert – na koncertě/but also na koncertu	at the concert

When in doubt, **-u** is generally the safer bet, as it's usually *possible*, even where it's less standard or not very idiomatic.

Masculine animate -ovi

For hard-type masculine animate nouns, as we have said, both the dative and the locative singular regularly end in **-ovi**.

Jdeme k bratrovi. We are going to (my) brother's.
Mluvíme o kolegovi. We're talking about a colleague.

However, when two or more such nouns occur in a row, all except the last regularly use the shorter ending **-u**:

Karel Novák – (o) Karlu Novákovi about/to Karel Novák
pan Vladimír Holub – (o) panu Vladimíru Holubovi

Exercise 2

Co si dáte? What will you have? Complete the following as suggested:

- 1 Máte . . . ? (cheese, tea, coffee)
- 2 Nemáte . . . ? (beer, wine, an egg, fish)
- 3 Prosim, . . . (an omelette, white wine)

– And how do you wish someone a good meal?

Exercise 3

Complete as indicated and translate.

- 1 Vařím _____ oběd. (mother)
- 2 Pomáhám _____. (Pavel)
- 3 Jdeme k _____ na večeři. (Josef)
- 4 Mluvíme o _____. (politics)
- 5 Jana mluví o _____. (Václav Havel)

Dialogue 3

Hudba Music (CD1; 58)

Zina Bednářová asks Petr Novák about Mr and Mrs Rybář.

-
- ZINA Je tady pan Rybář?
PETR Pan Rybář? Je v práci.
ZINA Znáte ho? Znáte ho dobře?
PETR Ano, pracuje v muzeu. A vidíme se dost často. Někdy se setkáváme v hotelu Paříž a obědváme spolu. Jindy prostě sedíme na náměstí nebo v parku a mluvíme spolu o politice, umění a literatuře. Je to velmi zajímavý, moudrý člověk.
ZINA Co dělá jeho paní?
PETR Paní Rybářová je doma. Je velmi milá a inteligentní, ale často nemocná. Už nemůže téměř chodit, ale hraje velmi pěkně na klavír a ráda zpívá. Jestli chcete, můžeme tam jít někdy na návštěvu.
ZINA Dnes nemůžu, ale někdy jo, velmi ráda.
PETR A vy taky umíte hrát na klavír?
ZINA Ne, ale hraju na kytaru a ráda zpívám.
PETR Máte ráda klasickou hudbu?
ZINA Ne. Osobně mám radši rockovou a lidovou hudbu.

- ZINA *Is Mr Rybář here?*
PETR *Mr Rybář? He's at work.*
ZINA *Do you know him? Do you know him well?*
PETR *Yes, he works in the museum. And we see each other quite often. Sometimes we meet in the hotel Paris and we lunch together. Other times we just sit in (lit. 'on') the square or in the park and we talk together about politics, art and literature. He is (lit. 'it is') a very interesting, wise person.*
ZINA *What does his wife do?*
PETR *Mrs Rybářová is at home. She is very nice/likeable and intelligent, but frequently ill. She is now almost unable to walk, but she plays the piano (lit. 'on the piano') very nicely and enjoys singing. If you want, we can go there for a visit some time.*
ZINA *I can't today, but some time yes, I'd be very happy to.*
PETR *Do you also know how to play the piano?*
ZINA *No, but I play the guitar and I like singing.*
PETR *Do you like classical music?*
ZINA *No. Personally I prefer rock and folk music.*
-

Vocabulary

často	often
člověk	person
hotel	hotel
hudba	music
chodit	to walk, go
inteligentní	intelligent
jindy	(at) other times
jo	yes (<i>coll.</i> for ano)
klasický	classical
klavír	piano
kytara	guitar
lidový	folk- (<i>adj.</i>)
mám radši	I like better
moci/můžu	to be able/I can
moudrý	wise, astute
muzeum <i>n.</i>	museum
náměstí	square
obědvat	to have lunch
osobně	personally
rockový	rock- (<i>adj.</i>)
setkávat se	to meet (<i>lit.</i> 'meet each other')
spolu	together
téměř	almost
ulice	street
vidíme se	we see each other
zajímavý	interesting
zpívat	to sing

Exercise 4

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kde je pan Rybář?
- 2 Kde pracuje?

- 3 O čem spolu mluví Petr a pan Rybář?
- 4 Co dělá paní Rybářová?
- 5 Umí Zina hrát na klavír?

Language points

'Can', 'be able'

Mocht (and its older infinitive form **moci**) meaning 'to be able, can' is a slightly irregular type 1 verb. The older 'I' and 'they' forms **mohu** and **mohou** are more formal than **můžu** and **můžou**.

mohu/můžu	I can	můžeme	we can
můžeš	you can	můžete	you can
může	s/he, it can	mohou/můžou	they can

Mocht is regularly followed by the infinitives of other verbs:

Můžeš jít.	You can go.
Můžu pracovat.	I can work. I am able to work.
Nemůžeme čekat.	We can't wait.

Distinguish 'know how' (**umět**) from 'can, may' (**mocht**):

Umí číst.	S/he can read (knows how to).
Může číst.	S/he can read (may, has the possibility to).

'Soft' dative/locative -i

Most soft-type nouns have a shared dative/locative singular ending -i, but neuters ending in long -í remain unchanged:

<i>mí.</i>	pokoj – v pokoji	in the room
<i>f.</i>	ulice – na ulici	on the street
<i>n.</i>	náměstí – na náměstí	on the square

The ending -i is also standard for soft masculine animates, e.g. **učitel** – (o) **učiteli** 'to/about the teacher', but masculine personal names substitute -ovi, except within a series:

Miloš – (o) Milošovi	to/about Miloš
<i>but</i> (o) Miloši Benešovi	to/about Miloš Beneš

Nouns ending in -um

A special little group of nouns ending in **-um** are taken from Latin. They are neuter (as in Latin) and drop their **-um** before any case endings, like this:

muzeum – do muzea, v muzeu	to/in the museum
centrum – do centra, v centru	to/in the centre
gymnázium – do gymnázia, v gymnáziu	to/at the grammar school

'In' and 'into', 'on' and 'onto'

To distinguish location 'in' and motion 'into' you use two different prepositions. **V** + *loc.* means 'in', while **do** + *gen.* means 'into':

Marta je v Brně.	Marta is in Brno.
Marta jede do Brna.	Marta goes to/into Brno.

Sometimes a preposition can express motion to a place, instead of fixed location, by switching to the accusative case. The most common example is **na** 'on' or 'onto'.

When **na** means 'on' it takes the locative case, but when it means 'onto' (motion into the position) it requires the accusative:

Kniha leží na stole.	The book is lying on the table.
Dáváme knihu na stůl.	We put the book onto the table.

With some locations you say 'on' in Czech, instead of 'in', and then as a result you say 'onto' for motion into the location:

Slovensko – Jsou na Slovensku.	They are in (<i>lit.</i> 'on') Slovakia.
Jedeme na Slovensko.	We are going to (<i>lit.</i> 'onto') Slovakia.
Morava – Jsou na Moravě.	They are in (<i>lit.</i> 'on') Moravia.
Jedeme na Moravu.	We are going to (<i>lit.</i> 'onto') Moravia.

Some places are seen as entities, open spaces, activities, etc., rather than enclosed spaces or buildings, and Czech favours **na** for this. English often uses the preposition 'at' in a similar way:

pošta – Jsou na poště.	They're at the post-office.
Jdeme na poštu.	We're going to the post-office.
koncert – Jsou na koncertě.	They're at the concert.
Jdeme na koncert.	We're going to the concert.

Districts of towns or cities, such as, in Prague, **Žižkov**, **Smíchov**, etc. also habitually use **na**:

Bydlí na Žižkově, na Smíchově.	S/he lives in Žižkov, Smíchov.
Jedeme na Žižkov, na Smíchov.	We're going to Žižkov, Smíchov.

Byt a nábytek – the flat and furniture

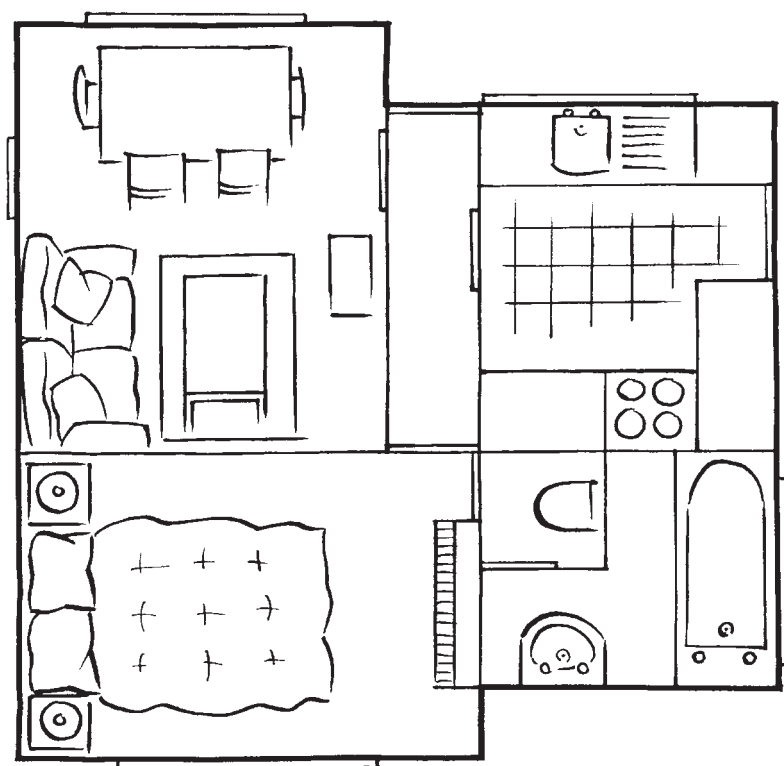
To make real progress with Czech you're going to have to pick up a good bundle of alien vocabulary. It's hard work, even if you are hearing Czech around you every day! Here is some vocabulary for housing and rooms. Return to it later if it's all a bit much for now.

You may be living in a **dům** 'house', **byt** 'flat' in a **panelák** 'pre-fabricated block of flats', in a **hotel** 'hotel' or **kolej f.** 'hall of residence, dorm'. We hope it has **střecha** 'a roof', **dveře pl.** 'door(s)', at least one **okno** 'window', and maybe **ústřední topení** 'central heating'.

Typical kinds of **pokoj** 'room (for living in)' or **místnost** '(any kind of) room' are: **kuchyň f.** 'kitchen', **obývací pokoj/obývací** 'living-room', **ložnice** 'bedroom', **koupelna** 'bathroom', **předsiň** 'hallway'. In more spacious circumstances: **jídelna** 'dining-room', **pracovna** 'study'. To which we must add **schody** 'stairs', **sklep** 'cellar' and **garáž f.** 'garage'.

In housing advertisements, forms like '3 + 1' (**tři plus jedna**) mean '(three) rooms plus kitchen/bathroom', and **garsoniéra**, colloquially **garsonka**, is a one-person 'bedsit/studio flat'.

In the **kuchyň f.** you may have a **plynový nebo elektrický sporák** 'gas or electric cooker', **lednička** 'fridge', also presumably **dřez** 'a sink', with **voda** 'water' from the **kohoutek** 'tap, faucet'. Another item is a **pračka** 'washing machine' for washing your **prádlo** 'laundry'.

In the **koupelna** you might hope for **umyvadlo** 'washbasin', **vana** 'a bath' and/or **sprcha** 'a shower', and (though often separate) **záchod** 'toilet/lavatory' or **WC** [vétsé]. Over the **umyvadlo** you will want to find **zrcadlo** 'a mirror'.

In your **obývací**, or **jídlna** if there is one, you might expect **stůl** 'a table', more than one **židle** 'chair', **křeslo** 'an armchair' and **gauč** 'a couch' or 'bed-settee'. On the **podlaha** 'floor' you might have **koberec** 'a carpet'. Maybe there is **pěkný obraz** 'a pretty picture' on the **stěna** 'wall' (**zed** is a structural wall).

The room might also have **telefon** 'telephone' (perhaps with **telefonní záznamník** 'a telephone answering-machine'), **rádio** 'radio', **televize** 'TV', **DVD přehrávač** 'DVD player', and **počítač** 'a computer'.

Your **počítač** is likely to have **klávesnice** 'keyboard', **monitor** 'monitor', **tiskárna** 'printer' and **myš, -i f.** 'mouse' (yes, the same as the word for a small domestic rodent).

For lovers of **hudba** ‘music’, maybe **CD přehrávač** ‘a CD player’ (**CD** = [cédé], officially **kompaktní disk** or colloquially **cédéčko**).

By now a bit tired, **trochu unavený**, or **unavená**, you lie in the **ložnice** on your **postel** ‘bed’, gazing up at the **strop** ‘ceiling’, with the **kniha**, **knížka** ‘book’ or **učebnice** ‘textbook’ under your **lampa** ‘lamp’ on the **noční stolek** ‘night/bedside table’. Maybe you put the book away in the **knihovna** ‘bookcase’ (also ‘library’) or **skříň** *f.* ‘cupboard, closet’, and feel like giving up **čeština** for good. **Dobrou noc!**

Exercise 5

Where is something? For these places say **v/ve** ‘in’ (and translate them for yourself, using the list above).

hotel, panelák, koupelna, kuchyň, obývací, ložnice, garáž, sklep;
vana, lednička, pračka, kniha, učebnice, skříň;
rádio, televize (English says ‘on’!)

Exercise 6

For these places say **na** ‘on’.

stěna, podlaha, židle, stůl, stolek, gauč;
záchod, kolej (English says ‘in’!)

Exercise 7

Write or say the following:

- 1 I don’t want tea, I want coffee.
- 2 Evička doesn’t want fish.
- 3 We want to go to the cinema.
- 4 What would you like to drink?
- 5 The coffee is on the table.
- 6 Dad is talking about Igor.
- 7 Sometimes we help mother.
- 8 We are going to Kateřina’s.
- 9 Do you know her name?

Dialogue 4

Čtení a televize Reading and television (CD1; 60)

Evička is talking to her brother Honza.

EVIČKA Kde je moje kniha?

HONZA Na stole, nevidíš ji? Máma, když vidí něco ležet na podlaze, vždycky to hned dává na stůl. Vždyť ji znáš. Strašně ráda uklízí.

EVIČKA Já tak ráda čtu na podlaze nebo na koberci.

HONZA Ale já radši čtu na gauči nebo v křesle. Když pak hodím knihu nebo časopis na gauč nebo do křesla, maminka mi je tam vždycky nechá!

EVIČKA Co dělá táta?

HONZA Je v obýváku. Kouká na televizi.

EVIČKA A máma?

HONZA Máma je v práci. To znamená, že dnes vaříme my.

EVIČKA *Where is my book?*

HONZA *On the table, don't (lit. 'can't') you see it? when Mum sees something lying (lit. 'to lie') on the floor, she always puts it on the table straight away. After all, you know her. She just really (lit. 'awfully, terribly') likes/loves tidying up.*

EVIČKA *I love so much to read on the floor or on the carpet.*

HONZA *But I prefer reading on the settee or in the armchair. Then when I throw the book or the magazine onto the settee or into the armchair, Mum always leaves them there for me!*

EVIČKA *What's Dad doing?*

HONZA *He's in the living-room. He's watching TV.*

EVIČKA *And Mum?*

HONZA *Mum's at work. That means we're cooking today.*

Vocabulary

časopis	magazine
gauč	settee, couch (often a bed-settee)
hodit	to throw (<i>complete act</i>)
je	them
ji	her/it
kniha	book
koberec	carpet
koukat na + acc.	to look at (<i>markedly coll.</i>)
křeslo	armchair
ležet	to lie
mi	to/for me
nechat	to leave, let
obýván	living room
podlaha	floor
stůl	table
vždy(cky)	always
vždyť	well, anyway, after all (<i>invites agreement</i>)
znamenat	to mean

Exercise 8

Complete the sentences as indicated and translate them.

- 1 Zina hraje na _____. (the guitar)
- 2 Bydlím v _____. (a hotel)
- 3 Eva sedí na _____. (the settee/couch)
- 4 Muzeum je na _____. (the square)
- 5 Pavel dává hrnek na _____. (the carpet)
- 6 Hrnek je na _____. (the carpet)
- 7 Jestli chceš, _____ jít plavat. (you can)
- 8 Víím, že Věra _____ psát. (knows how to)
- 9 _____ jít na koncert. (we can't)
- 10 _____ jít do kina. (we want)

Unit Six

Doprava, cestování, počasí

Transport, travel, the weather

In this unit you will learn about:

- transport and travel
- liking
- buying tickets
- the past tense
- the instrumental
- seasons and the weather

Dialogue 1

Na venkově In the country (CD1; 62)

Marie asks Josef Bednář about his country cottage.

MARIE To je velmi pěkná fotografie. Jste opravdu skvělý fotograf.
No, to je ale krásná vesnice! Vy tam bydlíte celý rok?

JOSEF Ne, ale máme tam chalupu. Jezdíme tam na víkend a přes léto tam bydlíme.

MARIE To je vynikající, to se mi líbí, být celé léto na venkově.
Je na té fotografii váš domek?

JOSEF Tady pod kopcem, mezi školou a náměstím – před kostelem. Vidíte?

MARIE Je to daleko?

JOSEF Ne. Ta vesnice není daleko od Prahy. Jezdíme tam autem nebo vlakem. Cesta vlakem trvá jen hodinu a půl.

Vocabulary

celý	the whole
dům, domek	house, little house
fotograf -ka	photographer
fotografie , <i>coll.</i> fotka	photograph
na té fotografii	in that photograph (<i>lit.</i> 'on')
hodina	hour
chalupa	cottage
jezdit	to go by vehicle (<i>repeated action</i>)
kopec	hill
kostel, -a	church
léto	summer
líbit se	to please
to se mi líbí	I like that. <i>lit.</i> 'it pleases me'
mezi + <i>ins.</i>	between, among
opravdu	really
pod + <i>ins.</i>	under, beneath
před + <i>ins.</i>	in front of, before
půl	half
škola	school
ten, f. ta, n. to	that
to je ale	'but that is', that really is a . . .
trvat	to last
váš	your
venkov, -a	the country
vesnice	village
víkend	weekend
na víkend	for the weekend
o víkendu	at the weekend
vlak	train
vyňikající	outstanding, brilliant, excellent, marvellous

Cultural point

Many Czechs have a country cottage of some sort: **chalupa** ‘cottage’ (**na chalupě** ‘at the cottage’) should be older, more traditional or substantial than the simpler, very frequent, often timber-built **chata** ‘chalet’ (**na chatě** ‘at the chalet’). People often nip off to these places surprisingly early on a Friday, helping to cause traffic jams around major cities.

Dialogue 2

Kávu nebo čaj? Coffee or tea? (CD1; 64)

Paní Hašková offers pan Král something to drink.

HAŠKOVÁ Co si dáte k pití, pane Král? Kávu nebo čaj?

KRÁL Kávu prosím.

HAŠKOVÁ S mlékem nebo bez mléka?

KRÁL S mlékem.

HAŠKOVÁ Sladíte?

KRÁL Ne. Kávu piju bez cukru a s mlékem. Ale čaj piju bez mléka a s cukrem.

HAŠKOVÁ A já naopak kávu sladím a čaj piju bez cukru!

Vocabulary

bez + <i>gen.</i>	without	mléko, mlíko	milk
cukr, -kru	sugar	naopak	on the contrary
Král	= King, surname	pít/piju	to drink/I drink
král, -e královna	king, queen	s + <i>ins.</i>	with
		sladit	to sweeten

Paní Hašková is speaking rather solemnly here. People commonly say ***mlíko** instead of **mléko**: **s mlíkem** ‘with milk’, **bez mlíka** ‘without milk’. Colloquially, also, e.g. in the home, **káva** is generally referred to as **kafe** *n.*: **Dáte si kafe?** ‘Will you have some coffee?’

Traditional Czech coffee is a kind of Turkish brew – stir and wait a while for the thick grounds to settle.

Exercise 1

Correct these statements about Dialogues 1 and 2.

- 1 Chalupa je mezi kostelem a řekou.
- 2 Vesnice není daleko od Brna.
- 3 Pan Král pije kávu s cukrem a bez mléka.

Language points

Pleasing and liking

The phrase **líbit se** + dative 'to be pleasing to someone' is used as a standard way of saying 'to like'. The person is expressed in the dative, often with pronouns such as **mi** 'to me', **ti** 'to you' (familiar sg.), **nám** 'to us', **vám** 'to you' (plural, polite sg.):

Praha se mi líbí.	Prague pleases me = I like Prague.
Brno se Karlovi líbí.	Brno pleases Karel = he likes it.
Tenhle svetr se matce nelíbí.	Mother doesn't like this sweater.

Jak se ti/vám tady líbí?	How do you like it here?
Moc se mi tady líbí.	I like it here very much.

Phrases with **rád**, such as **mám Prahu rád/ráda** 'I like/love Prague', express a more established, fixed view than **líbí se mi**.

The instrumental for 'by', 'with', etc.

On its own the instrumental case denotes the means or instrument 'by' or 'with' which something is done. The basic singular noun endings are masculine/neuter **-em** and feminine **-ou**:

vlak, auto – Cestujeme vlakem, autem.	We travel by train, by car.
metro – Jezdíme metrem.	We go by metro, by the underground.
Topíte plynem nebo elektřinou?	Do you heat with gas or electricity?

tužka – Píšeme tužkou.	We write with a pencil.
pero – Píšeme perem.	We write with a pen.

Pero is originally ‘quill, feather’. **Kuličkové pero** is technically a ‘ball-point pen’, but the term **tužka** is often used non-specifically for a pen-like thing to write with.

Soft feminine nouns have instrumental **-í**, but other soft types again have **-em**:

tramvaj f. – Jezdíme tramvají.	We go by tram.
nůž – Krájíme chleba nožem.	We cut the bread with a knife.

The instrumental sometimes also has the spatial meaning ‘through’:

Jedeme parkem.	We are driving through the park.
-----------------------	----------------------------------

A number of plain instrumental forms of nouns are commonly used as adverbs, e.g.:

náhodou	by chance
většinou	mostly
cestou	on the way
mimochodem	by the way

Some instrumental forms function as prepositions, followed by the genitive case, e.g.:

během léta	during the summer
kolem domu	around, past the house
pomocí internetu	with the help of, by means of the Internet

‘With’ **and** ‘without’

A very common use of the instrumental is after the preposition **s** ‘with’, meaning accompanying someone or something:

bratr – Cestuju s bratrem.	I’m travelling with (my) brother.
matka – Cestuju s matkou.	I’m travelling with (my) mother.

The person is obviously not the means or instrument of travel!

By the way, masculine animates in **-a** behave like feminines in the instrumental:

kolega – Cestuju s kolegou.	I’m travelling with a colleague.
------------------------------------	----------------------------------

S ‘with’ is the opposite of **bez** ‘without’ (which takes the genitive):

cukr – s cukrem, bez cukru with, without sugar

káva – s kávou, bez kávy with, without coffee

mléko – s mlékem, bez mléka with, without milk

S becomes **se** before **s/z** (or to avoid some consonant clusters): **se sestrou** ‘with sister’.

‘Behind’ / ‘in front’, ‘above’ / ‘below’, ‘between’

One pair of prepositions with the instrumental denotes location ‘behind’ or ‘in front of’ an object:

před ‘in front’ (or ‘before’), **za** ‘behind’ (or ‘beyond’)

dům – před domem in front of the house

auto – za autem behind the car

Another pair denotes location ‘below’ or ‘above’:

pod ‘below, under’, **nad** ‘above, over’

strom – pod stromem under the tree

řeka – nad řekou over the river

Another related preposition is **mezi** ‘between’ (or ‘among’):

vlak a auto – mezi vlakem between the train and the car
a autem

Pavel a Jana – mezi between Pavel and Jana
Pavlem a Janou

Neuter nouns in **-í** are invariable in the singular, except for instrumental **-ím**:

náměstí – mezi náměstím between the square and the
a školou school

The seasons

Season is **roční období** (*lit.* 'year period'). **Sezóna** is a time associated with a particular activity, e.g. **divadelní sezóna** 'the theatrical season'.

The four seasons in Czech are:

zima, léto	winter, summer
jaro, podzim	spring, autumn

Notice how you say 'in . . .':

v zimě, v létě	in winter, in summer
but na jaře, na podzim (!)	in spring, in autumn

With **od** 'from' and **do** 'to, till' you get:

od zimy do léta	from winter to summer
od jara do podzimu	from spring to autumn

Note also their derived soft adjectives:

zimní kabát	winter coat
letní den	summer day
jarní déšť	spring rain
podzimní mlha	autumn mist

Buying tickets and travelling

For travel **vlakem** 'by train' or **autobusem** 'by bus' you'll need a **lístek** or **jízdenka** 'ticket', stating perhaps 'second or first class' **druhou/první třídu**, and often you need a 'seat reservation', **místenku**. (**Místo** is the basic noun for a 'place'.) Remember, you ought to use accusative forms when you ask for things.

The ticket clerk may start by saying:

Prosím? or **Prosím, další.** Yes? or Next, please.

A tram/bus ticket, Prague (top); a thirty-day season ticket (middle); and a train ticket (bottom)

Local transport tickets, Brno

You might begin with the phrase **Prosil(a) bych ...** 'I'd like ...', but in any case you ask for your required number of tickets by saying **jednou** 'once' for one ticket, **dvakrát** 'twice' for two, **třikrát** 'three times' for three, etc.

jednou (dvakrát ...)

[rychlík, expres Ostravan]

do Olomouce (Ostravy,

Brna ...)

'once' ('twice' ...)

[fast train, Ostravan express]

to Olomouc (Ostrava, Brno ...)

druhou (první) třídu,	second (first) class,
jízdenku s místenkou	a ticket with a seat reservation
nekuřák, prosím	non-smoking, please
ve směru jízdy	forwards, in the direction of travel
proti směru jízdy	against the direction of travel
k oknu	'towards', i.e. at the window
– K oknu už není.	– No window seats left.
Může být ke dveřím?	Can it be by the door?
– Jistě/Dobře. Děkuju.	– Certainly/Okay. Thank you.

For return tickets you can say:

jeden zpáteční, dva zpáteční . . .	one return, two returns . . .
---	-------------------------------

You may also have to pay **rychlíkový příplatek** 'an express train supplement'. A slower, stopping train is called **osobní vlak** (*lit.* 'personal train').

You may also want to ask:

Musím přesedat/ přestupovat?	Do I have to change?
-------------------------------------	----------------------

At the **železniční/autobusové nádraží** 'railway/bus station' look out for **jízdní řád** 'the timetable' or display signs saying **PŘÍJEZDY** 'arrivals', **ODJEZDY** 'departures'. Then find the right **nástupiště** 'platform'.

Úschovna is the 'left-luggage office', for your **zavazadlo/pl. zavazadla** 'luggage', or there may be **skříňky na zavazadla** 'luggage lockers'. Look out also for **Informace** 'Information'.

Once on the train, or bus, you might want to say:

S dovolením.	'With permission', i.e. 'excuse me'.
Je tady volno?	Is it free here? Is this seat free?

Obsazeno = 'occupied, engaged'

People often say **Dobrý den** 'Good day' and **Na shledanou** 'Goodbye' to fellow-travellers, more commonly than in Britain (and they do likewise in other socially similar situations).

A smaller railway station is **stanice** 'station', **stanice metra** is 'metro station/stop'. You can also say **stanice tramvaje, stanice autobusu**

'tram/bus stop', but another word for these is **zastávka** 'stop'. **Konečná (stanice)** is 'terminus/last stop'.

For travelling **letadlem** 'by plane', **letenka** is 'air ticket', **letišťe** 'airport'.

To go there **taxíkem** 'by taxi': **Na letišťe prosím!** To the airport please! But first ask 'How much is it? **Kolik to stojí?** Watch out. Taxi drivers may sometimes try to overcharge you.

Nouns in -iště

We met two nouns ending in **-iště** just above: **nástupiště** 'platform' and **letišťe** 'airport'. This is a neuter suffix denoting a place where something happens (compare **nastoupit** 'to board', **letět** 'to fly'). Another is **hřiště** 'playground, playing field' (**hrát** 'to play').

Exercise 2

Translate and reply to these questions as suggested.

- 1 Jezdíte do města autem? _____ (No, I go by bus.)
- 2 Kde je váš byt? _____ (Our flat is on the square behind the church.)
- 3 Kde je kostel? _____ (The church is in front of the school.)
- 4 A kde je škola? _____ (The school is between the cinema and the river.)
- 5 Jak jezdíte do Prahy? _____ (We go to Prague by train.)
- 6 Jak se vám tady líbí? _____ (I like it very much here.)
- 7 Co si přejete? _____ (Tea with milk, please, and with sugar.)
- 8 Prosím? _____ (A return ticket with a seat reservation to Ostrava please.)

Dialogue 3

Cestování Travel (CD1; 66)

Here paní Hašková asks Peter Jones from London about his travel plans.

- HAŠKOVÁ Jste tady v Praze sám nebo cestujete s kamarádem?
 PETER Cestuju s bratrem a se sestrou, ale dnes jsem tady v Praze sám.
 HAŠKOVÁ Kde jsou bratr a sestra?
 PETER Jezdí po Moravě. Včera byli v Olomouci a v Přerově a dnes jedou do Brna.
 HAŠKOVÁ Znáte také Slovensko a Maďarsko nebo Polsko?
 PETER Ještě ne. Zatím jsme byli jen v Německu, v Rakousku, a teď v Praze.
 HAŠKOVÁ Jak se vám tady líbí?
 PETER Moc se mi tady líbí. Praha je velmi krásná.

Vocabulary

byli	they were	Přerov, -a	= town in Moravia
jsme byli	we were	Rakousko	Austria
cestovat	to travel	sám, f. sama	by yourself, alone
ještě ne	not yet	Slovensko	Slovakia
Maďarsko	Hungary	včera	yesterday
Německo	Germany	zatím	so far, meanwhile
Olomouc, -e f.	= city in N. Moravia		

Jak se vám tady líbí? (*lit.* 'How itself to-you here does-it-please?') How do you like it here?

Moc se mi tady líbí. (*lit.* 'Much itself to-me here it-pleases.')
 I like it here very much.

Exercise 3

Correct these statements about Dialogue 3.

- 1 Peter cestuje s kamarádkou.
- 2 Bratr a sestra byli včera v Ostravě a dnes jedou do Prahy.

Dialogue 4

Nebyli doma They weren't at home (CD1; 68)

Zuzana has been looking for Igor.

ZUZANA Kde jste byli všichni včera odpoledne? Hledala jsem vás, volala jsem, a nikdo nebyl doma. Co jste dělali?

IGOR Jeli jsme do města. Já seděl v kavárně a učil jsem se na zkoušku. Pavel šel do kina. Jana šla s Věrou na koncert. Táta se strýcem byli v hospodě a máma měla schůzku s kamarádkou ze školy. – A jak se máš? Dobře?

ZUZANA Dnes jsem trochu unavená, protože jsem včera šla pozdě spát a během týdne musím ráno vstávat.

ZUZANA *Where were you all yesterday afternoon? I looked for you, I called/phoned and no-one was at home. What were you doing?*

IGOR *We went to town. I sat in a café and studied for my exam. Pavel went to the cinema. Jana went with Věra to a concert. Dad and uncle were in the pub and Mum had an appointment with a girlfriend from school. – And how are you? Okay?*

ZUZANA *Today I'm a bit tired, because yesterday I went to sleep late and during the week I have to get up early.*

Vocabulary

během + <i>gen.</i>	during
byl, pl. byli	was, were
dělal, dělali	was, were doing
hledal(a)	looked for
hospoda	pub
já [jsem]	I sat
seděl(a)	
jel, jela, jeli	went, rode
kavárna	café
měl, měla	had
nás	us (<i>acc.</i>)
nikdo nebyl	nobody was
pozdě	late

ráno	early; early morning
schůzka	meeting, appointment
strýc	uncle
šel, šla, šli	went
týden, gen. týdne	week
učil jsem se	I studied
unavený	tired
vás	you (<i>acc.</i>)
volal(a) jsem	I called, phoned
vstávat	to get up
všichni	all, everyone
zkouška	exam

Exercise 4

Answer these questions about Dialogue 4.

- 1 Kam jeli všichni?
- 2 Kde byl Igor včera odpoledne a co dělal?
- 3 Kam šel Pavel?
- 4 Kde byl strýc?

Language points

Past tense form in -l

Czech has one basic and rather easy way of forming the past tense of a verb. To obtain the 'he' past form of a verb, you replace the **-t** of the infinitive by the ending **-l**:

čekat to wait	čekal	he waited, was waiting
vařit to cook	vařil	he cooked, was cooking
studovat to study	studoval	he studied, was studying

This **-I** form agrees with its subject in gender as well as number. For 'she waited' you use **-la**, for 'it waited' you use **-lo**:

<i>m.</i>	Petr/autobus čekal	Petr/the bus waited
<i>f.</i>	Jana/tramvaj čekala	Jana/the tram waited
<i>n.</i>	auto čekalo	the car waited

For 'they waited' you use **-li** for masculine animate subjects, but **-ly** for any others, except that in standard Czech there is also a neuter plural ending **-la**. Note how these endings exactly match the basic plurals of nouns:

<i>ma.</i>	studenti čekali	the students waited
<i>mi. and f.</i>	vlaky čekaly	the trains waited
	ženy čekaly	the women waited
<i>n.</i>	auta čekala (coll. čekaly)	the cars waited

Endings **-li** and **-ly** are identical in standard pronunciation, the difference only matters in writing! With mixed-gender subjects, **-li** takes precedence over **-ly**:

Pavel a Zuzana čekali. Pavel and Zuzana waited.

Present forms of **být** are added as an auxiliary to the **-I** forms to indicate singular 'I', 'you' and plural 'we', 'you'. The full table looks like this:

čekal(a) jsem	I waited
čekal(a) jsi	you waited (<i>familiar sg.</i>)
čekal, čekala, čekalo	s/he, it waited
čekali (-y) jsme	we waited
čekali (-y) jste	you waited (<i>pl.</i>)
čekali, čekaly (n. -a)	they waited

Note that the **-I** form for formal singular **vy** 'you' remains singular:

čekal(a) jste you (*polite sg.*) waited

Often the familiar singular auxiliary **jsi** is reduced to **-s**:

čekals, čekalas you (*familiar sg.*) waited

To make a past tense verb negative you add **ne-** to the **-l** form.

Nečekali jsme dlouho. We didn't wait long.

Word order

When **jsem**, **jsi (-s)** and **jme**, **jste** are used as auxiliaries in the past tense they normally come in the second possible slot in a clause. So, if there's a question word or phrase at the beginning of your sentence, you get:

Jak dlouho jsi čekal(a)? How long did you wait?
Co jsi dělal(a)? or Cos dělal(a)? What were you doing?

If the reflexive **se/si** 'oneself' is present, it is placed *after* **jsem**, **jsi**, **jme**, **jste**:

My jsme se učili. We studied/were studying.
Kde jste se učil(a)? Where did you study?

Familiar singular **jsi** + **se**, **si** normally become **ses** and **sis**:

Učil(a) ses? Were you studying (*lit.* 'teaching yourself')?
Zpíval(a) sis? Were you singing (*lit.* 'to yourself')?

If the subject pronoun **já** is present, the auxiliary is often omitted in speech:

Já čekal(a). I waited.

Monosyllabic verbs

The long vowels of monosyllabic infinitives regularly shorten in the past tense forms. Note that **-í-** shortens in two possible ways:

psát – psal	wrote
spát – spal	slept
chtít – chtěl	wanted (í → ě)
pít – pil	drank (í → i)
plout – plul	sailed (ou → u)
růst – rostl	grew (ů → o)
krýt – kryl	covered

But long **á** remains long for a few verbs, e.g.:

hrát – hrál	played
stát – stál	stood, cost
bát se – bál se	feared, was afraid
zdát se – zdálo se	it seemed

‘Went’

Few verbs have major irregularities in the past, but one clear example is **šel, šla, šlo**, etc, the past form of **jít** ‘to go’:

Pavel šel domů.	Pavel went/has gone home.
Jana šla domů.	Jana went/has gone home.
Šli domů.	They went home.
Nešli do práce.	They didn’t go to work.

‘Was’ **and** ‘had’

The past form of **být** ‘to be’ is **byl** ‘was’, etc.

byl(a) jsem	I was	byli (-y) jsme	we were
byl(a) jsi	you were	byli (-y) jste,	you were
		<i>sg. byl(a) jste</i>	
byl, byla, bylo	s/he, it was	byli, byly (n. -a)	they were
Byl, byla doma.	S/he was at home.		
Nebyli doma.	They weren’t at home.		
Kde jste byli?	Where were you (<i>pl.</i>)?		

The past form of **mít** ‘to have’ is **měl**:

měl(a) jsem	I had	měli (-y) jsme	we had
měl(a) jsi	you had	měli (-y) jste,	you had
		<i>sg. měl(a) jste</i>	
měl, měla, mělo	s/he, it had	měli, měly (n. -a)	they had
Měla auto.	She had a car.		
Neměli auto.	They didn’t have a car.		
Neměli jsme čas.	We didn’t have time.		

Exercise 5

Put these sentences into the past, and translate them.

- 1 Hledám sestru.
- 2 V létě nestuduješ.
- 3 Co děláte na jaře?
- 4 Pavel jde do kina.
- 5 Táta je v hospodě.
- 6 Dívám se na televizi.
- 7 V zimě hrají šachy.
- 8 Studuju medicínu.
- 9 Matka nemá byt.
- 10 Na podzim cestujeme.

Exercise 6

Translate these sentences, then put them into the present tense.

- 1 Pil(a) jsem kávu.
- 2 Eva čekala na vlak.
- 3 Pavel nebyl doma.
- 4 Sestra byla unavená.
- 5 Škola stála na náměstí.
- 6 Jiří (= George) se učil.
- 7 Šli spát.
- 8 Otec neměl sestru.

Language points

The weather (CD1; 70)

Statements about **počasí** 'the weather' often begin:

Je ...	It is ...
Bylo ...	It was ...
Bude ...	It will be ...

Some weather phrases use adverbs ending in **-ě**, but others use special forms ending in **-o**:

Je pěkně/hezky.	It's nice/lovely weather.
Bude krásně.	It's going to be beautiful.
Bylo ošklivo.	It was nasty weather.
Bylo teplo, horko.	It was warm, hot.
Je chladno. Bude zima.	It is cool. It'll be cold.
Venku je tma.	Outside it's dark.
Bylo ještě světlo.	It was still light.
Dnes bude slunečno.	Today it will be sunny.
Bude jasno.	It will be bright.
Bude polojasno.	It will be 'semi-bright', fair.
Místy přeháňky.	Showers in places.
Je oblačno, zataženo.	It's cloudy, overcast.
Je mlha. Je mlhavo.	There's a mist. It's misty/foggy.
Je větrno.	It's windy.
Je sucho. Je mokro.	It's dry. It's damp.
Bude bouřka.	There'll be a thunderstorm.

Other expressions use weather verbs:

Prší. Pršelo.	It's raining. It was raining.
Sněží. Sněžilo.	It's snowing. It was snowing.
Mrzne. Mrzlo.	It's freezing. It was freezing.
Slunce svítí.	The sun is shining.
Fouká vítr.	A wind is blowing. It's windy.

Předpověď počasí (na **dnešek/na zítřek**) 'the weather forecast (for today/for tomorrow)' regularly contains some further essential terms:

déšť	rain
mráz	frost
sníh	snow
mlha	mist, fog
ojediněle	isolatedly
místo	place
místy	in places
přeháňky	showers
mrholení	drizzle

jasno	bright
polojasno (<i>lit.</i> 'semi-bright')	bright intervals
až	to, up to
nejvyšší	highest
teplota	temperature
stupeň	degree, e.g. ten (of) degrees Celsius deset stupňů Celsia

This is a summary of the weather, as you might hear it on the radio.
You should be able to decode it by revising the items above:

**Oblačno až polojasno, místy přeháňky, ojediněle bouřky.
Nejvyšší teploty 20 až 24 stupňů Celsia.**

Idioms for 'feeling'

Various phrases with the verb 'to be', a person expressed in the dative, and an adverb, express the idea of 'feeling'. For example:

Je mi pěkně/hezky/ krásně.	<i>lit.</i> 'It is to me fine/great.' = I feel fine/great.
Bylo mi špatně.	I felt 'bad' = ill, sick.
Není vám zima?	Aren't you cold? Don't you feel cold?
Je ti teplo?	Are you warm?
Je mi smutno.	I feel sad.

To say you 'feel' or 'don't feel' like doing something you can use **chtít** 'to want' plus reflexive **se** and a dative pronoun:

Chce se mi spát.	I feel like sleeping. (<i>lit.</i> 'It wants itself to me to sleep.')
Nechtělo se mi jít domů.	I didn't feel like going home.

For 'feeling hungry/thirsty', the usual thing is to say 'I have hunger/thirst':

Mám hlad.	I'm hungry. 'I have hunger.'
Máte hlad?	Are you hungry?
Mám žízeň.	I'm thirsty. 'I have thirst.'

'Right' and 'wrong'

A similar idiom to the above, using **pravda** 'truth', is:

Mám pravdu. I'm right. 'I have truth.'

Nemám pravdu. I'm not right. I'm wrong.

Exercise 7

Talk about the weather, saying:

- 1 It's raining. I feel cold.
- 2 It's nice. The sun's shining.
- 3 It's cold. It's snowing.
- 4 It's cloudy, but it's hot.
- 5 It's windy, but I feel warm.
- 6 It's misty and it's freezing.

Exercise 8

Complete and translate the following two sentences, using the nouns **řeka**, **škola**, **vlak**, **dům**, **sestra**, **otec**, and **náměstí** to fill in the blanks, then put both sentences into the past tense.

- 1 Náš – je na – mezi – a – .
- 2 Můj – tam jezdí autem, ale – jezdí někdy taky – .

Reading 1**Cesta do práce** The journey to work

Zuzka gets up and goes to work . . .

Každý den Zuzka vstává brzo ráno a jede do práce. V zimě, když se vrací, je už tma. Včera, když jela do města, byla ještě téměř tma a pršelo. Na ulici před domem seděla stará kočka. Stanice autobusu je dost daleko, pod mostem. Je to tam jako v tunelu. Strašně tam fouká vítr. Na autobus čekala velmi dlouho. Někdy se dívala, jak přes most jede dlouhý vlak. Nudila se. Mluvila se sousedkou, která tam čekala na tramvaj. Za sousedkou stál ještě jeden mladý pán ve svetru, byl to další soused. Vypadal docela vesele. Zuzce se vůbec nechtělo jít do práce.

Every day Zuzka gets up early in the morning and goes to work. In the winter, when she gets back, it's already dark. Yesterday, when she went to town, it was still nearly dark and it was raining. On the street in front of the house sat an old cat. The bus stop is quite far, under a bridge. It's like being in a tunnel there. There's a terrible wind in there. She waited a very long time for the bus. Sometimes she watched a long train going over the bridge. She was bored. She talked to a neighbour (female) who was waiting there for a tram. Behind the neighbour there stood also (in addition) one young man in a sweater, this/he was another neighbour. He looked quite happy/cheerful (lit. 'cheerfully'). Zuzka didn't at all feel like going to work.

Vocabulary

brzo, brzy	early	stanice	bus/tram stop, station
brzo ráno	early in the morning	stát/stál	to stand/stood
další	another, a further	svetr	sweater
dlouhý	long	téměř	almost
docela	quite	tma	darkness, dark
foukat	to blow	tunel	tunnel
jako	like, as	veselý – vesele	cheerful, happy – cheerfully, happily
ještě	still	vítr – větru	wind
ještě jeden	one more, another	vracet se	to return, go/come back
každý	each, every	vůbec	at all, in general
kočka	cat	vůbec ne	not at all
most, -u m.	bridge	vypadat	to look (appearance)
nudit se	to be bored	zima	winter, cold
pršet	to rain		
soused -ka	neighbour		

Vypadá smutně/vesele. (lit. 'S/he looks sadly/happily.')

S/he looks sad/happy.

(**Vypadat** is often followed by an adverb ending in **-ě/-e**, instead of an adjective.)

Reading 2

Kde je autobus? Where's the bus?

It turned out to be a long wait.

Sousedka říkala, že dnes doma nesnídali, během týdne rodina vždycky spěchá do práce, na snídani nemají nikdy čas. Strašně nerada takhle ráno čeká, ale nemá jinou možnost. Sama neumí řídit auto a ani si ho nemůžou dovolit, protože nemají peníze. Autobus stále nejel. Za čtvrt hodiny sousedka nastoupila do tramvaje a odjela. Zuzka čekala dál. Už nebyla tma, ale byla zima. Nakonec její autobus taky přijel. Zuzka měla opravdu radost, protože se už začínala bát, že do práce přijede pozdě. Nastoupila do autobusu. Autobus odjel do města. Byl přeplněný jako vždy, takže si nemohla číst noviny. Venku byla hustá mlha.

The neighbour said they didn't have any breakfast at home today, during the week the family are always hurrying to work, they never have time for breakfast. She really doesn't like waiting about like this in the morning, but she hasn't any other option. She doesn't know how to drive a car herself, and they can't afford one either, because they haven't got the money. The bus still didn't come. A quarter of an hour later the neighbour got on a tram and left. Zuzka carried on waiting. It wasn't dark now, but it was cold. Finally her bus came too. Zuzka was really glad, because she was starting to be afraid she would be late for work. She got on the bus. The bus drove off into town. As always, it was packed, so she couldn't read the paper. There was a thick mist outside.

Vocabulary

ani . . . ne	not . . . either	noviny	newspaper
bát se/bojím se	to be afraid	odjet	to go/drive away/ off, leave, depart
čtvrt hodiny	a quarter of an hour	peníze	money
za čtvrt hodiny	in a quarter of an hour	přeplněný	over-full, crowded
dovolit si	to afford (for oneself)	plný	full
ho acc.	him/it	přijede, přijel	will arrive, arrived
hustý	thick	rodina	family
jiný	other, another	řít	to drive
mlha	mist, fog	říkat	to say
možnost	possibility	sám, f. sama	self (<i>as subject</i>), alone
nakonec	finally	snídaně	breakfast
nastoupit do	to get on, board	snídat	to have breakfast
nemohl(a)	couldn't	stále nejel	still didn't come
nikdy	never	takhle	this way, like this
		takže . . .	so that . . .
		začínat	to begin, start

If **nastoupit do** + *gen.* means 'to board, get on' a means of transport, **vystoupit z** + *gen.* means 'to get off'. The prefix **na-** means 'onto' and **vy-** means 'out of'.

Compare the equivalent nouns in the Prague metro announcements:

Ukončete prosím výstup a nástup, dveře se zavírají. Příští stanice [Muzeum, Hradčanská . . .] 'Please complete exit and boarding, the doors are closing. Next station [Muzeum, Hradčanská . . .].'

Unit Seven

Jídlo, šaty, tělo

Food, clothes, the body

In this unit you will learn about:

- meals
- eating and drinking
- beer
- clothing and the body
- washing and dressing
- adverbs of place and motion
- 'take' and 'carry' verbs
- soft nouns and verbal nouns

Dialogue 1

Snídaně Breakfast (CD1; 71)

Eva and Jiří (familiar form Jirka) discuss breakfast and eating habits.

EVA Jirko, co ty jíš k snídani?

JIŘÍ K snídani jím chleba se salámem nebo se sýrem. A piju džus. A ty?

EVA Bud' nesnídám vůbec, nebo si dám jen rohlík s máslem a s džemem. A k obědu?

JIŘÍ Během týdne obědvám v menze.

Vocabulary

bud' . . . , nebo	either . . . , or
dám si	I'll give myself/have
džem	jam
džus	juice
chléb, gen. chleba	
coll. chleba m. = nom./acc.	bread
jíst/jím	to eat/I eat
jedí	they eat
máslo	butter
menza	university canteen
pít/piju	to drink
rohlík	(pointed) roll
salám	salami

Dialogue 2

Oběd Lunch (CD1; 73)

What did Jirka's university canteen have for lunch yesterday?

EVA Co jsi jedl včera?

JIRÍ Včera jsme měli zeleninovou polévku a kuře s rýží. Měli taky vepřový řízek a bramborový salát.

EVA To máte skvělou menzu! Téměř jako v restauraci.

JIRÍ Naše menza je opravdu dobrá, i když je poměrně drahá.

Vocabulary

bramborový salát	potato salad	poměrně	relatively, fairly
drahý	dear, expensive	restaurace	restaurant
i když	even if, though	rýže	rice
jedl	ate	vepřový řízek	pork schnitzel
kuře n.	chicken	zeleninová	vegetable
		polévka/polívka	soup

Dialogue 3

Večeře Evening meal (CD1; 75)

What does Jiří do for food in the evenings? What does Eva think about Jiří's work and eating habits?

EVA A večeříš doma?

JIŘÍ Ano, ale jen málo, čočku s vejcem nebo fazole, chleba se salámem a tak. Nebo si cestou domů na ulici koupím klobásu nebo párek v rohlíku s hořčicí. Potom se dívám chvíli na televizi a hned jdu spát. Během týdne vstávám brzy ráno.

EVA Ale ty máš lehký život! Hodně jídla, a málo práce!

Vocabulary

čočka lentils

fazole beans

hodně lots of

hořčice mustard

jídlo food

klobása sausage

koupím si I'll buy myself

lehký easy, light

málo little, few

párek frankfurter

párek v rohlíku hotdog (*lit.* 'frankfurter in a roll')

ulice street

večeřet to have supper

život, -a life

Language points

Meals and eating

The basic word for 'food' is **jídlo**. 'Something to eat' is **něco k jídlu**.

Standard words for meals are:

snídaně breakfast

oběd -a lunch, midday meal

večeře supper, evening meal

svačina snack

Note also the very commonly used verbs **snídat** 'to have breakfast', **obědvat** 'to have lunch', and **večeřet** 'to have supper'.

Kdy snídáte? V šest (hodin). When do you have breakfast?
At six (o'clock).

Kdy obědváte? Ve dvanáct. When do you have lunch?
At twelve.

Kdy večeříte? V sedm. When do you have supper?
At seven.

'At one o'clock' is **v jednu (hodinu)**. We shall come back to telling the time in more detail later.

The basic verb **jíst** 'to eat' is slightly irregular:

jím	I eat	jíme	we eat
jíš	you eat	jíte	you eat
jí	s/he eats	jedí	they eat

Note the irregular past forms **jedl**, **jedla**, **jedli** 'ate'.

The standard form **jedí** 'they eat' also has a variant form ***jeděj**. Some speakers use the singular form **jí** 's/he eats' for 'they eat' as well.

People also often use the verb **dát si**, literally 'to give oneself', when talking about choosing food (or drink):

Co si dáte? What will you have?
Dám si ... I'll have ...

Drink and drinking

'Drink' in general is **pití**. 'Something to drink' is **něco k pití**, but 'a drink', 'a beverage' is **nápoj**.

The basic verb **pít** 'to drink' is a type 3 verb:

piju, piji	I drink	pijeme	we drink
piješ	you drink	pijete	you drink
pije	s/he drinks	pijí, pijou	they drink

Past forms: **pil**, **pila**, **pili** drank.

What words for various drinks have we had already? **Pijete pivo?**

Víno? Mléko? Kávu? Čaj?

Cultural point

Czech beer

The Czechs' favourite (typically!) **alkoholický nápoj** 'alcoholic beverage' is, of course, **pivo** 'beer', drunk from its usual **půllitr** 'half-litre (glass)' (= Moravian **krýgl**) in the **hospoda** 'pub', served as **čepované pivo** 'draught beer' from the **výčep** 'bar, taproom' (**čepovat** 'to serve on tap'). It is sometimes still taken home old-style in a traditional **džbán** 'jug', but otherwise comes in a **láhev** – **lahve** *f.* 'bottle' or **plechovka** 'can'. Beer is brewed in a **pivovar** 'brewery' – and 'to brew' is simply **vařit**, the same verb as 'to boil, cook'. **Pivo** is made out of **voda** 'water', **slad** 'malt' (from **ječmen** 'barley') and **chmel** 'hops' (the most famous Czech hops come from **Žatec**, Saaz in German). The fermentation process involves **kvasnice** *f. pl.* 'yeast'. The **zákazník** 'customer' should expect a certain frothy head of **pěna** 'foam'. The 'flavour' **chut'** *f.* may be relatively **hořká** 'bitter' or **sladká** 'sweet', but certainly should be **lahodná** 'delectable, delicious'. Approval of a good beer may be expressed by stating: **Má říz**. 'It has a cut', a satisfyingly zesty full flavour.

České pivo is usually either **světlé** 'light-coloured' or **černé** 'black' (technically speaking **tmavé** 'dark'). Mixed **černé** and **světlé** is called **řezané** (*lit.* 'cut'). A small glass of beer is **malé** 'small' (in contrast to **velké** 'large'). A stronger beer, **ležák**, 'lager' is often **dvanáctka**, 'twelve-degree beer', according to its 'original gravity' (about 5 per cent alcohol). Lesser strengths are **jedenáctka** 'eleven-degree' or **desítka** 'ten-degree'. Two especially famous types, giving rise to other lagers produced elsewhere, are **plzeňské**, Pilsner, named after the city of **Plzeň** (Pilsen), and **budějovické**, Budweiser, named after **České Budějovice** (Budweis in German). Familiar brands (amongst many others) include **Prazdroj** = Pilsner Urquell ('ancient/original source'), **Budvar** (Budweiser), **Staropramen** ('old spring', a Prague brew from **Smíchov**), **Radegast** (from northern Moravia) and **Velkopopovický Kozel** (a bock-type beer from **Velké Popovice**).

Language points

Soft-type nouns again

As we know, soft-type nouns typically end in a soft consonant (regularly masculine, but some are feminine) or **-e** (regularly feminine, but some are neuter or masculine animate).

The main soft types are often represented in grammars by masculine **muž** 'man', **stroj** 'machine', feminine **růže** 'rose', **píseň** 'song', and neuter **moře** 'sea'.

Singular

	<i>ma., m.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	muž, stroj	růže, píseň	moře
<i>acc.</i>	muže, „	růži, „	„
<i>gen.</i>	muže, stroje	růže, písňe	moře
<i>dat.</i>	muži, stroji	růži, písni	moři
<i>loc.</i>	o muži, stroji	o růži, písni	o moři
<i>ins.</i>	mužem, strojem	růží, písni	mořem

The masculine animate type **soudce** 'judge' follows type **muž** in the table above.

We have already noted that masculine animate nouns sometimes have dative/locative **-ovi**, e.g. names such as **Miloš – Milošovi**.

Feminines ending in **-ie**, pronounced [ije], just follow **růže**, e.g. **Anglie – v Anglii** 'in England'.

Further examples of type **píseň** include some feminine nouns ending in soft consonants such as **-ň, -ř, -ž, -j**, but also the ambivalent consonant **-l** and a small group ending in **-ev**, e.g.:

skříň	cupboard, closet	postel	bed
kancelář	office	broskev – broskve	peach
věž	tower	láhev – lahve	bottle
tramvaj	tram	krev – krve	blood

Further neuter examples are:

pole	field
srdce	heart
kafe	coffee
ovoce	fruit

and nouns ending in **-iště**, e.g.:

letiště	airport
hřiště	playing field, sports ground

Noun type kost

Nouns with the suffix **-ost**, meaning ‘-ness’, are feminine and count as soft, e.g. **radost** ‘joy, gladness’ (from **rád** ‘glad’), **místnost** ‘room’. A few other feminine nouns also belong to this type, and the noun **kost** ‘bone’ is most often used in grammar tables.

The singular case forms are the same as for type **píseň**, except for genitive **-i** (instead of **-ě**). This ending is also the basic plural:

kost – kosti [kost'i] 'bones' **radost – radosti** [radost'i] 'joys'

Unpredictable feminine nouns belonging to this type are shown with genitive **-i** in the vocabularies, e.g. **věc**, **-i** ‘thing’, **řeč**, **-i** ‘speech’, **část**, **-i** ‘part’.

Note however that **most**, -u 'bridge' is masculine!

Noun type stavení

Neuter nouns ending in **-í** are most often exemplified in grammar tables by **stavení**, a word for a ‘building’ which regularly turns up in property adverts, often accompanied by a defining adjective, e.g. **venkovské stavení** ‘a rural/village building’. Other such nouns include: **nádraží** ‘(railway) station’, **náměstí** ‘(town) square’, **století** ‘century’, **umění** ‘art’, **zboží** ‘goods’, **uhlí** ‘coal’, **knihkupectví** ‘bookshop’, **členství** ‘membership’. Nouns of this type are invariable in the singular, except for instrumental **-ím**:

nádraží – před nádražím	‘in front of the station’
knihkupectví – před knihkupectvím	‘in front of the bookshop’

Exercise 1

Co jste jedli? What did you eat? Reply as suggested.

- 1 pork schnitzel and potato salad
- 2 a frankfurter in a roll with mustard
- 3 fish and bread with butter
- 4 vegetable soup, sausage, and bread with cheese
- 5 chicken with rice, and ice-cream
- 6 beans with an egg and a roll with jam

Exercise 2

Fill in the blanks with words for coffee, wine, mustard, street, restaurant, university canteen, and café (**kavárna**).

- 1 Přes týden obědvám v – , která je velmi dobrá, téměř jako v – .
- 2 Někdy chodím do – a piju čaj, – nebo sklenici – .
- 3 Cestou domů si kupuju na – klobásu nebo párek s – .

Exercise 3

Translate and then put into the past tense.

- 1 They eat in the hotel or in a restaurant.
- 2 We have lunch in a café.
- 3 Then we have supper at home.
- 4 For breakfast I eat bread with cheese or with jam.
- 5 I drink coffee and tea with sugar and with milk.
- 6 The restaurant is good, though it is also fairly expensive.

Dialogue 4

Schůzka The meeting or rendezvous (**CD1; 77**)

Pavel asks Eva about her brother Ladislav (familiarily Lád'a). He's gone to 'Municipal House', **do Obecního domu**, to meet someone. **Obecní dům** is a famous Prague concert-hall-cum-café-restaurant building from around 1910, on **náměstí Republiky**, 'Republic Square'.

- PAVEL Kde je Lád'a? Neviděl jsem ho skoro celý měsíc.
- EVA Není doma. Včera přes den přšlo. Lád'a seděl doma celý den, četl si noviny a poslouchal rádio. Dnes chtěl jít ven. Ted' je ve městě. Táta ho tam vezl před hodinou autem. Šel do Obecního domu. Má tam schůzku s kamarádkou.
- PAVEL Kdo je to, jestli se můžu ptát?
- EVA Američanka, jmenuje se Sylvia. Lád'a ji učí česky.

Vocabulary

celý	whole, entire
četl	read, <i>past of číst</i>
měsíc	month
před hodinou	an hour ago (<i>lit.</i> 'before an hour')
skoro	almost
ven	out (<i>motion</i>)
vézt/vezu, vezl	to convey, take (by vehicle)

Dialogue 5

Olga je nemocná Olga's not well (CD1; 79)

And what about Eva's sister Olga?

- PAVEL A Olga? Není nemocná? Volala mi včera, říkala, že se necítí dobře. Učila se na zkoušku, prý seděla v knihovně příliš dlouho!
- EVA V noci ji bolela hlava. Celou noc nespala. Ted' je zase nahoře v ložnici. Někdy, když je nemocná, bere si knihu do postele. Ale ted' asi nečte. Slyšíš? Poslouchá rádio, právě zpívá její oblíbený zpěvák. Neznáš tu českou píseň?

Vocabulary

asi	probably, about	postel, -e f.	bed
bolet	to hurt	prý	apparently (<i>i.e. she says</i>)
brát/beru (si)	to take (for oneself)	příliš	too, much too
cítit se	to be feeling	říkat	to say
hlava	head	slyšet	to hear
knihovna	library	ta f., acc. tu	this
ložnice	bedroom	zase	again
nahoře	up(stairs)	zpěvák ll	singer
noc, -i f.	night	zpěvačka	
píseň, -sně f.	song		

Dialogue 6

Dárek k narozeninám The birthday present (CD1; 81)

And Eva's mother?

- PAVEL A kde je tvoje máma? Je v kuchyni?
- EVA Ne. Sedí na zahradě. Volá tetě, nebo si čte nějaký časopis. Ale aha, už ne! Právě jde sem do pokoje!
- PAVEL Jdu nahoru, ano? Potřebuju si s Olgou popovídat. Nesu jí dárek, víš? – jen takovou maličkost.
- EVA Odkud víš, že Olga má dnes narozeniny?
- PAVEL Sama mi to řekla. Nebere mě sice vážně, ale ví, že ji mám přece jenom moc rád.

Vocabulary

aha	ah
kuchyň, -ně f.	kitchen
maličkost	something small, a little trifle
narozeniny pl.	birthday

nést/nesu, nesl	to carry, bring
odkud?	where from?
pokoj	room
popovídat si	to have a chat
přece jenom	anyway, despite that, all the same (<i>tone of contrast</i>)
řekla	she said
sem	here (<i>motion towards</i>)
sice . . . ale	albeit . . . but
takový	such a, a kind of
vážně	seriously

Language points

Talking about place and motion

A distinction in meaning between 'place' and 'motion towards a place' is found in various related pairs of words. Note:

Kde je Honza?	Where is Honza?
<i>but:</i> Kam jde?	Where is he going?
Je tady.	S/he is here.
<i>but:</i> Jde sem.	S/he is coming here.
Sedí doma.	S/he is sitting at home.
<i>but:</i> Jde domů.	S/he is going home.
Je venku.	S/he is outside.
<i>but:</i> Jde ven.	S/he is going out.
Je uvnitř.	S/he is in/inside.
<i>but:</i> Jde dovnitř.	S/he goes in/inside.
Je nahoře.	S/he's upstairs, up above.
<i>but:</i> Jde nahoru.	S/he goes up(stairs).
Je dole.	S/he's downstairs, below.
<i>but:</i> Jde dolů	S/he goes down(stairs).

Some other similar words make no such distinction:

Je tam.	S/he is there.
Jde tam.	S/he goes there.
Je pryč.	S/he is away.
Jde pryč.	S/he goes away.
Je zpátky.	S/he's back.
Jde zpátky.	S/he goes back.

'Take' **and** 'carry'

Here are two type 1 verbs for 'take' and 'carry':

brát/beru	to take
nést/nesu	to carry

Another two type 1 verbs in this general area are easily confused, but also vital:

vézt/vezu	to convey (by vehicle)
vést/vedu	to lead (on foot)

The present forms of these four verbs are:

brát 'take'	nést 'carry'	vézt 'convey'	vést 'lead'
beru	nesu	vezu	vedu
bereš	neseš	vezeš	vedeš
bere	nese	veze	vede
bereme	neseme	vezeme	vedeme
berete	nesete	vezete	vedete
berou	nesou	vezou	vedou

Note also their past tense forms, as used in these examples:

Bral ho vážně.	He took him seriously.
Nesl (vezl) kufr.	He was carrying (conveying) a suitcase.
Vedl Ivana do pokoje.	He led Ivan into the room.

All of the above verbs can sometimes correspond to the English verb 'take'. **Brát/beru** basically means 'pick up and take':

Beru knihu ze stolu a čtu.	I take/pick up a book from the table and read.
Beru aspirin.	I take/use aspirin.
Nesu oběd do pokoje.	I take/carry, bring the lunch into the room.
Vezu Ivana do města.	I take/convey, drive Ivan into town.
Vedu Ivana do pokoje.	I take/lead/bring Ivan into the room.

Washing and getting dressed

Verbs often have **se** 'oneself' added when the action is devoted to the subject (and no other object is stated), e.g. with **mýt/myju** 'to wash':

Myju se.	I wash. I wash myself.
but: Myju nádobí.	I wash the dishes.

However, 'to wash' clothes is **prát/peru**. **Peru košile.** 'I'm washing some shirts.' 'Washing machine' is **pračka**, 'dishwasher' is **myčka** (**nádobí** 'of dishes').

When the action of **mýt** 'to wash' is devoted to the subject, but another object word is also present, **se** is replaced by **si**:

Myju si ruce.	I wash my hands.
----------------------	------------------

The same happens with **oblékat** 'to dress, put on', and **svlékat** 'to undress, take off':

Oblékám se.	I dress myself, get dressed.
Oblékám si kabát.	I put on my coat.
Pavel se svléká.	Pavel gets undressed.
Pavel si svléká svetr.	Pavel takes off his sweater.

Similarly, **obouvat** 'to put on shoes' and **zouvat** 'to take off shoes':

Obouvám se. Obouvám si boty.	I put on my shoes.
Zouvám se. Zouvám si boty.	I take off my shoes.

Cultural point

In Czech households people commonly take off their shoes when entering the house. It is polite if you as a visitor are also willing to do this. You will typically be offered a pair of simple house slippers – **pantofle/trepky**.

Language points

Verbal nouns

English can form nouns ending in ‘-ing’ from almost any verb, e.g. ‘reading’, ‘writing’, ‘singing’. The Czech equivalents are neuter nouns of type **stavení**. They mostly end in **-ní**, but some end in **-tí**. The form is generally predictable from the infinitive of the verb. Note the long **á** in the examples with **-ání**:

-at: -ání	zpívat: zpívání	singing
-et, -it: -ení	trpět: trpění	suffering
	topit: topení	heating
-ovat: -ování	cestovat: cestování	travelling, travel
-nout: -nutí	rozhodnout: rozhodnutí	deciding, decision

Czech verbal nouns often match other types of English noun in their usage, e.g.:

cvičení an exercise	(cvičit to exercise)
ubytování accommodation	(ubytovat to accommodate)
stravování food, board	(stravovat se to be fed, provided with board, take meals)

Translating dictionaries generally only list verbal nouns which have special usages of this kind.

Those derived from monosyllabic verbs are rather less predictable in form, and best learned individually as you come across them, e.g. **psaní** ‘writing’ (short **a**), **čtení** ‘reading’, **pítí** ‘drinking, drink’.

Clothes and the body

The reading texts below are partly on the theme of **oblečení** 'clothing'. We wear **šaty** 'clothes' (also a woman's 'dress') over our **tělo** 'body', much of the time, covering our **kůže** 'skin', so let's put together a collection of basic words for clothing and the body. You may not wish to learn all these words now, but you can return to the list later to absorb some more.

Out of doors, you might wear **kabát** 'a coat', **sako** 'a jacket' or **bunda** 'a rain jacket, anorak'. You might have **deštník** 'an umbrella' in your **ruka** 'hand', and **rukavice** 'gloves' on both **ruce** 'hands', to keep your **prsty** 'fingers' warm. 'Arm' is also **ruka**, or **paže**.

On your **hlava** 'head' you might have **klobouk** 'a hat' or **čepice** 'a cap' to cover your **vlasý** 'hair' and **uši** 'ears' (sg. **ucho** 'ear'). You might also be wearing **brýle** 'glasses' on your **nos** 'nose', for the sake

of your **oči** ‘eyes’ (sg. **oko** ‘eye’). Round your **krk** ‘neck’ you might have **šála** ‘a scarf’. You may have **make-up** ‘make-up’ (that was easy!) on your **tvář** *f.* ‘face’, and/or **rtěnka** ‘lipstick’ on your **rtý** ‘lips’ (sg. **ret** – **rtu**), located around your **ústa** *n. pl.* ‘mouth’ (more colloquially *f. sg.* **pusa**), containing **zuby** ‘teeth’ (sg. **zub**) and **jazyk**, **-a** ‘tongue’ (also ‘language’).

You might have **oblek** ‘a suit’ over your **ramena** ‘shoulders’. Alternatively you could have **svetr** ‘a sweater’ or **pulovr** ‘a pullover’ on your **záda** ‘back’ (distinguish from **zadek** ‘backside’) and **hrud’/prsa** ‘chest’ (distinguish from **prs** ‘female breast’). On your **nohy** ‘legs’ you may be wearing **kalhoty** ‘trousers’ (US ‘pants’), or perhaps **sukně** ‘a skirt’, with or without **pásek** ‘a belt’. Also on your **nohy** ‘feet’ (as well as ‘legs’), with their **prsty** ‘toes’ (same word as for ‘fingers’), you might be wearing **ponožky** ‘socks’ (or **podkolenky** up to your **kolena** ‘knees’) and then **boty** ‘shoes’, maybe **sandály** ‘sandals’ or some kind of **adidasky** ‘trainers’ (no prizes for guessing the origin of this); **kozačky** are women’s long boots (cf. the Cossacks).

You are perhaps also wearing a **košile** ‘shirt’ or **halenka** ‘blouse’. Alternatively you could be wearing **džíny** ‘jeans’ and **tričko** ‘tee-shirt’. Do you have a **čistý kapesník** ‘clean handkerchief’ in your **kapsa** ‘pocket’?

A woman may wear **podprsenka** ‘a bra, brassière’. We should also mention **punčochy** ‘stockings’ and **punčochové kalhoty** or **punčocháče** ‘tights’, US ‘pantihose’. **Kalhotky** are women’s ‘knickers’, US ‘panties’. Men may wear **trenýrky/trenky** ‘boxer shorts’ or now more especially **slipy** ‘briefs’ (the more venerable term **spodky** now typically denotes old-fashioned long underpants). **Tílko** is British ‘vest’, US ‘undershirt’.

Babies wear, amongst other things, **plenky/plínky** ‘nappies’, US ‘diapers’.

Spodní prádlo denotes ‘underwear’ in general, **prádlo** means ‘washing, laundry’, while **ložní prádlo** means ‘bedlinen’ – which takes us back to **postel** ‘bed’. So, while we’re at it, let’s have a typical **peřina** ‘duvet, continental quilt’, **polštář** ‘pillow, cushion’, **prostěradlo** ‘sheet’, and **pyžamo** ‘pyjamas’ or **noční košile** ‘night-shirt’.

Maybe it’s now time to rest your **kosti** ‘bones’, restore your **krev** – **krve** *f.* ‘blood’, and refresh your **unavený mozek** ‘tired brain’. All that work has maybe strained too much the old **srdce** *n.* ‘heart’.

Exercise 4

Translate.

Pepík is out. Yesterday it rained. He sat at home, read the paper and listened to the radio. Today he wanted to go out. Now he's in town. He went to Obecní dům. He has a meeting in the café with a female friend. She's an Englishwoman. Her name's Andrea. Pepík is teaching her Czech.

Exercise 5

Complete with the words suggested and translate.

- 1 Seděla v _____. (the library)
- 2 Je nahoře v _____. (the bedroom)
- 3 Honza je v _____. (bed)
- 4 Táta byl v _____. (the kitchen)
- 5 Díval se na _____. (television)
- 6 Lád'a si _____ svetr. (puts on)
- 7 Anna si _____ ruce. (washes)
- 8 Eva si _____ kabát. (takes off)
- 9 Věra si _____ boty. (takes off)
- 10 Igor si _____ boty. (puts on)

Reading 1

Ráno In the morning

Getting up in the morning and going to work.

V ložnici je tma. Právě zvoní budík. Je ráno. Pavel Petřík vstává a jde do koupelny. Bere mýdlo a myje se. Potom bere žiletku (nebo holicí strojek) a holí se. Vrací se do ložnice, svléká si pyžamo, obléká si slippy, košili, kalhoty a ponožky. Potom jde dolů do kuchyně. V kuchyni si připravuje čaj (nebo kávu), bere si chleba a šunku (nebo sýr) a jde do jídelny (nebo do obývacího pokoje). Jí krajíc chleba se šunkou (nebo se sýrem, někdy i rohlík s džemem). Uklízí v obývacím pokoji. Myje v kuchyni nádobí. Nakonec jde do předsíně, obouvá si boty, obléká si pulovr, sako, kabát nebo bundu a běží ven. Musí běžet, protože je pozdě, spěchá do práce.

Vocabulary

běžet	to run	oblékat si	to put on (clothes)
boty	shoes	obouvat si	to put on (shoes)
budík	alarm-clock	ponožky pl.	socks
bunda	anorak, windcheater	pospíchat	to hurry
dolů	down, downstairs	předsíň, -ně f.	hallway
holící strojek	shaver	pulovr	pullover
holit se	to shave oneself	pyžamo sg.	pyjamas
kabát	coat	sako	jacket
kalhoty pl.	trousers	slipy pl.	briefs, underpants
košile	shirt	svlékat	to take off (clothes)
koupelna	bathroom	šunka	ham
krajíc	slice	zvonit	to ring
mýdlo	soap	žiletka	razor-blade (originally 'Gillette')
mýt/myju	to wash		
nádobí sg.	dishes		

Reading 2

Večer In the evening

Work and coming home . . . Pavel seems to be a bit of a drinker.

V práci se velmi nudí. Často někam telefonuje. Obědvá s kolegou v restauraci. Píše dlouhou zprávu o služební cestě do Ústí nad Labem. Večer jde domů, je unavený, vypadá dost smutně. Otvírá dveře, jde dovnitř, zavírá, svléká si sako, kabát nebo bundu a nalévá si skleničku vína. Sedne si do křesla. (Někdy, zvláště když se trochu zlobí, si místo vína vezme pivo a pije přímo z lahve. Dnes je jenom velmi unavený, proto pije víno.) Za chvíli slyší tichou hudbu. Irena je nahoře v ložnici, čeká. Pavel neví, co má dělat. Jde nahoru. Je už skoro tma.

Vocabulary

co má dělat	what he should do
dost	rather
dovnitř	inside (<i>motion into</i>)
dveře f. pl.	door(s)
kolega kolegyně	colleague
láhev – lahve f.	bottle
místo + gen.	instead of, in place of
nalévat si	to pour (for oneself)
otvírat	to open
proto	so, therefore, for that reason
přímo	straight, directly
sednout si/sednu si	sit down (<i>complete act</i>)
služební cesta	business trip
slyšet	to hear
smutně	sad(ly)
telefonovat	to telephone
tichý	quiet
vezme	he takes
vzít si/vezmu si	to take (<i>complete act</i>)
zavírat	to close, shut
zlobit se	to be cross, angry
zpráva	report, message
zprávy pl.	the news

Unit Eight

Telefon, den, týden

The telephone, the day, the week

In this unit you will learn about:

- the telephone
- days of the week
- 'would (like)' and 'could'
- daily routine
- verb pairs and aspects
- the future

Dialogue 1

Helena píše e-mail Helena writes an email
(CD1; 83)

Helena doesn't know what to put in an email to her friend Martin.

BOHUMIL Co jsi dneska dělala? Četla jsi něco?

HELENA Ne. Chtěla jsem něco číst, ale neměla jsem čas.

BOHUMIL Vždyt' jsi říkala, že si chceš číst ten nový americký román, který ti dal Martin.

HELENA Četla jsem ho včera. A už jsem ho taky přečetla. Psala jsem Martinovi e-mail. Chtěla jsem mu poděkovat za tu knihu.

BOHUMIL A už jsi to napsala? Chtěl jsem s tebou jít do kina. Dávají výborný italský film.

HELENA Nevím, co mám Martinovi psát. Přečtu ti jeho poslední e-mail. Asi je do mě trošku zamilovaný. Chtěla jsem mu napsat něco o politice a situaci v Česku, ale potom jsem si řekla, že Martin o politiku vůbec nemá zájem.

Vocabulary

Česko	= Česká republika
dát <i>pf. of dávat</i>	to give/put
dneska = dnes	today (<i>coll.</i>)
e-mail/email , <i>pronounced</i> [imej]l	email
italský	Italian
napsat/napíšu, napsal <i>pf.</i>	to write/I'll write
něco	something
poděkovat za + <i>acc.</i> , <i>pf.</i>	to thank for
poslední	last
přečíst/přečtu, přečetl <i>pf.</i>	to read/I'll read
román	novel
říct/řeknu, řekl (si) <i>pf.</i>	to say (to oneself), tell (oneself)
říkat <i>impf.</i>	to say, tell
s tebou	with you
situace	situation
ti	to you
trošku	a little bit
výborný	excellent
za tu knihu	for that book
zájem o + <i>acc.</i> (!)	interest in
zamilovaný do + <i>gen.</i>	in love with

Dialogue 2

Legrační příhoda A funny incident (CD1; 85)

Bohouš (familiar form for Bohumil) remembers a funny (or not very funny?) incident when they tried to cook for their friend Míša (= Michal 'Michael').

-
- BOHUMIL Mohla bys mu napsat o Míšovi, jak jsme ho nedávno pozvali na večeři. Pamatuješ si? Vařili jsme společně, koupili jsme něco dobrého, chtěli jsme udělat krásnou večeři, ale nakonec jsme uvařili něco, co se vůbec nedalo jíst.
- HELENA Udělali jsme jednu malou chybu.
- BOHUMIL Ano! Použili jsme příliš mnoho soli. Míša měl sice velký hlad, ale snědl jenom malý kousek. A hned musel jít na WC.
- HELENA Jo, Míša byl strašně legrační! Pak jsme šli někam do restaurace. Míša snědl strašně moc a vypil celou láhev vína. Byl opilý.
- BOHUMIL Nakonec všechno musel zaplatit sám, protože jsme neměli peníze!
- HELENA A Míša tak nerad platí! Bohouši, to je krásný nápad. Díky. Ten e-mail ale napíšu zítra, protože teď' půjdu radši s tebou do kina.
-

Vocabulary

díky	thanks	mohla bys	you could
chyba	mistake	nápad	idea
koupit pf.	to buy	něco dobrého	something good
kousek	piece	nedalo se	it wasn't possible
legrační	funny	nedávno	recently, not long ago
mít hlad	to be hungry	opilý	drunk
mám hlad	I'm hungry	pamatovat si	to remember
mnoho + gen.	much, many		

platit	to pay	sníst/sním,	to eat up
použít/použiju,	to use	snědl pf.	
použil pf.		společně	jointly
pozvat/pozvu,	to invite	sůl – soli f.	salt
pozval pf.		udělat pf.	to do, make
příliš mnoho +	too much, too	uvařit pf.	to cook
gen.	many	všechno	everything
půjdu	I'll go	vypít pf.	to drink
radši	preferably,	WC [vétsé] or	toilet, WC
	rather	záchod	
snědl	ate up	zaplatit pf.	to pay

One way of asking the waiter for the bill in a restaurant or pub is simply to say: **Zaplatím/Zaplatíme.** 'I'll/We'll pay [now].' Alternatively, you might say: **Účet, prosím.** 'The bill/The check, please.' The waiter may ask: **Dohromady?** 'Together?' To pay separately, you can say: **Zvlášť, prosím.** 'Separately, please.' To 'give/leave a tip, gratuity' is **dát/nechat spropitné** (like French *pourboire*, *lit.* 'for drinking'), colloquially **dýško** (= 'discretion').

Language points

Verb pairs

Czech verbs mostly come in pairs: one 'imperfective', the other 'perfective'. Both verbs mean basically the same, but differ in 'aspect' – whether their sense is seen as completed or not.

An imperfective verb denotes ongoing or general activity. (The verbs in previous units were nearly all imperfective.)

A perfective verb denotes a complete act (or complete set of acts).

To make **psát** 'to write' perfective you add the prefix **na-** (meaning 'on, onto').

Compare:

Chci psát poezii.	I want to write poetry. (<i>activity</i>)
Chci napsat román.	I want to write a novel. (<i>complete act</i>)

There are two main types of pair: prefix and suffix pairs.

In *prefix* pairs the perfectives add a prefix to the simple imperfectives, as in **psát** – **napsat** ‘to write’. The prefix used is not exactly predictable. For example, in Dialogues 1 and 2 you will find:

pře-číst	to read (through)
u-vařit	to cook
po-děkovat	to thank
po-zvat	to invite
za-platit	to pay
u-dělat	to do
vy-pít	to drink (up)
s-níst	to eat (up), <i>pf. of jíst</i> to eat

In *suffix* pairs the two forms end differently, with different suffixes, as in **dávat** – **dát** ‘to give, to put’, **kupovat** – **koupit** ‘to buy’. In this type of pair the imperfective is mostly longer, and it is in fact derived from the simpler perfective form.

The forming of such pairs will be discussed in more detail later.

The past with verb pairs

Perfective and imperfective verbs form past tenses in the same way, but differ in their precise meaning.

Psal jsem referát.	I wrote/was writing a paper. (<i>process</i>)
Napsal jsem referát.	I wrote/have written a paper. (<i>complete act</i>)

English has a wide range of past forms with different distinctions. ‘Was writing’ can be treated as clearly imperfective, but ‘wrote’ can correspond to either aspect.

Včera psala dopis.	Yesterday she was writing/wrote a letter.
Psala ho celý den.	She was writing/wrote it all day.
Už ho napsala.	Now she has written it.
Dnes napsala další.	Today she has written/wrote another one.

Present versus future

Only imperfectives have a present referring to something going on here and now.

Píšu referát.	I am writing a paper. (<i>process</i>)
Čtu si noviny.	I am reading the newspaper.
Kupuju dárek.	I am buying a present.

Present tense forms of perfectives are regularly future in meaning!

Napíšu ti dopis.	I'll write you a letter. (<i>complete act</i>)
Přečtu ti jeho dopis.	I'll read you his letter.
Koupíme mu dárek.	We'll buy him a present.
Zplatíme účet.	We'll pay the bill.

However, a present form perfective can correspond to an English present tense, if it refers to a complete action:

Někdy přečtu celý časopis!	Sometimes I read the whole magazine!
-----------------------------------	--------------------------------------

'Would' **and** 'would like'

To say a polite 's/he would like' or 'they would like' (instead of 'want') you can just add **by** 'would' to past forms of **chtít** 'to want'.

Chtěl(a) by mluvit s panem Bednářem.	S/he would like to talk with Mr Bednář.
Chtěli by mluvit s Janem Čapkem.	They would like to talk with Jan Čapek.

For 'I, you would' and 'we, you would' you use **bych**, **bys** and **bychom**, **byste**:

Chtěl(a) bych jít domů.	I would like to go home.
Nechtěl(a) bys jít se mnou?	Would (<i>lit.</i> 'wouldn't') you like to come with me?
Chtěli bychom jít do kina.	We would like to go to the cinema.
Chtěli byste jít s námi?	Would you (<i>pl.</i>) like to go with us?
Chtěl(a) byste jít s námi?	Would you (<i>sg. formal</i>) like to go with us?

'Could'

For a polite 'could' (instead of 'can') you can similarly add **by** (etc.) to the past forms of **mocht** 'to be able, can':

Mohl(a) bych mluvit s Helenou? Could I speak with/to Helena?
Nemohl(a) bys mluvit s Lád'ou? Couldn't you speak with/to Lád'a?

Instead of **bychom** people commonly say ***bysme**:

Mohli bychom/*bysme jít na koncert. We could go to a concert.

Exercise 1

Give the perfective infinitives of these verbs:

vařit, pít, platit, jíst, dělat, psát

Exercise 2

Give both infinitives of the verbs suggested:

to buy, to give, to invite, to read, to thank

Exercise 3

Complete as suggested and translate.

- 1 Igor _____ román. (was reading)
- 2 Zuzana _____ e-mail. (has read)
- 3 Míša _____ strašně moc. (has eaten)
- 4 Eva _____ celou láhev vína. (has drunk)
- 5 Míša a Eva _____ celý den. (were drinking)
- 6 Bratr _____ opravdu krásnou večeři. (has cooked)
- 7 Sestra _____ jednu velkou chybu. (has made)
- 8 Otec mu _____ hezký dopis. (will write)
- 9 Zítra mu _____ za ten dárek. (I will thank)
- 10 _____ mluvit s Alenou? (could I)
- 11 _____ mluvit s učitelem. (I would like to)

Dialogue 3

V telefonu On the phone (CD1; 87)

Petr Mikeš speaks to paní Nováková on the phone.

- NOVÁKOVÁ Haló?
- PETR Paní Nováková?
- NOVÁKOVÁ U telefonu. Kdo volá?
- PETR Mikeš. Petr Mikeš. Mohl bych mluvit s panem Petříkem? Napsal jsem mu před týdnem e-mail. Doufám, že ho dostal.
- NOVÁKOVÁ Bohužel, není doma.
- PETR A později?
- NOVÁKOVÁ Nebude doma celý den. Je na konferenci ve Vídni.
- PETR Aha, rozumím. Kdy se vrátí, paní Nováková?
- NOVÁKOVÁ Řekl, že se vrátí v pondělí, ale dost pozdě v noci.
- PETR No dobře.
- NOVÁKOVÁ Mám mu něco vyřídit?
- PETR Ehm . . . ne. To není tak důležité. Zavolám mu někdy během týdne.
- NOVÁKOVÁ Ano. Řeknu mu určitě, že jste volal.
- PETR Moc vám děkuju. Promiňte, že jsem vás obtěžoval.
- NOVÁKOVÁ Nic se nestalo. Na shledanou.

Vocabulary

dostat/dostanu <i>pf.</i>	to get
doufat	to hope
důležitý	important
ehm	uhm
haló	hello (<i>on phone</i>)
ho	him/it
kdy?	when?
konference	conference
mu	to him
nebude	he won't be

Nic se nestalo.	<i>lit.</i> 'Nothing happened.' Don't mention it.
obtěžovat	to bother, inconvenience
pondělí	Monday
v pondělí	on Monday
později	later
říct/řeknu pf.	to tell/I'll tell
u telefonu	<i>lit.</i> 'at the phone', speaking
určitě	definitely
Vídeň f.	Vienna
volat > za-	to call, phone
vrátit se pf.	to return
vyřídít něco	to give a message
zavolat pf. of volat	to call, phone

Dialogue 4

Telefonuje znova He telephones again (CD1; 88)

Petr rings up again a few days later.

-
- NOVÁKOVÁ Nováková.
- PETR Tady Petr Mikeš. Vzpomínáte si, volal jsem vám . . .
- NOVÁKOVÁ Ano, vzpomínám si.
- PETR Vrátil se už pan Petřík? Chtěl bych se s ním sejít.
Tentokrát jde totiž o dost důležitou věc.
- NOVÁKOVÁ Bohužel už zase někam odjel. Je tuším na semináři v Mnichově. Řekl mi, že vám napíše.
- PETR Nevíte, kdy se vrátí?
- NOVÁKOVÁ Nevím přesně. Asi zítra nebo pozítří.
- PETR A myslíte, že přijede zase velmi pozdě?
- NOVÁKOVÁ Doufám, že ne, ale obávám se, že ano. Vrací se často velmi pozdě v noci. Má moc práce.
- PETR Dobře, zavolám mu pozítří. Nebude vám to vadit?
- NOVÁKOVÁ Ne, to je v pořádku. Řeknu panu Petříkovi, že jste mu opět telefonoval.
- PETR Děkuju vám pěkně. Na shledanou.
- NOVÁKOVÁ Na shledanou.
-

Vocabulary

jde o + acc. (!)

Mnichov, -a

někam

obávat se

opět

pořádek

v pořádku

pozítří

přesně

s ním

sejít se/sejdu se *př.*

seminář

telefonovat

it concerns

Munich

(to) somewhere

to fear, be afraid (*apologetic*)

again

order

in order

the day after tomorrow

exactly

with him

to meet

seminar

to telephone

tentokrát	this time
tušit	to have a feeling, guess, think
vadit	to matter, be a bother
vám	to you
vzpomínat si	to remember
znova, znovu	again, once again

Doufám, že ne, ale obávám se, že ano. I hope not (= *that no*, it will not be so), but I fear yes (= *that yes*, it will be so).

To je v pořádku. That's all right. That's fine.
(*lit.* 'That's in order.')

Learn also:

To nevadí. It doesn't matter.
To je jedno. It doesn't matter. (*lit.* 'It is one.')

Exercise 4

You make a telephone call. Translate Mrs Bednářová's words and speak as suggested.

- *Hello? Mrs Bednářová?*
- *U telefonu. Kdo volá?*
- *Petr/Věra. Could I speak to Mr Bednář?*
- *Bohužel, není doma. Je ve Vídni.*
- *Ah, I understand. When will he get back, Mrs Bednářová?*
- *Vrátí se v pondělí. Mám mu něco vyřídít?*
- *Uhm . . . no. It's not very important. I'd like to meet up with him. I'll call him the day after tomorrow, on Monday evening. It won't inconvenience you?*
- *Ne, to je v pořádku. Řeknu mu, že jste volal.*
- *Thank you very much. Sorry to have troubled you.*
- *Nic se nestalo. Na shledanou.*
- *Goodbye.*

Language points

The days of the week (CD1; 40)

Dnes je . . . 'Today it is . . .' It's time to learn the days of the week.

Note that they are spelt without capitals.

Je pondělí, úterý. It's Monday, Tuesday.

Je středa. It's Wednesday.

Je čtvrtek, pátek. It's Thursday, Friday.

Je sobota, neděle. It's Saturday, Sunday.

To say 'on' a day, you use **v** 'in'. Here **v** is followed by the accusative (but don't worry about this, just learn the fixed phrases).

Přijedu v pondělí, v úterý. I'll come (by vehicle) on Monday, Tuesday.

Přijedou ve středu. They'll come on Wednesday.

Odjeli ve čtvrtek, v pátek. They left on Thursday, Friday.

Odjeli v sobotu, v neděli. They left on Saturday, Sunday.

'From' is **od**, 'till' is **do** (both with the genitive, as usual):

Byli tam od pondělí do soboty. They were there from Monday till Saturday.

Byli jsme tam od středy do neděle. We were there from Wednesday till Sunday.

Learn also:

včera, dnes a zítra yesterday, today and tomorrow
předevčím the day before yesterday
pozítrí the day after tomorrow

ve všední den, v pracovní den on an ordinary/working day, on a weekday

víkend, o víkendu weekend, at the weekend

Den 'day' is masculine, like **týden** 'week', while **noc** 'night' is feminine. Note the phrases **v noci** 'in the night' and **ve dne** 'in the day(time)'.

Přijedu dnes večer. I'll come tonight, this evening.

Distinguish:

Přijedu na týden. I'll come for a week, to stay a week.
(**na** + *acc.*)

Přijedu za týden. I'll come in a week's time. (**za** + *acc.*)

Prefix pairs

Find the prefix pairs in the dialogues. As we have said, the prefix varies from verb to verb, and just has to be learnt! The commonest perfectivising prefixes are **po-**, **u-**, **z-** (sometimes **s-**) and **za-**. The symbolic arrowhead > used here and in some dictionaries points forward to the perfective:

děkovat > poděkovat	to thank
dělat > udělat	to do, make
vařit > uvařit	to cook, boil
jíst > sníst	to eat
měnit > změnit	to change
platit > zaplatit	to pay
volat > zavolat	to call

Suffix pairs

In suffix pairs the verb is most often a compound, i.e. a prefix is attached in both aspects, because it contributes to the overall meaning.

For example, if **pod(e)-** 'under-' is added to **psát** 'to write' you get **podepsat** (with shortened **a**), a perfective verb meaning literally 'to "under"-write', i.e. 'to sign'. This has its own imperfective, formed with the suffix **-ovat**: **pod(e)pisovat**.

In suffix pairs the imperfectives normally use one of these 'imperfectivising' suffixes:

-ovat, -(á)vat, -at or sometimes **-et**

Czech dictionaries for native speakers usually list these suffix pairs under the simpler (and usually shorter) perfective forms. Now the arrowhead < points backwards:

podepsat < pod(e)pisovat	to sign
potkat < potkávat	to meet, encounter
zavřít < zavírat	to shut, close
ztratit < ztrácet	to lose

A few non-prefixed verbs are also perfective, where their simplest meaning denotes a single complete act, e.g. 'give', 'buy' or 'throw'. Such verbs form pairs on exactly the same lines as the prefixed compounds:

dát < dávat	to give, to put
koupit < kupovat	to buy
hodit < házet	to throw
nechat < nechávat	to leave (behind), let
vrátit < vracet	to return

In traditional standard usage all *derived* verbs with the suffix **-et** have a third person plural ending **-ejí** (rather than **-í**), e.g.:

Studenti ztrácejí zájem.	The students are losing interest.
Vracejí knihy.	They are returning (giving back) the books.
Vracejí se domů.	They are returning (going back) home. (<i>add se!</i>)

Verb families

Note how related compound verbs form families with parallel forms. Look at the verbs for 'to open' and 'to close':

otevřít, otevřu, otevřel < ot(e)vírat	to open
zavřít, zavřu, zavřel < zavírat	to close

Similarly, note the useful compound verbs for 'putting on', 'taking off' and 'changing' clothes and shoes – some imperfective forms were given in Unit 7:

obléknout, obléknu, oblékl < oblékat (se)	to put on (clothes)
svléknout, svléknu, svlékl < svlékat (se)	to take off (clothes)
převléknout, převléknu, převlékl	
< převlékat (se)	to change (clothes)
obout, obuju, obul < obouvat (se)	to put on (shoes)
zout, zuju, zul < zouvat (se)	to take off (shoes)
přezout, přezuju, přezul < přezouvat (se)	to change (shoes)

Or 'get' and 'get up/stand up':

dostat, dostanu, dostal < dostávat	to get
vstát, vstanu, vstal < vstávat	to get up

Pairs of 'taking' verbs

Two basic verbs for 'to take' which we've already met are not related, but nevertheless work together as a close pair. **Brát** is imperfective, while **vzít** is perfective. Note the unexpected past tense form **vzal** for 'took' (a couple of other verbs listed just below are similar):

brát, беру, bral
vzít, vezmu (or *vemu), vzal

Derived from **brát** is a very common compound verb for 'to choose', using the prefix **vy-** 'out', i.e. literally 'to out-pick', 'to pick out'. Its imperfective is derived with a suffix in the usual way:

vybrat, vyberu, vybral < vybírat

Another perfective verb **jmout** meaning 'to take, seize' is rare or antiquated, on its own, but has a family of much-used compounds. Note the standard past tense form **-jal**:

přijmout, přijmu, přijal < přijímat 'to receive, accept'
(lit. 'at-take')
najmout, najmu, najal (or najmul) < najímat 'to rent, hire'
(lit. 'on-take')
obejmout, obejmu, objal (or obejmul) < objímat 'to embrace, hug' *(lit. 'around-take')*

The non-standard past tense form **-jmul** is more generally acceptable in the most concrete compound verb senses, such as 'hug'.

'To begin'

Another verb rather like **vzít** 'to take', and with another unexpected past tense form ending in **-al**, is the standard perfective verb 'to begin':

začít, začnu, začal < začínat

Useful related words are **začátek -tku** 'beginning' and **začátečník** 'beginner' (feminine **začátečnice**).

'Remember' and 'forget'

Distinguish 'remember' and 'forget', each with a root referring to memory:

vzpomenout si < vzpomínat si	to remember	(vz- 'up')
zapomenout < zapomínat	to forget	(za- 'behind, away')

'Remember' usually has **si** 'to oneself' attached.

They have common special past forms **vzpomněl si** and **zapomněl** (though **vzpomenul** and **zapomenul** also occur):

Zapomněl jsem!	I've forgotten!
Už jsem si vzpomněl!	Now I've remembered!

Both are followed by **na** + acc. when they mean 'remember/forget about', 'think/not think about':

Vzpomněl si na sestru.	He remembered (about), recalled his sister.
Zapomněl na sestru.	He forgot (about) his sister.

But when an item is lost from the memory, 'forget' is followed by a direct object in the accusative:

Zapomněl adresu.	He forgot the address.
-------------------------	------------------------

The closely related verb **pamatovat si > zapamatovat si** + acc. refers to storage in the memory (rather than active recall):

Pamatuje si adresu.	He remembers the address.
Zapamatoval si adresu.	He remembered the address.

Pamatovat se na + acc. (with **se** instead of **si**!) refers to having a memory of something:

Pamatuju se na něj. I remember (about) him.

Compare also **vzpomínka** 'a memory, a recollection' and **paměť**, **-ti** f. 'memory':

Mám na něj pěknou vzpomínku. I have a nice memory of him.

Mám dobrou/špatnou paměť. I have a good/bad memory
(*ability*).

'Going' verbs

Compounds of the verb **jít** 'to go' have imperfectives with **-cházet**, while compounds of **jet** 'to go, ride' have imperfectives with **-jíždět**.

Prefixes **při-** and **od-** can be combined with both, to similar effect:

přijít, přijdu, přišel < přicházet to come/arrive

odejít, odejdu, odešel < odcházet to go away, leave

příjet, přijedu, přijel < přijíždět to arrive (by vehicle, riding)

odjet, odjedu, od(e)jel < odjíždět to go away, leave
(by vehicle, riding)

But the basic verbs **jít** and **jet** have no perfectives!

Jde domů. Šel domů. He goes home. He went/was going home.

Jede domů. Jel domů. He goes (rides) home. He went/ was going home.

Prefixes are often identical in form (if not always in meaning) to prepositions. Compare **od** + *gen.* 'from, away from' with the prefix **od-** 'away'. We will look at this later in more detail.

Verbs without pairs

Some verbs lack (or usually lack) pairs. They include imperfectives for fixed states, such as **ležet/ležím** 'to lie', **sedět/sedím** to sit.

(Common related perfectives denote a change of state, **lehnout si** 'to lie down', **sednout si** 'to sit down'.)

Other such imperfectives are **být** 'to be', **mocet** 'to be able', **muset** 'to have to, must', and **chtít** 'to want'.

A few verbs can be perfective as well as imperfective in meaning, mainly in the past tense, e.g. **jmenovat** 'to name'. Non-native verbs sometimes behave like this, e.g. **organizovat** 'to organise' (or with *pf.* **zorganizovat**), **rezervovat** 'to reserve', **exportovat** 'to export'.

'Say' and 'tell'

Note the type 2 perfective present (i.e. future) of the verb **říct** (older infinitive **řici**) 'to say, tell':

řeknu	řekneme
řekneš	řeknete
řekne	řeknou

The past forms are **řekl**, **řekla**, **řekli** 'said, told'.

Já mu to řeknu.	I'll tell him (say it to him).
Řekl mi to včera.	He told me (said it to me) yesterday.

The corresponding imperfective is **říkat**.

Co říkáš?	What are you saying?
------------------	----------------------

Note the special use of the reflexive **se** in these phrases:

Jak se to řekne?

How do you say this? (*lit.* 'How does this say itself?')

Jak se řekne česky . . . ?

How do you say . . . in Czech? (*lit.* 'How says itself in Czech . . .')

Jak se řekne česky „newspaper“?

What's the Czech for 'newspaper'?

Jak se řekne anglicky „noviny“?

What's the English for 'noviny'?

Note how verbs with infinitives in **-ct** have older formal infinitives in **-ci**, e.g. **říct** or **řici** 'to say', **mocet** or **moci** 'to be able'.

The future again

The verb **být** 'to be' has its own special future.

budu	I shall/will be	budeme	we shall/will be
budeš	you will be	budete	you will be
bude	s/he, it will be	budou	they will be

This is *not* to be followed by **být**!

Budeš bohatý/-á!	You'll be rich!
Nebudou doma.	They won't be at home.

You can make a future tense of other verbs, but only (!) imperfectives, by adding imperfective infinitives to **budu**, etc.:

Budu psát referát.	I'll write/be writing a paper. (<i>process</i>)
Nebudeme otvírat okno.	We won't open/be opening the window. (<i>general statement</i>)

Remember, the perfective future is simply (and only!) the perfective present:

Napíšeš mu.	I'll write to him.
Otevřeš okno.	I'll open the window.

Exercise 5

Translate.

- 1 Alena opened the window.
- 2 Eva closed the book.
- 3 Pavel put on his trousers.
- 4 Eva is putting on her sweater.
- 5 Jiří has taken off his shirt.
- 6 Yesterday he got a nice letter.
- 7 He got up early and ate a roll with butter.
- 8 They arrived yesterday and left today.
- 9 They will not be at home all day.

Reading 1

Den začíná The day begins

Irena Petříková's day begins with the sound of the alarm clock.

Když zazvonil budík, Irena hned vstala a šla do koupelny. Svlékla si noční košili a rychle se osprchovala. Pak se vrátila do ložnice. Oblékla si kalhotky, pěknou hedvábnou halenku, punčocháče a krásnou úzkou sukni. Před zrcadlem si učesala vlasy a namalovala se. Pak sešla dolů do kuchyně a postavila vodu na čaj. Na stole v obývací našla bochník chleba, kousek másla a prázdnou konvici na čaj. (Pavel, její manžel, odešel do práce před hodinou. Je inženýr. Irena je lékařka, pracuje v nemocnici a často má noční službu.)

Vocabulary

bochník	loaf
halenka	blouse
hedvábný	silk
kalhotky	knickers
konvice	pot
konvice na čaj	teapot
lékař -ka	doctor
najít, našel <i>pf.</i>	to find
namalovat se <i>pf.</i>	<i>lit.</i> 'to paint oneself', put on make-up
malovat	to paint
nemocnice	hospital
noční služba	night-duty
obléknout, oblékl <i>pf.</i>	to put on
osprchovat se <i>pf.</i>	to have a shower
postavit vodu <i>pf.</i>	to put on water
prázdný	empty
punčocháče	tights

rychle	quickly
sejít/sejdu, sešel <i>pf.</i>	to go down
stůl – stolu	table
sukně	skirt
svléknout, svlékl <i>pf.</i>	to take off
učesat/učešu (<i>si</i>) <i>pf.</i>	to comb
úzký	narrow
vlasý <i>pl.</i>	hair
vstát/vstanu <i>pf.</i>	to get up
zazvonit <i>pf.</i>	to ring
zrcadlo	mirror

Reading 2

Den pokračuje The day continues

Irena's day continues.

Dnes měla Irena volno. Nasnídala se, uklidila byt, umyla nádobí, sedla si do křesla a začala číst. Četla zajímavý román, který dostala minulý týden od kamaráda, který žije v Kanadě. Odpoledne šla plavat. Sešla se v kavárně s kolegou z Anglie. Hovořili spolu hodinu a půl anglicky. Mluvili o politice a kultuře, o Evropě. Potom ji kolega odvezl autem na sídliště a pozvala ho na čaj, odešel asi za hodinu. Nakoupila v supermarketu (koupila chleba, mléko, vepřové maso a kuře). Před domem uviděla Pavla. Právě otvíral dveře, vypadal jako obvykle – dost unaveně. „Ahoj, Ireno,“ řekl. „Jak se máš? Měl jsem opravdu strašný den.“ Vešli do domu. Pavel zavřel dveře, svlékl si sako, šel do obývacího pokoje, nalil si sklenku vína a sedl si do křesla. Irena šla nahoru do ložnice. Venku byla už skoro tma.

Vocabulary

Anglie	England
Evropa	Europe
hovořit	to talk, chat
jako obvykle	as usual
Kanada	Canada
kultura	culture
minulý	last, past
nakoupit <i>pf.</i>	to do one's shopping
nalít/naliju or naleju, nalil <i>pf.</i>	to pour out
nasnídat se <i>pf.</i>	to have breakfast
odvézt/odvezu, odvezl <i>pf.</i>	to drive, take (away)
plavat/plavu	to swim
pokračovat	to continue
sednout si, sedl si <i>pf.</i>	to sit down
sejít se, sešel se <i>pf.</i>	to meet
sídlíště <i>n.</i>	housing estate
sklenka	glass
strašný	terrible, awful
uklidit <i>pf.</i>	to tidy up
uvidět <i>pf.</i>	to see, catch sight of
vejít, vešel <i>pf.</i>	to enter, go in
volno	free time, time off
začít/začnu, začal <i>pf.</i>	to begin
zajímavý	interesting
zavřít/zavřu, zavřel <i>pf.</i>	to close
žít/žiju	to live

Unit Nine

Barvy, zájmy, politika

Colours, interests, politics

In this unit you will learn about:

- colours
- more forms of adjectives
- 'who' and 'what', 'somebody', 'nobody', etc.
- regular adverbs
- marriage

Dialogue 1

Pas a peněženka Passport and wallet (CD2; 1)

Anna has lost her passport and money; she approaches the waiter (**číšník**, or it could be the head waiter, **pan vrchní** – address as **pane vrchní!**).

ČÍŠNÍK Hledáte něco?

ANNA Ztratila jsem cestovní pas a peněženku.

ČÍŠNÍK Jaký pas a jakou peněženku?

ANNA Britský pas a malou černou peněženku. Měla jsem je tady v téhle tašce.

ČÍŠNÍK Kde jste seděla? V přední místnosti?

ANNA Ne. Přední místnost byla plná. Šla jsem do zadní části a sedla jsem si do rohu vlevo u okna.

ČÍŠNÍK A byla jste tam sama?

- ANNA Ne. Mluvila jsem s tamtím pánem v zeleném svetru. Právě teď jsem mu řekla, co se mi stalo. Hledali jsme pod stolem, ale nic jsme nenašli.
- ČÍŠNÍK Byl tam ještě někdo?
- ANNA Když jsem právě odcházela, přišel tam nějaký mladý kluk v modrém tričku, ale teď tady už není. V rohu vpravo seděla ještě jedna paní v hnědé kožené sukni.
- ČÍŠNÍK Ta taky před chvílí odešla. Bohužel, nedá se asi nic dělat. Budete to muset ohlásit na policii.

Vocabulary

britský	British	peněženka	purse
cestovní pas	passport	plný	full
část, -i f.	part	policie	the police
černý	black	na policii	at the police (station)
číšník číšnice	waiter, waitress	přední	front
hnědý	brown	s tamtím pánem	with that man there
kluk	boy, lad	taška	bag
kožený	leather <i>adj.</i>	v téhle tašce	in this bag
kůže	skin, leather	tričko	T-shirt
místnost	room	zadní	back
modrý	blue	zelený	green
odcházet	to go away	ztratit <i>pf.</i>	to lose
ohlásit <i>pf.</i>	to report		
okno	window		

Nedá se nic dělat.

Nothing can be done. (**dá se** 'it is possible')

Exercise 1

Answer these questions on the dialogue, using the phrases suggested.

- 1 Kde seděla Anna? – In the back part.
- 2 S kým mluvila? – With a man in a green sweater.
- 3 Kdo tam přišel? – Some boy in a blue T-shirt.
- 4 Kdo seděl v rohu vpravo? – A lady in a leather skirt.

Exercise 2

Correct these statements about the dialogue.

- 1 Anna ztratila knihu.
- 2 Sedla si do rohu vpravo u okna.
- 3 Když odcházela, přišel tam starý pán v černém tričku.

Dialogue 2

Ztráty a nálezy Lost and found (CD2; 4)

Anna asks about the nearest police station:

ANNA A kde je tady policejní stanice?

ČÍŠNÍK Hned za rohem. Není to daleko. Když vyjdete z kavárny, půjdete rovně, pak doleva a přejdete přes hlavní ulici. Hned naproti starému kostelu, za červeným obchodním domem, zahnete doprava. Policejní stanice je v moderní žluté budově, hned vedle staré pošty.

- ANNA Děkuju vám pěkně. Hned tam půjdu. Na shledanou.
- ČÍŠNÍK Počkejte – já jsem tady jenom chvíli – co to tady leží pod pultem? Slečno, vy máte ale štěstí! Cestovní pas – a černá peněženka!
- ANNA Musely mi nějak vypadnout z tašky! To se mi ulevilo! Moc vám děkuju!
- ČÍŠNÍK Rádo se stalo. Vy jste Angličanka?
- ANNA Ano, Angličanka.
- ČÍŠNÍK Umíte ale dobře česky!
- ANNA Mám matku Angličanku a otce Čecha.
- ČÍŠNÍK Nemohli bychom se někdy sejít na kafe? Já se totiž učím trochu anglicky a . . .

Vocabulary

budova	building
doleva	to the left
doprava	to the right
hlavní	main
ležet	to lie
moderní	modern
naproti + dat.	opposite
obchodní dům	department store
pak, potom	then
počkejte!	wait!
policejní stanice	police station
pošta	post-office
přejdete pf.	you('ll) cross
půjdete	you('ll) go
pult	counter, bar
rádo se stalo	<i>lit.</i> 'glad it happened', happy to oblige
rovně	straight on, straight ahead
slečna	Miss, young lady
stanice	station

ulevit se <i>pf.</i>	to be a relief
to se mi ulevilo!	that's a relief! what a relief!
vedle + <i>gen.</i>	next to, beside
vyjdete <i>pf.</i>	you('ll) go out
vypadnout <i>pf.</i>	to fall out
zahnout/zahnu, zahnul <i>pf.</i>	to turn
žlutý	yellow

Exercise 3

Correct these statements about Dialogue 2.

- 1 Policejní stanice je ve staré černé budově hned vedle kostela.
- 2 Anna má otce Angličana a matku Češku.

Language points

Colours

'Colour' is **barva**. Colour adjectives are often needed for describing things.

Hledám nějakou košili. – Jakou chcete barvu?

I'm looking for a shirt. – What colour do you want?

Nemáte to v jiné barvě?

Don't you have it in another colour?

Jakou to má barvu?

What colour is it? (*lit.* 'What colour does it have?')

Here are some common colour adjectives:

černý, bílý	black, white
modrý, zelený	blue, green
červený, žlutý	red, yellow
hnědý, šedý (šedivý)	brown, grey (<i>grey of hair</i>)

růžový, oranžový	(rose-)pink, orange
fialový, béžový	(violet-)purple, beige
Jaké máte auto?	What kind of car do you have?
– Staré auto.	– An old car.
Jakou má barvu?	What colour is it?
Je červené.	It's red.
Jakou má Míša košili?	What kind of shirt does Míša have (on)?
Fialovou.	A purple one.
Tráva je zelená.	The grass is green.
Obloha je modrá.	The sky is blue.
Květiny je žlutá.	The flower is yellow.
Mají barevný televizor.	They have a colour TV set.
Je to černobílý film.	It's a black-and-white film.

'This' **and** 'that'

The basic adjective for 'that/this' is **ten, ta, to**. We have met the neuter form often on its own as a general word for 'that/this (thing), it':

Co je to? Co to je?	What is that/this/it?
To je hroch.	That/This/It is a hippopotamus.
Co je to hroch?	What is [it] a 'hroch'?

In adjectival usage **ten, ta, to** is used as a non-emphatic 'that/this', agreeing in gender (and number) with its noun:

Kdo je ten student?	Who is that/this student?
Kde je ta kniha?	Where is that/this book?
Kde je to město?	Where is that/this town?

For a more explicit meaning of 'this (here)' you add an invariable **-hle**, producing **tenhle, tahle, tohle**. In more formal Czech **-to** is added instead.

Tenhle (tento) časopis je velmi dobrý.	This magazine is very good.
Tahle (tato) kniha je velmi dobrá.	This book is very good.
Co je tohle (toto)?	What is this?

For greater emphasis you can add another **ten/ta/to** on the end, producing **tenhleten**, **tahleta** and **tohleto**:

Tenhleten časopis se mi moc líbí.	I like this magazine very much.
Tahleta kniha je moc dobrá.	This book is very good.
Co je tohleto?	What's this then?

For an emphatic 'that (there)' you can add **tam-** or **tamhle-** on the front of **ten**, **ta**, **to**:

Tamta/Tamhleta kniha není moc dobrá.
That (there) book is not very good.

The distinct accusative singular forms are **toho** (masculine animate) and **tu** (feminine):

Vidíte toho studenta? Vidíte tohohle (tohoto)/tamtoho studenta?
Do you see this/that student?

Vidíte tu knihu. Vidíte tuhle (tuto)/tamtu knihu?
Do you see this/that book?

Adjectives in different cases

Masculine and neuter adjectives mostly share endings. The example shows shared forms for **(ten) malý dům** '(that) little house' and **(to) malé město** '(that) little town':

<i>gen.</i>	do (toho) malého domu/města	into . . .
<i>dat.</i>	k (tomu) malému domu/městu	towards . . .
<i>loc.</i>	v (tom) malém domě/městě	in . . .
<i>ins.</i>	za (tím) malým domem/městem	beyond . . .

For masculine animates, as always, the accusative is the same as the genitive:

Znáte toho mladého člověka? Do you know that young person?

Feminine adjectives have less variety in their endings. The example shows **(ta) malá zahrada** '(that) little garden':

<i>gen.</i>	do (té) malé zahrady	into . . .
<i>dat.</i>	k (té) malé zahradě	towards . . .
<i>= loc.</i>	v (té) malé zahradě	in . . .
<i>ins.</i>	za (tou) malou zahradou	beyond . . .

The numeral **jeden, jedna, jedno** 'one' has the same endings as **ten, ta, to**:

Mám jen jednoho studenta.	I only have one student.
Mám jen jednu sestru.	I only have one sister.
Řekl to jen jednomu člověku.	He only said it to one person.

Soft adjectives and colloquial forms

Soft adjectives substitute **í** for all long vowels and the diphthong **ou** in the adjectival endings above. Thus, the standard forms for **cizí dům** ('a strange = *someone else's* house/garden') are:

do cizího domu, k cizímu domu, v cizím domě, za cizím domem
do cizí zahrady, k/v cizí zahradě, za cizí zahradou

In relaxed spoken Czech (especially Prague and Bohemia) the long vowel **é** in adjectival endings may be replaced by **ý**. The resulting forms are parallel in pronunciation to the matching soft forms of **cizí** above:

do *malýho domu, k *malýmu domu, v *malým domě, za malým domem
do (*tý) *malý zahrady, k/v (*tý) *malý zahradě, but za (tou) malou zahradou

Forms like **cizím, malým** tend to be pronounced with a shortened vowel: **v *malým domě**, etc.

Exercise 4

Fill in the blanks with the right forms of adjectives and translate.

- 1 Helena má _____ tašku. (black)
- 2 Jiří má _____ tričko. (white)
- 3 Vlevo sedí paní v _____ sukni. (red)

- 4 Vpravo stojí pán v _____ svetru. (brown)
 5 Anna čeká v _____ autě. (that blue)
 6 Josef bydlí v _____ domě. (that lovely yellow)

Exercise 5

You are giving directions and need to say:

- 1 to the left on the main street
- 2 opposite the big department store
- 3 in the old building next to the post-office
- 4 just round the corner in front of the old church
- 5 in the back room in the corner on the left
- 6 in that little street opposite the police station
- 7 You cross the street, then you go straight on and to the right.
- 8 The station? It's not far, you go to the left, then across the bridge.

Dialogue 3

Zájmy Interests (CD2; 6)

Katka (Kateřina) is writing to a French student, but unfortunately they don't seem to have the same interests.

-
- IVAN Jak se máš, Katko? Vypadáš smutně! Ty píšeš dopis? Komu?
- KATKA Píšu jednomu Francouzovi, víš, tomu studentovi, který bydlel vloni u Martina. Ani nevím, proč mu vůbec píšu.
- IVAN Myslíš Pierra?
- KATKA Jo. Já totiž vůbec nevím, co mu mám psát. O kom a o čem. Nikoho tady vlastně neznal. A ani nemá nějaký větší zájem o Českou republiku. Miluje sport, fotbal, ragby – prostě všechno, co já nenávidím. Rád poslouchá klasickou hudbu, hraje na klavír a má rád současné malířství, kdežto já o moderním umění a klasické hudbě nevím skoro nic!
-

Vocabulary

co, o čem	what, about what	nikdo, nikoho	nobody
Francouz	Frenchman	smutně	sad(ly)
kdežto	whereas	současný	contemporary
kdo, o kom	who, about whom	u + gen.	at (<i>person's house</i>)
komu	to whom	větší	greater
malířství	painting	vlastně	actually, in fact
mám	here = I should	vloni, loni	last year
milovat	to love	všechno	everything
nějaký	some, any	všechno, co ...	everything that ...
nenávidět	to hate		

Dialogue 4

Styky Contacts (CD2; 8)

Ivan just hates writing letters. Maybe he's a bit jealous too. . . .

- IVAN Osobně nenávidím psaní takových dopisů. Proto nikomu nikdy nic nepíšu. Například, někam jedeš, musíš té kamarádce něco poslat, protože na to čeká. Hledáš nějakou pěknou pohlednici, vybíráš strašně dlouho, nemají téměř nic, celý autobus čeká, nakonec si přece jenom nějakou vybereš, koupíš si známku a najednou zjistíš, že nemáš její adresu!
- KATKA Ty jsi úplně nemožný! Ale když mu nic nenapišu, přestane se se mnou stykat!
- IVAN A to ten Francouz je tak mimořádně hezký a inteligentní? Aha, už vím, jeho otec je bohatý bankéř, zatímco já jsem jenom chudý Čech!
- KATKA To není pravda! Dnes už taky nejsi vůbec chudý!

Vocabulary

bankéř	banker
bohatý	rich
chudý	poor
mimořádně	extraordinarily
najednou	all at once
například	for example
nějaký	some kind of
nemožný	impossible
nikdo, nikomu	nobody, to nobody
osobně	personally
pohlednice	picture postcard
poslat/pošlu < posílat	to send
pravda	truth
to je pravda	that's true
to není pravda	that's not true
proto	for that reason, that's why
přestat/přestanu pf.	to stop (doing)
psaní takových dopisů	the writing of such letters
se mnou	with me
stýkat se	to be in touch, have contact with
úplně	completely, entirely
vybírat	to choose
vybrat/vyberu pf.	to choose
zatímco	while, whereas
zjistit pf.	to find out, ascertain
známka	stamp

Language points

Whom and what

We have met **kdo** – **koho** ‘who – whom?’ and **co** ‘what?’ already. Here are their other case forms, alongside the similar forms of **to** meaning ‘that’:

<i>gen.</i>	toho, koho, čeho	of that, of whom, of what
<i>dat.</i>	tomu, komu, čemu	to/for . . .
<i>loc.</i>	o tom, o kom, o čem	about . . .
<i>ins.</i>	(s) tím, kým, čím	by/with . . .

Accusative **koho** ‘who(m)’ is the same as the genitive:

Koho hledáš? Who are you looking for?

Note how English commonly puts prepositions like ‘about’ and ‘for’ at the end of questions. This is not possible in Czech:

O čem mluvíte?	What are you talking about? = About what . . . ?
O kom mluvíte?	Who are you talking about? = About whom . . . ?
Komu vaříš oběd?	Who are you cooking lunch for? = For whom . . . ?

‘Somebody’ **and** ‘nobody’

The prefix **ně-** with a **háček** over the vowel means ‘some-’, when attached to words like **kdo** and **co**. It’s not a negative! The corresponding negative prefix is **ni-** meaning ‘no-’. Learn these:

někdo – někoho	somebody (<i>nom.</i> – <i>acc.</i>)
něco	something
nikdo – nikoho	nobody
nic	nothing

The other forms follow those of **co** and **kdo**. Note how Czech uses double negatives, unlike standard English, so the verbs in sentences containing **ni-** words have to be negative:

Nikoho nemá rád.

lit. 'He doesn't like nobody.' = He likes nobody. He doesn't like anybody.

Nemluví o ničem.

lit. 'He doesn't talk about nothing.' = He talks about nothing.
He doesn't talk about anything.

'Somewhere', 'Nowhere', 'Elsewhere', etc.

A whole series of other common words are derived from basic question words, using prefixes **ně-** 'some-', **ni-** 'no-', **jin-** 'else-, other', and (variously) **všu-/vž-/všeli-** 'every-':

Kde? 'where?'

(**Kde je Honza?** 'Where is Honza?')

někde	somewhere
nikde	nowhere
(někde) jinde	somewhere else, elsewhere
všude	everywhere

Kam? 'where to?', compare antiquated 'whither?'

(**Kam jde?** 'Where is he going?')

někam	to somewhere
nikam	to nowhere
(někam) jinam	to somewhere else, elsewhere

Kudy? 'which way?'

(**Kudy šli?** 'Which way did they go?')

někudy	some way, by some route
nikudy	no way, by no route
jinudy	another way, by another route

Kdy? 'when?'

(**Kdy budeš mít čas?** 'When will you have time?')

někdy	sometime(s)
nikdy	never

(někdy) jindy	some other time, another time
vždy, vždycky	always

Jak? 'how?'

(Jak se máte? 'How are you?')

nějak	somehow
nijak	in no way, 'no how'
jinak	otherwise
všelijak	in all kinds of ways

Jaký? 'what kind of?'

(Jaké máš auto? 'What kind of car do you have?')

nějaký	some, some kind of
nijaký	no kind of
jiný	other, another (kind of)
všelijaký	all kinds of

'No', 'not . . . any'

The usual way of saying 'no' or 'not . . . any' with a noun is to use the adjective **žádný**. This also always has a negative verb with it:

Nemá žádné jídlo.	S/he has no food. S/he doesn't have any food.
Nemá žádný byt.	S/he has no flat.

Adverbs

Czech adverbs can usually be derived from adjectives by changing the final vowel to **-ě/-e**. The same consonant changes occur as in the dative/locative of nouns with this ending (see Unit 5).

pěkný – pěkně	nice, pretty – nicely, prettily
krásný – krásně	beautiful – beautifully
dobrý – dobře	good – well
špatný – špatně	bad – badly

strašný – strašně	awful – awfully
hrozný – hrozně	terrible – terribly
lehký – lehce	light, easy – lightly, easily
těžký – těžce	heavy, difficult – heavily, with difficulty
tichý – tiše	quiet – quietly
hlučný – hlučně	noisy – noisily

Some however end in **-o**, e.g.:

dlouhý long – dlouho for a long time (but krátký short – krátce briefly)
daleký distant – daleko far away
blízký near – blízko near by
vysoký high – vysoko high up
nízký low – nízko low down

Forms in **-o** often occur with **je** 'it is':

Je to daleko.	It's far (away). It's a long way.
Je to blízko.	It's near (by).

Occasionally you get unexpected forms. **Rychlý – rychle** 'quick – quickly' is as expected, but note **pomalý – pomalu** 'slow – slowly'.

Adjectives in **-ský** or **-cký** regularly form adverbs in **-sky**, **-cky**. We've already met this with language adverbs:

Nemluví česky.	S/he doesn't speak Czech.
Mluví cynicky.	S/he speaks cynically.

Getting married

There are various ways of saying 'to get married' in Czech. The verb **ženit se** > **oženit se** (**s** + *ins.*) is only used of a man getting married:

Pavel se žení.	Pavel's getting married.
Pavel se oženil (s Marcelou).	Pavel got married (to Marcela).

Vdát se < **vdávat se** (**za** + *acc.*), also **provdát se** *pf.*, is only used of a woman:

Marcela se vdává.	Marcela's getting married.
Marcela se (pro)vдалa (za Pavla).	Marcela got married (to Pavel).

Phrases with **brát** > **vzít** 'to take' are applicable to either sex:

Pavel a Marcela se vzali.	Pavel and Marcela got married (<i>lit.</i> 'married each other')
Jiří si vzal (za ženu) Angličanku.	Jiří married an Englishwoman.
Eva si vzala (za muže) Itala.	Eva married an Italian.

For 'unmarried' use **svobodný**, **svobodná** 'free'. 'Married' is **ženatý** (of a man), **vdaná** (of a woman).

Note also **svatba** 'wedding', **manželství** 'matrimony, marriage' and (if things go wrong . . .) **rozevést se** < **rozvádět se** 'to get divorced', **rozvod** 'a divorce':

Pavel a Marcela se rozvedli. Pavel and Marcela got divorced.

Past tense of -nout verbs

Type 2 verbs with infinitive **-nout** preceded by a vowel have past forms ending in **-nul**, **-nula**, etc., e.g.:

minout *pf.* 'to pass, miss' – **Minul rok.** A year passed.

After a consonant, in standard usage (though not always in speech) **-nul** is normally reduced to **-l**, except where resulting forms are awkward to pronounce. Forms ending in **-nul** occur most often in the masculine singular, for this reason.

tisknout – **tiskl** (*or* ***tisknul**), **tiskla**, **tiskli** pressed, printed

Spot the two verbs of this type in the next dialogue. In speech the masculine singular **-l** following a consonant may be silent (***tisk**).

Exercise 6

Translate the following:

Who was Božena talking about? She was talking about Karel. Who was she talking to (use 'with')? She was talking to the teacher. He knows nothing about Karel. Nobody knows anything about that teacher. He lives somewhere in Jižní Město, but he never talks about anything. Božena talks very fast, and sometimes she talks for a very long time. 'Are you going anywhere, Božena?' – 'No, today I'm not going anywhere.'

Dialogue 5

Politická situace The political situation (CD2; 10)

Ms Macdonald is trying to interview her old associate Josef Novotný. There seems to be a certain amount of mutual flattery going on.

-
- MACDONALDOVÁ Dobrý den. Chtěla bych mluvit s panem Novotným. Nechala jsem mu ráno vzkaz. Tady je moje vizitka.
- NOVOTNÝ Já jsem Novotný, Josef Novotný.
- MACDONALDOVÁ Promiňte, já jsem vás v první chvíli nepoznala. To jsme se dlouho neviděli! Ani jste se vlastně moc nezměnil!
- NOVOTNÝ Trochu jsem ztloustl, paní Macdonaldová. Přestal jsem sportovat. A vy jste naopak zhubla!
- MACDONALDOVÁ To není pravda! Nejste vůbec tlustý! Vypadáte zdravě. A já zase nejsem tak hubená!
- NOVOTNÝ Jste autorka knihy o dnešním Německu, že ano? Budete se divit, ale já vás někdy čtu. Znáám váš článek o politické krizi v Polsku.
- MACDONALDOVÁ Vy jste důležitý politik a já jsem obyčejná britská novinářka. Dnešní politická situace ve střední Evropě mě velmi zajímá. Zvláště situace v České republice a na Slovensku. Chtěla bych . . .
- NOVOTNÝ Lituju, paní Macdonaldová, ale neposkytuju interview nikomu. Ani kolegyni z krásného Skotska.
-

Vocabulary

autor -ka	author	interview	interview
článek	article	kolega kolegyně	colleague
divit se	to be amazed	krize	crisis
dnešní	today's, present-day	litovat	to be sorry
hubený	thin	nechat <i>pf.</i>	to leave, let
		novinář -ka	journalist

obyčejný	ordinary
politický	political
politik II	politician
politička	
poskytovat	provide, offer
poznat <i>pf.</i>	to recognise
Skotsko	Scotland
sportovat	to play sport
střední	central
tlustý	fat

vás	you acc.
vízitka	business card
vlastně	actually
zajímat	to interest
zdravě	healthily
zhubnout,	to get thin,
zhubl <i>pf.</i>	lose weight
změnit (se) <i>pf.</i>	to change
ztloustnout,	to get fat,
ztloustl <i>pf.</i>	put on weight

Dialogue 6

Zítra v sedm Tomorrow at seven (CD2; 12)

Later on the situation seems to have evolved somewhat. (The wine bar mentioned is apparently fictitious.)

MACDONALDOVÁ	Co nového doma? Jak se má Marie? Už jste se vzali? Máte děti?
NOVOTNÝ	Už jsme se vlastně rozvedli. Máme jednoho syna a jednu dceru.
MACDONALDOVÁ	To je ale smutná zpráva. To jsem nevěděla. Víte co? Začíná mi být trochu chladno. Budu už muset jít. Co říkáte, mohli bychom se třeba sejít zítra, v nějaké tiché restauraci, vy to tady znáte líp než já, a . . .
NOVOTNÝ	No dobře, můžeme si spolu někam zajít, ale, prosím vás, žádné interview! Na náměstí Míru, nedaleko metra, je taková tichá vinárna ‚U zlatého kříže‘. Můžeme se tam sejít, řekněme v sedm.
MACDONALDOVÁ	Tak fajn. Zítra v sedm. Na shledanou, Josefe. Už se na to těším.

Vocabulary

co (je) nového?	what's new?
děti	children
fajn	fine
je mi chladno	I'm cold
kříž	cross
líp než já	better than I
mír	peace
nedaleko + gen.	not far from
rozvést se, rozvedl se pf.	to get divorced
řekněme	let's say
těšit se na + acc.	to look forward to
třeba	maybe, say, for instance
v sedm	at seven (o'clock)
vinárna	wine bar
vlastně	actually
vzít/vezmu, vzal pf.	to take
vzít se pf.	to get married (<i>lit.</i> 'take each other')
zajít pf.	to go (call in somewhere)
zlatý	golden
žádný	no, not any

Exercise 7

Translate these sentences, based on phrases taken from the two dialogues above (revise the dialogues as necessary).

- 1 I'm sorry, I didn't recognise you at first.
- 2 We haven't seen each other for ages!
- 3 You haven't even changed much.
- 4 I've put on weight a bit.
- 5 That's not true! You look okay.
- 6 I know your article about present-day Germany.
- 7 Just now I'm very interested in the political situation in Central Europe, especially in the Czech Republic.

Unit Ten

Pohostinství a domácnost

Hospitality and the household

In this unit you will learn about:

- instructions (imperative)
- hospitality and household talk
- 'sit down', 'lie down' verbs
- diminutives
- plurals in more detail

Dialogue 1

Nečekaná návštěva An unexpected visit (CD2; 14)

Věra drops in on Bill Sykes one evening . . .

VĚRA Dobrý večer. Promiňte, nevyrušuju?

BILL Vůbec ne.

VĚRA Já jsem Věra Křížová.

BILL Těší mě. Bill. Bill Sykes.

VĚRA Ale já vás už znám. Můžu jít dál?

BILL Samozřejmě. Prosím. Ale mám tady trochu nepořádek.
Počkejte chvíli. Trochu to uklidím.

VĚRA Dobře, já tady chvíli počkám. Však vím, jak to chodí.
Nemáte moc času na uklízení.

BILL Pojd'te dál a sedněte si.

VĚRA Díky. Máte to tady pěkné. Máte krásný velký pokoj.

BILL Posad'te se, já zatím něco připravím.

- VĚRA Ale co? Vy tady máte i kuchyň?
- BILL Ne, je to jenom takový kuchyňský kout. Dáte si nějaké ovoce nebo čokoládu? Něco k pití?
- VĚRA Co máte?
- BILL Koňak a víno.
- VĚRA Koňak. . . . Jé, Napoleon! To si nemůže dovolit každý!
- BILL Na zdraví! (*Ťuknou si.*)
- VĚRA Jste novinář, že jo?
- BILL Ano, a také píšu hodně pro divadlo a televizi.

Vocabulary

čokoláda	chocolate
divadlo	theatre
hodně	a lot
Jé!	Wow! Gee!
koňak	cognac, brandy
kuchyňský kout	kitchenette (<i>lit.</i> 'kitchen corner')
nepořádek	disorder, mess
ovoce <i>n.</i>	fruit
počkat <i>pf. of čekat</i>	to wait
počkejte!	wait!
pojd'te dál!	come (on) in!
posad'te se! <i>pf.</i>	take a seat!
připravit <i>pf.</i>	to prepare
sednout si <i>pf.</i>	to sit down
sedněte si! <i>pf.</i>	sit down!
takový	a sort of
t'uknout/t'uknu <i>pf.</i>	to clink glasses
uklidit < uklízet	to tidy up
uklizení	tidying-up
vyrušovat	to disturb
zdraví	health
na zdraví!	cheers!
že ano?	yes? (<i>invites agreement</i>), is it not so? aren't you?

Exercise 1

- 1 How did Věra say 'Good evening'?
- 2 And then 'May I come in'?
- 3 How did Bill say 'Wait a moment'?
- 4 And then 'Come in'.
- 5 And 'Sit down'.
- 6 And also 'Take a seat'.
- 7 How did he say 'Cheers'?

Dialogue 2

Pohostinství Hospitality (CD2; 16)

As the evening and time goes on they get to know each other better . . .

- VĚRA Vy nejste Čech.
BILL Máte pravdu, nejsem.
VĚRA Mluvíte ale velmi dobře česky.
BILL Myslíte?
VĚRA Kde jste se tak dobře naučil?
BILL Chodil jsem čtyři roky na kurs češtiny. A mám rád českou literaturu. Vy jste studentka? – Vezměte si pomeranč!
VĚRA Díky. Jo, studuju ekonomii, první ročník. Podívejte se, Bille, proč si stále vykáme? Nemohli bysme si tykat, co říkáte?
BILL Fajn. Tak já jsem Bill.
VĚRA Věra. (*Ťuknou si.*)

Some time later . . .

- VĚRA Jak se ti líbím v tomhle svetru? Nebud' takový nervózní! Neboj se! A dej mi pusu. [. . .] Už bych ale asi měla jít domů. Za chvíli bude půlnoc.
BILL Ale nechod'! Dej si se mnou ještě skleničku! Vezmi si s sebou jablko nebo kousek čokolády!
VĚRA Nezlob se! A nemysli si, já nejsem taková . . . však víš co.

- BILL To si rozhodně nemyslím!
 VĚRA Počkej! Zapiš si aspoň telefonní číslo! A zavolej mi! Slib, že mi zítra zavoláš! Řekněme, v šest večer, dobře?

Vocabulary

aspoň	at least
bát se/bojím se	to be afraid
neboj se!	don't be afraid!
číslo	number
telefonní číslo	phone number
jablko	apple
kurs	course (<i>also</i> exchange rate)
naučit se pf.	to learn
nebud'!	don't be!
nechod'!	don't go!
nemysli si!	don't think/imagine!
nervózní	nervous, tense, jumpy
počkej! pf.	wait!
podívat se pf.	to look
podívejte se!	look!
pomeranč	an orange
pravda	truth
mít pravdu	to be right
půlnoc, -i f.	midnight
pusa coll.	kiss, mouth
ročník	year (of studies)
rozhodně	decidedly, definitely
s sebou	with yourself
se mnou	with me
sklenička	a little glass
slíbit pf.	to promise
slib!	promise!
stále	still, constantly (keep . . .)

takový	such a, so
tykat	to say 'ty'
v šest	at six
vezmi/vezměte (si)! pf.	take (for yourself)!
vykat	to say 'vy'
za chvíli	in a short while, soon
zapsat pf.	to note down
zapiš!	note down!
zavolej mi! pf.	call me!
zlobit se	to be angry, cross, displeased
nezlob se!	don't be cross! don't take it amiss!

Exercise 2

Note the point in the dialogue above where Bill and Věra switch to using the familiar form of address.

- 1 How did Bill say 'Take an orange'?
- 2 How did Věra say 'Look, Bill.'
- 3 'Couldn't we say **ty** to each other?'
- 4 And how did she then say 'Don't be afraid'?
- 5 And how did Bill say 'Don't go'?
- 6 How did Věra say 'Call me'?
- 7 'Note down my telephone number.'
- 8 'Promise to call me tomorrow.'

Language points

The imperative

The imperative issues orders or instructions: 'Read!' 'Work!'

The verb may be either imperfective or perfective, depending on whether the general activity or a complete act is meant.

The basic imperative (addressing someone as **Ty!**) is like a present tense form without any ending. It is regularly closest in form to the third-person plural *minus -í or -ou*:

mluvit – mluví	they speak →	Mluv!	Speak!
přinést – přinesou	they'll bring →	Přines!	Bring!

The standard type 5 **-at** verbs have imperatives ending in **-ej!**

zavolat – zavolají	Zavolej!	Call!
dát – dají	Dej!	Give!

The same occurs with type 4 derived verbs with the suffix **-et**:

házet – házejí	Házej!	Throw!
-----------------------	---------------	--------

Standard type 3 verbs with infinitive **-ovat** have **-uj!**

pracovat – pracují	Pracuj!	Work!
---------------------------	----------------	-------

Long vowels normally shorten in the last syllable (note especially **ou** → **u**):

vrátit – vrátí	Vrat'!	Return! Give back!
koupit – koupí	Kup!	Buy!

Final **d**, **t**, **n** are always **d'**, **t'**, **ň**:

zaplatit – zaplatí	Zaplat'!	Pay!
---------------------------	-----------------	------

The match will be with the present tense, not with the infinitive (where these differ):

psát – píšou	Piš!	Write!
pít – pijí	Pij!	Drink!

Note these particular examples:

bud'!	be!
měj!	have!
jez!	eat! (and <i>pf.</i> sněž!)
stůj	stand! cost!

Měj se [dobře]!	Have a nice time! (<i>lit.</i> 'have yourself [well]!')
Sněž to!	Eat it (up)!
Nejez to!	Don't eat that!
Nebud' smutný/-á!	Don't be glum! Cheer up!
Nebud' takový/-á!	Don't be like that!
Nestůj tam!	Don't stand there!
Stůj co stůj!	Whatever it costs! (<i>lit.</i> 'cost what cost!')

For the plural (and formal singular) imperative you just add **-te!** To say 'let's' you add **-me!**:

Mluvte! Mluvme!	Speak! Let's speak!
Zavolejte! Zavolejme!	Call! Let's call!
Zaplat'te! Zaplat'me!	Pay! Let's pay!

Longer imperative

There is also a longer imperative, ending in **-i!** This is usually required where the imperative would otherwise end in two consonants. Corresponding plural forms end in **-ěte/-ete!** and **-ěme/-eme!**

myslet – myslí	Mysli! Myslete!	Think!
spát – spí	Spi! Spěte!	Sleep!
číst – čtou	Čti! Čtěte!	Read!
otevřít – otevřou	Otevři! Otevřete!	Open!
zavřít – zavřou	Zavři! Zavřete!	Close!
vzít – vezmou	Vezmi! Vezměte!	Take!
(* vemou)	(* Vem! *Vemte! Take!)	
říct – řeknou	Řekni! Řekněte!	Say!

However, a few consonant pairs do work with the short imperative, especially **-st'**:

pustit – pustí	Pust' mě!	Let me go!
-----------------------	------------------	------------

Negative instructions

Negative instructions tend to be imperfective (unlike positive instructions to carry out a single act), since imperfective verbs refer to the activity in general:

Nekupuj to!	<i>but</i>	Kup to!
Don't buy it!		Buy it!
Nečekej na mě!	<i>but</i>	Počkej na mě!
Don't wait for me!		Wait for me!

‘Come!’ **and** ‘go!’

Note how **Jdi! Jděte!** mean ‘Go!’ while **Pojd’! Pojd’te!** mean ‘Come!’

Jdi pryč! Jděte pryč!	Go away!
Pojd’ sem!	Come here!

Pojd’me! is ‘Let’s go!’:

Pojd’me do kina!	Let’s go to the cinema!
-------------------------	-------------------------

‘Don’t go!’ regularly uses the verb **chodit** instead:

Nechod’! Nechod’te tam!	Don’t go! Don’t go there!
--------------------------------	---------------------------

‘Sit down’, ‘lie down’

Sedět/sedím ‘to sit’ and **ležet/ležím** ‘to lie’ refer to fixed positions:

Sedím na židli.	I am sitting on a chair.
Ležím na posteli.	I am lying on the bed.

Two perfective type 2 verbs with the suffix **-nout** express movement into these positions: **sednout si/sednu si pf.** ‘to sit down’ and **lehnout si/lehnu si pf.** ‘to lie down’.

Já si sednu.	I’ll sit down.
Já si asi lehnu.	I think I’ll lie down.
Sedl si. Lehl si.	He sat down. He lay down.
(*Sednul si. *Lehnul si.)	
Sedla si. Lehla si.	She sat down. She lay down.
Sedli si. Lehli si.	They sat down. They lay down.

Diminutives

Noun endings **-ek**, **-ka** or **-ko** are regularly used for something small(er). They are called ‘diminutives’. Their gender matches the nouns from which they are derived, e.g.:

lžíce spoon	→	lžička teaspoon
talíř plate	→	talířek small plate, saucer
ubrus tablecloth	→	ubrousek napkin, serviette

Diminutives often also just express ‘niceness’. ‘Double’ diminutives end in suffixes **-ček, -čka, -čko**, and they can intensify the sense of ‘smallness’, ‘niceness’. Familiar forms of personal names are often diminutives.

Masculine diminutives end in **-ek/-ík** or **-eček, -íček**:

dům – domek, domeček	little, tiny house
kus – kousek, kousíček	small, tiny piece
list – lístek, lísteček	small, tiny leaf
Karel – Karlík, Karlíček	Charlie

Feminines end in **-ka** or **-ečka, -ička**:

kniha – knížka, knížečka	little, tiny book
ulice – ulička	little street
ruka – ručka, ručička	little hand
Zuzana – Zuzka	Sue, Susie
Jana – Janička	Jany

Neuters end in **-ko** or **-(e)čko**:

okno – okénko/okýnko	little window
město – městečko	little town
slovo – slovíčko	little word
víno – vínečko	nice wine
pivo – pivečko	nice beer

Some adjectives and other words also have such diminutive forms:

malý – maličký, malinký	(nice) little, tiny
trochu – trošku, trošičku	(just) a little bit

Often the diminutives have acquired particular fixed meanings:

list – lístek, jídelní lístek	leaf – ‘little leaf’ (or ticket), menu
kniha – knížka, šeková knížka	book – ‘little book’, cheque book
ruka – ručička	hand – ‘little hand’, clock/watch hand
strom – stromeček, vánoční stromeček	tree – ‘little tree’, Christmas tree

It would be too much here to start going into the stylistic niceties of using diminutives in Czech, whether in speech or in writing. (You may for example notice that waiters sometimes say **řízeček** for **řízek** 'schnitzel', **pivko** for **pivo** 'beer', etc.)

It's also handy that diminutive gender and case patterns are ultra-regular, e.g. **sluníčko** 'sun' as opposed to **slunce** *n.* 'sun', **ručičky** 'hands' as opposed to **ruce**, and so on. Overuse of diminutives can make you sound silly, however, partly because children's speech and speech directed at younger children is regularly full of them.

Similar to diminutives are certain common verbs, usually of the ultra-regular **-at** type, used specifically in baby language, e.g. **papat** 'to eat', **bumbat** 'to drink', **spinkat** 'to sleep', **čůrat** 'to pee' and **kakat** 'to poo'.

Exercise 3

Give these instructions to a person you address as **vy**.

- 1 Wait a moment!
- 2 Come in and sit down!
- 3 Take a book!
- 4 Don't be afraid!
- 5 Don't be so nervous!
- 6 Don't go!
- 7 Don't be cross!
- 8 Note down the address!
- 9 Call me tomorrow!
- 10 Promise you'll call me!

Exercise 4

Translate the following using the **ty** form of address.

- 1 Sorry, [I hope] I'm not disturbing [you]? Can I come in?
- 2 Wait a moment!
- 3 Drink it up!
- 4 You ought to go home now.
- 5 Look, Marie, why do you call me '**vy**'?
- 6 Have another glass with me!
- 7 You were sitting on the bed.
- 8 We sat down on the bed.

Exercise 5

Make both **ty** and **vy** imperatives from these verbs and translate.

číst, pít, milovat, dát, nedávat, napsat, říct, sníst, přestat, vybrat, lehnout si

Exercise 6

Identify and translate the simple words these diminutives come from.

okýnko, domeček, lístek, ručička, kousíček, slovíčko, ulička, knížka, trošičku, pivečko, sluníčko

Dialogue 3

Češi a Slováci Czechs and Slovaks (CD2; 18)

Igor is confused about whether Pavel and Michal are Czechs or not:

IGOR Kde jsou Pavel a Michal?

ZORA Šli ven.

IGOR Řekněte mi, jsou tihle dva vlastně Češi nebo Slováci? Vypadají jako bratři a občas mluví spolu slovensky.

ZORA Ne, nejsou bratři. Jejich otcové jsou přátelé a staří kolegové. Pavel je Čech, ale narodil se v Bratislavě. Mluví taky dobře maďarsky, protože jeho matka je Maďarka. Michal má sice slovenské rodiče, ale narodil se v Praze. Taky bydleli dost dlouho v Polsku a jeho rodiče pracovali čtyři roky na velvyslanectví v Londýně. Oba byli tehdy diplomati. Ted' jsou z nich úspěšní podnikatelé.

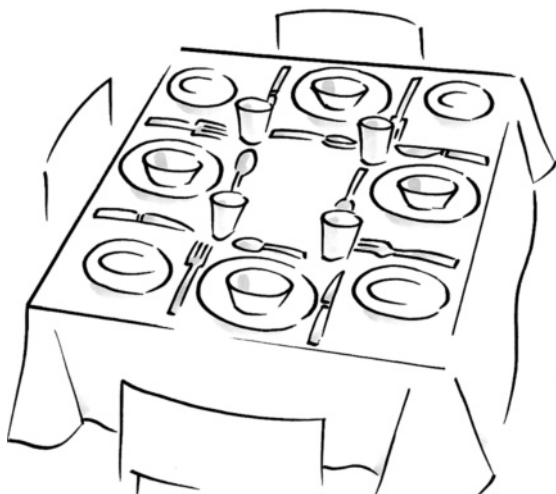
IGOR Proto tedy Michal mluví tak dobře anglicky.

ZORA Samozřejmě. Jeho učitelé ve škole a profesori angličtiny si často mysleli, že je rodilý Angličan. Jeho sestry taky mluví výborně anglicky.

Vocabulary

bratr, bratři	brother, brothers
Čech, Češi	Czech, Czechs
diplomat, -i/-é	diplomat, diplomats
kolega, -ové	colleague, colleagues
Londýn, -a	London
Mad'ar II -ka	a Hungarian
narodit se <i>pf.</i>	to be born
oba	both
občas	from time to time
otec, otcové	father, fathers
podnikatel, -é	entrepreneur, entrepreneurs
profesor, -ři	professor, professors
přítel	friend
přátelé	friends
rodiče	parents
rodilý	native(-born)
řekněte (mi)!	tell (me)!
Slovák, Slováci	Slovak, Slovaks
tedy	then, in that case
tehdy	then, at that time
tihle dva	these two
učitel, -é	teacher, teachers
úspěšný	successful
velvyslanectví	embassy
z nich	out of them, i.e. they've become

Dialogue 4

Přístroje a oblečení Cutlery and clothing (CD2; 20)

Igor helps Zora lay the table. The talk turns to clothes.

- IGOR Přinesu ještě nože a vidličky. Jsou tam lžíce?
- ZORA Jo. Ty už jsou na stole. Bud'te tak hodný, přineste taky nějaké talíře a ty velké sklenice.
- IGOR Michal a Pavel se tak pěkně oblékají, že jo. Kupují si drahé oblečení: krásné kalhoty, kravaty a saka. Asi chtějí vypadat jako praví angličtí bankéři!
- ZORA A vy?
- IGOR Radši nosím džíny a stará trička nebo svetry.
- ZORA A boty?
- IGOR V zimě nějaké solidní boty a v létě sandály – nebo adidasky.
- ZORA A co klobouky?
- IGOR Ty nenosím vůbec! Ani čepice, i když je sníh a tuhý mráz.
- ZORA Jste vy normální? Nemrznou vám uši?
- IGOR Možná jsem trochu blázen, ale mám kožené rukavice a teplou šálu a to mi stačí.
- ZORA Aspoň vám nemrznou ruce!

Vocabulary

a co?	and what about?	příbor	set of cutlery
adidasky	trainers	přinést/přinesu	to bring
angličtí bankéři	English bankers	<i>př.</i>	
blázen, -zna	madman	ruka, ruce	hand, hands
bud'te tak	be so kind!	rukavice, -e	glove, gloves
hodný/-á!		sako, -a	jacket, jackets
čepice, -e	cap, caps	sandál, -y	sandal, sandals
džíny	jeans	sníh – sněhu	snow
klobouk, -y	hat, hats	solidní	solid, stout
kravata, -y	tie, ties	stačit	to be enough
lžíce, -e	spoon(s)	svetr, -y	sweater(s)
možná	maybe	šála	scarf
mráz – mrazu	frost	talíř, -e	plate(s)
mrznout	to freeze	teplý	warm
normální	normal	tričko, -a	T-shirt(s)
nosit	to carry, wear	tuhý	hard, stiff
nůž, nože	knife, knives	ty	those
oblečení	clothing	uši	ears
pravý	true, genuine	vám	to you
<i>also pravý</i>	right <i>versus</i>	vidlička, -y	fork(s)
<i>versus levý</i>	left <i>adj.</i>		

Note **příbor** is 'set of cutlery, place setting' (**lžíce** + **vidlička** + **nůž**).

Language points

Wearing things

Nosit, literally 'to carry (habitually)' also means 'habitually to wear'. For single occasions use **mít** 'to have' or **mít na sobě** 'to have on (oneself)':

Obvykle nosí brýle.

S/he usually wears spectacles.

Dnes nemá brýle.

Today s/he's not wearing spectacles.

Co má na sobě?	What is s/he wearing?
Dnes má na sobě ten hrozný kabát.	Today s/he's wearing that awful coat.

Another expression for 'wear', in the sense of 'put on', is **vzít si (na sebe)**, (*lit.* 'to take (onto oneself)'):

Co si mám vzít na sebe?	What should I put on/wear?
Mám si vzít kravatu?	Should I ('have I to') wear a tie?

Masculine animate plurals in -i

Masculine animate nouns have a basic nominative plural ending in **-i**, for both hard and soft types. This ending changes the pronunciation of **d, t, n** to **d', t', ň**:

To je kamarád – To jsou kamarádi [-d'i].
That's a friend – Those ('that') are friends.

To je student – To jsou studenti [-t'i].
That's a student – Those are students.

Before **-i** you also have to change **k, h, ch** and **r**:

k → c	kluk – kluci	boys
h → z	vrah – vrazi	murderers
ch → š	Čech – Češi	Czechs
r → ř	bratr – bratři	brothers

Plurals in -ové

Some masculine animates, mainly nouns for humans, have nominative plural **-ové**, including most ending in **-a**, and loan words ending in **g** or ambivalent consonants **b/p, v/f, m, l**:

předseda – předsedové	chairmen
kolega – kolegové	colleagues
biolog – biologové	biologists
Arab – Arabové	Arabs
Ital – Italové	Italians
ekonom – ekonomové	economists

This ending tends to be markedly 'human', hence **vůl** – **vola** 'ox' has the ordinary plural **voli** 'oxen' (i.e. for the animal) but **vůl** – **volové** means 'idiot(s)' (a term of insult, although in vulgar or juvenile lingo the repeated use of the vocative **vole!** reduces it to little more than 'man', e.g. **ty vole, co děláš, vole?** 'you man, what're you doing, man?')

Other fixed examples are **otec** – **otcové** 'fathers', **syn** – **synové** 'sons', **král** – **králové** 'kings'. Also some one-syllable nationality nouns, e.g. **Skot** – **Skotové** 'Scots', **Ir** – **Irové** 'Irish'.

As a variant **-ové** can add solemnity: **páni** or **pánové** 'gentlemen' as in **dámy a pánové** 'ladies and gentlemen'.

Plurals in -é

A few masculine animate types have plural **-é**, but, except for nouns ending in **-tel**, this is often replaced in relaxed speech by **-i**:

-tel	učitel – učitelé	teachers
	přítel – přátelé (!)	friends
-an	Američan – Američané (-i)	Americans
-ista	turista – turisté (-i)	tourists

Individual examples include **host** – **hosté (-i)** 'guests', **soused** – **sousedé (-i)** 'neighbours', **Španěl** – **Španělé (-i)** 'Spaniards' and **lidé** **(-i)** 'people'. **Lidé** is the plural of **člověk** 'person'.

Other noun plurals (revision)

Remember, hard-type masculine inanimates and feminines regularly have nominative plural **-y**. Neuters ending in **-o** have nominative plural **-a**:

hrad – hrady	castles
žena – ženy	women
<i>but</i> město – města	towns

Soft-type nouns mostly have plural **-e**, except for the feminine **-ost** type:

pokoj – pokoje	rooms
růže – růže	roses (sg. = pl.)
píseň – písně	songs

but

radost – radosti joys

věc – věci things

The nominative plural of the neuter **-í** type is the same as the singular: **náměstí** – **náměstí** ‘squares’ (*sg.* = *pl.*).

Accusative plural

Most nouns have only *one* form for both nominative (subject) and accusative (object) in the plural.

Only masculine animates have a distinct accusative plural form, but this form is the same as the *inanimate* type, in other words hard-type **-y** (no consonant changes!), soft-type **-e**. For example:

Hard types

Soft types

páni – acc. pány

kluci – acc. kluky

Češi – acc. Čechy

kolegové – *acc.* kolegy

Američané – acc. Američany

muži – acc. muže

Němci – acc. Němce

novináři – acc. novináře

otcové – acc. otce

učitelé – acc. učitele

nom. **To jsou studenti –** These are students – Czechs and
Češi a Němci. Germans.

acc. **Učím studenty –** I teach students – Czechs and
Čechy a Němce. Germans.

nom. **To jsou kolegové.** These are colleagues.

acc. **Čekám na kolegy.** I'm waiting for my colleagues.

Plural adjectives

Soft adjectives have the same ending **-ī** in the nominative/accusative plural as they have in the singular, but standard hard adjectives and **ti/ty** 'those' agree with nouns as follows:

masculine animate **ti malí kluci** those small boys

acc. **ty malé kluky**

<i>others</i>	ty malé hrady, ženy	those small castles, women
<i>but standard neuter</i>	ta malá města	those small towns

The same consonant changes occur before masculine animate **-í** as with nouns before **-i**, and in addition **-cký** gives **-čtí** and **-ský** gives **-ští**. Thus:

To jsou ti velcí američtí/čeští kluci.

These are those big American/Czech boys.

Hledáme ty velké americké/české kluky.

We're looking for those big American/Czech boys.

Colloquial plural of adjectives

In everyday usage speakers often employ genderless adjective forms in the nominative/accusative plural, as follows:

***ty velký americký/český kluci (acc. kluky), ženy, města**

This is non-standard in writing.

Plural surnames

Noun-type surnames have a plural ending **-ovi** (acc. **-ovy**), e.g. **Novákovi** 'the Nováks', **Benešovi** 'the Benešes'. (Adjectival types just use the plural adjective ending.)

Zítra přijdou Čermákovi, Linhartovi a Šediví.

Tomorrow the Čermáks, the Linharts and the Šedivýs are coming.

Exercise 7

Give the basic (nominative) plurals of the following and translate.

- 1 Čech, Slovák, Maďar, Angličan, Američan, učitel, bratr, otec, syn
- 2 Češka, Slovenka, Maďarka, Angličanka, Američanka, učitelka, matka, sestra, dcera
- 3 stůl, nůž, vidlička, lžíce, talíř
- 4 pěkná kravata, velká sklenice, krásné město, bílé sako, černý klobouk

Exercise 8

Translate these sentences, watching out for plural forms of nouns and adjectives.

- 1 Do you have any (= some) English newspapers?
- 2 He chose some pretty postcards.
- 3 These old houses have beautiful gardens.
- 4 Do you like modern buildings?
- 5 I like old castles, churches, museums and concerts.
- 6 Adriana likes cafés, wine bars and expensive restaurants.
- 7 I need three stamps for ('onto') letters to England.
- 8 His friends are reading American novels.
- 9 They like Italian films and German cars.

Exercise 9

Fill in the blanks with the words suggested and translate.

- 1 Honza má _____ auta. (two)
- 2 Tihle _____ studenti nejsou _____. (three American, happy/glad)
- 3 Mám čtyři _____ a jednoho _____. (brothers, son)
- 4 Karel má _____ češtiny. (two [male] teachers)
- 5 Josef má _____ angličtiny. (two [female] teachers)
- 6 To jsou velmi _____, _____ džíny. (old, ugly)
- 7 Karel pracoval tři _____ v Bratislavě. (years)
- 8 Tihle _____ bratři jsou _____ přátelé. (two, good)
- 9 Tyhle _____ sestry jsou velmi _____ kamarádky. (two, good)

Reading 1

Noc v tichém domě Night in the silent house

It is night – all is quiet in the bedroom of Olga and Pavel Štěpánek's suburban **vilka** 'small villa'.

Je noc a v pokoji je skoro tma, ale venku za oknem svítí měsíc a hvězdy. Domy a ulice vypadají smutně. Lidé spí, Štěpánkovi spí, neboť jsou tři hodiny v noci. V pokoji jsou dvě postele,

dva noční stolky a stůl. Na podlaze jsou dva koberce. Na bílé stěně visí čtyři obrázky. Pod stolem leží dvě černé kočky a bílý pes. Kočky spí, ale pes hlídá dům. Pod oknem jsou dvě křesla, u stolu stojí tři bílé židle. Ze stropu visí dvě lampy a sedí tam velký černý pavouk.

Vocabulary

hlídat	to guard, watch	pavouk	spider
hodina	hour, o'clock	pes – psa	dog
hvězda	star	stěna	wall
lampa	lamp	strop	ceiling
lidé	people	svítit	to shine
nebot'	for	viset	to hang
noční stolek	night/bedside table	z + gen.	(down) from
obrázek, -zku	picture	židle	chair

Reading 2

Náhlé probuzení Sudden awakening

The alarm-clock rings . . . Pavel has a train to catch.

Najednou zazvoní budík. Olga se probudí hned, ale Pavel spí klidně dál. „Pavle, probud' se!“ řekne Olga. „Vstávej!“ Pavel se obrátí a otevře velké modré oči. „Jdi do koupelny, umyj se a ohol se, a rychle se oblékni!“ „Olgo, nekřič tak, nebud' na mě zlá!“ řekne Pavel. „Nezlob se, Pavle, dobře víš, že musíš chytit vlak. Tak pospíchej!“ Pavel pomalu vstává a jde do koupelny. „Zavolej mi a prosím tě, nezapomeň ve vlaku tašku!“ Za chvíli si Olga zase lehne. A brzy usne. Je spokojená. Zítra má sice noční službu, ale dnes má volný den. Pavel už odešel, nejspíš chytil vlak.

Ráno zazvoní telefon. „Haló, kdo volá?“ „Tady David. Přijel jsem včera večer z Vídně. Volám z hotelu. Jak se máš? Přijď ke mně dnes večer. Chci tě vidět.“

Vocabulary

chytit	to catch	oholit se pf.	to shave
ke mně	to me/my place	otevřít/otevřu pf.	to open
klidný, -ně	calm, calmly	pomalů	slowly
křičet	to shout	probudit se pf.	to wake up
lehnout/lehnu si pf.	to lie down	spokojený	contented
mě, mi	me, to me	umýt se pf.	to wash
najednou	all at once, suddenly	usnout/usnu pf.	to fall asleep
nejspíš	most likely	vstávat	to get up, stand up
obrátit se pf.	to turn	zapomenout pf.	to forget
oči	eyes	zlý na + acc.	nasty to

Unit Eleven

Obchod a potraviny

The shop and groceries

In this unit you will learn about:

- shopping for food, etc.
- weights and measures
- higher numerals
- quantity words
- the genitive plural

Dialogue 1

Uzeniny a sýr Smoked meats and cheese (CD2; 22)

Vašek goes shopping. Much shopping for food takes place in supermarkets these days, where most of the time you don't have to ask for items, or quantities of items . . . you just put the stuff in your **košík** 'basket' or **vozík** 'cart, trolley', and pay at the **pokladna** 'till, cash desk'. But at delicatessen counters, for example, you may need to be able to do this, also when buying fruit, etc. at market stalls or items in smaller shops.

VAŠEK	Dobrý den. Prosím patnáct deka turistického salámu.
PRODAVAČKA	V celku nebo nakrájet?
VAŠEK	Nakrájet. A deset deka šunky.
PRODAVAČKA	Všechno?
VAŠEK	Dejte mi ještě deset deka tvarohu a patnáct deka tohoto sýra.

PRODAVAČKA	Eidam? V celku?
VAŠEK	Ano.
PRODAVAČKA	Zaplatíte to u pokladny.
VAŠEK	Prosím vás, nemám nákupní tašku, můžete mi dát igelitovou tašku?
PRODAVAČKA	Tři koruny.
VAŠEK	Děkuju mockrát.
PRODAVAČKA	Prosím.

Vocabulary

celek	whole (piece)
deka	decagram (10 grams)
eidam	Edam
igelitová taška	plastic bag
ještě	in addition, still
koruna	crown
mockrát	many times
děkuju mockrát	thank you very much
nakrájet	to slice
nákupní taška	shopping bag
pokladna	till, cash desk
turistický salám	<i>lit.</i> 'tourist salami', a hard salami
tvoroh	curd/cottage cheese

Dialogue 2

Ovoce Fruit (CD2; 24)

Vašek continues his shopping. At this point he's buying some fruit.

VAŠEK	Prosím vás, kilo jablek. A pět pomerančů.
PRODAVAČKA	Velké nebo malé?
VAŠEK	Tamhlety velké.
PRODAVAČKA	Máte nějaké další přání?

- VAŠEK Pět banánů – ne, tři banány a šest broskví. Půl kila švestek a čtvrt kila meruněk. A dejte mi ještě dvě kila brambor.
- PRODAVAČKA Nehcete taky jahody? Podívejte se, jaké jsou krásné!
- VAŠEK Děkuju, ne, to je všechno. Kolik to bude?
- PRODAVAČKA Tři sta čtyřicet pět korun. Nemáte drobné? Děkuju, na shledanou.

Vocabulary

banán	banana	kilo	kilogram
banánů	of bananas	kolik	how much
brambory	potatoes	koruna	crown
brambor	of potatoes	korun	of crowns
broskev, -skve f.	peach	meruňka	apricot
broskví	of peaches	meruněk	of apricots
čtvrt	quarter	podívejte se!	look!
další	further, other	pomeranč	orange
drobné pl.	change	pomerančů	of oranges
jablko	apple	přání	a wish
jablek	of apples	švestka	plum
jahody	strawberries	švestek	of plums
ještě něco?	anything else?	tři sta čtyřicet pět	345

Language points

Asking for quantities of things

When shopping, for food and other things, you sometimes need to ask for specific quantities. Quantity words are typically followed by 'of' – in Czech by the genitive.

For weight you use the measures **kilo** (kilogram, 2.2 lbs) and **deka** (dekagram, 10 grams).

For 2 to 4 kilos you say **dvě/tři/čtyři kila**, but for 5 up you just use the basic form **kilo**, e.g. **pět kilo**, **deset kilo**. **Deka** is generally invariable, e.g. **čtyři, pět, deset deka** (but 'one' is **jedno deko**).

Půl kila 'half (of) a kilo' is just over one pound. **Čtvrt kila** 'a quarter of a kilo' is just over half a pound. **Deset deka** is a hundred grams, a bit under a quarter of a pound.

Koupil kilo/dvě kila cukru. He bought a kilo/two kilos of sugar.

Koupil pět kilo mouky. He bought five kilos of flour.

Koupil deset/dvacet deka sýra. He bought 10/20 decagrams of cheese.

For liquids you use **litr** (litre) and **deci = decilitr** (a tenth of a litre). **Deci** is another invariable form.

Koupil litr/dva litry mléka. He bought a litre/two litres of milk.

Objednala si dvě deci vína. She ordered two decilitres (fifth of a litre) of wine. (a common measure for one person)

Genitive plural -ů

The genitive plural of hard and soft masculine nouns regularly ends in **-ů**:

páni – pánů of the gentlemen/masters

hrady – hradů of the castles

muži – mužů of the men

stroje – strojů of the machines

předsedové – předsedů of the chairmen

This form often appears after quantity words:

Koupil si kilo/dvě kila banánů.

He bought a kilo/two kilos of bananas.

Basic number forms **pět** (5) and up are also followed by the genitive plural:

Dejte mi pět pomerančů. Give me five [of] oranges.

Dejte mi deset litrů. Give me ten [of] litres.

So are indefinite quantity words:

Má mnoho (hodně) studentů.	S/he has many (a lot of) students.
Má málo studentů.	S/he has few students.

Genitive plural 'zero'

Feminine and neuter hard-type nouns have a so-called 'zero' ending (i.e. no ending at all!) for the genitive plural. This may take some getting used to:

<i>f. -a</i>	ženy – pět žen	women – five [of] women
	koruny – osm korun	crowns – eight crowns
	jahody – šest jahod	strawberries – six strawberries
<i>n. -o</i>	města – sedm měst	towns – seven towns
	auta – šest aut	cars – six cars
	slova – pár slov	words – a couple of words
	léta – pět let	summers/years – five years
	piva – deset piv	beers – ten beers

Note the vowel shortening in **léta – let** 'summers, years'. This also occurs in a number of other nouns.

Only a very few masculine nouns have this 'zero' ending, e.g. **přátelé – přátel** 'friends', **peníze – peněz** 'money'.

Inserted -e-

Where a noun with the 'zero' ending would end in two consonants you normally insert **-e-** between them. This is particularly regular with nouns ending in a consonant + **-ka** or **-ko**.

<i>f. -a</i>	švestky – pět švestek	plums – five plums
	meruňky – sedm meruněk	apricots – seven apricots
	sestry – pět sester	sisters – five sisters
	libry – deset liber	pound – ten pounds
<i>n. -o</i>	jablka – kilo jablek	apples – a kilo of apples
	okna – šest oken	windows – six windows

The main exception to the general rule is the combination **-st-**: **město – pět měst** 'five towns', but some other words are also exceptions in this, e.g. **banka – deset bank** 'ten banks'.

Numbers 1-20

Here again for revision are basic numerals 1–20.

For -teen you basically just add **-náct** to numbers one to nine, but watch out for 14, 15 and 19!

jeden/jedna/jedno	1	jedenáct	11
dva/dvě	2	dvanáct	12
tři	3	třináct	13
čtyři	4	čtrnáct (!)	14
pět	5	patnáct (!)	15
šest	6	šestnáct	16
sedm	7	sedmnáct	17
osm	8	osmnáct	18
devět	9	devatenáct (!)	19
deset	10	dvacet	20

As we have already noted, forms **pět** = 5 upwards are followed by the genitive plural.

So you say:

Mám čtyři koruny/dolary/piva. I have four crowns/dollars/beers.

But:

Mám pět korun/dolarů/piv. I have five crowns/dollars/beers.

Phrases with 5 upwards are treated as neuter singular for verb agreement:

Přišlo asi deset kamarádů. About ten friends came.

Přijde asi osm lidí. About eight people will come.

Higher numerals

Now let's revise 21–100 and learn the higher numbers.

21–29, etc. are simply combinations (for 'one' and 'two' always use **jedna** and **dva**):

dvacet jedna	21
dvacet dva	22 . . .
dvacet devět	29

People sometimes also use reversed forms **jed(e)nadvacet** ‘one and twenty’, **dvaadvacet** ‘two and twenty’, etc.

30	třicet
40	čtyřicet
50	padesát
60	šedesát
70	sedmdesát
80	osmdesát
90	devadesát
100	sto

The hundreds are:

200	dvě stě (!)
300	tři sta
400	čtyři sta

but then:

500	pět set
600	šest set
700	sedm set
800	osm set
900	devět set

1,000 is **tisíc**, 2,000/3,000/4,000 **dva/tři/čtyři tisíce** – but note 5,000/6,000 **pět/šest tisíc** and so on.

‘A million’ is simply **milion**, then **dva miliony** ... **pět milionů** ... **Miliarda** = ‘a thousand million’, **dvě miliardy** ... **pět miliard** ... Note also that **bilion** = ‘a million million’.

Intermediate numbers are easy enough, once you’ve mastered the basics!

sedm set padesát tři	753
devět set devadesát devět	999

Age and years

Instead of **roků** 'of years' people regularly say and write **let** (*lit.* 'of summers'). If asked **Kolik let?** 'How many years?' you say:

Čtyři roky.

Four years.

But: Dvacet let.

Twenty years.

Kolik je ti/vám let?

How old are you? (*lit.* 'How many is to you of years?')

Je mi osmnáct (let).

I am eighteen (years old).

Je mi dvacet jedna (let).

I am twenty-one.

To state 'in' a calendar year you say either **roku** (genitive sg.) or **v roce** (locative sg.) followed by the number as in English:

Narodila se roku 1986 (devatenáct set osmdesát šest).

She was born in (the year) 1986.

Václav Havel se narodil roku (v roce) 1936 (devatenáct set třicet šest).

Václav Havel was born in (the year) 1936.

Exercise 1

Revise the words for weights and measures. You are out shopping and need to ask for:

- 1 Four kilos of potatoes
- 2 A quarter kilo of butter
- 3 Three litres of milk
- 4 A kilo of oranges
- 5 Twenty decagrams (200 grams) of cheese
- 6 Fifteen decagrams (150 grams) of curd cheese.
- 7 Half a kilo of apricots
- 8 A kilo of strawberries
- 9 Ten decagrams (100 grams) of ham
- 10 Two kilos of apples

Exercise 2

Stipulate the following items involving numbers.

- 1 Six bananas, eight oranges and seven peaches
- 2 Twelve bottles of beer and five bottles of white wine

- 3 Five Czechs and sixteen Englishmen
- 4 Ten weeks and eleven months
- 5 Fourteen words
- 6 Four windows
- 7 Fifty litres of petrol (**benzin** 'petrol, gasoline')

Exercise 3

Give these prices in crowns and euros (**Kč** = **koruna česká**).

- 1 3, 4, 2 crowns, euros
- 2 5, 14, 16, 24, 40, 60, 35, 81, 99, 19 crowns, euros
- 3 500, 300, 257, 982, 3000, 2146, 4444, 9999 crowns, euros

Dialogue 3

Další nákup More shopping (CD2; 26)

Vašek is in another shop, perhaps a little **večerka**, one of those Czech shops open in the evenings, where he has to ask specifically for what he wants . . .

PRODAVAČKA	Přejete si?
VAŠEK	Prosil bych deset vajíček, jedno máslo, jedno mléko a ementál.
PRODAVAČKA	Stačí takovýhle kus?
VAŠEK	Ano, může být.
PRODAVAČKA	Nakrájet?
VAŠEK	Ne, v celku.
PRODAVAČKA	Ještě něco? Dostali jsme pěkná rajčata.
VAŠEK	Dobře, tak půl kila rajčat. A ještě jeden bílý chleba a rohlíky.
PRODAVAČKA	Kolik rohlíků?
VAŠEK	Osm. A pět housek.
PRODAVAČKA	Všechno?
VAŠEK	Moment. Co ještě potřebuju? Aha. Pět lahví piva – Staropramen. A mletou kávu – Jihlavanku Standard. Ano, a ještě, prosím vás, tuhle velkou bonboniéru. Kolik platím?
PRODAVAČKA	Čtyři sta šedesát korun.
<i>[Vašek podá prodavačce pět set korun]</i>	
PRODAVAČKA	Pět set. A to máte čtyřicet korun zpátky. Děkuju. Na shledanou.

Vocabulary

bonboniéra	a box of chocolates
čtyři sta šedesát	460
ementál	Emmental
houška	(rounded) roll
housek	of rolls
Jihlavanka	= a Czech coffee brand, from Jihlava
kus	piece
láhev – lahve f.	bottle
pět lahví	5 bottles
mletá káva	ground coffee
moment	(just) a moment
může být	<i>lit.</i> 'it can be', that's all right

pět set	500
podat/podám < podávat	to hand over, pass, give
prosil bych	I'd like to have . . . please
rajče <i>n.</i>	tomato
<i>pl.</i> rajčata	tomatoes
stačit	to be enough
takovýhle	this kind of
vajíčko	egg
vajíček	of eggs
zpátky	back

Language points

Soft genitive plural

Soft-type feminine nouns have a genitive plural ending in **-í**:

růže – pět růží	roses – five roses
písně – deset písní	songs – ten songs
kosti – mnoho kostí	many bones
radosti – mnoho radostí	many joys
věci – málo věcí	few things
noci – sedm nocí	seven nights

As do soft-type neuter nouns:

stavení – šest stavení	six buildings
století – pět století	five centuries
moře <i>n.</i> – sedm moří	seven seas
pole <i>n.</i> – sedm polí	seven fields

Also, **děti *f.* – pět dětí** 'five children' and **lidé *ma.* – mnoho lidí** 'many people'.

However, as shown above, soft-type *masculines* do normally have genitive plural **-ů**:

muži – deset mužů	ten men
učitelé – málo učitelů	few teachers
stupně – pět stupňů	five degrees (temperature)

Den *m.* ‘day’ has variant forms, with *nom. pl.* **dny** or **dni** – *gen. pl.* **dní** or **dnů**. However, the derived **týden** ‘week’ only has *nom. pl.* **týdny** – *gen. pl.* **týdnů**.

Nouns in -ice, -yně and -iště

Feminine nouns ending in **-ice** or **-yně**, and neuter nouns in **-iště** have ‘zero’ genitive plurals, like hard type nouns:

ulice – mnoho ulic	many streets
učebnice – málo učebnic	few textbooks
kolegyně – mnoho kolegyn	many female colleagues
letišťe <i>n.</i> – několik letišť	several airports

But: **lekce** – **deset lekcí** ‘ten lessons’, **mnoho restaurací** ‘many restaurants’ (the suffixes here are not **-ice**).

Quantity again

The genitive singular and plural are much in demand after indefinite quantity words like **mnoho** ‘many’, **hodně** ‘a lot, lots of’ and **málo** ‘little, few’:

Mám mnoho/hodně času.	I have much/a lot of time.
Mám příliš málo času.	I have too little time.
Honza má mnoho/hodně přátel.	Honza has a lot of friends.
Honza má málo přátel.	Honza has few friends.

As with numbers 5 up, these phrases count as neuter. Another basic quantity term like this is the question word **kolik?** ‘how many?’:

Kolik tam bylo lidí?	How many (‘of’) people were there?
Bylo tam málo lidí.	There were few people there.
Bude tam asi šest lidí.	About six people will be there.

Other such words are **několik** ‘some, several’, **víc(e)** ‘more’, **méně/míň** ‘less, fewer’, **moc** ‘lots, too many’, **tolik** ‘so many’, **pár** ‘a couple’:

Znám jenom několik/ pár Čechů.	I know only some/a couple of Czechs.
Míša zná víc lidí než já.	Míša knows more people than me.
Tolik lidí!	So many people!

Genitive of quantity

Sometimes the genitive expresses the idea of 'some, a (notable) quantity of', without any preceding quantity word. This often occurs in colloquial usage:

Ta dostala dárků!

That one got [a lot] of presents! What a lot of presents she got!

Tady je lidí!

What a lot of people there are here!

In fixed phrases after a negative verb the genitive can also sometimes denote 'not any'. This pattern used to be more widespread, but is still found in certain idioms and phrases:

Není divu.

lit. 'It is not of a wonder.' It's no wonder.

Neřekl ani slova/ani slovo. He didn't say ('of') a word.

Shops and shop signs

Obchod or **prodejna** is 'a shop', **výloha** 'shop window' (**ve výloze** 'in the window'). 'To shop, do the shopping' is **nakoupit** < **nakupovat**. 'The shopping' or 'the purchase' is **nákup(y)**. **Trh** is 'market' (**na trhu** 'at the market').

Here are some more shopping terms, grouped by shop signs and types of food, etc. How many of these do you know already? Spot the neuter nouns ending in **-ctví** or **-ství** which name some types of shop or business.

Supermarket 'supermarket'

košík

basket

vozík

trolley, shopping cart

pult

counter

pokladna

cash-desk, till, box-office

platíte u pokladny

you pay at the till

Potraviny 'groceries, food'

(obchod s potravinami 'food shop, grocer's')

mouka	flour	rýže	rice
cukr	sugar	olej	oil
máslo	butter	mléko/coll. mlíko	milk
sýr	cheese	káva	coffee
čaj	tea	mletá káva	ground coffee
džus	juice	voda	water
sůl – soli f.	salt	pepř	pepper

Ovoce – zelenina 'fruit – vegetables'

(zelinářství 'greengrocer's')

jablka	apples	pomeranče	oranges
citrony	lemons	rajčata	tomatoes
okurky	cucumbers	brambory	potatoes
zelí	cabbage	květák	cauliflower
mrkev f.	carrots	hlávkový salát	lettuce
zelená/červená paprika	green/red pepper		

Chléb – pečivo 'bread – bakery goods'

(pekařství 'baker's shop'):

pekárna	bakery	pekař ll -ka	baker
chléb/coll. chleba	bread	rohlík	pointed roll
houska	roll	žitný chléb	rye bread
bochník	loaf		
veka	white stick loaf, used for typical Czech obložené chlebíčky open sandwiches		
sušenka	biscuit		
sladké sušenky	sweet biscuits/cookies		
slané sušenky	savoury/dry biscuits		

Ryba 'fish'

(rybárna 'fish shop, fish restaurant')

filé <i>n.</i>	fillet	pstruh	trout
kapr	carp	makrela	mackerel
sardinky	sardines	zavináč	rollmop, pickled herring (also the sign @ in an email address, due to its shape!)

Maso – uzeniny 'meat – smoked meats'

(řeznictví 'butcher's shop')

řezník	butcher	vepřové (maso)	pork
hovězí (maso)	beef	telecí (maso)	veal
skopové/jehněčí (maso)	mutton/lamb	uzené (maso)	smoked meat
salám	salami	párky	frankfurters
klobása/vuřt	sausage	šunka	ham

Drůbež *f.* 'poultry'

kuře <i>n.</i>	chicken	kachna	duck
husa	goose	krůta	turkey

Lahůdky 'delicatessen'

And moving on from food:

Drogerie 'chemist's, drugstore'

toaletní potřeby	toiletries	mýdlo	soap
šampon	shampoo	zubní pasta	toothpaste
kartáček na zuby	toothbrush	hřeben	comb
toaletní papír	toilet roll	papírové kapesníky	paper hankies, tissues
prášek na praní	washing powder		

Lékárna 'pharmacy'

lékař <i>ll -ka</i>	doctor	lékárník <i>ll -nice</i>	pharmacist
lék	medicine		

Oděvy 'clothes'

dámské, pánské, dětské oděvy	ladies', men's, children's wear
oblek	a suit

Obuv 'footwear, shoes'

[For clothing and shoes see Unit 7]

Obchodní dům 'department store'**Knihkupectví** 'bookshop'

kniha	book	román	novel
beletrie	fiction	poezie	poetry
učebnice	textbook	slovník	dictionary

Noviny – tabák 'newspapers – tobacco'

(**trafika** 'tobacconist's')

kiosk	kiosk	cigareta, -y	cigarette(s)
zápalky, coll. sirky	matches	pohlednice	picture postcard
zapalovač	lighter	časopis	magazine

Pošta 'post-office'

známka	stamp	doporučený dopis	registered letter
balík	parcel	obálka	envelope

Květiny 'flowers'

(**květinářství** 'florist's')

růže	rose	fialka	violet
karafiát	carnation	tulipán	tulip
narcis	daffodil		

Exercise 4

You go to one or more small food shops and need to ask for these items. Translate.

- 1 Six eggs
- 2 Five litres of milk
- 3 Twenty decagrams (200 grams) of ham
- 4 Two kilos of tomatoes
- 5 Six rolls
- 6 Five pointed rolls

Exercise 5

Zůstat/zůstanu *pf.* means 'to stay'. Fill in the blanks as suggested and translate.

- 1 Zůstali tam deset _____. (nights)
- 2 Zůstaneme tam osm _____. (days)
- 3 Má osm _____. (fields)
- 4 V Brně je mnoho _____. (cafés)
- 5 Náš dům má dvě _____. (bathrooms)
- 6 Mají šest _____. (children)
- 7 Zním tady jenom pár _____. (of people)
- 8 Mám tady dost málo _____. (friends)
- 9 Mám hodně _____. (of time)
- 10 Mám málo _____. (money)

Dialogue 4

Jazyková škola Language school (CD2; 28)

Paní Holubová and pan Čapek discuss the students on their Czech course.

-
HOLUBOVÁ	Kolik studentů máte letos na češtinu, Vladimíre?
ČAPEK	Tenhle rok mám strašně moc žáků, jako obvykle několik Američanů českého původu a pár Angličanů. Dohromady devatenáct lidí. A vy?

- HOLUBOVÁ Já mám skupinu začátečníků, jedenáct Italů, devět Mad'arů a osm Francouzů.
- ČAPEK Tolik! To je výborné! Ale taky hodně práce! Kolik je z toho holek?
- HOLUBOVÁ No, kluků je málo, většinou jsou to holky. Pět Italek, sedm Mad'arek a pět Francouzek.
- ČAPEK Přirozeně mnoho začátečníků, ale málo pokročilých.

Vocabulary

dohromady	altogether	přirozeně	naturally
Francouz -ka	Frenchman/ woman	původ	origin
holek <i>gen. pl. of</i>	of girls	skupina	group
holka		strašně moc + <i>gen.</i>	an awful lot
Ital -ka	an Italian	tolik + <i>gen.</i>	so many
letos	this year	většinou	mostly
málo + <i>gen.</i>	few	výborný	excellent
mnoho + <i>gen.</i>	many	začátečník 	beginner
několik + <i>gen.</i>	several	-nice	
pár + <i>gen.</i>	a couple	žák žačka	pupil
pokročilý, pokrok	advanced, progress		

Exercise 6

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kolik Italů je ve skupině začátečníků?
- 2 A kolik Francouzek je ve skupině?
- 3 Je tam málo začátečníků?
- 4 Je tam mnoho pokročilých?
- 5 Má paní Holubová ve skupině mnoho kluků?

Dialogue 5

Přednáška The lecture (CD2; 30)

Karel and Jana are at a lecture which is about to begin:

-
- JANA Kdy začíná přednáška? Kolik je hodin?
 KAREL Je přesně pět hodin a deset minut. Už měli dávno začít!
 JANA O čem je tahle přednáška?
 KAREL O čínské tržní ekonomice, kapitalismu a dnešní politické situaci v Číně.
 JANA Kdo přednáší?
 KAREL Dva mladí profesori, jeden z Olomouce a druhý z Brna. Bude to asi dost velká nuda. Ekonomie není moje oblíbené téma. A včerejší přednáška byla taky nudná.
 JANA Co to máte v té aktovce? Vypadá strašně těžká!
 KAREL Asi šest knížek a hodně sešitů. Ticho, už jdou, za chvíli začnou. Určitě budou mluvit minimálně tři hodiny.
-

Vocabulary

aktovka	briefcase
dávno	ages ago, a long time ago
ekonomie	economics
ekonomika	the economy
hodina	hour
kapitalismus – kapitalismu	capitalism
knížka = kniha	book
kolik je hodin?	what time is it?
měli	<i>here</i> = should have
minimálně	minimally, at least
minuta	minute
nuda	boredom, a bore (a boring thing)
nudný	boring
přednášet	to lecture

přednáška	a lecture
sešit	exercise book
téma – tématu <i>n.</i>	theme
ticho!	quiet!
tržní ekonomika	market economy
trh	market
včerejší <i>adj.</i>	yesterday's

Exercise 7

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kolik je hodin?
- 2 O čem je přednáška?
- 3 Kdo přednáší?
- 4 Odkud jsou?
- 5 Budou mluvit dlouho?
- 6 Co má Karel v aktovce?

Exercise 8

Translate.

- 1 We have a lot of pupils, several Americans of Czech origin and a couple of Englishmen, altogether eighteen people.
- 2 Mr Čapek has a group of beginners, ten Italians, eight Hungarians and seven French.
- 3 Mostly they are women: four Italian, six Hungarian and six French – many beginners but few advanced.
- 4 What time is it? – It's exactly seven o'clock, they should have begun by now.
- 5 What have you got in that briefcase? – About four books, ten exercise books and a kilo of potatoes.

Unit Twelve

Hotel – Kolik je hodin?

The hotel – What time is it?

In this unit you will learn about:

- 'would' and 'if'
- telling the time
- ordinal numerals
- case forms for 'me', 'you', 'us', 'oneself'
- passive participles

Dialogue 1

Hodina tenisu A tennis lesson (CD2; 32)

Věra wants a tennis lesson (*lit.* 'hour'). She fixes a time with Pavel.

PAVEL Ahoj, Věro! Kolik je hodin?

VĚRA Jsou přesně dvě. Kam tak pospícháš? Hledám tě celý den. Chci se tě na něco zeptat.

PAVEL Jdu do Univerzitní knihovny. Nechceš jít se mnou?

VĚRA Dobře. Půjdu tedy kus cesty s tebou. Chci tě poprosit o jednu věc. Slyšela jsem totiž o tobě, že hraješ tenis. Nemohl bys mě to naučit?

PAVEL A ty už umíš trochu hrát?

VĚRA Trošku ano. Neřekla bych o sobě, že jsem velký talent, ale myslím, že jsem na sebe dost přísná. Budu se moc snažit.

PAVEL Promiň, že se tě na to ptám, ale o tobě vím víceméně jen to, že jsi studentka prvního ročníku a že ráda plaveš!

- VĚRA O mně víš málo, protože jsme se seznámili teprve před týdnem.
- PAVEL No dobře. Co kdybychom se sešli zítra odpoledne? Přijď ke mně, řekněme, ve tři.
- VĚRA Ve tři nemůžu, protože mám schůzku se sestrou. Nemohla bych přijít tak v pět?
- PAVEL Fajn. Tak teda v pět. Těším se. Čau!

Vocabulary

čau!	bye!
co kdyby	what if
co kdybychom	what if we
kolik je hodin?	what time is it?
mě	me
ke/o mně	to/about me
se mnou	with me
naučit <i>pf.</i>	to teach
neřekl(a) bych	I wouldn't say
plavat/plavu > za- (si)	to swim
poprosit o + <i>acc.</i>, <i>pf.</i>	ask for
pospíchat	to hurry
promiň(te), že	sorry for . . .
první	first
před týdnem	a week ago
přijít, přijď! <i>pf.</i>	come!
přísný	strict, severe
ptát se + <i>gen.</i>	to ask someone
ptát se na to	to ask about that
sebe	myself, yourself, etc.
na sebe <i>acc.</i>	<i>lit.</i> 'upon myself'
o sobě <i>loc.</i>	about myself
seznámit se <i>pf.</i>	to get to know (each other)
snažit se	to try

studentka	female student
tak	so; about (approximately)
talent	talent
tě <i>acc./gen.</i>	you
ti <i>dat.</i>	to you
o tobě <i>loc.</i>	about you
s tebou <i>ins.</i>	with you
teprve	only, not before, not until
těším se	I look forward
to, že . . .	(the fact) that . . .
trošku	a little, a bit
univerzitní	university <i>adj.</i>
ve tři, v pět	at 3, at 5
věc -i f.	thing
víceméně	more or less
zeptat se <i>pf.</i> (někoho na něco)	to ask (someone about something)

Exercise 1

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kolik je hodin?
- 2 Kam jde Pavel?
- 3 Kdy se seznámila Věra s Pavlem?
- 4 Kdy nemůže Věra přijít?
- 5 A kdy může přijít?

Language points

'Would' **and the conditional**

We've met the use of **bych**, meaning 'would', in phrases such as **chtěl bych** 'I would like' and **mohl bych** 'I would be able, could'. The

'would' (called the 'conditional') form of any verb is created in the same way. Remember, the personal forms are:

bych	I would	bychom/*bysme	we would
bys	you would	byste	you would
by	s/he, it would	by	they would

Added to the past I-forms of verbs, both imperfective and perfective, this produces conditionals such as:

psal bych	'I would write' (process, repetition – <i>imperfective</i>)
napsal bych	'I would write' (complete act – <i>perfective</i>)
řekl bych	'I would say' (complete act – <i>pf.</i>)

Conditionals on their own often occur in questions and responses. Note that **bych**, etc. comes in second position:

Co byste mu řekli?	What would you (<i>pl.</i>) tell him?
Kam byste šli?	Where would you go?
Šli bychom domů.	We would go home.
Byl(a) bych rád(a).	I would be glad.

Note the forms for familiar 'you' (*sg.*) when combined with **se**, **si**:

učil(a) bys – učil(a) by ses
you'd teach – you'd teach yourself, study
koupil(a) bys – koupil(a) by sis
you'd buy – you'd buy for yourself

The conditional can also express a wish, or a polite enquiry:

Něco bych snědl!	I'd like to eat something!
Šel/šla bys se mnou?	Would you come with me?
Přeložil(a) byste mi tohle?	Would you translate this for me?

Wishes are also often expressed by **rád by** 'would like, would be glad to', **chtěl by** 'would wish, would like', and **mohl by** 'could':

Rád bych něco snědl!	I'd like to eat something!
Chtěl(a) bys jít se mnou?	Would you like to come with me?
Mohl(a) byste mi tohle přeložit?	Could you translate this for me?

An emphatic wish may begin with **kéž**:

Kéž by přestalo pršet!	If only it would stop raining!
-------------------------------	--------------------------------

'If' and 'would'

A common expression for 'if' is **kdyby**. It simply consists of **kdy-** followed by conditional verbs, but the forms are fused in writing to make a single word:

kdybych	if I	kdybychom/*kdybysme	if we
kdybys	if you	kdybyste	if you
kdyby	if s/he, it	kdyby	if they

Kdyby is regularly used for 'if' when the main statement has a conditional 'would':

Kdybych měl čas, šel bych s tebou do kina.

If I had time, I would go with you to the cinema.

Kdyby měla peníze, koupila by auto.

If she had money, she'd buy a car.

Co byste dělali, kdybyste neměli peníze?

What would you *pl.* do, if you didn't have money?

Genitive object

A few verbs have objects in the genitive case (rather than the usual accusative), and you will need to learn these individually, e.g. **ptát se** 'to ask', **vážít si** 'to respect', **dosáhnout *pf.*** 'to achieve':

Zeptal se Jany, kde je Karel. He asked Jana (*gen.*) where Karel was.

Váží si jejího názoru. S/he respects her opinion.

Dosáhli jsme dobrých výsledků. We achieved good results.

Type 1 verbs with infinitive -at

A few common verbs with infinitives in **-at** have unexpected type 1 present tense endings. One example is **chápat/chápu** 'to understand, grasp':

chápu	chápeme
chápeš	chápete
chápe	chápu

The preceding dialogue used the verb **plavat/plavu, plaveš . . . > zaplavat (si)** 'to swim'. Other such verbs include **koupat se/**

koupu se > vykoupat se ‘to bathe’, **ukázat/ukážu < ukazovat** ‘to show’.

‘What time is it?’

To ask ‘What time is it?’ you say:

Kolik je hodin? *lit.* ‘How many is it of hours?’

For one to four o’clock you say:

Je/byla/bude jedna hodina.

It is/was/will be one o’clock.

Jsou/byly/budou dvě, tři, čtyři hodiny.

It is/was/will be two, three, four o’clock.

But from five up you use a singular verb: **Je/bylo/bude x hodin.**

Je pět, šest, sedm, osm (hodin).

It is five, six, seven, eight (o’clock).

Bylo devět, deset, jedenáct, dvanáct (hodin).

It was nine, ten, eleven, twelve.

Je půlnoc. It’s midnight.

Je poledne. It’s midday.

Remember also:

ráno in the (early) morning

dopoledne in the morning

odpoledne in the afternoon

večer in the evening

dnes večer this evening, tonight

v noci in the night

ve dne in the day(time)

And make sure you know these basic adverbs of time:

dnes today

včera yesterday

zítra tomorrow

předevčím the day before yesterday

pozítrí the day after tomorrow

'At what time?'

To ask 'At what time?' you say:

Kdy přišel?

When did he come?

or: **V kolik (hodin) přišel?**

At what time did he come?

For 'at one o'clock' you say:

V jednu (hodinu).

For 'at two, three, four' you say:

Ve dvě, ve tři, ve čtyři (hodiny).

And for 'at five, six', etc. you say:

V pět, v šest, v sedm, v osm, v devět, v deset, v jedenáct, ve dvanáct (hodin).

Note also:

V poledne.

At midday.

but: **O půlnoci.**

At midnight.

'Me' and 'you'

Já 'I' and **ty** 'you' have various other forms. You have already come across some of these earlier in the book. Note the contrast between the *weak* (shorter) forms used alone and the *strong* (longer) forms used after prepositions. The older form **mne** 'me' is non-colloquial.

<i>acc./gen.</i>	mě, tě	me, you
	pro mě (mne), pro tebe	for me, you
	ode mě (mne), od tebe	from me, you
<i>dat./loc.</i>	mi/mně, ti	to me, you
	ke mně, k tobě	towards me, you
	o mně, o tobě	about me, you
<i>ins.</i>	se mnou, s tebou	with me, you

Weak forms are placed roughly second position in a sentence:

Kdo mě hledá?

Who is looking for me?

Kdo ti to řekl?

Who told 'to' you that?

But place them *after* **jsem**, etc./**bych**, etc. and after any **se/si**:

Ptal(a) jsem se tě, jestli jsi mě viděl včera.

I asked you whether you saw me yesterday.

Strong pronoun forms can also be used on their own, without a preposition, for emphasis:

Tebe nepotřebujeme. We don't need *you*.

Tobě nic nedám. I won't give *you* anything.

Note the **-e** added to these prepositions before **mě/mne** and **mnou** 'me':

beze mě (beze mne), ode mě (ode mne)

without, from me

se mnou, přede mnou, nade mnou, pode mnou

with, in front of, above, below me

'Oneself' **and** 'each other'

Se 'oneself' can also mean 'each other':

Mají se rádi. They like each other.

Nemají se rádi. They don't like each other.

Se (dative **si**) has further strong case forms just like **ty** 'you':

<i>acc./gen.</i>	pro sebe	for oneself
	od sebe	from oneself

<i>dat./loc.</i>	(k) sobě	to(wards) oneself
	o sobě	about oneself

<i>ins.</i>	s sebou	with oneself
-------------	----------------	--------------

Máš před sebou těžkou úlohu. You have a hard task in front of yourself.

Vařím pro sebe. I cook for myself.

Exercise 2

Put the following verb forms into the conditional.

hledal jsem, chtěli jsme, odešla, přijdeš, řeknou, vařím, dala jste

Exercise 3

What time is it? **Kolik je hodin?** Reply as suggested.

- 1 It's four o'clock.
- 2 It's three o'clock.
- 3 It's eleven o'clock.
- 4 It's nine o'clock.
- 5 It's midnight.

Exercise 4

When? **Kdy?** At what time? **V kolik?** Translate the questions and reply as suggested.

- 1 Kdy přišel? - He came at one o'clock.
- 2 V kolik odešel? - He left at two o'clock.
- 3 Kdy přišli? - They arrived at eight o'clock.
- 4 Kdy odešli? - They left at midnight.
- 5 Kdy přijel táta? - He arrived at three o'clock.
- 6 Kdy přijela sestra? - She arrived at four.

Exercise 5

Complete with correct forms of **mě/tě** and translate.

- 1 Hledají _____/_____.
- 2 Tahle kniha je pro _____/_____.
- 3 Mluvili často o _____/o _____.
- 4 Oni stojí za _____/_____.
- 5 Jde ke _____/k _____.
- 6 Kdo _____/_____ to řekl?
- 7 Chtěla _____/_____ poprosit o jednu věc.
- 8 Nechtěl jít se _____/s _____.

Dialogue 2

V hotelu At the hotel (CD2: 34)

Pan Kolář enters. The receptionist, **recepční**, asks him if he has a reservation.

-
- KOLÁŘ Dobrý den.
- RECEPČNÍ Pěkně vás vítám! Máte rezervovaný pokoj?
- KOLÁŘ Ne, nemáme rezervaci. Přijeli jsme právě teď z Vídně. Nemáte volné pokoje?
- RECEPČNÍ Kolik vás je?
- KOLÁŘ Je nás pět. Potřebujeme tři pokoje, s vanou nebo se sprchou. Moje matka by chtěla mít vlastní pokoj.
- RECEPČNÍ Bohužel jednolůžkové pokoje nemáme. U nás jsou jenom dvoulůžkové a pokoje pro tři osoby.
- KOLÁŘ Tak dobře, vezmeme tedy dva pokoje. Dcera může spát s babičkou a chlapec s námi.
- RECEPČNÍ Jak dlouho tu zůstanete?
- KOLÁŘ Dva dny. Kolik to bude stát? Mají děti slevu?
- RECEPČNÍ Ano. Moment, hned vám to řeknu. Menší pokoj se sprchou... tisíc šest set padesát korun na den, včetně slevy. Větší pokoj s vanou stojí dva tisíce dvě stě šedesát. Snídaně je zahrnutá v ceně.
- KOLÁŘ Dobře, vezmeme to.
-

Vocabulary

babička	grandmother
cena	price
dny	days, <i>pl.</i> of den
na den	per day
dva tisíce dvě stě šedesát	2,260
dvoulůžkový pokoj	double room
chlapec	(young) boy

jak dlouho?	how long?
jednolůžkový pokoj	single room
kolik vás je?	how many are there of you?
menší pokoj	smaller room
nás, s námi	(of) us, with us
u nás	at us = in our hotel

osoba	person	vám, vás	to you, (of) you
pro + acc.	for	včetně + gen.	including
recepční	receptionist (<i>adj. noun</i>)	větší pokoj	bigger room
rezervace	reservation	vítat, vítám!	to welcome, welcome!
rezervovaný	reserved	vlastní	own
rezervovat	to reserve	volný pokoj	vacant room
<i>pf./impf.</i>		vzít/vezmu pf.	to take
sleva	reduction	zahrnutý	included
sprcha	shower	zůstat/zůstanu	to stay
stát/stojí	to cost	< zůstávat	
tisíc šest set	1,650		
padesát			

Some verbs, often non-native verbs of the **-ovat** type, may be used in both perfective and imperfective senses, e.g. **rezervovat pf./impf.** 'to reserve'.

Exercise 6

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Mají jednolůžkové pokoje?
- 2 Jak dlouho tam chtějí zůstat?
- 3 Kde bude spát dcera?
- 4 Kde bude spát chlapec?
- 5 Kolik stojí větší pokoj s vanou?

Language points

'We' / 'us' **and** 'you'

My 'we' and **vy** 'you' have a single set of other case forms:

<i>acc./gen.</i>	nás, vás	us, you
	pro nás, pro vás	for us, you
	od nás, od vás	from us, you
<i>dat.</i>	nám, vám	to us, you
	k nám, k vám	towards us, you

<i>loc.</i>	o nás, o vás	about us, you
<i>ins.</i>	s námi, s vámi	with us, you

The basic word order for **nás, vás** is the same as for **mě, tě**:

Kdo vám pomáhá? Who is helping you?

Ptali jsme se vás, jestli jste nás viděli včera.

We asked you whether you saw us yesterday.

Je nás pět. There are five of us.

(But: **Jsme tři.** We are three.)

Ordinal numerals

Soon we're going to need ordinal numerals up to 'twelfth'. The similarity between these adjectival forms and nearly all of the plain (cardinal) numerals is obvious:

jedna, první	one, first
dva, druhý	two, second
tři, třetí	three, third
čtyři, čtvrtý	four, fourth
pět, pátý	five, fifth
šest, šestý	six, sixth
sedm, sedmý	seven, seventh
osm, osmý	eight, eighth
devět, devátý	nine, ninth
deset, desátý	ten, tenth
jedenáct, jedenáctý	eleven, eleventh
dvanáct, dvanáctý	twelve, twelfth

Note that **první** '1st' and **třetí** '3rd' are soft adjectives.

'For the first time'

'For the first time' is **poprvé**. The rest of this series is formed with **po-** plus the regular neuter form of the ordinal: **podruhé/po druhém, potřetí/po třetí, po čtvrté**, etc.

When listing points in an argument, 'first(ly)', 'secondly', 'thirdly' ... you say **za prvé, za druhé, za třetí** ...

More about telling the time

Learning to say the quarter and half hours is a bit tricky. For ‘quarter past’ you say **čtvrt na . . .** and refer forward to the next hour:

Je (bylo) čtvrt na dvě.	It is (was) quarter past one = ‘quarter onto two’.
Je (bude) čtvrt na šest.	It is (will be) quarter past five = ‘quarter onto six’.
Je (bylo) čtvrt na jednu.	It is (was) quarter past twelve = ‘quarter onto one’.

For ‘half past twelve’ you say **půl jedné** ‘half of one’, also referring forward to the next hour:

Je (bylo, bude) půl jedné.	It is (was, will be) half past twelve = ‘half of one’.
-----------------------------------	---

Otherwise, for ‘half past . . .’ you say **půl druhé, třetí**, etc., using the feminine genitive of the ordinal numeral you’ve just learnt (to agree with the absent word **hodiny**):

Bylo půl druhé.	It was half past one = ‘half of the second (hour)’.
Je/bude půl třetí.	It is/will be half past two = ‘half of the third’.

(půl čtvrté . . . půl dvanácté)

For ‘a quarter to’ you say **tři čtvrtě na** (‘three-quarters to’):

Je/bylo tři čtvrtě na jednu.	It is/was ‘three-quarters to’ one.
Je/bude tři čtvrtě na pět.	It is/will be ‘three-quarters to’ five.

You can also add five-/ten-minute intervals to the above, using **za + acc.**:

Je za pět minut osm.	It is five to eight = ‘in five minutes eight’.
Je za deset minut půl osmé.	It is twenty past seven = ‘in ten minutes half of the eighth’.

V + acc. is used for 'at'.

Přišli ve čtvrt na dvanáct.

They arrived at a quarter past eleven.

Přišli v půl deváté.

They arrived at half past eight.

Odešli ve tři čtvrtě na pět.

They left at a quarter to five.

For **v půl** (e.g. **deváté**) 'half past (eight)' you can also say **o půl (deváté)**.

Omit **v** 'at' before **za pět/deset minut**:

Za pět minut sedm zastavil před hotelem.

(At) five minutes to seven he stopped in front of the hotel.

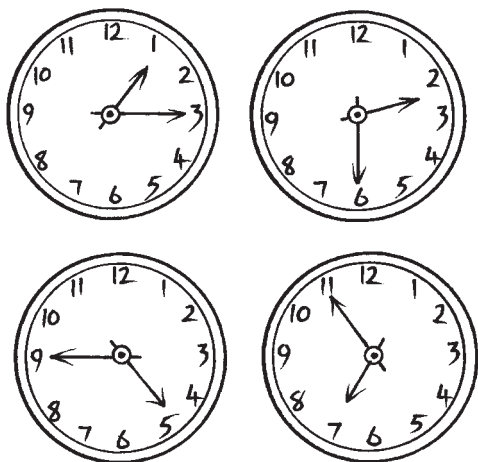
Lateness of transport is expressed using the phrase **mít zpoždění**, literally 'to have a delay':

Vlak má zpoždění.

The train is late.

Máme dvacet minut zpoždění.

We are twenty minutes late.

Of a person being/arriving late you say **jít/přijít pozdě**:

Omlouvám se. Jdu pozdě.

I apologise. I am late.

Přišel jsem pozdě.

I arrived late.

The 24-hour clock

You may find it easier to say the time purely with numbers! This is standard practice with the 24-hour clock anyway. 'Second' is **sekunda** or **vteřina**.

Je sedm hodin a patnáct minut.

It is 7 o'clock and 15 minutes.

Je třináct deset.

It is 13.10.

Je pět hodin a deset sekund/vteřin.

It is 5 o'clock and ten seconds.

Vlak odjíždí (v) osm pět.

The train leaves (at) 8.05.

Chytil rychlík (v) sedmnáct třináct.

He caught the 17.13 express.

Fractions

Words for basic fractions include: **polovina** 'half', **třetina** 'a third', **čtvrtina** 'a quarter', **dvě třetiny** 'two thirds', **tři čtvrtiny** 'three quarters'. Others in numerical order (all with **-ina**) are **pětina**, **šestina**, **sedmina**, **osmina**, **devítina**, **desetina/desítina** ... **setina** (100th) ... **tisícina** (1,000th).

Shorter terms **půl** 'half' and **čtvrt** 'quarter' are used for simple measures:

půl roku

half a year

čtvrt litru

a quarter of a litre

tři čtvrtě kilometru

three quarters of a kilometre

před půl rokem

half a year ago, six months ago

Percentages use the noun **procento**:

jedno procento	1%
dvě procenta	2%
pět procent	5%
sto procent	100%

Decimals are read using the term **celá** 'whole number' where we say 'point'. Adding the word for 'tenths', etc. is optional:

1,5 = Jedna celá pět (desetin)	'One whole five (tenths)'
3,1 = Tři celé jedna (desetina)	'Three wholes one (tenth)'
9,2 = Devět celých dvě (desetiny)	'Nine wholes two (tenths)'
0,05 = Nula/Žádná celá pět setin	'Zero whole five hundredths'
or Nula celá nula pět	'Zero whole zero five'

You don't say 'point' – **tečka** is the word for a 'period, full stop' – nor do you say **čárka** 'comma', which is how the decimal point is written.

Passive participles

English verbs regularly form passive participles, also known as verbal adjectives, mostly ending in -ed, e.g. 'closed', as in 'a closed door'. (Some, however, are irregular, e.g. a 'shut' or 'broken' door.)

The equivalent Czech participles mostly end in **-ný**, e.g. **zavřený** 'closed, shut', **otevřený** 'open', but some end in **-tý**, e.g. **zapomenutý** 'forgotten':

Zavřené, otevřené okno.	A closed, open window.
Zapomenutý hrob.	A forgotten grave.

The form can usually be predicted from the infinitive:

-at: -aný	zklamat: zklamaný	to disappoint: disappointed
-et, -it: -ený	vidět: viděný	to see: seen
	překvapit: překvapený	to surprise: surprised
-ovat: -ovaný	organizovat: organizovaný	to organise: organised
-nout: -nutý	zapomenout: zapomenutý	to forget: forgotten

Before **-ený** there are sometimes (but not always) consonant mutations **d → z**, **t → c**, **s → š** and **z → ž**:

obsadit – obsazený stůl	an occupied table
ztratit – ztracený pas	a lost passport
opustit – opuštěný dům	an abandoned house
vymyslet – vymyšlený plán	a thought-up, invented plan
zpozdit se – zpožděný vlak	a delayed train

The same mutations apply to corresponding verbal nouns, e.g. **opuštění** ‘abandoning, leaving’, **zpoždění** ‘delay’.

Passive participles, as well as verbal nouns, are formed from both perfective and imperfective verbs, depending on the precise meaning. Types of things are regularly indicated by imperfective participles, e.g. **vařené brambory** ‘boiled potatoes’.

Monosyllabic verbs mostly shorten their root vowel, as in the past tense. There are also some further **-tý** forms. It’s best to learn these individually:

zavřít – zavřený	closed
přečíst – přečtený	read
přinést – přinesený	brought
zabít – zabitý	killed

Again, the verbal nouns generally correspond in form, e.g. **zavření** ‘closing’, **přečtení** ‘reading’, **zabití** ‘killing’.

Exercise 7

Kolik je hodin? Kdy? What time is it? When? Make the following statements about times.

- 1 It’s quarter past five.
- 2 It’s quarter to five.
- 3 It’s half past five.
- 4 They left at half past nine.
- 5 They came at half past two.
- 6 The train leaves at a quarter past eleven.
- 7 At half past one we stopped in front of the hotel.
- 8 Breakfast is from half past six till half past nine.

Exercise 8

Complete with correct forms of **nás** or **vás** and translate.

- 1 Neviděli _____. (us)
- 2 Nepomáhali _____? (you)
- 3 Kolik je _____? (of us)
- 4 Chlapec může hrát s _____. (us)
- 5 Moment, hned _____ to řeknu. (you)
- 6 Tenhle balík je pro _____. (you)

Exercise 9

You enter a hotel and various things are said about rooms. Translate.

- 1 Do you have any vacant rooms?
- 2 We need accommodation for five nights.
- 3 Do you have a single room with a shower or a bath?
- 4 Good, I'll take it.
- 5 How much does a double room cost?
- 6 Is breakfast included in the price?
- 7 There are six of us.
- 8 We are two.

Exercise 10

Make passive participles and verbal nouns from these verbs and translate.

překvapit, koupit, napsat, přečíst, milovat, ztratit, vařit, oholit,
zapomenout, pozvat, balit, zavřít

Dialogue 3

Ubytování a stravování Accommodation and food (CD2; 37)

They've found **ubytování** 'accommodation, lodging', but what about **stravování** 'eating, meals, board'. Where can they park the car?

-
- KOLÁŘ Kde můžeme zaparkovat auto?
- RECEPČNÍ Hned za hotelem je malé parkoviště. Tady se zapište do knihy. Přineste si zavazadla, dejte mi pasy a já vám dám klíče. Vpravo je výtah, hned půjdu s vámi a ukážu vám pokoje. Jsou opravdu hezké, ve třetím patře, s krásným výhledem na řeku, zámek a les. Pokoje mají taky telefon, televizi a ledničku. Snídaně se podává od půl sedmé do půl desáté.
- KOLÁŘ Můžeme tady taky večeřet?
- RECEPČNÍ Bohužel restaurace je už zavřená. Ale o kus dál je velmi pěkná vinárna, hned naproti obchodnímu domu, v uličce za kostelem. Je to odsud jen pár kroků. Ukážu vám cestu, až půjdete ven.
- KOLÁŘ Zastavily se mi hodinky. Nevíte, kolik je hodin?
- RECEPČNÍ Za pět minut tři čtvrtě na deset.
- KOLÁŘ Tak pozdě! Děkuju vám. Jdu zaparkovat auto.
- RECEPČNÍ Řeknu vrátnému. Jestli chcete, pomůže vám se zavazadly.
-

Vocabulary

až	when (<i>with future time</i>)
hodinky	watch
klíč	key
krok	step, pace
lednička	fridge
les, -a	forest
malý	little

o kus dál	a bit further
odsud	from here
parkoviště <i>n.</i>	car park, parking lot
patro	floor
ve třetím patře	on the 3rd floor (US 4th)
podat se < podávat se	to be served
pomocť/pomůžu < pomáhat	to help
ukázat/ukážu < ukazovat	to show
ulička	little street
vrátný	porter (<i>adj. noun</i>)
výhled na + <i>acc.</i>	view of
výtah	lift, elevator
zámek	chateau, castle, country house
zaparkovat <i>pf. of parkovat</i>	to park
zastavit se < zastavovat se	to stop
zavazadlo	piece of luggage
zavazadla <i>pl.</i>	luggage, baggage(s)
se zavazadly	with the luggage
zavřený	closed

Unit Thirteen

Přátelství a volný čas

Friendship and leisure time

In this unit you will learn about:

- arriving, departing, etc.
- basic prefixes
- case forms for 'him', 'her', 'it', 'them'
- computers
- emails and letters

Dialogue 1

Na fakultě At the faculty (CD2; 40)

Jitka, Miroslav (Mirek) and Milan are at the **Filozofická fakulta** 'Arts (*lit.* Philosophical) Faculty' in Prague. Milan's friend Soňa is at **FAMU**, short for **Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění** 'Film and Television Faculty of the Academy of Performing Arts'.

JITKA Kam šel Milan?

MIREK Právě šel do knihovny. Chodí tam pořád, čte si tam noviny a časopisy. Chodí tam totiž Soňa, víš? Sedí spolu s ní v čítárně. Potom s ní občas chodí do bufetu na oběd. Soňa jde někdy k němu na kafe nebo on k ní a tak. Občas chodí spolu do divadla nebo na diskotéku.

JITKA Kdo je vlastně ta Soňa?

- MIREK Soňa je jeho spolužačka ze střední školy. Studuje film a televizi na FAMU. Jsou to staří kamarádi, znají se tak deset let.
- JITKA To je ta fantastická blondýnka, že jo? Lidé na fakultě si o ní často vyprávějí.
- MIREK Milan na ni vždycky čeká před školou, nebo Soňa na něho čeká u stanice metra. Dnes byla velmi spokojená, dostala od něho nějaký dárek.
- JITKA Takže Milan je do ní zamilovaný?
- MIREK To víš že jo! Copak to není na něm vidět? Ale mně se zdá, že ona si s ním jenom hraje jako kočka s myší.

Vocabulary

blondýnka	a blonde	něho, němu,	him
copak	<i>lit.</i> 'what then'	něm, ním	
copak ne-?	isn't it surely?	ni, ní	her
čítárna	reading room	spolužák 	fellow-student
diskotéka,	disco	-žačka	
disko		střední	middle, central
divadlo	theatre	střední	secondary school
fakulta	faculty	škola	
na fakultě	at the faculty	takže	so . . .
fantastický	fantastic	vyprávět	to talk about
chodit	to go (<i>habitually</i>)	zdát se/zdá se	to seem
je to vidět	it is visible, you can see it	znát se	to know each other
jeho	his	že jo?	is it not so? isn't s/he?
kafe n.	coffee (<i>coll.</i>)	to víš že jo!	of course s/he is!
myš, -i f.	mouse		

Exercise 1

Answer these questions on the dialogue.

- 1 Kam šel Milan?
- 2 Proč tam pořád chodí?
- 3 Kde na Soňu vždycky čeká?
- 4 Kde na něho někdy čeká Soňa?

Language points

'Her' **and** 'him'

The table gives the basic case forms for 'her' and 'him'. To say 'it' you call feminine nouns 'her' and masculine nouns 'him'. For neuters just use the forms shown in the table for 'him'.

The special forms used after prepositions all have initial soft **ň-**. The strong **j-** forms **jeho** 'him' and **jemu** 'to him' are emphatic (and in practice animate), whereas the normal weak forms **ho** 'him, it' and **mu** 'to him, it' are always non-emphatic. (The less colloquial form **jej** 'him, it' occurs both with and without emphasis.)

<i>acc.</i>	ji – ho, jej pro ni – pro něj	her – him for her – him
<i>gen.</i>	jí – ho, jej, jeho od ní – od něj/něho	of her – him from her – him
<i>dat.</i>	jí – mu, jemu k ní – k němu	to her – him toward her – him
<i>loc.</i>	o ní – o něm	about her – him
<i>ins.</i>	jí – jím s ní – s ním	by her – him with her – him

Genitive **jeho**, **něho** can also be used for masculine animate accusative.

Note that accusative 'her' has a short vowel (**ji, ni**), while the rest have a long vowel (**jí, ní**).

In formal style **je, ně** may be used for neuter accusative 'it' (otherwise these are the normal accusative forms for 'them').

Pronoun word order

The word order for non-emphatic 'her'/'him'/'it' is the same as for 'me' and the other personal pronouns:

Věra ji hledala.

Věra was looking for her.

Já jsem se ho pořád ptal, kam chce jít.

I kept asking him where he wanted to go.

'Him'/'her'/'it' come after 'me'/'you'/'us':

Dejte mi ho! Já vám ho nedám!

Give me him/it! I won't give you him/it!

Dej mi ji! Já ti ji nedám!

Give me her/it! I won't give you her/it!

The emphatic forms **jeho** = **ho** and **jemu** = **mu** may, however, come at the beginning of a sentence:

Jeho nechci vidět. I don't want to see *him*.

Jemu nic neřekneme. We won't tell *him* anything.

Jeho is of course also possessive 'his': **jeho kniha** 'his book'.

Subject pronoun 'it'

If you need a general, unspecific subject word for 'it', just use neuter **to** 'this/that, it'.

Co je to? To je kniha. What is it? It's a book.

If 'it' as a subject word refers back to a particular noun, there is usually no equivalent word in Czech at all:

Znáš tuhle knihu? Do you know this book?

Ano. Je dobrá. Yes. It's good.

Sometimes for emphasis you can say 'that one', with the appropriate gender of **ten**, **ta**, **to**:

Ta je dobrá. That one is good.

It is generally unusual for subject pronouns **on** 'he', **ona** 'she' to refer to inanimate nouns.

Subject ono/vono

Ono exists as a neuter subject word for 'it', and may be used when referring to animate neuter nouns such as **dítě** 'child'. **Ono spí!** It's asleep!

It is also used as an emphatic 'it' subject, with exclamatory or explanatory effect. The spoken form is often in practice **von**:

Prší! Vono prší! It's raining! Well, it's raining!

Vono pršelo, víš? Well, it was raining, you know?

(V)on and **(v)ona** can also be used like **(v)ono** in an emphatic way, added to subject words of matching gender:

Von Karel je prostě génius! That Karel is simply a genius!

Vono to není pravda! That's just not true!

Non-subject 'it'

As we have said, particular inanimate nouns are referred to by the corresponding gender of pronoun:

To je krásná zahrada. That's a lovely garden.

Vidíš ji? Podívej se na ni. Do you see 'her'/it? Look at 'her'/it.

To je krásný dům. That's a lovely house.

Vidíš ho? Podívej se na něj. Do you see 'him'/it? Look at it.

To je krásné auto. That's a lovely car.

Vidíš ho? Podívej se na něj. Do you see it? Look at it.

The accusative form **něho** (**jeho**) is never inanimate: for accusative 'it' just use **něj**, as above.

'Going' verbs

You have met two very basic verbs for 'to go':

jít/jdu to go on foot, or by unspecified means

jet/jedu to ride, go by vehicle

Each has a parallel 'multiplied' verb denoting repeated activity:

chodit/chodím	to go (repeatedly)
jezdit/jezdím	to ride (repeatedly)

The usual imperative for 'Go!' is **Jdi! Jděte!** but 'Don't go!' is normally **Nechod'! Nechod'te!**

Basically, **jít** and **jet** refer to single acts:

Dnes jdu pěšky.	Today I'm going on foot.
Včera jela vlakem.	Yesterday she went by train.
Vlak jede pomalu.	The train is going slowly.

Chodit and **jezdit** denote repeated, habitual activity (or the activity in general).

Chodí do školy.	S/he goes to school.
Chodíme často do divadla.	We often go to the theatre.
Jezdíme metrem.	We (habitually) go by metro.
Evička se teprve učí chodit.	Evička is just learning to walk.

The futures of **jít** and **jet** are special. You add **pů-** to **jdu**, and **po-** to **jedu**:

Zítra půjdu do školy.	Tomorrow I'll go to school.
Půjdeš se mnou?	Will you go with me?
Zítra pojedu do Brna.	Tomorrow I'll go to Brno.
Pojedeš se mnou?	Will you go with me?

But the futures of **chodit** and **jezdit** just use **budu**:

Budu chodit do školy.	I'll be going to school.
Budu jezdit autobusem.	I'll be going by bus.

Exercise 2

Replace the names by correct forms for 'her', and translate.

- 1 Vidím Soňu.
- 2 Pomáhám Věře.
- 3 Jdu tam s Helenou.
- 4 Mluvili jsme o Anně.
- 5 Hledám paní Kolářovou.

Exercise 3

Replace the names by correct forms for 'him' and translate.

- 1 Nemám Michala ráda.
- 2 Telefonuju Davidovi.
- 3 Šla s Pavlem na koncert.
- 4 Nerad mluvil o Karlovi.
- 5 Potkali jsme pana Beneše před divadlem. (**potkat** *pf.* 'to meet')

Exercise 4

Translate using forms of **jít** + **chodit** or **jet** + **jezdit**, as appropriate.

- 1 She usually goes by train.
- 2 Yesterday she went by bus.
- 3 He often goes to the cinema.
- 4 Today he's going to the theatre.
- 5 On Monday he went to a concert.
- 6 Will you go with me to the disco?
- 7 Tomorrow we'll go to town on foot.

Dialogue 2

Film o lásce A film about love (CD2; 43)

Jitka is still very focused on Soňa and Milan's doings.

- JITKA Mirku, kde jsou Milan a Soňa? Nevidíte je někde? Víím, že tady před chvílí byli. Chtěla jsem s nimi mluvit o včerejším filmu.
- MIREK O nich víím jen tolik, že teď šli na oběd. Přesně ve dvanáct sešli ze schodů a vyšli z budovy. Potom přešli náměstí a odešli na tramvaj. Já jsem je totiž viděl, protože jsem zrovna přicházel. Až zase přijdou, řeknu jim, žeš je hledala. Jaký byl film?
- JITKA Italský, skvělý. Milan a Soňa na něm byli taky. Prý ale říkali, že se jim film vůbec nelíbil. Chtěla bych od nich slyšet, co proti němu mají, protože mě to dost překvapuje. Podle mě je to prostě fantastická věc!

- MIREK Asi tam bylo málo lásky, ne?
 JITKA Právě naopak. Bylo tam té lásky až moc!
 MIREK Proto se jim to asi nelíbilo!
 JITKA Asi máš pravdu.
 MIREK Nemám proti nim v podstatě nic, ale jsou to opravdu divní lidé, tihle dva!
 JITKA No nic. Půjdu na oběd. Zatím ahoj.
 MIREK Čau.

Vocabulary

ale	but, however
až	when (with <i>future time</i>)
až moc	even too much
divný	strange, odd
chvilé, před chvílí	a moment ago
jaký byl?	what was . . . like?
je, jim	them, to them
láska	love
na něm	on it, at it
ne?	wasn't there?
nich, nim, nimi	them
no nic	<i>lit.</i> 'well nothing', well never mind
odejít pf.	to go away
odešli	went away
podle mě	according to me, in my view
podstata	basis
v podstatě	basically
přejít pf.	to cross
přešli	they crossed
překvapit < překvapovat	to surprise
přes + acc.	across
přicházet	to arrive

přijít <i>pf.</i>	to arrive
proti + <i>dat.</i>	against
sejít <i>pf.</i>	to go down
sešli	they went down
schody	stairs
ze schodů	from the stairs
včerejší	yesterday's
vůbec ne-	not at all
vyjít <i>pf.</i>	to go out
vyšli	they went out
zrovna	just

Exercise 5

Say the following, on the lines of the dialogue.

- 1 At exactly twelve o'clock . . .
- 2 . . . they went down the stairs . . .
- 3 . . . and went out of the building.
- 4 They crossed the square . . .
- 5 . . . and went off to the tram.

Language points

Saying 'them'

As we know, the basic word for 'they' is **oni**. Forms for 'them' are also used for things. Those used after prepositions again have an initial **ň-**. The set of forms is quite simple:

<i>acc.</i>	je	them
	pro ně	for them
<i>gen.</i>	jich	of them
	od nich	from them
<i>dat.</i>	jim	to them
	k nim	toward them

<i>loc.</i>	o nich	about them
<i>ins.</i>	jimi	by them
	s nimi	with them

Remember, the form **jejich** is the possessive 'their': **jejich dům** 'their house'.

'Go/come in' **or** 'out'

English verbs often have words like 'in'/'out' after them: 'He went in/out.' Czech verbs use prefixes attached to the front of verbs in a similar way.

Various prefixed perfectives are based on **jít** 'to go'. Their imperfective pairs are based on the form **-cházet**. Here are two, using prefixes **ve-/v-** 'in' and its opposite **vy-** 'out'.

Note the typical prepositions used after these and other prefixed compounds.

vejít/vejdu, vešel < **vcházet** 'to go/come in, enter'

Vešel dovnitř.	He went in(side).
Vešla do obchodu.	She went into the shop.
Právě vcházeli do domu.	They were just going into the house.

vyjít/vyjdu, vyšel < **vycházet** 'to go/come out, exit'

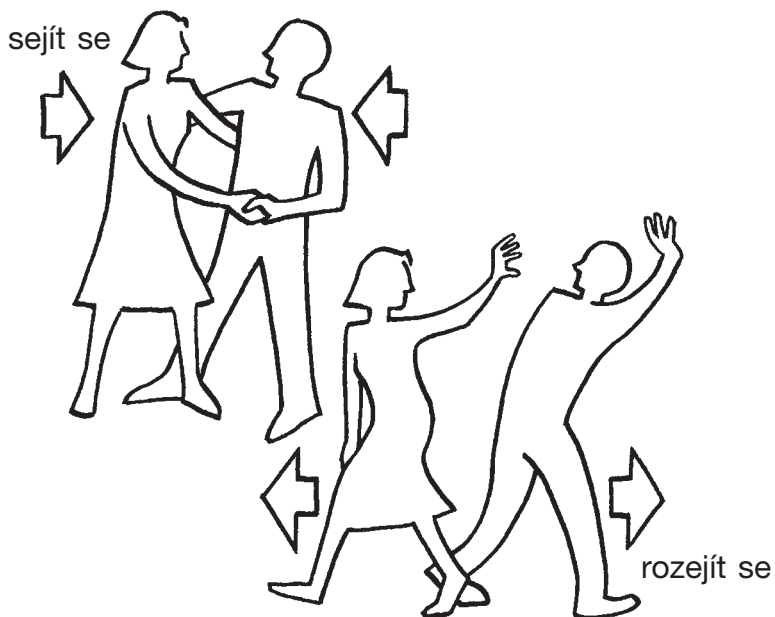
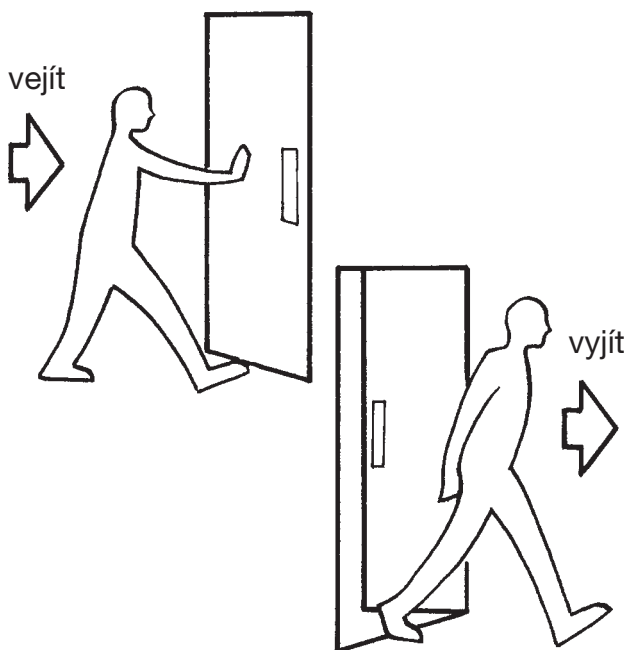
Vyšla ven.	She went out.
Vyšel z obchodu.	He came out of the shop.
Právě vycházeli z domu.	They were just coming out of the house.

'Arrive' **and** 'depart'

Two more verbs use contrasting prefixes **při-** 'up near' and **od-** 'away':

přijít/přijdu, přišel < **přicházet** 'to come, arrive'

Karel ještě nepřišel.	Karel hasn't come/arrived yet.
Přijďte zítra!	Come tomorrow!

odejít/odejdu, odešel < odcházet 'to go away, leave, depart'

Karel už odešel. Karel has now left/departed.

Anna odejde zítra. Anna will go away/leave tomorrow.

'Meet' **and** 'part'

Compare similarly the opposites **s-** 'together' and **roz-** 'apart'. Both add the reflexive pronoun **se** in these compounds:

sejít se/sejdu se, sešel se < scházet se 'to come together, meet'

Sešel se s kamarádem. He met with a friend.

Sešli se před divadlem. They met in front of the theatre.

rozejít se/rozejdu se, rozešel se < rozcházet se 'to part, separate'

Rozešli se u stanice metra.

They separated, parted at the metro station.

'Go up' **and** 'down'

Vy- can also mean 'up', while **s-** on its own can mean 'down':

Vyšel do prvního patra. He went up to the first floor.

Vyšli nahoru. They went up.

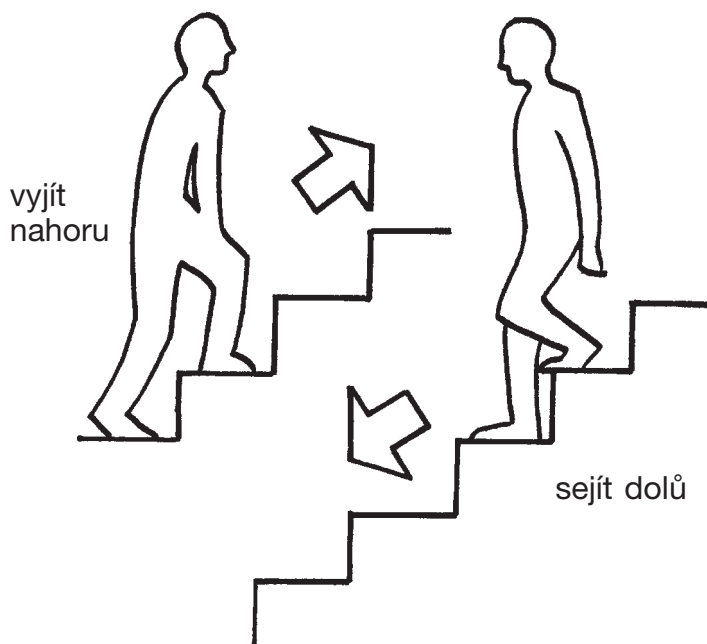
Sešli dolů. They went down.

Sešla ze schodů. She went down the stairs.

In the sense of 'down from' the preposition **z/ze** sometimes has the older form **s/se** (+ *gen.*), the same form as the prefix.

Other prefixes

Here are other basic prefixes used for perfective compounds of **jít**. Corresponding imperfectives use **-cházet**, as above:

do- 'finish/reach' **dojít** 'to reach, go for/fetch'

Došel do školy. He reached (finished the journey to) school.

Došel pro chleba. He went to get/fetch some bread.

na- 'upon' **najít** 'to come upon, find'

Našel jsem pěknou knihu. I found a nice book.

o-/ob- 'round' **obejít** 'to go round'

Obešel dům. He went/walked round the house.

pod- 'under' **podejít** 'to go under'

Podešla most. She went under the bridge.

pře- 'across' **přejít** 'to go across, cross'

Přešli most/přes most. They crossed the bridge.

pro- 'through' **projít** 'to go through', **projít se**
'to have a walk'

Prošla tunelem. She walked through the tunnel.

Šla se projít. She went to have a walk.

u- 'off, away' **ujít** 'to get away, escape' (+ *dat.*)

Ušel smrti. He escaped death.

Uchází plyn. Gas is escaping. There is a gas leak.

za- 'behind, off' **zajít** 'to go behind, go in'
(for a purpose)

Zašel za strom. He went behind a tree. (**za** + *acc.* = motion
'behind')

Zašel za roh. He went round ('behind') the corner.

Slunce zašlo. The sun has set ('gone down'/'behind').

Zašli si na pivo. They went in, called in for a beer.

'Going by vehicle' **again**

Jet/jedu 'to go (by vehicle), ride, drive' has its own series of prefixed compounds parallel to those of **jít**. This time of course the 'going' has to be 'riding' or 'going by vehicle'. The imperfectives are based on the form **-jíždět**.

přijet < **přijíždět** to come, arrive

odjet < **odjíždět** to leave

Jana ještě nepřijela. Jana hasn't come/arrived yet.

Autobus už odjel. The bus has left.

Note also **ujet** 'to go off/escape' in the phrase:

Ujel mi/nám autobus/vlak.

I (we) missed the bus/train. *lit.* 'The bus/train escaped/went off to me/us.'

'Import' / 'export'

Another pair of verbs, related to **vézt** 'to convey, take by vehicle', with contrasting prefixes **do-** 'into, up to, reach' and **vy-** 'out', is used when speaking about importing and exporting goods – **dovážet** 'to import' and **vyvážet** 'to export'.

Dovážíme výrobky z Číny.

We import products from China.

Do Evropské unie víc vyvážíme než dovážíme.

We export more to the EU than we import.

The non-native verbs **importovat** and **exportovat** compete somewhat alongside these (and are also used for data in computing):

Exportujeme (zboží) do Číny.

We export (goods) to China.

Importujeme zboží z Polska.

We import goods from Poland.

The non-native nouns **import** and **export** also compete alongside the frequent native terms **dovoz** 'import' and **vývoz** 'export'.

The corresponding perfective forms **dovězt** and **vyvézt** refer to single occurrences, and are often used in other senses involving bringing and taking:

Vyvezli jsme letos více zboží.

We exported more goods this year.

Lanovka nás vyvezla na Petřín.

The cable-car took us up Petřín hill.

Dovezli nás do hotelu.

They took (drove) us to the hotel.

Exercise 6

Replace these pairs of names with correct forms for 'them' and translate.

- 1 Vidíte Milana a Soňu?
- 2 Mluvili jsme o Pavlovi a Petrovi.
- 3 Zatelefonovala matce a sestře.

- 4 Šli k Věře a Zuzaně na večeři.
- 5 Dostali jsme od Jany a Josefa pěkný dopis.

Exercise 7

Give the opposites of these verbs of motion.

- 1 Vyšel.
- 2 Přišla jsi.
- 3 Sešli jsme se.
- 4 Odcházejí.
- 5 Přijít.
- 6 Vejdeme.

Exercise 8

Translate using compounds of **-jít**.

- 1 They went into the house.
- 2 Marie has left now/already.
- 3 They parted in front of the theatre.
- 4 Honza went into the library.
- 5 Lída went round the square and crossed the bridge.
- 6 We found a lovely wine bar.
- 7 My brother hasn't arrived yet.

Language points

Computer terms

These are often borrowed from English. Many of the most commonly needed terms have now gone native, others less so. Here is some commonly used extra vocabulary to help you get talking about these things in Czech. Some useful verbs first:

to browse (the Internet)

brouzdat (po internetu)

to blog

blogovat

to chat

četovat (*spelt also as chatovat*),

povídat si (po internetu)

to click

kliknout *pf.*

to connect (to the Internet, to the network)	připojit se (k internetu, k síti/do sítě) pf.
to copy (text) and paste	(z)kopírovat (text) a vložit pf.
to delete (a file)	smazat/smažu, smažeš . . . (soubor) pf.
to download (a file from the Internet)	stáhnout (soubor z internetu) pf.
to email	e-mailovat/emailovat pronounced [ímejlovat], coll. mejlovat
to (not) function, (not) be working	(ne)fungovat
my Internet's not working!	nejede mi internet! (lit. 'isn't going')
to log in/on (the network)	přihlásit se (do sítě) pf., zalogovat se pf.
to log out/off	odhlásit se (ze sítě) pf., odlogovat se pf.
to open/close a file	otevřít/zavřít soubor pf.
to print	vytisknout pf.
to save	uložit pf.
to search (on the Internet)	vyhledávat (po internetu)
to switch on	zapnout pf.
to switch off, shut down	vypnout pf.
to surf	surfovat/serfovat (po internetu)
to type	psát/píšu

And a few relevant nouns:

browser	prohlížeč
computer	počítač
connection	připojení (k internetu)
database	databáze
document	dokument
download(ing)	stažení, stahování
email	elektronická pošta, e-mail [ímejl], *mej
file	soubor, attached file přiložený soubor
flash drive, USB stick	fleška
folder	složka
hard disk	pevný disk
Internet	internet
Internet café	internetová kavárna

keyboard	klávesnice
link	odkaz (na internetu)
memory	paměť, -ti f.
message	zpráva
modem	modem
monitor	monitor
mouse	myš
mouse mat	podložka pod myš
network	sít' – sítě f. (= net)
notebook (computer)	notebook <i>pronounced</i> [noutbuk], <i>coll. not'as</i>
PowerPoint presentation	prezentace v PowerPointu
printer	tiskárna
scanner	skener
search engine	vyhledávač
virus	vir, virus
web page	webová stránka, coll. webovka
website	webové stránky, coll. webovky pl.
Word, in Word	ve Wordu <i>pronounced</i> [ve vordu]

Writing emails and letters

There are various levels of formality and intimacy for an opening 'Dear' in a letter or email.

Vážený 'Respected' is formal, while **Milý** 'Dear' is suitable for friends and relations. **Drahý** 'Dear' is relatively rare, for loving respect. An exclamation mark may follow, but a comma is now more usual, if punctuation is used.

Vážený pane Beneši,	Dear Mr Beneš,
Vážená paní Benešová,	Dear Mrs Benešová,
Vážená slečno Kubíková,	Dear Miss Kubíková,

Czechs regularly use titles when addressing people formally:

Vážený pane doktore/pane inženýre,	'Dear Mr doctor/engineer,'
Vážená paní doktorko/paní inženýrko,	'Dear Mrs doctor/engineer,'

Informally:

Milá Evo,	Dear Eva,
Milý Petře,	Dear Petr,
Ahoj Petře,	Hi Petr,

Place and date can be given formally in a letter or document as:

V Praze 10. dubna 2011 or Praha 10.4.2011

‘You’ and ‘Your’ are traditionally capitalized in the body of a letter or email:

Děkuju za Váš e-mail.

Thank you for your email.

Děkuju Vám srdečně za milý dopis.

Thank you sincerely for your kind letter.

**Odpovídám na Váš dopis ze dne/z 18. června t. r.
(toho roku).**

I am replying to your letter of 18th June this year.

Děkuju Ti za pohled. Thank you for your postcard.

**Omlouvám se, že jsem Ti nenapsal(a) dřív, jak jsem slíbil(a),
ale . . .**

I apologise for not writing to you sooner as I promised, but . . .

Promiňte, že jsem Vám nenapsal(a) dřív, ale . . .

Sorry I didn't write to you sooner but . . .

Nezlob se, že jsem Ti tak dlouho nepsal(a).

Don't take it amiss that I haven't written to you for so long.

Messages often end with phrases such as:

Děkuju Vám předem.

Thank you in advance.

Těším se na Tvoji/Vaši odpověď'.

I look forward to your reply.

S pozdravem

lit. 'With a greeting.'

Se srdečným pozdravem

With a cordial greeting.

Srdečné pozdravy

Sincere/cordial greetings

Srdečně Vás (Tě) pozdravuje

(lit. 'Sincerely greets you . . .')

Váš/Vaše or Tvůj/Tvoje

Yours

Ahoj!

Bye! (casual)

Some other useful greetings:

Veselé Vánoce a št'astný nový rok Vám/Ti přeje Eva.

Wishing you a Merry Christmas and a Happy New Year, Eva.

Přeju Vám vše(chno) nejlepší do nového roku.

I wish you all the best for the New Year.

Všechno nejlepší k narozeninám! (dat. pl.)

All the best for your birthday!

Gratuluju/blahopřeju k narozeninám!

Congratulations on your birthday!

Gratuluju/blahopřeju k promoci!

Congratulations on your graduation!

The 'at' sign @ in an email address is referred to as **zavináč** (*lit.* 'rollmop, pickled herring') and a dot is **tečka**.

Reading 1

Přátelský e-mail A friendly email

Pavel writes to his friend Marta with a request.

Milá Marto,

Promiň, že tě tak obtěžuju, ale mám k tobě velikou prosbu. Volal jsem ti, ale nikdo to nebral. Mohla bys mi půjčit svůj velký anglicko-český slovník? Mám strašné potíže. Můj maličký kapesní slovník nestačí na čtení odborné literatury. Píšu úkol, mám tady různé webovky a celou povinnou četbu na příští semestr a ničemu nerozumím! Ty otázky jsou příliš těžké! Ozvi se! Nebo mi zavolej co nejdřív! Víš, jak jsem vždycky strašně netrpělivý!

Ahoj! A díky předem!

Pavel

Vocabulary

anglicko-český	English–Czech
co nejdřív	as soon as possible
četba	reading (matter)
čtení	reading
kapesní	pocket <i>adj.</i>
kapsa	pocket
maličký	little, tiny little
na + acc.	for (<i>purpose</i>)
netrpělivý	impatient
ničemu <i>dat. of nic</i>	nothing
odborný	specialist, technical
otázka	question
ozvat/ozvu se < ozývat se	to respond, get in touch
potíž <i>f.</i>	difficulty
povinná četba	compulsory/set reading
prosba	request
předem	in advance
příští	next, the coming
půjčit si < půjčovat si	to borrow
půjčit < půjčovat	to lend (<i>without si!</i>)
rozumět + <i>dat.</i>	to understand
různý	various
semestr	semester
slovník	dictionary
stačit na + acc.	to be enough for
svůj <i>possessive for se, si</i>	your own = <i>of the verb subject</i>
úkol	task, assignment
veliký = velký	big, great
webová stránka, <i>coll.</i> webovka	web page

mám k tobě prosbu I have a request for you

Reading 2

Oběd ve vinárně Lunch at the wine bar

Our friends Milan and Soňa are off for lunch.

Milan a Soňa se sešli v půl jedné v hale univerzitní knihovny. Ve tři čtvrtě na jednu sešli ze schodů a vyšli z budovy. Šli asi tři minuty, přešli na druhou stranu ulice a obešli nový obchodní dům. Už bylo za pět minut jedna. Zašli do vinárny na oběd. Našli tam taky Věru Kolářovou. Věra je sice přátelsky pozdravila, ale bylo jasné, že s ní něco není v pořádku. Za deset minut přišel její kamarád. Hádala se s ním asi pět minut, ale nakonec odešli spolu. Milan se Soňou se naobědvali, dali si kafe a půl hodiny si povídali. V půl třetí vyšli z vinárny a procházeli se tak dvacet minut po náměstí. Rozešli se u metra za pět minut tři.

Vocabulary

druhý	second, the other
hádat se	to quarrel
hala	hall
jasný	clear
nakonec	finally, in the end
naobědvat se pf.	have dinner
obejít pf.	to go round
po + loc.	about, up and down
povídat si	to chat
pozdravit pf.	to greet
procházet se	to walk
přátelsky	amicably
rozejít se pf.	to part
strana	side (also = political party)

Unit Fourteen

Obchodní dům a turistika

The department store and tourism

In this unit you will learn about:

- buying clothes
- comparisons and preferences
- points of the compass
- dative and locative plural
- 'going' and 'taking' in more detail

Dialogue 1

Nový svetr A new sweater (CD2; 46)

Petr is looking for a new sweater.

PETR	Dobrý den. Můžete mi ukázat tenhle žlutý svetr – a ten modrý?
PRODAVAČKA	Tady je máte. Prosím, vyberte si. Oba jsou vlněné. Modrý je tenčí, ale dražší, z trošku měkčí a kvalitnější vlny. Žlutý je hrubší, je mnohem levnější, ale teplejší, a taky velmi kvalitní.
PETR	Líbí se mi oba, ale ten žlutý mi asi bude sedět líp. Kolik stojí?
PRODAVAČKA	Přesně pět set korun.

- PETR Obvykle mám velikost čtyřicet čtyři. Tenhle je mi malý, potřebuju větší číslo. Nemáte světlejší nebo tmavší barvu?
- PRODAVAČKA Ano, máme. Tady máte větší čísla. Podívejte se na tyhle hnědé nebo tyhle bílé. Jestli chcete, můžete si je vyzkoušet. Tady vpravo je kabinka.

A few minutes later . . .

- PETR Tenhle hnědý je mi akorát. Moc se mi líbí.
- PRODAVAČKA Ano, sluší vám.
- PETR Dobře, vezmu si ho.
- PRODAVAČKA Pět set korun. Děkuju. Hned vám ho zabalím.

Vocabulary

akorát, je mi ~	it's an exact fit	slušet	to suit
barva	colour	světlý, -ejší	light, lighter(-coloured)
číslo	number, size	tenký, tenčí	thin, thinner
drahý, dražší	dear, dearer	teplý, -ejší	warm, warmer
hnědý	brown	tmavý, -ší	dark, darker
hrubý, -ší	thick, thicker	velikost	size
kabinka	cubicle, cabin	velký, větší	large, larger
kvalitní, -ější	good/ better-quality	vlna	wool (a/so: wave)
levný, -ější	cheap, cheaper	vlněný	woollen
líp = lépe	better	vybrat/vyberu	to choose
měkký, měkčí	soft, softer	< vybírat	
mnohem	much (+ -er)	vyberte si!	choose!
oba m.,	both	vyzkoušet si pf.	to try on
obě f./n.		zabalit pf.	to wrap
přesně	exactly	of balit	
sedět	to sit, <i>here</i> = to fit	žlutý	yellow

Exercise 1

Try to remember how the yellow and blue sweaters were described in the dialogue and say.

- 1 Both are woollen.
- 2 The blue one is thinner.
- 3 But more expensive.
- 4 Of softer and better quality wool.
- 5 The yellow one is thicker.
- 6 It's much cheaper.
- 7 But warmer.
- 8 And also very good quality.

Dialogue 2

Halenky a košile Blouses and shirts (CD2; 48)

Zuzana is looking for a shirt or blouse.

-
- PRODAVAČ Přejete si?
- ZUZANA Jen se dívám. Moment – můžete mi ukázat tamhlety halenky? Tu bílou, zelenou a červenou? Děkuju.
- PRODAVAČ Prosím. Jsou pěkné, že?
- ZUZANA Jsou drahé?
- PRODAVAČ Tahle bílá je samozřejmě dražší než ta červená, protože je hedvábná. Ta červená je levnější, ale je z čisté bavlny. Zelená halenka má krátké rukávy, je nejlevnější, polyesterová, ale kvalitní. Ta je taky nejoblíbenější.
- ZUZANA Ta bílá se mi ale vůbec nelíbí.
- PRODAVAČ Spíš se hodí pro starší paní.
- ZUZANA Ta červená se mi líbí nejvíc. Má širší rukávy a užší límec. Knoflíky má taky hezčí než ta zelená. Zdá se mi celkově elegantnější, má nejhezčí střih. Je z příjemné látky, ale bude mi asi velká. Nemáte menší číslo?
- PRODAVAČ Bohužel, tahle je poslední, co máme. Příští týden máme dostat další, ale nevím jaké barvy.
- ZUZANA Škoda. No nic. Mohl byste mi ukázat pánské košile? Můj mladší bratr bude mít narozeniny, víte?

- PRODAVAČ Tady je máte. Podívejte se na tyhle proužkované a kostkované košile.
- zuzana Tyhle jsou mnohem lepší než ty dámské! A máte bohatší výběr! Koupím si asi jednu pro sebe!

Vocabulary

bavlna	cotton	nejvíc(e)	most (of all)
bohatý, bohatší	rich, richer	než	than
celkově	generally, all in all	oblíbený	popular, favourite
dámský	ladies' <i>adj.</i>	nejoblíbenější	most popular
elegantní, -nější	elegant, more elegant	paní	woman, lady
hezký, nejhezčí	pretty, prettiest	pánský	men's <i>adj.</i>
hodit se	to be suitable	polyesterový	polyester <i>adj.</i>
jen se dívám	I'm just looking	prodavač -ka	sales assistant
knoflík	button	proužkovaný	striped
kostkovaný	checked	příjemný	pleasant
krátký, kratší	short, shorter	příští	next, coming
látka	material, fabric	rukáv	sleeve
límeč, -mce	collar	starý, starší	old, older
malý, menší	small, smaller	střih	cut
máme dostat	<i>here</i> = we're supposed to get	široký, širší	wide, wider
mladý, mladší	young, younger	tamhlety	those over there
nej-	most, -est	úzký, užší	narrow, narrower
		výběr	selection

Exercise 2

What does Zuzana say about the red blouse?

- 1 I like the red one best.
- 2 It has wider sleeves.
- 3 And a narrower collar.
- 4 It's more elegant.

- 5 But it'll probably be too large for me.
 6 Do you have a smaller size?

Language points

Comparative adjectives

In English we can make comparisons by adding 'more' or '-er' to adjectives. In Czech you usually form comparatives by replacing **-ý** with **-ější/-ejší**. Certain (especially some very common) adjectives have a shorter ending **-ší**:

zajímavý – zajímavější	interesting – more interesting
nový – novější	new – newer
<i>but: starý – starší</i>	old – older
mladý – mladší	young – younger

Comparatives are soft adjectives. Remember, these always have a long vowel **í** where hard adjectives have **ý, á, é** or **ou**:

Hledám staršího muže.	I'm looking for an older man.
Bydlím ve starším domě.	I live in an older house.

'Than' in comparisons is **než**:

Jeho auto je novější než moje.	His car is newer than mine.
Pavel je starší než já.	Pavel is older than me.
Pavel je mladší než Petr.	Pavel is younger than Petr.

To say 'much' with comparatives add **mnohem/o moc**. Both mean literally 'by much'.

Zuzana je mnohem/o moc mladší než Věra.
Zuzana is much younger than Věra.

Sound changes in comparatives

Certain consonant changes regularly take place in the formation of comparatives. These are not quite identical to those changes you met before!

r → ř	chytrý – chytřejší	cleverer
	mokrý – mokřejší	wetter
h → ž	ubohý – ubožejší	more wretched
ch → š	suchý – sušší	drier
k → č	divoký – divočejší	wilder
	hezký – hezčí	nicer
ck → čt'	cynický – cyničtější	more cynical
sk → št'	lidský – lidštější	more humane

Some common adjectives

Four essential comparatives are quite irregular:

malý – menší	small – smaller
velký, veliký – větší	big, great, large – bigger, greater, larger
dobrý – lepší	good – better
špatný, zlý – horší	bad, nasty – worse

The following useful common adjectives are also grouped by meaning. Learn all of these if you can, with their comparative forms, some of which end in **-čí**, instead of **-ší**.

vysoký – vyšší	higher
hluboký – hlubší	deeper
nízký – nižší	lower
široký – širší	wider
úzký – užší	narrower
těžký – těžší	heavier, more difficult
lehký – lehčí	lighter, easier
krátký – kratší	shorter
dlouhý – delší	longer
blízký – bližší	nearer
daleký/vzdálený – vzdálenější	further away, more distant

Note: **další** = 'further' in the sense of 'next in line'. In a shop, for example: **Další, prosím!** 'Next (customer), please!'

tenký – tenčí	thinner (<i>slice, layer</i>)
hubený – hubenější	thinner (<i>person, body</i>)
tlustý – tlustší	fatter, thicker
měkký – měkčí	softer
tvrdý – tvrdší	harder
chudý – chudší	poorer
bohatý – bohatší	richer
drahý – dražší	dearer, more expensive
levný – levnější	cheaper
laciný – lacinější	cheaper
tmavý – tmavší	darker (tma darkness)
světlý – světlejší	lighter (světlo light)
tichý – tišší	quieter (ticho silence)
hlučný – hlučnější	noisier (hluk noise)
slabý – slabší	weaker
silný – silnější	stronger
jednoduchý – jednodušší	simpler
prostý – prostší	simpler, plainer
složitý – složitější	more complicated
čistý – čistší	cleaner
špinavý – špinavější	dirtier

Superlatives in nej-

To say 'newest', 'oldest', 'youngest', 'most intelligent', etc. you simply add **nej-** to the comparatives. The resulting forms are called superlatives:

nejnovější	newest
nejstarší	oldest
nejmladší	youngest
nejinteligentnější	most intelligent
nejlepší	best
nejhorší	worst

Pavel je starší než já.

Pavel is older than me.

Ale Petr je nejstarší z nás

But Petr is the oldest of us.

*(note: z + gen. = 'of, out of')***Ivan je můj nejlepší kamarád.**

Ivan's my best friend.

Comparative adverbs

To say 'more quickly', 'most quickly', etc. you use the comparative adverb ending **-ěji/-ěji**, adding **nej-** for the superlative:

Pavel běhá rychleji než já.

Pavel runs more quickly (quicker, faster) than me.

Ale Petr běhá nejrychleji.

But Peter runs most quickly (quickest, fastest).

Adverbs in **-ce** have the ending **-čeji**:

Marie zpívá sladce, pěkně.

Marie sings sweetly, nicely.

Ale Jan zpívá sladčeji, pěkněji.

But Jan sings more sweetly, more nicely.

In spoken usage the comparative or superlative adverb sometimes has the alternative ending **-ejc**:

Přijdu později/pozdějc.

I'll come later.

Mluví pomaleji/pomalejc.

S/he speaks more slowly.

Some irregular adverbs

Learn these common irregular examples:

dobře - lépe/líp 'well - better', **špatně, zle - hůř(e)**
'badly - worse'

Umí to líp, hůř než on.

S/he knows it better, worse than him.

Věra zpívá dobře, líp než já.

Věra sings well, better than me.

Karel zpívá špatně, hůř než já.

Karel sings badly, worse than me.

málo - méně/míň 'little - less', **mnoho/hodně - víc(e)** 'much/a lot - more'

Učí se málo, hodně.

S/he studies little, a lot.

Učí se víc, méně/míň.

S/he's studying more, less.

These also act as quantity words:

Má hodně/mnoho peněz.

S/he has lots of money.

Má víc, nejvíc peněz.

S/he has more, the most money.

Má málo peněz.

S/he has little money.

**Má míň/méně, nejméně/
nejmíň peněz.**

S/he has less, the least money.

blízko - blíž(e) 'near - nearer', **daleko - dál(e)** 'far away - further'

Býdlí blíž, dál.

He lives nearer, further away.

dlouho - déle, *dýl 'for a long time - longer'

Nechci tady zůstat déle/dýl.

I don't want to stay here longer.

vysoko - výš(e) 'high up - higher', **nízko - níž(e)** 'low down - lower'

Letadlo letí výš, níž.

The plane is flying higher, lower.

hluboko - hloub(ěji) 'deeper'

Šli hlouběji do lesa.

They went deeper into the forest.

draho/draze - dráž(e) 'dearly - more dearly'

Je tam draho, dráž.

It's expensive, more expensive there.

brzo - dřív(e) 'soon - sooner', **pozdě - později** 'late - later'

Přijel dřív než ona.

He arrived sooner than her.

Karel přijel později.

Karel arrived later.

spíš(e) - nejspíš(e) 'more likely - most likely'

Nejspíš nepřijde.

Most likely s/he won't come.

Expressing preference

To say you 'prefer doing' or 'like doing better/best', you use the 'doing' verb plus **(nej)raději** or **(nej)radši**. **Radši** (short -i!) and **raději** are colloquial forms.

Dívám se rád(a) na televizi.

I like watching TV.

Já radši čtu a nejradši spím.

I prefer reading and I like sleeping best.

With a thing, expressed as a noun, use **mít (nej)radši** or **(nej)raději**. Sometimes 'have' is omitted:

Mám radši, nejradši bavlnu.

I prefer cotton. I like cotton better, best.

Já (mám) radši víno než pivo.

I like wine better than beer.

For immediate preference, however, use **líbit se (nej)víc** 'to please more/most':

Ta červená košile se mi líbí víc, nejvíc.

I like that red shirt better, best.

Exercise 3

You are talking about clothes and you say:

- 1 This blouse is cheaper.
- 2 These buttons are better.
- 3 This sweater is dearer than that blue one.
- 4 I like the white blouse best, it has the prettiest cut.
- 5 These shirts are warmer, of better-quality material.
- 6 This shirt is (too) small for me, I need a bigger number/size.
- 7 This shirt has shorter sleeves.

Exercise 4

Replace the regular adjectives by superlatives and translate.

- 1 Eva je mladá.
- 2 Otec je starý.
- 3 Zuzana je moje dobrá kamarádka.
- 4 Igor je silný, ale Petr je rychlý.

- 5 Můj kufr je těžký a tvoje aktovka je lehká.
- 6 Tato ulice je krátká a úzká.
- 7 Tvoje auto je nové.
- 8 Toto město je staré a krásné.

Exercise 5

Complete, using comparatives, and translate.

- 1 Ivan je _____ než já. (younger)
- 2 Marie je _____ než Věra. (older)
- 3 Pan Roháček je _____ než pan Chudáček. (richer)
- 4 Evička je _____ než já. (smaller)
- 5 Pavel je _____ než já. (bigger)

Dialogue 3

Výlet do Krkonoš Trip to the Krkonoše Mountains (CD2; 50)

Petr wants some advice about going to the Krkonoše = Giant Mountains.

- PETR Paní Bílková, mohla byste mi laskavě poradit? Chtěl bych jet do Krkonoš. Kam bych měl vlastně jet? Kde jsou nejlepší možnosti ubytování?
- BÍLKOVÁ No, sama jsem v Krkonoších nebyla už dlouho, ale vím, že nejznámější rekreační střediska jsou Špindlerův Mlýn – to je největší středisko, severně od Vrchlabí, tam je hodně hotelů – potom na západě Harrachov – to je velké lyžařské středisko – a na východě Pec pod Sněžkou, v létě snad vůbec nejoblíbenější místo pro turisty.
- PETR Jak se do Krkonoš nejlíp dostanu?
- BÍLKOVÁ Dá se tam jet vlakem i autobusem. Vlakem například do Harrachova – ale z Prahy máte přímé spojení autobusem do Špindlerova Mlýna nebo do Pece pod Sněžkou.

Vocabulary

dá se	it is possible
dostat se	to get (to a place)
Harrachov, -a	= <i>name of town</i>
i	and also
Krkonoše f. pl.	Krkonoše Mountains, Riesengebirge, Giant Mountains
do Krkonoš	to the Krkonoše
laskavě	kindly
lyžařský	skiing <i>adj.</i>
měl bych	I ought to, should
místo	place
nejznámější	most well-known
Pec pod Sněžkou	= <i>name of town</i>
pec f.	stove, furnace
poradit pf. of radit	to advise
přímý	direct
rekreační	recreation <i>adj.</i>
sám, sama	(my-/your-)self
severně od + gen.	north from
snad	perhaps
Sněžka	'Snowy', 1602 m, <i>highest peak</i>
spojení	connection
středisko	centre
Špindlerův Mlýn	= <i>name of town</i>
mlýn, -a	mill
ubytování	accommodation
Vrchlabí n.	= <i>name of town</i>
vůbec	altogether, in general
východ, na východě	in the east
západ, na západě	in the west
známý	familiar, well-known

Hiking and cycling signs in Špindlerův Mlýn, in the Krkonoše mountains area of northern Bohemia. © ŠJů

Dialogue 4

Doprava a ubytování Transport and accommodation (CD2; 52)

Mrs Bílková continues her holiday advice.

-
- PETR Chtěl bych chodit hlavně pěšky po horách. Jak se dostanu přímo na hory?
- BÍLKOVÁ To zas jezdí autobusy po celém okolí. Potom existují různé lanovky a vleky pro lyžaře a turisty, například blízko Pece pod Sněžkou je lanovka na Růžovou horu a Sněžku.
- PETR Které kopce jsou nejvyšší?
- BÍLKOVÁ Nejvyšší vrchol je Sněžka. Přímou v okolí najdete ubytování v různých hotelech a turistických boudách. Ubytování se dá samozřejmě objednat předem v cestovních kancelářích. Přeju vám hezkou dovolenou a co nejkrásnější zážitky! Bohužel, já jsem na takové horské túry už stará!
- PETR Děkuju za praktickou radu! Chystám se tam už příští měsíc. Přinesu vám potom ukázat fotky. Jen doufám, že si na horách nezlomím nohu, nebo tak něco!
-

Vocabulary

blízko + <i>gen.</i>	near
bouda	chalet
cestovní	travel office,
kancelář <i>f.</i>	agency
co nej-	as . . . as possible
co nejkrásnější	the finest/ loveliest possible
dovolená	holiday
existovat	to exist
fotka <i>coll.</i>	photo

hlavně	mainly
hora	mountain
chystat	to prepare, get ready
chystat se	to prepare (oneself) to, be about to
lanovka	cable-car, chair-lift
lyžař -ka	skier
nebo tak něco	or something of the sort

noha	leg	túra	hike
objednat < objednávat	to order, book	turista -stka	tourist
okolí	district, area, surroundings	turistický	tourist <i>adj.</i>
praktický	practical	ukázat/ukážu pf.	to show
příští	next, coming	vlek	ski-lift
rada	advice	vrchol	summit
různý	various	vysoký, nejvyšší	high/est
Růžová hora	'Rosy Mountain'	zážitek, -tku	experience
		zlomit si pf.	to break

Learn also: **lyže** *f. pl.* 'skis', **lyžování** 'skiing', **lyžovat > za- (si)** 'to ski'.

Language points

'Am to', 'ought to'

'Am to', 'am supposed to' can be expressed by the present tense of **mít** 'to have':

- Co mám dělat?** What am I (supposed) to do?
 – **Máš jít domů.** – You are (supposed) to go home.

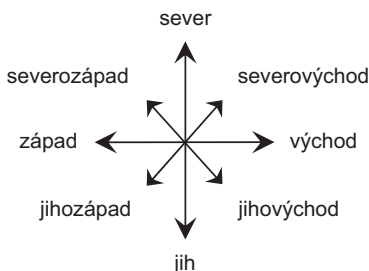
But don't stop using the verb **muset** for 'have to' = 'must'!

- Musíš jít domů.** You have to go home. You must go home.

The conditional **měl bych**, etc. means 'ought to, should':

- Co bych měl(a) dělat?** What ought I to do? What should I do?
 – **Měl(a) bys jít domů.** – You ought to/should go home.
 – **Neměl(a) bys tady zůstat.** – You ought not to/shouldn't stay here.

- Contrast: **Musel(a) bys jít domů.** You would have to go home.

'North', 'south', 'east' **and** 'west'

The four points of the compass are:

sever, jih, východ a západ

north, south, east and west

Intermediate points are:

severovýchod a jihovýchod

NE and SE

severozápad a jihozápad

NW and SW

'In' is 'on', with **na** + *loc.* For example, using **žít/žiju** 'to live':

Žiju na severu, na jihu.

I live in the north, in the south.

Žijeme na východě, na západě.

We live in the east, in the west.

'To' is 'onto', with **na** + *acc.* 'From' is **z/ze** + *gen.* 'out of':

Cestují na Dálný východ.

They travel to the Far East.

Letíme ze severu na jih.

We fly from north to south.

Corresponding soft adjectives add **-ní**:

Severní/Jižní Amerika

North/South America

východní/západní Evropa

Eastern Europe, Western Europe

jihovýchodní vítr

south-easterly wind

severozápadní vítr

north-westerly wind

Východ/západ slunce mean 'sunrise/sunset'.

Východ is also 'exit', alongside **vchod** 'entrance':

nouzový východ

emergency exit

More plural forms

Dative and locative plural forms are added to the genitive forms below for standard (hard-type) nouns, with adjectives attached, using as model phrases **ty krásné hrady, ženy** ‘those lovely castles, women’ and **ta krásná města** ‘those lovely towns’.

The genitive and locative plural adjectival forms are identical, with standard adjectives ending in **-ých**, but the noun forms differ.

Neuter nouns match the masculines in both dative and locative with **-ům**, **-ech**, while feminines are distinct with **-ám**, **-ách**:

<i>gen.</i>	těch krásných hradů, měst – žen
<i>dat.</i>	těm krásným hradům, městům – ženám
<i>loc.</i>	(o) těch krásných hradech, městech – ženách

Adjectives do not distinguish gender or animacy in the plural, outside the nominative and accusative. Masculine animate nouns follow type **hrad**, i.e. **pánů, pánům, pánech**.

Soft adjectives have soft **í** instead of **ý**, as you might expect:

první ‘first’	<i>pl. gen.</i> prvních, dat. prvním, loc. prvních
----------------------	---

In non-standard Czech **ej** may replace **ý** in the adjectives (**krásnejch, krásnejm**).

Velars and the locative plural

Masculine and neuter nouns cannot use the locative ending **-ech** after velars (**-ech** is used after **r**, e.g. **kufry – v kufrech**).

Masculine nouns ending in velars regularly use the locative plural ending **-ích**, preceded by the changes **k → c** and **h/g → z, ch → š**:

kluk – <i>pl.</i> kluci, o klucích	about the boys
zámek – <i>pl.</i> zámky, na zámcích	at the châteaux, country houses
Čech – <i>pl.</i> Češi, o Češích	about the Czechs

Neuter nouns instead regularly use the feminine ending **-ách**, and certain masculine nouns often do this also, in non-intellectual style:

vajíčko – <i>pl.</i> vajíčka, ve vajíčkách	in the eggs
kousek – <i>pl.</i> kousky, v kouskách/v kouscích	in pieces

Soft-type nouns

The dative and locative plural forms of soft-type nouns are added to the genitives here, using as examples masculine **muži** ‘men’ and feminine **růže** ‘roses’. Note the shared locative plural **-ích**, usual after soft consonants:

<i>gen.</i>	mužů – růží
<i>dat.</i>	mužům – růžím
<i>loc.</i>	(o) mužích – růžích

Neuter types **stavení** ‘building(s)’ and **moře** ‘sea(s)’ both follow type **růže** here – with **stavením, staveních** and **mořím, mořích**.

Regular nouns of the feminine type **kost** have plural *dat.* **-em**, *loc.* **-ech**. This also applies to some of the anomalous ones, such as **věci** ‘things’ – *dat.* **věcem**, *loc.* **věcech**. The pattern is also followed by **děti** ‘children’ and **lidé** ‘people’ – *dat.* **dětem, lidem** and *loc.* **dětech, lidech**.

However, there are some irregularities, e.g. **noci** ‘nights’ – *dat.* **nocím**, *loc.* **nocích**.

Single versus repeated motion

Like **jít + chodit** ‘to go’, and **jet + jezdit** ‘to go by vehicle, ride’, several other verbs have ‘multiplied’ variants for repeated, habitual or general activity.

Two are verbs for speedy movement, ‘run’ and ‘fly’:

běžet + běhat	to run
letět + létat/coll. lítat	to fly

Three are verbs for ‘carry, take’. We’ve had the basic verbs already.

nést + nosit	to carry
vézt + vozit	to convey (by vehicle)
vést + vodit	to lead

The basic verbs form a future with **po-**:

Poletím.	I’ll fly.
Ponesu.	I’ll carry.

Compare the following examples:

Obvykle jezdí tramvají.	S/he usually goes by tram.
Dnes jde pěšky.	Today s/he's going on foot.
Nerad(a) běhá.	S/he doesn't like running.
Dnes běží do školy.	Today s/he's running to school.
Často létá/lítá do Paříže.	S/he often flies to Paris.
Dnes letí do Ameriky.	Today s/he's flying to America.
Obvykle nosí aktovku.	S/he usually carries a briefcase.
Dnes nese tašku.	Today s/he's carrying a bag.
Vozí děti často do lesa.	S/he often takes the children to the forest.
Dnes je veze na koupaliště.	Today s/he's taking them to the outdoor pool.
Obvykle je vodí po městě.	S/he usually takes them around the town.
Dnes je vede do muzea.	Today s/he's taking them to the museum.

More prefixed verbs of motion

Compounds of the verbs just discussed, with **při-**, **od-** (and other prefixes), simply form standard pairs, e.g.:

přijet < přijíždět	to arrive (by vehicle)
odjet < odjíždět	to leave (by vehicle)
přiběhnout < přibíhat	to arrive by running
odletět < odlétat	to depart by flying

Při- added to **nést**, **vézt**, **vést** produces verbs all meaning 'bring':

přinést < přinášet	to bring by carrying
přivést < přivážet	to bring by vehicle
přivést < přivádět	to bring by leading

With **od-** added instead, they mean 'take (away)':

Přinesl jí kytici.	He brought her a bouquet.
Odvezl ji domů.	He took her home.
Přivedla ho do kanceláře.	She brought/led him into the office.

Exercise 6

Many Czech towns and villages have plural names. Often they end in **-ice** (feminine, soft type), or in **-any** (masculine, hard type). Complete as suggested and translate.

- 1 Bydlí v _____. (Pardubice)
- 2 Její bratr studuje v _____. (České Budějovice)
- 3 Její matka bydlí v _____. (Rokycany)
- 4 Jeho otec bydlí v _____. (Poděbrady *m.*)
- 5 Jeho dcera bydlí v _____. (Mariánské Lázně *f.*)
- 6 Jiří Šedivý bydlí v _____. (Teplice)

Exercise 7

Place-name types in **-ice** and **-any** both have 'zero' genitives (so does **Poděbrady**). Complete and translate.

- 1 Jeli jsme do _____. (České Budějovice)
- 2 Její otec je z _____. (Domažlice)
- 3 Jedeme do _____. (Poděbrady)
- 4 Jedou do _____. (Mariánské Lázně *f.*)
- 5 Jeho sestra je z _____. (Vodňany)

Exercise 8

Complete as suggested and translate.

- 1 Mluvili jsme o těch _____. (American students)
- 2 Pomáhá _____. ([his/her] parents)
- 3 Vaří _____ oběd. (the sisters)
- 4 Píše _____ krátký vzkaz. (the brothers)
- 5 Ubytování objednává v _____. (travel agencies)
- 6 Kupuje knihy o _____, _____ a _____. (old towns, castles, châteaux)

Exercise 9

Translate with the correct simple verbs of motion.

- 1 Today I'm flying to Bratislava.
- 2 I don't like flying.

- 3 He always wears lovely shirts.
- 4 Today you are carrying a suitcase.
- 5 Usually you carry a briefcase or a bag.
- 6 He often runs in the park.
- 7 Today he's running to work.

Exercise 10

Talk about travel and say:

- 1 I'd like to go to Mariánské Lázně.
- 2 How do I get there?
- 3 I'm going there with some friends.
- 4 How long does the journey take? (**trvat** 'to last, take')
- 5 Should I go by train or by bus?

Reading 1

Nejstarší dějiny Prahy The earliest history of Prague

Something about Prague's earliest history.

Chcete vědět něco o začátcích a dějinách Prahy a jejích historických památkách? Podle dnešních archeologů a historiků Slované a Češi přišli na pražské území v šestém století našeho letopočtu (n. l.). Předtím tam žili Keltové a jiné etnické skupiny. Někdy mezi lety 880 a 890 tam postavil kníže Bořivoj první kostel a potom Pražský hrad. V první polovině desátého století vznikla na pravém břehu Vltavy pevnost Vyšehrad. Vyšehrad je také spojený se starou legendou o tom, jak pohanská kněžna Libuše a její manžel Přemysl Oráč založili první českou dynastii. Arabsko-židovský kupec Ibrahím ibn Jakúb, který navštívil Čechy a Prahu v roce 965 nebo 966, psal o rušném pražském životě a český kronikář Kosmas na přelomu jedenáctého a dvanáctého století také píše o bohatých osadách německých a židovských kupců.

Vocabulary

arabský	Arab(ic)
arabsko-	Arab-
archeolog archeoložka	archeologist
břeh	bank, shore
dějiny <i>f. pl.</i>	history
dynastie	dynasty
etnický	ethnic
historický	historical
historik historička	historian
Kelt	Celt
kněžna	princess
kníže, -žete	prince, duke
kronikář	chronicler
kupec, -pce	merchant
legenda	legend
letopočet, -čtu	<i>lit.</i> 'year-count', era
našeho letopočtu, n. l.	<i>lit.</i> 'of our era', AD
před naším letopočtem, př. n. l.	<i>lit.</i> 'before our era', BC
navštívit < navštěvovat	to visit
o tom, jak . . .	about how . . .
oráč	ploughman
osada	settlement
památk	sight, (historic) relic
pevnost	fortress
pohanský	pagan
polovina	half
postavit <i>pf. of stavět</i>	to build
předtím	before that
přelom	turn (of century)
rušný	busy
Slovan Slovanka	a Slav
spojený	linked

století	century
území	territory
vzniknout < vznikat	to arise
začátek, -tku	beginning
založit < zakládat	to found
židovský	Jewish

Reading 2

Další e-mail A further email

Marta writes to her friend Pavel from a summer trip spent in Southern Bohemia.

Milý Pavle,

Srdečné pozdravy z našeho výletu po jižních Čechách. Jsme tady už skoro dva týdny a zítra musíme domů. Je tu krásně! Strávili jsme tady moc hezké letní prázdniny. V horách jsme byli víckrát, chodili jsme po lesích, spali pod širým nebem, koupali jsme se v rybnících. Počasí je fantastické, je tu třicet stupňů! Všichni jsme pěkně opálení. Vůbec se nám nechce odjet. Ale, jak se říká: Každá písnička má svůj konec. Je třeba se připravit na nový školní rok. Ale těším se taky na Vánoce, protože v prosinci poprvé v životě jedeme s tátou do Paříže. Zůstaneme tam až do jara. Ozvi se!

Marta

Vocabulary

do + gen.	until, till
jaro	spring
je třeba	it's necessary
jižní Čechy	southern Bohemia
konec, -nce	end
koupat se/koupu se	to bathe

letní	summer <i>adj.</i>
musíme domů	we have (to go) home
nebe <i>n.</i>	the sky
nechce se nám	we don't feel like
opálený	sunburnt
písnička	(little/nice) song
po lesích	through the forests
počasí	the weather
pozdrav	greeting
rybník	(fish)-pond, (artificial) lake
srdečný	sincere, cordial
stupeň, -pně	degree
širý	wide open
pod širým nebem	in the open air
školní rok	school year
Vánoce – Vánoc <i>pl.</i>	Christmas
o Vánocích	at Christmas
výlet	excursion, trip
život, -a	life

Learn also:

Velikonoce – o Velikonocích Easter – at Easter

Každá písnička má svůj konec. *lit.* 'Every song has its end.' = All good things come to an end.

Unit Fifteen

Podmínky a životní úroveň

Conditions and living standards

In this unit you will learn about:

- 'if' and 'whether'
- purpose
- the instrumental plural
- hope/fear, allow/forbid verbs
- possessives with **-ův, -in**
- case forms of possessive pronouns
- dates, higher ordinals

Dialogue 1

Práce a majetek Work and property (CD2; 54)

What would Milan do if he suddenly became a millionaire?

- HELENA Co bys dělal, kdybys zítra vyhrál hromadu peněz? Kdyby ses stal najednou milionářem? Přestal bys chodit do práce?
- MILAN To víš že jo. Hned bych odešel z práce. Prodal bych svůj malý byt na Žižkově a koupil bych si obrovskou vilu s prostornými pokoji, s velkou zahradou, s krásnými stromy – a s bazénem. A měl bych tam navíc velkou garáž s luxusními auty. Cestoval bych se svými přáteli po celém světě. A co ty?

HELENA Ty peníze by se mi samozřejmě hodily, ale rozhodně bych nepřestala chodit do práce jako teď, protože mě ta práce v knihovně velmi baví. Asi bych se strašně nudila, kdybych neměla zaměstnání nebo nějakou stálou práci. Peníze nehrají v mém životě až tak velkou roli. Mnohem důležitější je pro mě mít klid – a být mezi lidmi s podobnými zájmy. Ne. Já bych neodešla z práce, i kdyby mi někdo dal milion dolarů.

Vocabulary

až tak velký	quite so big
bavit	to amuse
dolar	dollar
garáž f.	garage
hodit se	be useful, come in handy
hromada	a pile, heap
kdyby	if
kdybych	if I
kdybychom	if we
kdybys, kdybyste	if you
i kdyby	even if
klid	calm, peace
luxusní	luxury
milion	million
milionář	millionaire
najednou	suddenly
navíc	in addition, what's more
obrovský	huge, enormous, gigantic
peníze, gen. peněz	money
po + loc.	(all) over
podle + gen.	according to
podobný	similar
prodat < prodávat	to sell

prostorný	spacious
role	role
stálý	constant, steady
svět	world
svůj	my own
vila	villa
vyhrát < vyhrávat	to win
zaměstnání	employment

Exercise 1

Answer this question on the dialogue as suggested. **Co by dělal Milan, kdyby vyhrál hromadu peněz?**

- 1 He'd stop working, or he'd leave work.
- 2 He'd sell his small flat in Žižkov.
- 3 He'd buy a huge villa with spacious rooms and a large garden.
- 4 And he'd have a large garage there with luxury cars.
- 5 And he'd travel with his friends all over the world.

Dialogue 2

Nezaměstnanost Unemployment (CD2; 56)

The discussion moves on to unemployment.

- MILAN Znáš mého staršího bratra? Nemá žádné zaměstnání, ale je docela spokojený a šťastný!
- HELENA Podívej se ale na moje rodiče. Celý život pracovali v továrně nebo v kanceláři a teď, přestože nejsou vůbec staří, jsou nezaměstnaní, sedí doma a nevědí, co dělat. Celý den si jenom čtou noviny, dívají se na televizi, stěžují si na poměry a vzpomínají na staré krásné časy.
- MILAN Tvoji rodiče ale nejsou moc typický příklad.
- HELENA Nevím, jestli máš docela pravdu. Dnes je u nás hodně nezaměstnaných. Podle mého názoru všichni mají právo na práci.
- MILAN I na oddech! Není to ale trochu staromódní názor?

Vocabulary

docela	entirely	příklad	example
názor	view, opinion	staromódní	old-fashioned
podle mého názoru	in my opinion	stěžovat si na + acc.	to complain about
nezaměstnaný	unemployed	šťastný	happy
oddech	rest, leisure	továrna	factory
poměr	relationship	typický	typical
poměry	conditions	vzpomínat na + acc.	reminisce about
právo na + acc.	a right to		

Another, colloquial, word for 'factory' is **fabrika** – **pracuje v továrně/ve fabrice** 's/he works in a factory'.

Language points

Instrumental plural

The instrumental plural forms of hard-type nouns and adjectives are as follows, using the model phrases **ty krásné hrady, ženy** 'those lovely castles, women', **ta krásná města** 'those lovely towns'.

Neuters match the masculine forms, while the feminines are distinct:

ins. (s) **těmi krásnými hrady, městy – ženami**

Note that the standard instrumental plural **hrady** is identical to the nominative and the accusative plural. If we take hard-type masculine animate nouns, then the instrumental plural forms **pány** 'men' or **kluky** 'boys' only match the accusative plural. Watch out for these instrumentals when reading.

Soft adjectives have soft **í** instead of **ý**, as usual, giving **prvními** 'first'.

For soft-type nouns, e.g. masculine **muži** 'men', **moře** 'seas' and feminine **růže** 'roses', the instrumental plural forms are rather similar, but with soft **-i** instead of **-y**, and **-emi** instead of **-ami**:

ins. (s) **muži, stroji, moři – růžemi**

Neuter type **stavení** 'building(s)' has instrumental **staveními** (which is like soft adjectives).

Regular nouns of the feminine type **kost** have plural instrumental **-mi**, e.g. **kostmi**, **radostmi**, as do **děti** – **děťmi** 'children' and **lidé** – **lidmi** 'people'. Some anomalous type **kost** nouns also have instrumental **-mi** in standard usage, but others have **-emi**, e.g. **věci** – **věcmi** 'things', but **noc** – **nocemi** 'nights'.

In non-standard spoken Czech the instrumental plural generally substitutes **-ma** for **-mi**. The ending **-ama** also most often replaces **-y**, except in some fixed phrases, while **-ema** replaces **-i** (this makes the case ending more distinctive):

***s téma krásnejma hradama, městama, ženama**

***s téma strojema, růžema, věcma, staveníma**, etc.

Instrumental case with verbs

Some verbs are regularly followed by nouns in the instrumental case, either as complements, e.g. **stát se pf.** 'to become', or as objects, e.g. **hnout pf.** 'to move':

Stal se prezidentem. He became ['as'] president.

Nemohl hnout rukou. He couldn't move ['with'] his hand.

The instrumental can also indicate the category or role that someone or something has:

Čím byl váš otec?

What (*ins.*) was your father?

Můj otec byl učitelem na základní škole.

My father was ['as'] a teacher at a primary school (he worked as a teacher).

Taková kniha je vhodným dárkem.

A book like this is/acts as a suitable present.

When a grammatical subject comes *after* the verb 'to be', a noun preceding the verb (as its predicate) will also regularly appear in the instrumental, e.g.

Výhodou je levná cena.

The advantage (*predicate*) is the cheap price (*subject*).

Hlavním problémem je nedostatek času.

The main problem (*predicate*) is lack of time (*subject*).

Reported speech and thoughts

When reporting speech in Czech you don't change the original tense of the verb as you do in English.

If Karel said:

Mám hlad.

I'm hungry.

This is reported as:

Karel řekl, že má hlad.

Karel said he 'is' (= was) hungry.

Note how 'that' is often omitted before reported speech in English.

The same procedure applies to reported thoughts or perceptions.

If Marie sees Karel and thinks to herself:

Stojí před Evou.

He is standing in front of Eva.

Zpívá.

He is singing.

This is reported, in the past, as:

Viděla ho, jak stojí před Evou.

She saw him as he 'stands' (= stood) in front of Eva. = She saw him standing in front of Eva.

Slyšela ho, jak zpívá.

She heard him as he 'sings' (= sang). = She heard him singing.

After verbs of perception an infinitive can be used instead. English can also use an infinitive, but only without 'to':

Viděla ho stát před Evou.

She saw him stand in front of Eva.

Slyšela ho zpívat.

She heard him sing.

'When', 'if' **and** 'whether'

Když is the usual word for 'when', introducing a clause which defines the time of an event. **Kdy** is only used here to refer to another time word preceding it:

Když přišla, začali pracovat.

When she came, they started to work.

Přišel čas, kdy museli začít.

The time had come when they had to begin.

Questions, however, always use **kdy**?

Kdy přišla?

When did she come?

Když also often carries a sense of 'if'. In fact, in talking about the future **když** *only* means 'if' (followed by a future verb). To say 'when' with future reference you use another word, **až**:

Když budeme mít čas, půjdeme do kina.

If we have ('will have') time, we'll go to the cinema.

Až budeme mít čas, půjdeme do kina.

When we have ('will have') time, we'll go to the cinema.

Až can also mean 'until':

Počkáme, až budeme mít čas.

We'll wait until we have ('will have') time.

Where 'if' involves 'would', then it is generally expressed by **kdyby**, as we have already seen. Where there is no 'would', 'if' can also be stated by **jestli** or **jestliže**:

Kdybych měl peníze, koupil bych auto.

If I had money, I'd buy a car.

Jestli(že) bude pršet, zůstaneme doma.

If it rains ('will rain'), we'll stay at home.

'If' in the sense of 'whether' (concerning a question) is normally expressed by **jestli**:

Ptal se, jestli přijdu.

He asked me if I would come.

(The question was: **Přijdete?** Will you come?)

Nevím, jestli přijde.

I don't know if he will come.

(**Přijde?** Will he come?)

In more formal usage, **jestli** is replaced by **zda**, or an appended **-li**:

Nevěděla, zda přijdou. Nevěděla, přijdou-li.

She did not know whether they would come.

More ways of saying 'if'

Another colloquial way of saying 'if' in a brief phrase is to use the infinitive:

Mít čas, šel bych na ten film.

'To have time' = If I had time, I'd go to that film.

Být na tvém místě, šel bych domů.

Were I in your place, I'd go home.

After **být** you find a person in the instrumental:

Být tebou, já bych to nedělal.

If I were you, I wouldn't do it.

After negative **nebýt** you find the genitive:

Nebýt jeho, chytili by vlak.

Were it not for him, they'd have caught the train.

A further word for 'if' in the sense of 'insofar as' is **pokud**:

Pokud budu mít čas, určitě přijdu.

If I have time, I'll definitely come.

Possessives 'my', 'our' and 'your'

Můj 'my' and **náš** 'our' are different in their case forms from normal adjectives. The variants **mé**, **má**, **mí** are often more formal in usage:

Here are the case forms of the possessive pronouns (the neuter forms are the same as the masculine, unless indicated):

<i>sg. nom.</i>	můj, náš bratr; moje/mé, naše auto	moje/má, naše sestra
<i>acc.</i>	= <i>nom.</i> [<i>ma. = gen.</i>]	moji/mou, naši sestru
<i>gen.</i>	mého, našeho bratra	mojí/mé, naší sestry
<i>dat.</i>	mému, našemu bratrovi	mojí/mé, naší sestře
<i>loc.</i>	o mém, našem bratrovi	o mojí/mé, naší sestře
<i>ins.</i>	(s) mým, naším bratrem	(s) mojí/mou, naší sestrou
<i>pl. nom.</i>	moji/mí, naši bratři	
	moje/mé, naše sestry (and <i>mí. domy</i>)	
	moje/má, naše auta	

<i>acc.</i>	moje/mé, naše bratry [others = <i>nom.</i>]
<i>gen.</i>	od mých, našich bratrů, sester, etc.
<i>dat.</i>	k mým, našim bratrům, sestrám
<i>loc.</i>	o mých, našich bratrech, sestrách
<i>ins.</i>	(s) mými, našimi bratry, sestrami

Tvůj and **váš** 'your' have parallel forms to **můj** and **náš**.

Nezná tvého, vašeho bratra.	S/he doesn't know your brother.
Hledám tvoji, vaši sestru.	I'm looking for your sister.
Zná tvoje, vaše rodiče?	Does s/he know your parents?

Feminine forms **mojí/tvojí** (*gen./dat./loc./ins.*) are slightly colloquial.

Possessive **svůj**

The possessive **svůj** 'one's own' (related to **se** 'oneself') only refers to possession by the subject. Its case forms are parallel to those of **můj** and **tvůj**. It means 'my' if the subject is 'I', but 'your' if it's 'you', and so on.

Ztratil(a) jsem svůj sešit.	I've lost my exercise book.
Ztratil(a) jsi svoji tužku?	Have you lost your pencil?
Věra ztratila svoji knihu.	Věra has lost her book.
Karel ztratil svoje pero.	Karel has lost his pen.
Děti ztratily svého kamaráda.	The children have lost their friend.
Ztratili jsme svoje poznámky.	We've lost our notes.

Compare two examples where the possessor is *not* the subject of the sentence:

Ztratil moji knihu.	He lost <i>my</i> book.
Petr ztratil jeho pero.	Petr lost his (= <i>another person's</i>) pen.

Exercise 2

Complete as suggested and translate.

- 1 Kdy _____ čas, _____ po světě. (I had ... I'd travel)
- 2 Kdy _____ peníze, co _____ ? (you didn't have ... would you do?)
- 3 _____ mi tohle slovo? (would you translate?)
- 4 _____ přijít radši zítra? (couldn't she)
- 5 Nevím, _____. (if Věra will come).

Exercise 3

Translate, using correct forms of possessives (for 'your' use both **tvůj** and **váš**).

- 1 The cat is in my room.
- 2 The key is in your pocket.
- 3 My coat is in your car.
- 4 Your magazines are lying on my chair.
- 5 Do you know our American and English colleagues?
- 6 She was talking about your friends.
- 7 She was talking about her (= her own) friends.
- 8 He is talking about her friends.
- 9 I left my book on your table.

Dialogue 3

Dědečkův dům Grandfather's house (CD2; 58)

Selling Grandpa's house, amidst some inscrutable family dealings.

- PETR Volala mi včera Zuzana. Rodiče Zuzanina kamaráda Pavla prý chtějí prodat dědečkův dům.
- EDITA Proč ho chtějí prodat? Takový krásný starý dům! Vzpomínáš si na něj, ne? Byli jsme tam několikrát.
- PETR Prodávají ho, aby se Pavlovi bratři mohli přestěhovat do Prahy a koupit si tam byty.

EDITA Co Pavlovy sestry? Určitě taky potřebují peníze a byt.

PETR To víš, že jo, ale sestry jsou ještě mladé. Nejspíš jim něco zůstane z prodeje. A strýcův dům v Klánovicích je taky dost velký.

Vocabulary

aby (abych, abys . . .)	in order to/that, to
co?	what about?
dědečkův	grandfather's
-in, -ina, -ino	= 's (<i>with female name</i>)
nejspíš(e)	most likely
několikrát	several times
Pavlův, Pavlovi/-ovy	Pavel's
prodej	sale
přestěhovat se pf.	to move house
strýcův	uncle's
-ův, -ova, -ovo	= 's (<i>with male name</i>)
vzpomínat si na + acc.	to remember
zůstat/zůstane < zůstávat	to remain, be left
Zuzanin	Zuzana's

Dialogue 4

Čí je to? Whose is it? (CD2; 60)

Whose things are whose? Honza is very inquisitive.

HONZA Čí je to aktovka? Ty máš návštěvu?

HELENA To je Ivanova aktovka.

HONZA A čí jsou ty boty v předsíni?

HELENA To jsou bratrovy nové boty. Pěkné, co?

HONZA Jo, ale Petrovy černé boty jsou ještě hezčí. A čí je to auto před barákem?

HELENA To je tátovo nové auto. Koupil si ho dnes. Jak se ti líbí?

- HONZA Moc se mi líbí! Je ještě krásnější než to německé auto, co má teta! Proč mi táta pořád odmítá koupit nové kolo?
Irenino kolo je lepší než moje!
- HELENA Ale Irena je starší než ty – a lepší sportovkyně.

Vocabulary

barák <i>coll.</i>	building
co	aren't they (<i>lit.</i> 'what?')
čí?	whose?
ještě -ší	still -er
kolo	bicycle
odmítnout < odmítat	to refuse
pořád	still, constantly
předsín <i>f.</i>	hall
tátův, tátovo	dad's

Dialogue 5

Datum a rok Date and year (CD2; 62)

What's the date? When were you born?

- HONZA Kolikátého je dnes?
- HELENA Je dvacátého sedmého června. V červenci jedeme do Paříže! Já miluju Paříž, i když jsem tam nikdy nebyla.
Je to můj sen se tam jet podívat.
- HONZA: Jo, druhého července! Za necelý týden! Strašně se na to těším! Vrátime se až v srpnu!
- HELENA: Kdy máš narozeniny, Honzo?
- HONZA: Šestnáctého listopadu, bude mi třináct!
- HELENA: Takový velký kluk! Já mám narozeniny osmého února a bylo mi čtyřicet pět. Na moje narozeniny pokaždé sněží – a já nenávidím sněh!

Vocabulary

až	only (= <i>not before</i>)	necelý	not a whole, less than
červen, -vna	June	Paříž f.	Paris
červenec, -nce	July	pokaždé	each time
dvacátého	27th	sen – snu	dream
sedmého		sněžit	to snow
je mi . . . (let)	I am . . . (years old)	šestnáctý	16th
kolikátého?	what date?	únor, -a	February
listopad, -u	November	za necelý týden	in under a week

Exercise 4

Answer these questions on Dialogues 3, 4 and 5.

- 1 Proč prodávají dědečkův dům?
- 2 Čí boty jsou prý hezčí?
- 3 Čí kolo je prý lepší?
- 4 Kdy má Honza narozeniny?
- 5 Kolik mu bude?
- 6 A kdy má narozeniny Helena?
- 7 Kolik jí bylo?

Language points

Possessive personal adjectives

Names can have possessive adjectives used like English personal nouns with 's' (e.g. 'Anna's'). Males have possessives in **-ův, -ova, -ovo**, females in **-in, -ina, -ino**. Basic gender/number agreement is the same as for **rád, ráda, rádo**.

The standard masculine/neuter singular case forms are just like standard nouns of the same gender, except for instrumental **-ým**:

<i>sg. nom.</i>	Petrův, Evin bratr Petrovo, Evino auto	Petrova, Evina sestra
<i>acc.</i>	= <i>nom.</i> (<i>ma.</i> = <i>gen.</i>)	Petrovu, Evinu sestru
<i>gen.</i>	Petrova, Evina bratra	Petrovy, Eviny sestry
<i>dat.</i>	Petrovu, Evinu bratrovi	Petrově, Evině sestře
<i>loc.</i>	o Petrově, Evině bratrovi	o Petrově, Evině sestře
<i>ins.</i>	(s) Petrovým, Eviným bratrem	(s) Petrovou, Evinou sestrou

The plural forms, apart from the nominative and accusative (which follow **rádi**), are just like standard adjectives:

<i>pl. nom.</i>	Petrovi, Evini bratři Petrovy, Eviny sestry, domy Petrova, Evina auta
<i>acc.</i>	Petrovy, Eviny bratry (<i>others</i> = <i>nom.</i>)
<i>gen.</i>	Petrových, Eviných bratrů, etc.
<i>dat.</i>	Petrovým, Eviným bratrům
<i>loc.</i>	o Petrových, Eviných bratrech
<i>ins.</i>	(s) Petrovými, Evinými bratry

Note that the possessive adjectives with the suffix **-in** require consonant changes **r** → **ř** and also, for velars, **h** → **ž** (optionally **g** → **ž**), **ch** → **š** and **k** → **č**:

sestra – sestřin	sister's
matka – matčin	mother's
Olga – Olžin/Olgin	Olga's

Note the ubiquitous use of possessive personal adjectives in street and place names.

Karlův most	Charles Bridge
Karlovo náměstí	Charles Square
Karlova ulice	Charles Street (named after the 14th-century Emperor Charles IV)

Mánesův most	Mánes Bridge (after the 19th-century painter)
Libušina ulice	Libuše Street (after the legendary pagan princess)
Nerudova ulice	Neruda Street (after the 19th-century writer)
Masarykovo nádraží	Masaryk Station (after the first President)
Smetanovo nábřeží	Smetana Embankment (after the 19th-century composer)

(The word **ulice** 'street' is usually omitted on maps and in addresses.)

Multiple-word names and adjectival surnames cannot form possessives, but use the genitive in street names, etc. instead:

ulice Boženy Němcové	Božena Němcová Street
ulice Karoliny Světlé	Karolina Světlá Street
Vrchlického sady	Vrchlický Gardens (all named after 19th-century writers)

Similarly: **bratrova kniha** 'brother's book', *but* **kniha mého mladšího bratra** 'my younger brother's book'.

Expressing purpose and wishes with **aby**

Aby means literally something like 'that/in order that . . . would', and is used to express purpose. Like **kdyby**, it is shaped from **a-** followed by **bych** etc., producing:

abych	in order that I . . .	abychom/*abysme	that we . . .
abys	that you . . .	abyste	that you . . .
aby	that s/he, it . . .	aby	that they . . .

Aby is always followed by past **I**-forms of verbs, *never* by infinitives! In English, however, we mostly say 'to' or 'in order to' to express purpose:

Potřebuju peníze, abych si koupil nábytek.

I need money to buy furniture (*lit.* 'in order that I would buy furniture').

A plain infinitive *can*, however, be used in Czech after a verb of motion:

Přišel jsem tě varovat. I have come (in order) to warn you.

Aby is also used for wishes, advice and instructions directed at another person, after verbs of wanting or telling:

Chtějí, abych studoval medicínu.	They want me to study medicine.
Řekla mu, aby si koupil nové auto.	She told him to buy a new car.
Radila nám, abychom šli domů.	She advised us to go home.
Požádala ho, aby šel s ní.	She asked him to go with her.

Aby can also express a wish on its own:

Jen abych nespádl!	If only I don't fall!
---------------------------	-----------------------

Allowing and forbidding

'To allow' is **dovolit** < **dovolovat**, 'forbid' is **zakázat/zakázu** < **zakazovat**.

Lékař mu zakázal kouřit.	The doctor forbade him to smoke.
Učitel mu taky nedovolí kouřit.	The teacher also won't let him smoke.

Dovolit is commonly used with **aby** in phrases of introduction (*lit.* 'allow me to . . .'):

Dovolte, abych se (vám) představil.	May I introduce myself.
Já jsem/Jmenuju se Jean Smith. (Těší mě.)	I am/My name is Jean Smith. (Pleased to meet you.)
Dovolte, abych vám představil svého kolegu pana Millera.	Let me introduce you to my colleague Mr Miller.

Fearing

Bát se/bojím se 'to fear' and **mít strach** 'to be afraid' (*lit.* 'to have fear') may be followed by either **aby** or **že**. After **aby** the verb is negative!

Bojím se, že spadnu.	I'm afraid I'll fall.
Bojím se, abych nespádl.	I'm afraid I might fall (i.e. hope I don't).

A lesser fear can be expressed by **obávat se**:

Obávám se, že přijdu pozdě. I'm afraid that I'll arrive late.

Higher ordinal numbers

In order to give the date you will need ordinal numbers up to 31st. Higher ones turn up for various other purposes, of course.

The -teenths all end in **-náctý**, parallel to the ordinary numbers:

13th	třináctý
14th	čtrnáctý
15th	patnáctý
16th	šestnáctý
17th	sedmnáctý
18th	osmnáctý
19th	devatenáctý

Then come:

20th	dvacátý
30th	třicátý
40th	čtyřicátý

Followed by:

50th	padesátý
60th	šedesátý
70th	sedmdesátý
80th	osmdesátý
90th	devadesátý

Next:

100th	stý
200th	dvoustý
300th	třístý
400th	čtyřstý
500th	pětistý
600th	šestistý
700th	sedmistý
800th	osmistý
900th	devítistý

Finally:

1,000th	tisící
2,000th	dvoutisící
3,000th	třítisící

and so on (like the hundredths), all the way up to **milliontý**, **miliardtý** ('thousand-millionth'), and **biliontý** ('million-millionth').

For 21st you say **dvacátý první** 'twentieth first', and so on, but for the initial parts over a hundred of higher complex ordinals you use ordinary numbers: 1 964th **tisíc devět set šedesátý čtvrtý**, 5 115th **pět tisíc sto patnáctý**.

You can also reverse the number order for 21st–99th: **jednadvacátý** '21st' ('one and twentieth'), **rok osmašedesátý** 'year 68th' (= 1968).

To say 'the sixties', etc. referring to decades, use ordinals with plural **léta**, e.g. **šedesátá léta** – **v šedesátých letech**, **v osmdesátých letech**, **v devadesátých letech**.

Months and date

The standard names of the months are different from ours. Here they are, with the corresponding phrases for 'in'.

leden, únor, březen	January, February, March
v lednu, v únoru, v březnu	in . . .
duben, květen, červen	April, May, June
v dubnu, v květnu, v červnu	in . . .
červenec, srpen, září	July, August, September
v červenci, v srpnu, v září	in . . .
říjen, listopad, prosinec	October, November, December
v říjnu, v listopadu, v prosinci	in. . .

To say 'from' and 'until, to' you use **od** and **do** + *gen.*:

od ledna do dubna	from January till April
od března do prosince	from March to December
od září do listopadu	from September till November

The date is always in the genitive, which mostly ends in **-a**, but note **červenec -nce**, **prosinec -nce**, **září -í** and **listopad -u** (which months are these?). The standard question about the date also uses the

genitive, with the adjective **kolikátého** ‘what date?’ (derived from **kolik** ‘how many?’):

Kolikátého je dnes?

What’s today’s date?

or: **Co je dnes?**

What is today?

Je třicátého ledna.

It’s 30th January.

Přišel prvního května.

He arrived on 1st May.

Květen is sometimes **máj**, as a festival, or in poetry. Karel Hynek Mácha’s *Máj* (1836) is the most famous of longer Czech poems.

Exercise 5

Answer as suggested.

- 1 Čí je to kniha? (That’s Irena’s book.)
- 2 Čí jsou to boty? (Those are my brother’s shoes.)
- 3 Čí je to kolo? (That’s my sister’s bicycle.)
- 4 Čí je to auto? (That’s Igor’s car.)
- 5 Čí jsou to pera? (Those are uncle’s pens.)

Exercise 6

Kolikátého je dnes? What’s the date? Learn your months and reply as suggested:

- 1 It’s 14th January.
- 2 It’s 5th May.
- 3 It’s 21st October.
- 4 It’s 8th September.
- 5 It’s 30th March.
- 6 It’s 29th August.

Exercise 7

Complete as suggested, using **aby**.

- 1 Chtěla, . . . (me to go there with her)
- 2 Řekl mi, . . . (to buy a new shirt)
- 3 Radili nám, . . . (to sell the house)
- 4 Bojím se, . . . (I might lose my job)
- 5 Chci, . . . (them to give me a bigger room)
- 6 Potřebuje auto, . . . (so that she can travel about Europe)

Reading 1

Praha ve středověku Prague in the Middle Ages

More about Prague's history.

Od dvanáctého století Staré Město spojoval s druhým břehem kamenný Juditin most, který nahradil starší most dřevěný. Pod Hradčany roku 1257 založil král Přemysl Otakar krásnou čtvrt', která se teď nazývá Malá Strana a spolu se Starým Městem je nejvíc navštěvovaná cizími i českými turisty. V roce 1348 založil císař a český král Karel Čtvrtý Nové Město a také pražskou univerzitu, první ve střední Evropě na sever od Alp. Za Karla Čtvrtého vznikly desítky nových kostelů a klášterů a mnoho jiných krásných památek, postavených vynikajícími staviteli a dalšími umělci té doby, například katedrála svatého Víta s kaplí svatého Václava a Karlův most s jeho pozdějšími barokními sochami.

Charles Bridge, Prague, with its statues and the castle beyond. © Hynek Moravec

Praha se tehdy stala jedním z největších měst v celé Evropě a žilo tam hodně cizinců, tak jako dnes.

Vocabulary

Alpy <i>f. pl.</i>	Alps
barokní	Baroque <i>adj.</i>
císař	emperor
cizí	foreign
cizinec, -nce	foreigner
čtvrť, -ti <i>f.</i>	district, quarter
desítky <i>f. pl.</i>	tens
dobu	time, period
dřevěný	wooden
Hradčany	the Castle district
kamenný	stone <i>adj.</i>
kaple	chapel
klášter, -a	monastery
nahradit < nahrazovat	to replace
navštěvovaný	visited
nazývat se	to be called
postavený	built
pozdější	later
sever	north
socha	statue
spojit < spojoval	to join
stát se/stanu se, stal se <i>pf. + ins.</i>	to become
stavitel	builder
středověk	the Middle Ages
svatý Vít	Saint Vitus
tak jako	just like
umělec umělkyně	artist
za + gen.	during, in the reign of

Old Town Square, Prague, overlooked by the two towers of Týn Church.

© Robert Young

Reading 2

Staroměstské náměstí Old Town Square

About Prague's Old Town Square. Jan Hus was a famous early Czech reformer, whose burning at the stake in Constance preceded the fifteenth-century Hussite Wars.

Na Staroměstském náměstí je krásná gotická radnice a na ní slavný orloj (původně z patnáctého století) s pohyblivými postavami, které se ukazují každou hodinu a zahraničním i českým turistům se ohromně líbí. Naproti stojí Týnský chrám s dvěma gotickými věžemi. Hned vedle něho byla kdysi stará celnice Týn-Ungelt. Uprostřed náměstí je slavný Husův pomník, dílo sochaře Ladislava Šalouna z roku 1915 (devatenáct set patnáct). V okolí se narodil a žil známý pražský spisovatel Franz Kafka. Později tam také krátkou dobu bydlel český spisovatel Bohumil Hrabal, který napsal úspěšné knihy jako *Ostře sledované vlaky* a *Obsluhoval jsem anglického krále*.

Vocabulary

celnice	customs
dílo , <i>gen. pl. děl</i>	work (of art)
dvěma <i>ins.</i>	two
gotický	Gothic
Husův pomník	Hus monument
kdysi	once, at one time
obsluhovat	to wait on, serve
okolí	area
orloj	astronomical clock
ostře	sharply (<i>here</i> = closely)
pohyblivý	mobile, moving
postava	figure
původně	originally
radnice	town hall
slavný	famous
sledovaný	followed, escorted/observed
sledovat	to follow
sochař -ka	sculptor
spisovatel -ka	writer
Staroměstské náměstí	Old Town Square
tolik	so much, so many
uprostřed + <i>gen.</i>	in the middle of
věž <i>f.</i>	tower
zahraniční	foreign, from abroad

zahraniční = **za-** 'beyond' + **hranice** 'border(s)'

Unit Sixteen

Restaurace

Restaurants

In this unit you will learn about:

- ordering meals
- 'all' and 'the same'
- passive verbs
- '-ing' adjectives
- numerals in more detail
- paired parts of the body
- non-standard colloquial usage

Dialogue 1

Hostinec The pub restaurant (CD2; 64)

Ondřej finds his foreign guests an eating place in a small town somewhere.

ONDŘEJ Dobrý večer. Jsme rádi, že máte otevřeno! Hledali jsme strašně dlouho, prší a nemohli jsme nic najít!

ČÍŠNICE Můžu vám říct, že v tomhle městečku není lepší hostinec, protože jsme vlastně jediný.

ONDŘEJ Máte volný stůl pro čtyři osoby? Vidím, že v přední místnosti máte všechny stoly obsazené.

- ČÍŠNICE Ano, pane, tyhle stoly jsou taky všechny rezervované, ale tamhle u okýnka máme ještě jeden volný stůl. Sedněte si. Prosím. Budete večeřet?
- ONDŘEJ Ano.
- ČÍŠNICE Hned vám přinesu jídelní lístek. Budete něco pít? Pivečko, víno?
- ONDŘEJ Pro kolegyni skleničku bílého vína, kolegům dvakrát pivo a mně pomerančový džus. A dvě lahve minerálky. Máme žízeň!
- ČÍŠNICE Perlivá nebo neperlivá?
- ONDŘEJ Perlivá.

Vocabulary

hostinec, -nce	pub, inn	okýnko	little window
jediný	the only, sole	perlivý	sparkling
jídelní lístek	menu	pivečko	(nice) beer
městečko	little town	pomerančový	orange juice
minerálka	mineral water	džus	
mít otevřeno	<i>lit.</i> 'to have "open", to be open'	pro + acc.	for
neperlivý	still, not sparkling	rezervovaný	reserved
obsazený	occupied	všichni,	all
okno	window	všechny	
		žízeň f.	thirst
		mít žízeň	to be thirsty

Exercise 1

Following the dialogue, say:

- Are you open?
- Do you have a table free for four?
- All the tables are reserved.
- All the tables are occupied.
- The menu, please.
- A glass of red wine and two mineral waters, please.

Dialogue 2

Jídelní lístek The menu (CD2; 66)

Ondřej orders food for his friends.

ČÍŠNICE Prosím, dámě bílé vínečko, pánům dvakrát pivo, jeden džus a dvě minerálky. Máte už vybráno? Přejete si nějaký předkrm? Šunku, hlávkový salát s oštěpkem?

ONDŘEJ Ne, děkujeme, dáme si všichni polívku.

ČÍŠNICE Rybí, zeleninovou, nebo hovězí vývar?

ONDŘEJ Třikrát zeleninovou, jednou rybí. A pak jednou biftek, jednou pečeného pstruha na másle s hranolky – ne, radši s vařenými brambory – jednou kapra v paprikové omáčce s rýží – a jednou brynzové halušky, nebo ne, počkejte, smažený sýr s tatarskou omáčkou. Kolegyně je z Anglie, přeje si nějaké typické bezmasé jídlo.

ČÍŠNICE Všechno?

ONDŘEJ Dvakrát okurkový salát a jednou rajčatový. A přineste nám, prosím, ještě nějaké pečivo. Potom si možná ještě něco objednáme – nějaký zákusek, nebo tak.

Vocabulary

bezmasý	meatless
biftek	steak
brynzové halušky <i>f. pl.</i>	cheese gnocchi
brynza	a soft sheep's milk cheese
dáma	lady
hlávkový salát	green salad
hovězí vývar	beef consommé
hranolky <i>m. pl.</i>	chips
jídlo	food, dish
kapr	carp
na másle	cooked in butter
okurka	cucumber

okurkový	cucumber <i>adj.</i>
oštěpek, -pku	hard sheep's milk cheese
papriková omáčka	paprika sauce
pečený	roast
pečivo	bread/rolls
polévka, coll. polívka	soup
předkrm	starter
pstruh	trout
rajčatový	tomato <i>adj.</i>
rybí polévka	fish soup
smažený	fried
smažený sýr	cheese fried in breadcrumbs
tatarská omáčka	tartare sauce
vařený	boiled
vínečko	(nice) wine
vybráno	chosen
máte vybráno?	have you chosen?
zákusek, -sku	cake, dessert

Exercise 2

Name these items of food, similar to those ordered above.

- 1 Three vegetable soups.
- 2 One fish soup.
- 3 One baked trout in butter.
- 4 With chips (French fries).
- 5 Two carp in paprika sauce.
- 6 With rice.
- 7 One 'fried cheese'.
- 8 With tartare sauce.
- 9 Two cucumber salads.
- 10 And one tomato salad.

Language points

'The same'

To say 'the same' use the adjective **stejný**:

Stále dělá stejné chyby.	He keeps making the same mistakes.
Je to stejný člověk.	It's the same person.
To je stejná píseň.	That is the same song.

The phrase **ten samý** is also used, but often disapproved of:

To je ta samá píseň.	That's the same song.
-----------------------------	-----------------------

For 'the same thing' you can also use neuter **totéž**:

Karel řekl totéž/to samé.	Karel said the same (thing).
----------------------------------	------------------------------

Všechno, všichni - all

The word for 'all' requires some special attention. We have already met the particularly frequent neuter singular form **všechno** 'all, everything' and the likewise frequent masculine animate nominative plural form **všichni** 'all, everybody'.

The basic plural forms match those of **ti, ty** 'those'. Masculine animate forms are nominative **všichni**, accusative **všechny**:

Byli tam všichni kluci.	All the boys were there.
Pozvali všechny kluky.	They invited all the boys.

For other genders use **všechny** (in the written standard, neuter *pl. všechna*) for both cases:

Byly tam všechny ženy.	All the women were there.
Pozvali všechny ženy.	They invited all the women.

The most common singular form is neuter **všechno** 'all, everything'. Masculine singular **všechn** and feminine **všechna** (*acc. všechnu*) occur with nouns for uncountable 'stuff' such as salad or flour:

Snědl všechno.	He ate up everything.
Snědl všechn salát, všechnu zeleninu.	He ate up all the salad/vegetables.

Other forms are shorter, without **-chn-**, including the alternative neuter **vše = všechno**.

In the singular these forms match those of the possessive **náš – našeho** ‘our’: *m./n. gen. všeho, dat. všemu, loc. o všem, ins. vším* and *f. gen./dat./loc./ins. vší*.

Mluvila o všem. She spoke about everything.

Všemu rozuměla. She understood everything.

In the plural they match the forms of the demonstrative pronoun **ty – těch** ‘those’: *gen. všech, dat. všem, loc. o všech, ins. všemi*.

Mluvila se všemi o všech problémech.

She spoke with everyone about all the problems.

When ‘all’ means ‘the whole’ of a single item, use **celý**:

Vypil celou láhev. He drank the whole bottle.

Nemluvila celý den. She didn’t speak all day = the whole day.

Short-form adjectives

A few adjectives sometimes have so-called ‘short forms’, used mainly along with the verb ‘to be’. They have gender/number endings just like **rád, -a, -o** ‘glad’, which has *only* short forms, and which you already know.

Only a few are still used, in certain set phrases or in more formal style, e.g.:

bosý – bos	barefoot
jistý – jist	certain
laskavý – laskav	kind
zvědavý – zvědav	curious
mrtvý – mrtev, mrtva	dead
živý – živ	alive

Note the lengthened **á** in **mladý – mlád** ‘young’, **starý – stár** ‘old’, **zdravý** ‘healthy’ – **zdráv** ‘well’.

Chodí bos(a).

S/he walks about barefoot.

Bud’te tak laskav(a) (or hodný, -á) a zavřete okno.

Be so kind and close the window.

Bud' zdrav(a)!	Look after yourself! Goodbye!
Nejsem si jist(a) (or jistý, -á).	I'm not sure.
Jsem zvědav(a) (or zvědavý, -á), co tomu řekne.	I'm curious/wonder what s/ he'll say.
Byl(a) na místě mrtev, mrtva (or mrtvý, -á).	S/he was dead on the spot.

Short-form participles

Passive participles also have short forms, which most often occur along with the verb 'to be', e.g. **překvapený – překvapen** 'surprised', **zapomenutý – zapomenut** 'forgotten'. These occur frequently in the standard written language.

The ending **-aný** becomes **-án**:

napsaný – napsán	written
zakázat – zakázán	forbidden
zahrnutý – zahrnut	included
Zákon je napsán nepřesně.	The law is written imprecisely.
Vstup zakázán!	Entry forbidden!
Byla velmi překvapena.	She was very surprised.
Snídaně je zahrnuta v ceně.	Breakfast is included in the price.

Short-form passive participles are a typical feature of written style and not much used in relaxed everyday speech. However, some neuter singular **-o** forms do occur in certain spoken idioms, especially with **být** or **mít**, e.g.

Je otevřeno. Je zavřeno.	It's open/closed.
Máme otevřeno/zavřeno.	We are open/closed. (<i>lit.</i> 'We have [it] open/closed.')
Máte vybráno?	Have you chosen?
Máte objednáno?	Have you ordered?
Máte zapláceno?	Have you paid?

Passive constructions

Short-form passive participles are standard usage in passive constructions using the verb 'to be' as the auxiliary. The agent is expressed in the instrumental case:

Báseň byla napsána Seifertem v roce 1922.

The poem was written by Seifert in 1922.

Everyday Czech mostly avoids such constructions. An alternative way of saying the above is to reverse the word order and begin your sentence with the object of the verb. The meaning remains clear, since 'Seifert' is in the nominative case:

Báseň (feminine object) napsal Seifert (masculine subject) v roce 1922.

= The poem was written by Seifert in 1922.

Similarly:

Tuhle knížku mi dal Petr.

= This book was given to me by Petr. Petr gave me this book.

Another way of making a passive construction in Czech is to use a reflexive verb in the third person (with no stated agent):

Jak se to píše? How is that written?

lit. 'How does that write itself?'

Kde se prodávají lístky? Where are the tickets sold?

lit. 'Where do tickets sell themselves?'

Tady se pije pivo. Beer is drunk here.

lit. 'Beer drinks itself here.'

To se nedělá. That is not done.

A reflexive of this kind may sometimes correspond to an active verb in English:

Obchod se zavírá v šest. The shop is closed at six. The shop closes at six.

Where there is no subject word the reflexive verb can indicate the activity in general:

Tady se pije. Drinking happens here. People are drinking here.**Tady se nekouří.** 'Here there is not smoking.' One doesn't smoke here.

Noun type kuře

The case forms of **kuře** 'chicken' follow a special neuter type, with genitive **kuřete** and nominative plural **kuřata**. Their case forms are 'mixed', i.e. a mixture of hard and soft endings. The singular has soft-type endings, like neuter **moře**, but the plural follows type **město**:

kuře – od kuřete, ke kuřeti, o kuřeti, s kuřetem

kuřata – od kuřat, ke kuřatům, o kuřatech, s kuřaty

Various neuter nouns ending in **-e**, most typically words for the young of animals, belong to this mixed type, e.g. **štěně** 'puppy', **kotě** 'kitten' (*pl. štěňata, kot'ata*). **Děvče**, the neuter word for 'girl', also belongs to this type: **děvče – gen. děvčete, pl. nom. děvčata**. Other common examples include **zvíře** 'animal' and **prase** 'pig'.

The diminutives of all of these end in **-átko**: **děvčátko, kot'átko, štěňátko, zvířátko** ('little girl, little kitten', etc.).

The noun **dítě – dítěte** 'child' also belongs here, but its usual plural is **děti**, which is treated as feminine!

The noun **kníže – knížete** 'prince, duke' is treated as masculine when singular, but in standard usage the plural **knížata**, etc. is neuter.

Only a few inanimate neuters follow this type, e.g. **rajče – rajčete, pl. rajčata** 'tomatoes'.

Exercise 3

Revise the relevant notes and translate.

- 1 All the girls are in the library.
- 2 All the boys are in the bus.
- 3 How is that written?
- 4 Where are tickets for (= into) the theatre sold?
- 5 The library closes at four.
- 6 We searched in all the rooms.

Exercise 4

Say the following (nouns with case forms like **kuře**).

- 1 One tomato - three tomatoes - five tomatoes.
- 2 One chicken - two chickens - six chickens.
- 3 One animal - four animals - ten animals.
- 4 One puppy - two puppies - seven puppies.

Dialogue 3

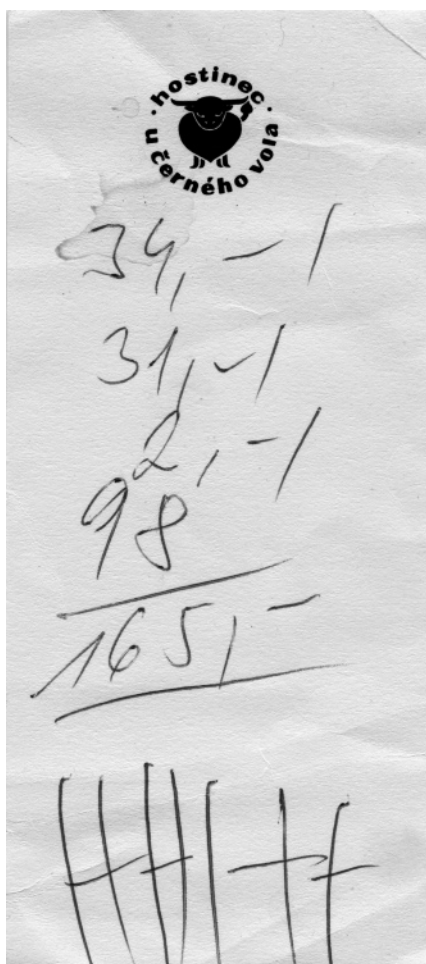
Pražská restaurace A Prague restaurant (CD2; 68)

Ondřej has been trying to find a table for his visitors at a suitable restaurant. He is surprised to find this restaurant open.

ONDŘEJ Tohle je ta restaurace, o které jsem vám včera vyprávěl. Je opravdu vynikající! To je teda docela překvapující úspěch! Kdybych to byl býval věděl, že dnes mají otevřeno, nehledal bych jiné možnosti. V pondělí totiž kdysi mívali zavřeno. Ted' je vidět, že změnili otevírací dobu. A tentokrát snad není důvod se bát, že všechny stoly budou obsazené. Byl jsem tady už několikrát, a pokaždé měli volné místo. Už sem jde servírka. Dobrý večer, nemáte, prosím, volný stůl pro čtyři osoby?

ČÍŠNICE Ano, pane, máme tady ještě jeden stůl volný. Pojd'te se mnou. My se známe, že ano? Vídám vás tu dost často.

ONDŘEJ Ano, byl jsem tady už několikrát. Chodívám sem někdy s kolegy ze zahraničí. Vždycky se jim tahle restaurace velmi

líbí. Před dvěma týdny jsem tu byl se čtyřmi lidmi – z Francie a ze Spojených států.

ČÍŠNICE Ano, pamatuju se na ně – tři děvčata, že? A jeden starší pán. Všichni jste si objednali stejné jídlo, kuře na smetaně a se salátem, že ano? A potom jahodový pohár. Ale promiňte, musím vám říct, že by bylo asi skutečně lepší, kdybyste nám příště zavolal předem a objednal si stůl. Ted' už sem začíná chodit spousta lidí. I v pondělí tu bývá často plno.

- ONDŘEJ Není divu, když máte takového vynikajícího kuchaře!
- ČÍŠNICE Jsem ráda, že se vám naše restaurace líbí.
- ONDŘEJ Slyšel jsem, že se tady scházívali známí hudebníci a umělci, je to pravda?
- ČÍŠNICE Ano, ale musím vám říct, že tu sedí někdy strašně dlouho. Potom děláme někdy do dvou do tří hodin ráno.

Vocabulary

bývat <i>freq.</i>	to be
čtyřmi <i>ins.</i>	four
děvčata , <i>pl. of děvče</i>	girls
důvod	reason
dvěma <i>ins.</i>	two
chodívat <i>freq.</i>	to go
je vidět	it can be seen
kuchař -ka	cook
kuře na smetaně	chicken in a cream sauce
místo	place, space
mívat <i>freq.</i>	to have
otevírací doba	period of opening, opening hours
pamatovat se na + <i>acc.</i>	to remember
plno	full
pohár	sundae, goblet, cup
překvapující	surprising
servírka	<i>coll.</i> waitress
scházívat se <i>freq.</i>	to meet
smetana	cream
Spojené státy	United States
spousta	a lot of
stejný	the same
úspěch	success
vídat <i>freq.</i>	to see
vyprávět	to tell, speak, narrate

zahraničí abroad, foreign countries

zavřeno closed

že? isn't that so?

kdybych to byl býval věděl if I'd known [it]

nehledal bych I wouldn't have looked for

mívali zavřeno used to be closed

není divu it's not surprising

Language points

More about relative pronouns

In colloquial Czech the relative pronoun **který** is often replaced by **co** 'what' (as in some non-standard English):

To jsou lidi, co sem chodí každý den.

These are people 'what' come here every day.

Co never alters in this usage. You get round any need for a preposition or another case by adding another pronoun, as follows:

To je ten člověk, co jsme o něm včera mluvili.

That's that man/person [what] we were speaking about [him] yesterday.

However, **co** is standard usage as long as it is referring back to an inanimate pronoun:

To, co mi říkáte, je velmi důležité.

That which you are telling me is very important.

But, if the pronoun is *animate*, **kdo** is regarded as proper instead:

Ten, kdo (coll. co) mi to včera řekl, už odjel.

The one who told me this yesterday has now left.

Což is used for 'which' when it refers back to a whole clause:

Nerad se učí, což mě vůbec nepřekvapuje.

He doesn't like studying, which doesn't surprise me at all.

For 'whose' introducing a relative clause there are three possibilities, formed by attaching **-ž** to possessives **jeho**, **její** and **jejich**. You need to select the right gender/number of possessive for the noun referred to:

jehož whose (<i>of a male</i>)	To je muž, jehož mínění si vážím. That is a man whose opinion I respect.
jejíž whose (<i>of a female</i>)	To je žena, jejíhož mínění si vážím. That is a woman whose opinion I respect.
jejichž whose (<i>plural</i>)	To jsou lidé, jejichž mínění si vážím. Those are people whose opinion I respect.

Frequentatives

Czech verbs sometimes form so-called 'frequentatives' ending in **-vat** (mainly **-ávat** from infinitives ending in **-at**, and **-ívat** from **-it**). These refer to repeated tendencies:

být – bývat	to be often, tend to be
mít – mívat	to have often, tend to have
dělat – dělávat	to tend to do/make, do/make habitually
Bývá ospalý.	He is often/tends to be sleepy.
Mívá problémy s češtinou.	He often has problems with Czech.
Takhle se to dělává.	This is how it's generally done.

Even **chodit** 'to go regularly' has a derived verb **chodívat** meaning 'to go from time to time':

Chodívá do kostela.	S/he goes to church quite habitually.
----------------------------	---------------------------------------

In the past these verbs regularly mean 'used to do':

Býval příjemnější.	He used to be more pleasant.
Míval problémy.	He used to have problems.
Chodíval tam na obědy.	He used to go there for lunches.

Past conditional - 'would have done'

To talk about what might have been in the past (but wasn't), sometimes **byl býval** or just **byl** may be added to the regular conditional to make a 'past conditional'. Where used at all, often only one will occur in a sentence, rather than two, as this construction is rather lengthy:

Kdybych (byl býval) měl peníze, koupil bych nové auto.

If I'd had the money, I would have bought a new car.

The past conditional of **být** itself is **byl býval**:

Kdyby byl býval rychlejší, chytil by vlak.

If he had been quicker, he would have caught the train.

'-ing' adjectives

English verbal adjectives in '-ing' (e.g. 'a surprising success', also called present participles) have Czech equivalents ending in **-oucí** or **-ící**. You may form them by adding **-cí** to the third person plural present form of an imperfective verb, e.g. **běžící** 'running' from **běží** 'they run', **jedoucí** 'going, moving' from **jedou** 'they go, ride'. So:

běžící pás	a running belt (conveyor belt)
jedoucí vlak	a moving train
překvapující úspěch	a surprising success
vedoucí úloha	a leading role

Some have become adjectival nouns, e.g. **vedoucí** 'a manager', **cestující** 'a passenger' (compare **vedou** 'they lead', **cestují** 'they travel').

These adjectives can replace a 'who/which' clause, as in English:

Žena sedící u okna (která sedí u okna) je moje sestra.

The woman sitting by the window (who is sitting by the window) is my sister.

Where a verb has two available third person plural forms, the adjective will regularly match the older, more formal variant:

píší or **píší** they write – **píšící** writing
hrajou or **hrají** they play – **hrající** playing

Remember, however, that ordinary English verb phrases involving ‘-ing’ correspond only to Czech simple tenses!

Student píše. The student writes. The student is writing.

Děti si hrály. The children played. The children were playing.

Case forms of numerals and quantity words

In ‘non-basic’ phrases involving numbers – phrases neither in the nominative nor in the accusative – both the numeral and the noun counted go into the required ‘non-basic’ case.

Here are standard examples of the ‘non-basic’ case forms for numbers two to five:

<i>gen.</i>	do dvou, tří, čtyř, pěti let	up to 2, 3, 4, 5 years
<i>dat.</i>	k dvěma, třem, čtyřem, pěti letům	to 2, 3, 4, 5 years
<i>loc.</i>	po dvou, třech, čtyřech, pěti letech	after 2, 3, 4, 5 years
<i>ins.</i>	před dvěma, třemi, čtyřmi, pěti lety	2, 3, 4, 5 years ago

Osmnáct děleno třemi je šest.

Eighteen divided by three is six.

Oba, obě ‘both’ has forms like **dva, dvě**: *gen./loc.* **obou** and *dat./ins.* **oběma**, e.g. **v obou zemích** ‘in both countries’, **oběma přátelům** ‘to both friends’.

Numbers 5–99 follow **pět – pěti**, with one ‘non-basic’ form only:

šest – šesti, sedm – sedmi, osm – osmi but **devět – devíti**, then **deset – deseti**, etc. (but sometimes **desíti**, etc. instead of **deseti, dvaceti, třiceti, čtyřiceti**).

More examples:

před osmnácti lety	eighteen years ago
před dvaceti devíti lety	twenty-nine years ago
před padesáti třemi lety	fifty-three years ago

Sto is normally invariable in the singular with its following noun, but has regular neuter endings in the plural. **Tisíc** usually has one

'non-basic' form **tisíci**, while **milion** and higher numerals just behave like nouns followed by the genitive:

před sto lety	a hundred years ago
před dvěma sty lety	two hundred years ago
před několika tisíci lety	several thousand years ago
<i>but</i> před třemi miliony let	three million years ago

Jedna 'one' habitually remains fixed in compounds: **před dvaceti jedna lety** (or reversed forms can be used: **před jednadvaceti lety**).

'Number + noun' adjectives, etc. are regularly formed with the numeral in the genitive:

dvoudenní výlet	a two-day excursion
dvacetiletý muž	a 20-year-old man
osmdesátikilometrová rychlost	80-kilometre speed
<i>(but: stokilometrová rychlost</i>	100-kilometre speed)
pětistovka	a 500 value banknote

Mohl byste mi rozměnit pětistovku?

Could you change me a 500-value note?

Some quantity words also have a unified 'non-basic' form, which behaves like numerals, and typically ends in **-a**, e.g.:

několik – několika	several
kolik – kolika	how many?
tolik – tolika	so many
mnoho – mnoha	many
po mnoha letech	after many years
po několika letech	after several years

Other quantitatives are invariable with nouns, e.g. **pár** 'a couple of', **půl** 'half', **čtvrt** 'quarter', **málo** 'few' (*except for* genitive **mála**):

po pár dnech	after a couple of days
před půl hodinou	half an hour ago
před čtvrt hodinou	a quarter of an hour ago

Paired parts of the body

Ruka 'hand', **noha** 'leg', **oko** 'eye' and **ucho** 'ear' have special case forms, historically called 'dual', used for the plural of these paired

parts of the body. The first two have genitive/locative forms parallel to **dvou, obou**:

<i>pl.</i>	ruce hands	nohy legs	oči <i>f.</i> eyes	uši <i>f.</i> ears
<i>gen.</i>	rukou	nohou	očí	uší
<i>dat.</i>	rukám	nohám	očím	uším
<i>loc.</i>	rukou (-ách)	nohou (-ách)	očích	uších
<i>ins.</i>	rukama	nohama	očima	ušima

The genitive/locative ending **-ou** also occurs optionally for neuter nouns **rameno** 'shoulder', **koleno** 'knee' and regularly for **prsa** *n. pl.* 'chest'.

Words qualifying the instrumental forms **rukama, nohama, očima, ušima** switch their **-mi** endings to **-ma**. This is standard usage:

těma velkýma rukama, 'with those big hands, legs'

nohama

mezi čtyřma očima *lit.* 'between four eyes' = 'between the two of us, privately'

Items identified by number

Numbered items and articles, such as buses or hotel rooms, are referred to by a special series of nouns, each with the suffix **-ka**. These mean 'a number one', 'a number two', etc.

1	jednička	13	třináctka
2	dvojka		...
3	trojka	20	dvacítká
4	čtyřka	21	jednadvacítká
5	pětka	22	dvaadvacítká (<i>reversed</i>)
6	šestka	30	třicítka
7	sedmička	40	čtyřicítka
8	osmička	50	padesátka
9	devítka		...
10	desítka	100	stovka
11	jedenáctka	112	stodvanáctka
12	dvanáctka	134	stotřicetčtyřka

Jezdíme dvacítkou.

We go on the number 20 [tram].

Nasedla do stoosmnáctky.

She got on a 118 [e.g. bus].

Bydlí na/ve čtyřce.

S/he's living in room/flat 4.

Zaplatil stovkou.

He paid with a hundred value note.

Jedenáctka is also a football 'eleven', **desítka** and **dvanáctka** are 10 and 12-degree beer. (Using the local system of 'original gravity', 12 degrees equals about 5 per cent alcohol.)

Dvojka is also 'second gear' or 'a mark of two'. **Jednička** is the best **známka** 'mark' in school, **pětka** the worst (in the Czech system).

Numerals with 'plural-only' nouns

Another special series of numerals turns up with plural-only nouns, i.e. nouns such as **kalhoty** 'trousers', **noviny** 'newspaper', **nůžky** 'scissors', **dveře** 'door', **brýle** 'glasses, spectacles'. Only the lower ones are at all frequent, generally occurring in their basic nominative/accusative forms:

1	jedny	6	šestery
2	dvoje	7	sedmery
3	troje	8	osmery
4	čtvery	9	devatery
5	paterý	10	desatery

Kupuju dvoje noviny.

I buy two newspapers.

Mám dvoje brýle.

I have two pairs of spectacles.

Mám jen jedny kalhoty.

I have only one pair of trousers.

Koupil troje startky.

He bought three packets of Start cigarettes.

Jedny has a set of plural case forms (parallel to **ty** 'those') to accompany such nouns: **jedněch, jedněm, jedněch, jedněmi**. **Jedni** *ma.* means 'one group, some', in contrast to 'others':

Chodil celý rok v jedněch botách.

He went about all year in one/the same pair of shoes.

Jedni souhlasili, jiní ne.

Some agreed, others didn't.

Exercise 5

Translate the following adjective forms. What verbs do they come from?

- 1 cestující, organizující, studující
- 2 čtoucí, volající, zpívající
- 3 vařící, chodící, běžící, sedící, ležící
- 4 pijící, spící, nesoucí, vedoucí, vezoucí

Exercise 6

Identify the simple verbs these frequentatives come from.

dělávat, sedávat, vídat, bývat, mívat, chodívat

Exercise 7

Revise the notes on numbers, insert the correct forms, and translate.

- 1 Před _____ lety. (four)
- 2 Po _____ letech. (two)
- 3 Jezdím do práce _____. (by the number seventeen [tram/bus])
- 4 Bydlím na _____. (number eight [room])

Language point

More notes on non-standard usage

What follows is a further quick look at some prominent features of everyday non-standard Czech, as commonly spoken in Prague and Bohemia.

In everyday speech the vowel sound **ý/í** may occur instead of **é** in various common words, and **ej** instead of **ý**. Examples:

mlíko = mléko	milk
přinýst = přinést	to bring
polívka = polévka	soup
bejt = být	to be
tejden = týden	week
mejt = mýt	to wash (<i>present meju, past myl</i>)

also, instead of **í** after **c, s, z** or **l**, as in **zejtra** = **zítra** tomorrow, **cejtit** = **cítit** to feel, **lejt** = **lít** to pour (*present leju, past lil*).

We have already noted these two features where they occur in the common colloquial forms of adjectives. Spot the examples of non-standard **ý, í** and **ej** in the dialogue below.

In addition, as noted earlier, the instrumental plural may end colloquially in **-ma**, e.g. **s těma malejma dětma** 'with those little children'.

Another audible difference is the habit of adding a **v-** to everyday words beginning with **o-** (which sounds vulgar in the wrong context):

on, ona, oni	→ von, vona, voni	he, she, they
okno	→ vokno	window
o něm	→ vo něm	about him

You will also notice some shortening of the vowel sound **í/ý**, particularly before the final consonant **-m**: **prosím** → **prosim**, **vím** → **vim**, **musím** → **musim**.

As your Czech improves, you will also pick up an increasing amount of non-standard vocabulary, some of German origin, e.g. words such as **kšeft** ‘business, deal’, **furt** ‘always, all the time’ (instead of **stále** or **pořád**).

In Moravia you will hear other non-standard forms, such as **chcu** ‘I want’ and **jsu** ‘I am’ (for **chci** and **jsem**). However, many speakers from Moravia cultivate a more standard variety of Czech than you would usually hear informally spoken in Bohemia or in Prague. Some people you meet may also disapprove of this variety of non-standard ‘Prague Czech’, and therefore not expect you, as a foreigner, to imitate it.

There follows a mini-drama in the non-standard Czech of Prague or Bohemia. You will often find this kind of language in novels, films, the theatre and TV drama, of course, as well as in ordinary everyday speech. (The spelling is a compromise, as is usual in non-standard printed texts. Certain shortened vowels are not indicated, to avoid confusion over spelling, though they may be heard in the recording.)

Dialogue 4

Ivan a Jana Ivan and Jana (CD2; 70–71)

Jana has just returned from a visit to her sister in Brno. She meets Ivan on the street, and seems pleased enough to see him. He is her boyfriend, after all. But something isn't quite right here . . .

-
- IVAN Ahoj, Janičko, co tu děláš? Kdy ses vrátila? Já sem myslel, že seš u své sestry v Brně.
- JANA Ale já sem už celej tejden doma. Vrátila jsem se minulej pátek. Několikrát jsem ti volala, ale nikdo to nebral.
- IVAN Tak, jaký to bylo? Jak se ti tam líbilo?

- JANA Bylo to moc super – prostě báječný. Sluníčko, voda, pár hezkejš kluků, moc prima zábava. Hele, nemáš chut' na pivo? Co dybysme šli do tý hospody, co jsme tam byli loni na podzim? Pivo tam mají dobrý. Co říkáš?
- IVAN Ale já nevím. Mám strašně moc práce. Zejtra mám nákou schůzi. Musím si to důkladně připravit. A ted' zrovna někam letím. Musím zajít k jednomu svému známýmu, kerej tu bydlí někde blízko. Potřebuju s ním vo něčem mluvit.
- JANA To je to tak důležitý, že na mě nemáš ani chvíli čas?
- IVAN No, není. Nebud' taková! Ale já tam musím hned, von za chvíli někam vodejde, víš?
- JANA No tak co dybysme tam šli voba. Potom ho můžem pozvat, aby na to pivo šel s náma, a ty s ním můžeš kecat vo tý hrozně důležitý věci.
- IVAN Ale no tak pudem tam radši hned. Já ho stejně asi nestihnu, dyž jdu tak pozdě.

(V hospodě)

- JANA Ivane, prosím tě, bud' tak hodnej, votevři vokno. Je tu strašný vedro. Proč mají zavřený vokna, dyž je takovej pařák? Fuj! Tady je ale lidí!
- IVAN To víš, tady bejvá strašně moc lidí, většinou turistů. Sou tu celý hodiny, pijou a vobyčejnej Čech si ani nesedne. Pokud si to člověk může s takovejma cenama dovolit. Já ti mám ale žízeň! Už by nám mohli přinýst to pivo, že jo!
- JANA Sedíme tu už štvrt hodiny, a eště jsem neviděla číšníka. Hele, pudem, ne? Já už dýl čekat nebudu. Už mě z toho bolí hlava.
- IVAN Jak chceš, ale kam teda pudem?
- JANA Já už asi pudu na tramvaj. Mám bejt v devět doma. Táta na mě čeká, víš?
- IVAN Proč?
- JANA Chce se mnou vo něčem mluvit.
- IVAN Vo čem, jestli se smím ptát?
- JANA Vo tobě. Prej spolu chodíme už řadu let, mohli bysme se už konečně vzít.
- IVAN Proboha, proč? Máme se rádi. Chodíme spolu a sme št'astný. Proč bysme se měli brát? Hele, dej mi pusu.
- JANA Ale jdi. Vopravdu to chceš vědět?
- IVAN To se ví, že jo.

- JANA No, jak ti to mám říct? Chtěla jsem ti to říct už dávno, ale tys mě vůbec neposlouchal. Totiž – já čekám dítě.
- IVAN Ježíšmarjá!! Pročs mi to neřekla dřív? Dyt' je to dítě taky moje, ne?
- JANA Právě že nevím.
- IVAN Panebože! Tak to je konec!
- JANA Copak ty si myslíš, že seš lepší než já? S kýmpak jsem tě včera viděla? S Mařenou. Vy ste se s Mařenou tadyhle na ulici včera večer líbali. Já jsem vás viděla. Tadyhle za těmahle stromama. Nejseš vo nic lepší! . . . Ale neboj se. S tím dítětem to nebude tak zlý. Já jsem si to totiž jenom vymyslela! Chtěla jsem tě prostě naštvat. Tak, a ted' už toho mám vopravdu dost. Pust' mě! Jdu domů.

Colloquial forms

Adjective forms are mostly not listed as they are easy to interpret.

bejt, bejvat = být, bývat

dybysme = kdybysme (kdybychom) if we

dyl = déle longer

dyt' = vždyt' after all

dyž = když

eště = ještě

kerej = který

můžem = můžeme

ňákej = nějaký

prej = prý

přinýst = přinést bring

pudu, pudem = půjdu, půjdeme

seš = jsi, jseš you are

sme = jsme we are

sou = jsou they are

ste = jste you are

stromama = stromy *ins. pl.*

štvrt = čtvrt quarter

tejden = **týden**

těmahle = **těmihle** these *ins. pl.*

tý = **té**

vo = **o**

voba = **oba** both

vobyčejnej = **obyčejný** ordinary

vodejde = **odejde** will leave

vokno = **okno** window

von = **on**

vopravdu = **opravdu**

votevři = **otevři** open!

zejtra = **zítra**

Vocabulary

báječný	fabulous
brát se > vzít se	to get married
čekat dítě	to be expecting a baby
důkladně	thoroughly
fuj!	ugh!
hele!	look! look here!
chodit s + ins.	to go out with
Ježíšmarjá!	Christ Almighty! (<i>lit.</i> 'Jesus Mary!')
kdopak, ins. kým	who then?
kecat	to natter, chat; <i>also</i> to talk rubbish
konečně	finally, at long last
letět	to fly, rush
líbat > políbit	to kiss
Mařena	<i>familiar form of Marie</i>
naštvat/-štvu, -štvat pf.	to infuriate, rile
no tak	well then
panebože!	Lord God!
pařák	<i>lit.</i> 'steamer'; scorcher, hot day
prima	excellent, great, fantastic

proboha!	for God's sake!
pustit < pouštět	to let go
řada	row, line, series, queue
řada + gen.	a number of
sednout si pf.	to get a seat, sit down
stihnout pf.	to catch
super	great, cool, wicked
vedro	(sweltering) heat
vymyslet < vymýšlet	to think/make up, invent
zábava	fun, amusement, entertainment
zlý	bad
známý -á	acquaintance, friend
zrovna	just, just now
ted' zrovna	just now, at this very moment
bud' tak hodnej/hodná a . . .	be so good as to . . .
nebud' takovej/taková!	don't be like that!
co jsme tam byli . . .	where we were . . .
copak ty si myslíš . . . ?	do you really think . . . ?
já ti mám strašnou žízeň	I've got a terrible thirst (ti 'to you' adds an emotive emphasis)
pivo tam mají dobrý	they have good beer there
právě že nevím	the thing is, I don't know
tady je ale lidí!	(but) what a lot of people there are here! (<i>gen. pl. expressing quantity</i>)
to se ví, že jo	of course I do (<i>lit. 'it is known that yes'</i>)
(v)o nic lepší	no better (<i>lit. 'by nothing better'</i>)

Grammar summary

This reference section offers a brief overview of standard Czech grammar. Non-standard features are noted only selectively. Many features are covered only in the units, to avoid duplication. Use the index of language points to locate those items.

The tables, which mostly summarise material already covered in the units, are intended for quick reference and revision. The lists – of monosyllabic verbs, prepositions, interrogatives, relatives and conjunctions – to some extent go beyond what was covered in the units.

More extensive coverage of various topics may be found in the author's reference volume *Czech: an Essential Grammar*, London: Routledge, 2005. This includes, for example, more detail on prefixes, suffixes and word formation.

Hard-type nouns

The main standard (or 'hard') types are commonly represented in grammars by **pán** '(gentle)man, master', **hrad** 'castle', **žena** 'woman' and **město** 'town'. There is no vocative plural – use nominative plural for this.

<i>Singular</i>	<i>ma.</i>	<i>mi.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	pán	hrad	žena	město
<i>acc.</i>	pána	„	ženu	„
<i>gen.</i>	pána	hradu	ženy	města
<i>dat.</i>	pánovi	hradu	ženě	městu
<i>loc.</i>	o pánovi	o hradě (-u)	o ženě	o městě (-u)
<i>ins.</i>	pánem	hradem	ženou	městem
<i>voc.</i>	pane!	hrade!	ženo!	= <i>nom.</i>

Plural	ma.	mi.	f.	n.
nom.	páni (-ové)	hrady	ženy	města
acc.	pány	„	„	„
gen.	pánů	hradů	žen	měst
dat.	pánům	hradům	ženám	městům
loc.	o pánech	o hradech	o ženách	o městech
ins.	pány (*-ama)	hrady (*-ama)	ženami (*-ama)	městy (*-ama)

Type **předseda** ‘chairman’ follows type **žena** in the singular, including instrumental **předsedou**, but with dative/locative **-ovi**; however, plural **předsedové** (acc. **předsedy**, gen. **předsedů**, etc.) follows type **pán**.

For most nouns of type **hrad** the locative singular is **-u**. Some have genitive singular **-a**, e.g. **život -a** ‘life’, and these (except for the names of months) mostly also have locative singular **-ě/-e**.

Dative/locative singular **-ovi** is sometimes replaced by **-u**, mainly within a series of nouns, e.g. **Jan Novák – (o) Janu Novákovi**.

Vocative singular also has types **kluku!** (**-u** after **-k**, **-g/h**, **-ch**), **Petře!** (**r-ř** after a consonant).

On masculine animate plurals in **-ové** and **-é** see Unit 10.

Consonant changes with velars **g/h-z**, **ch-š**, **k-c** and **r-ř** are obligatory with dative/locative singular **-e** (**Praha – v Praze**, **řeka – řece** etc.) and, in the plural, masculine animate nominative **-i** (**kluk – kluci** etc.) and (excepting **r**) masculine animate/inanimate locative **-ích** (**o klucích**, but **o profesorech**). Neuters regularly have locative plural **-ách** after velars, e.g. **v městechách**.

Soft-type nouns

The main soft types are represented by **růže** 'rose', **píseň** 'song', **muž** 'man', **stroj** 'machine' and **moře** 'sea'. The neuter type is the least frequent.

<i>Singular</i>	<i>ma., mi.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	muž, stroj	růže, píseň	moře
<i>acc.</i>	muže, „	růži, „	„
<i>gen.</i>	muže, stroje	růže, písně	moře
<i>dat.</i>	muži, stroji	růži, písni	moři
<i>loc.</i>	o muži, stroji	o růži, písni	o moři
<i>ins.</i>	mužem, strojem	růží, písní	mořem
<i>voc.</i>	muži! ó stroji!	= nom., ó písni!	= nom.

<i>Plural</i>	<i>ma., mi.</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	muži, stroje	růže, písně	moře
<i>acc.</i>	muže, „	„ , „	„
<i>gen.</i>	mužů, strojů	růží, písní	moří
<i>dat.</i>	mužům, strojům	růžím, písním	mořím
<i>loc.</i>	o mužích, strojích	o růžích, písních	o mořích
<i>ins.</i>	muži, stroji (*-ema)	růžemi, písněmi (*-ema, *-ěma)	moři (*-ema)

Type **soudce** 'judge' follows type **muž**, with plural **soudci/soudcové**.

Masculine animates sometimes replace dative/locative singular **-i** with **-ovi**, and this is usual with names, e.g. **Miloš** – **(o) Milošovi**, but **(o) Miloši Benešovi**.

Vocative singular **-i** applies only if the noun ends in a consonant: **Miloš** – **Miloši!** Note also this type: **chlapec** – **chlapče!** (**-ec** to **-če!**).

Further soft-type nouns

Three lesser soft types are often represented by **kost** ‘bone’, **stavení** ‘building’ and **kuře** ‘chicken’:

<i>Singular</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	kost	stavení	kuře
<i>acc.</i>	”	”	”
<i>gen.</i>	kosti	”	kuřete
<i>dat.</i>	kosti	”	kuřeti
<i>loc.</i>	o kosti	”	o kuřeti
<i>ins.</i>	kostí	stavením	kuřetem
<i>voc.</i>	ó kosti!	= <i>nom.</i>	= <i>nom.</i>

<i>Plural</i>	<i>f.</i>	<i>n.</i>	<i>n.</i>
<i>nom.</i>	kosti	stavení	kuřata
<i>acc.</i>	”	”	”
<i>gen.</i>	kostí	stavení	kuřat
<i>dat.</i>	kostem	stavením	kuřatům
<i>loc.</i>	o kostech	o staveních	o kuřatech
<i>ins.</i>	kostmi (*-ma)	staveními (*-íma)	kuřaty (*-ama)

Some nouns belonging to type **kost** variously have dative, locative and instrumental plural endings like type **růže**, e.g. **noc** – **noci**, but plural dative **nocím**, locative **nocích**, instrumental **nocemi**.

Foreign types of noun

Masculine nouns ending in **-ismus/izmus** drop **-us** before endings:

feminismus ‘feminism’ – *gen./dat./loc.* **-ismu**, *ins.* **-ismem**

Similarly, **kapitalismus** – **kapitalismu**, **socialismus** – **socialismu**.

More awkward are some further nouns of Latin/Greek origin, especially neuters ending in (a) **-um**, (b) **-eum**, **-ium**, **-io/-eo**, and (c) **-ma**:

vízum ‘visa’	<i>gen. víza, dat./loc. vízu, ins. vízem; pl. víza, gen. víz, dat. vízům, loc. vízech, ins. vízy</i>
muzeum ‘museum’	<i>gen. muzea, dat./loc. muzeu, ins. muzeem; pl. muzea, but gen. muzeí, dat. muzeím, loc. muzeích, ins. muzei</i>
drama ‘drama’	<i>gen. dramatu, dat./loc. dramatu, ins. dramatem; pl. dramata, etc.</i>

Similarly: (a) **centrum** ‘centre’, **datum** ‘date’, (b) **gymnázium** ‘grammar school’, **stipendium** ‘grant’, **studium** ‘study’, **rádio** ‘radio’, **studio** ‘studio’, and (c) **téma** ‘theme’, **klima** ‘climate’, **schéma** ‘scheme’, **dogma** ‘dogma’.

Irregular nouns

Only some basic nouns are noted here. (For paired parts of the body **ruce**, **nohy**, etc. see Unit 16.)

Bůh <i>ma.</i> ‘God’	<i>gen. Boha, dat./loc. Bohu, voc. Bože!; pl. nom. bohové/bozi</i>
člověk <i>ma.</i> ‘person’	<i>sg. only, dat./loc. člověku, voc. člověče!</i>
dcera <i>f.</i> ‘daughter’	<i>dat./loc. dceři</i>
den <i>mi.</i> ‘day’	<i>gen. dne, dat./loc. dnu, dni, ve dne; pl. dny, dni, gen. dnů, dní, dat. dnům, loc. dnech, ins. dny</i>
týden <i>mi.</i> ‘week’	<i>gen. týdne, dat./loc. týdnů; pl. týdnů, etc.</i>
dítě <i>n.</i> ‘child’	<i>gen. dítěte, dat./loc. dítěti, ins. dítětem</i>
+ děti <i>f.</i> ‘children’	<i>gen. dětí, dat. dětem, loc. dětech, ins. dětmi</i>
kámen <i>mi.</i> ‘stone’	<i>gen. kamene/-u, dat./loc. kameni/-u; pl. kameny, gen. kamenů, etc.</i>
lidé <i>ma. pl.</i> ‘people’	<i>acc./coll. nom. lidi, gen. lidí, dat. lidem, loc. lidech, ins. lidmi</i>
lid <i>mi. sg.</i> ‘the people’	<i>gen. lidu, e.g. český lid ‘the Czech people’</i>
paní <i>f.</i> ‘Mrs’	<i>sg. invariable; pl. like stavení</i>
rodič <i>ma.</i> ‘parent’	<i>nom./acc. pl. rodiče</i>
syn <i>ma.</i> ‘son’	<i>voc. synu!; pl. synové</i>

Adjectives and demonstrative **ten**

Table of demonstrative + hard adjective + noun. These are the standard written forms:

Singular

<i>nom.</i>	ten dobrý pán, hrad; to dobré město	ta dobrá žena
<i>acc.</i>	toho dobrého pána; <i>mi./n.</i> = <i>nom.</i>	tu dobrou ženu
<i>gen.</i>	toho dobrého pána, hradu, města	té dobré ženy
<i>dat.</i>	tomu dobrému pánovi, hradu, městu	té dobré ženě
<i>loc.</i>	(o) tom dobrém pánovi, hradě, městě	(o) té dobré ženě
<i>ins.</i>	(s) tím dobrým pánem, hradem, městem	(s) tou dobrou ženou

Plural

<i>nom.</i>	ti dobří páni; ty dobré hrady/ženy; ta dobrá města
<i>acc.</i>	ty dobré pány; <i>mi./f./n.</i> = <i>nom.</i>
<i>gen.</i>	těch dobrých pánů, hradů, měst, žen
<i>dat.</i>	těm dobrým pánům, hradům, městům, ženám
<i>loc.</i>	(o) těch dobrých pánech, hradech, městech, ženách
<i>ins.</i>	(s) těmi dobrými pány, hrady, městy, ženami

Mutations **hý→zí**, **chý→ší**, **ký→cí**, **rý→ří**, and **-ský→ští**, **cký→čtí**, are found in the standard written forms of the masculine animate nominative plural: **velký – velcí**, **anglický – angličtí**, **český – čeští**.

For the soft-type adjectives, e.g. **první** 'first', **cizí** 'foreign', just substitute long **í** for **ý/á/é/ou** in any case ending, e.g. **prvního**, **prvnímu**, **prvním**, *pl.* **prvních**, **prvním**, **prvními**.

The widespread non-standard forms of adjectives replace long **é** by **ý** and long **ý** by **ej** (except for *ins. sg.* **-ým**). A single nominative/accusative plural form ***ty dobrý** usually covers all genders, and the non-standard instrumental plural forms are ***těma dobrejma/prvníma**. (In practice you will often encounter a mixture of standard and non-standard forms.)

Personal pronouns

Forms after a dash are used *either* after prepositions *or* for emphasis. Nominative forms **ty** and **vy** are also vocative. [Formal variants are in square brackets.]

<i>nom.</i>	já 'I'	ty 'you'	- '(one)self'
<i>acc.</i>	mě , [mne] 'me'	tě – tebe	se – sebe
<i>gen.</i>	„	„	„
<i>dat.</i>	mi/mně – mně	ti – tobě	si – sobě
<i>loc.</i>	o mně	o tobě	o sobě
<i>ins.</i>	mnou	tebou	sebou

<i>nom.</i>	my 'we'	vy 'you' (<i>pl.</i> , formal <i>sg.</i>)
<i>acc.</i>	nás 'us'	vás
<i>gen.</i>	„	„
<i>dat.</i>	nám	vám
<i>loc.</i>	o nás	o vás
<i>ins.</i>	námi (*náma)	vámi (*váma)

In the tables below, the **n-** forms are required usage after prepositions. Use the **j-** forms for emphasis.

<i>nom.</i>	on 'he'	ona 'she'
<i>acc.</i>	ho , [jej] – něj or něho (jeho) 'him'	ji – ni 'her'
<i>gen.</i>	„	jí – ní
<i>dat.</i>	mu – němu (jemu)	jí – ní
<i>loc.</i>	o něm	o ní
<i>ins.</i>	jím – ním	jí – ní

Ono 'it' (neuter) either has accusative **ho – něj** or (formal) **je – ně**, with other cases as for masculine forms. Accusative **něho/jeho** is masculine animate only.

<i>nom.</i>	oni [ony <i>f.</i> , <i>mi.</i> , ona <i>n.</i>] 'they'
<i>acc.</i>	je – ně 'them'
<i>gen.</i>	jich – nich
<i>dat.</i>	jim – nim
<i>loc.</i>	o nich
<i>ins.</i>	jimi – nimi (*jima, *nima = dual forms)

Third person pronouns referring to inanimate nouns ('it', 'them') should use the same gender as the noun. Subject pronouns on their own such as **on** 'he', **ona** 'she' are generally animate in sense, however.

Verbs

Infinitives normally end in **-t**. In older texts you will find the ending **-ti**. Instead of **-ct**, formal style may still use **-ci**, e.g. **říct/řici** 'to say'.

Here are the present tense and past tense **-l** forms for the main basic types:

Type 5

dělat 'to do make'	dělám	děláme	
	děláš	děláte	
	dělá	dělají	dělal

Type 4

prosit 'to ask'	prosím	prosíme	
	prosíš	prosíte	
	prosí	prosí, *prosej	prosil
trpět 'to suffer'	trpím	trpíme	
	trpíš	trpíte	
	trpí	trpí, *trpěj	trpěl

Type 4a

Derived verbs with infinitive suffix **-et** (e.g. imperfectives derived from perfectives) have a traditional 3rd person plural **-ějí/-ejí**.

sázet 'to plant'	sázím	sázíme	
	sázíš	sázíte	
	sází	sázejí (or sází)	sázel

Similarly: **umět** 'know how', **rozumět** 'understand', **přicházet** 'arrive', **házet** 'throw', etc.

Type 3

With **-ovat** verbs the first person ending **-uji** is now generally rather formal, but the ‘they’ ending **-ují** is standard written usage (and ***-ujou** is non-standard).

kupovat ‘to buy’	kupuju , <i>formal</i> kupuješ kupuje	-uji kupujeme kupujete kupují , *-ujou	kupoval
----------------------------	--	--	----------------

Various monosyllabic verbs also belong here. For example:

hrát ‘to play’	hraju , <i>formal</i> hraješ hraje	hraji hrajeme hrajete hrají , <i>coll.</i>	hrajou hrál
--------------------------	---	---	------------------------------

Type 2

minout ‘to miss, pass’	minu mineš mine	mineme minete minou	minul
-------------------------------------	--	--	--------------

After a consonant **-nul** normally becomes **-l** in standard usage, unless resulting forms are awkward to pronounce: **tisknout** – **tiskl** (or ***tisknul**), **tiskla**, **tiskli** ‘pressed, printed’.

Type 1

Some verbs with infinitive **-at**, and a good number of monosyllabic verbs, have **e**-type present tenses:

chápat ‘to understand, grasp’	chápu chápeš chápe	chápeme chápete chápou	chápal
jít ‘to go’	jdu jdeš jde	jdeme jdete jdou	šel, šla, šli
nést ‘to carry’	nesu neseš nese	neseme nesete nesou	nesl

The following are common verbs belonging to type **chápat**:

česat, češu/česám > učesat	comb
hýbat, hýbu/-ám > hnout (se)	move, bend
chápat, chápu > pochopit	understand, grasp
kašlat, kašlu > zakašlat	cough
koupat, koupu/-ám > vykoupat (se)	bathe
lámat, lámu > zlomit	break
plakat, pláču > zaplakat	cry, weep
plavat, plavu > zaplavat (si)	swim
skákat, skáču > skočit	jump

Basic irregular verbs

být 'to be'	jsem I am jsi, *(j)seš you are je s/he, it is není s/he, it isn't byl was, byl by would be bud' ! bud'te! be! budu I'll be budeš you'll be bude s/he, it'll be	jsme we are jste you are jsou they are budeme we'll be budete you'll be budou they'll be
-----------------------	---	---

Compound: **zbýt, zbude/*zbyde, zbyl < zbývat** 'be left (over)'

chtít 'to want'	chci chceš chce	chceme chcete chtějí	chtěl	'I want . . . ; wanted'
jíst 'to eat'	jím jíš jí	jíme jíte jedí (*jeděj, *jí)	jedl	'I eat . . . ; ate'
	jez!	'eat!'		

sníst, sním, snědl, sněž! *pf.* 'eat up'
najíst se, najím se, najedl se *pf.* 'eat your fill'

mocht, -ci mohu, můžu můžeme
 'can' **můžeš můžete**
může mohou, můžou 'I can, you can . . .'
mohl 'could/was able to'
mohl by 'could/would be able to'

pomocť, pomoci < pomáhat 'help'
pomoz! 'help!'
or: to call for help use the noun **pomoc!** 'help!'

vědět vím víme
 'to know' **víš víte**
ví vědí (*vědej, *ví) věděl 'I know . . . ; knew'
věz! 'know!'

povědět, povím, pověděl *pf.* 'tell'
odpovědět, odpovím < odpovídat 'reply'

Vidět 'to see' also has a formal imperative **viz!** 'see' (used for a cross-reference). But for 'see!' you normally say **podívej(te) se!** 'look!' or (strongly *coll.*) **hele! heled'te!** 'look 'ere!'

The usual imperative of **slyšet** 'to hear' is **poslyš!** 'hear! listen!'

Monosyllabic/irregular verbs

The following selective list of monosyllabic verbs (and some prefixed compounds) gives their forms in the order: infinitive, present tense, past tense. A few common participles and/or verbal nouns are also included, where unpredictable.

Type 5 verbs

-át:	dát, dám, dal < dávat	give, put
	podat < podávat	pass
	vydat < vydávat	publish
	počkat, počká, počkal < čekat	wait
	potkat, potkám, potkal < potkávat	meet, encounter
	setkat se < setkávat se (s + ins.)	meet up with
	ptát se, ptám se, ptal se > zeptat se	ask
	zdát se, zdá se, zdál se	seem
	znát, znám, znal	know
	poznat < poznávat	recognise, get to know
-ít:	mít, mám, měl	have

Type 4 verbs

-át:	bát se, bojím se, bál se	fear
	spát, spím, spal	sleep
	vyspat se <i>pf.</i>	have a (good) sleep
	stát, stojím, stál	stand, cost
	<i>(see also stát se, stane se below)</i>	
-ět:	smět, smím . . . 3rd person pl.	may, be allowed to
	smějí/smí, směl	
	nesmět, nesmím, nesměl	mustn't

Type 3 verbs

-át:	hrát, hraju, hrál > zahrát	play
	vyhrát < vyhrávat	win
	prohrát < prohrávat	lose
	přát, přeju, přál	wish
	smát se, směju se, smál se > zasmát se	laugh
	usmát se < usmívat se	smile
-ět/-et:	chvět se, chvěju se, chvěl se	tremble

-ít:	bít, biju, bil > uhodit, udeřit	hit
	zabít (zabítý) < zabíjet	kill
	dít se, děje se, děl se	happen, be going on
	lít, liju/leju, lil	pour
	nalít < nalévat	pour out
	pít, piju, pil (pití) > napít se, vypít	drink
	opít se < opíjet se	get drunk
	žít, žiju, žil	live
	použít < používat	use
-out:	obout, obuju, obul < obouvat (se)	put on (shoes)
	zout < zouvat (se)	take off (shoes)
-ýt:	kryt, kryju (*kreju), kryl (krytý)	cover
	skrýt < skrývat	conceal, hide
	mýt, myju (*meju), myl > umýt (umytý)	wash

Type 2 verbs

Some of these verbs have anomalous infinitives and past tense forms, but add a regular type 2 **-n-** in the present tense (e.g. **stát se/stanu se, stal se**); a couple have **-m-** instead, but are otherwise similar (**vzít/vezmu** and **přijmout/přijmu**).

-át:	stát se, stanu se, stal se < stávat se	become, happen
	dostat, dostanu, dostal < dostávat	get
	přestat, etc. < přestávat	stop, cease
	vstát, etc. < vstávat	get up, stand up
	zůstat, etc. < zůstávat	stay
-ít:	vzít, vezmu, vzal < brát	take
	začít, začnu, začal < začínat	begin, start

-nout and	dotknout se, dotknu se,	touch
-jmout:	dotk(nu)l se < dotýkat se	
	hnout, hnu, hnul < hýbat,	move
	hýbu (se)	
	vyhnout se < vyhýbat	avoid
	se + dat.	
	přijmout, přijmu, přijal (-jatý,	receive, accept
	-jetí) < přijímat	
	najmout, najal/najmul <	rent, hire
	najímat	
	obejmout, objal/obejmul <	embrace, hug
	objímat	
	zapnout, zapnu, zapnul <	fasten, switch on
	zapínat	
	rozepnout < rozpínat	unfasten, undo
	vypnout < vypínat	switch off
-íct:	říct/řici, řeknu, řekl (řečený) <	say, tell
	říkat	

Type 1 verbs

-át:	brát, беру, bral	take
	vybrat < vybírat	choose
	hnát, ženu, hnal	drive
	vyhnat < vyhánět	drive out
	lhát, lžu, lhal > zalhat	lie = tell lies
	prát, peru, pral > vyprat	laundry, wash
	psát, píšu/píši . . . píšou/píší,	write
	psal > napsat	
	podepsat < pod(e)pisovat	sign
	popsat < popisovat	describe
	poslat, pošlu, poslal < posílat	to send
	zvat, zvu, zval > pozvat	invite
	nazvat < nazývat	call, name
-et:	jet, jedu, jel + jezdit	ride, go
	přijet < přijíždět	arrive
	od(e)jet < odjíždět	leave

-ít:	jít, jdu, šel/šla + chodit	go
	přijít < přicházet	arrive
	odejít < odcházet	leave, go away
	mlít, melu, mlel (mletý) > u-	grind
	otevřít, otevřu, otevřel < ot(e)vírat	open
	zavřít < zavírat	close
	umřít, umřu, umřel < umírat	die

-ct/-ci (see also **mocht/moci** 'can' in the basic irregular list above):

	péct/péci, pečů, pekl (pečený, pekoucí) > upéct	bake
	téct/téci, teče, tek (tekoucí) utéct < utíkat	flow run away
	vléct/vléci, vleču, vlekl (vlečený, vlekoucí)	drag
-st:	číst, čtu, četl > přečíst (přečtený)	read
	klást, kladu, kladl > položit	put, lay
	nést, nesu, nesl + nosit	carry
	přinést < přinášet	bring (by carrying)
	odnést < odnášet	carry away
	plést, pletu, pletl > uplést	knit, confuse
	růst, rostu, rostl	grow
	třást, třesu, třásl (se)	shake
	vést, vedu, vedl + vodit	lead
	přivést < přivádět	bring (by leading)
	odvést < odvádět	lead away
-zt:	lézt, lezu, lezl	climb, crawl
	nalézt, naleznu (!), našel < nalézat	find
	vést, vezu, vezl + vozit	carry, convey
	přivést < přivážet	bring (by conveying)
	odvést < odvážet	convey away

Basic prepositions

Some prepositions may be followed by more than one case, depending on the meaning required. Mostly this occurs as a pair, either locative and accusative, or instrumental and accusative, where the accusative may add the idea of 'motion into a position'.

Preposition + accusative

přes	across, through	Přešel přes ulici. He crossed the street.
pro	for (sake, benefit of) for (to fetch)	To je pro mě. This is for me. Jdu pro mléko. I'm going for some milk.

Preposition + genitive

bez	without	Piju kávu bez cukru. I drink coffee without sugar.
do	into, to until, till	Jdu do města. I'm going into/to town. Zůstanu do ledna. I'll stay till January.
od	away from, from from (person)	Odešla od okna. She went away from the window. Dostal vzkaz od Petra. He got a message from Petr.
u	at (house, place of) at, by, near	Bydlím u tety. I live at my aunt's. Sedí u okna. S/he sits at the window.
z, ze	out of off, down from (in older usage, s, se + gen.)	Vyšel z pokoje. He went out of the room. Kniha spadla ze stolu. The book fell off the table.

Preposition + dative

k, ke	towards to	Jdu ke kostelu. I go towards the church. Jak se dostanu k řece? How do I get to the river?
	to (<i>house, place of</i>)	Jdu k tetě. I'm going to my aunt's.
až k	as far as	Jdu až ke kostelu. I go as far as the church.
proti	against, opposite	Jste proti mně. You are against me.

Preposition + locative

na	on	Kniha leží na stole. The book is lying on the table.
	+ accusative in these senses	
	onto (<i>motion</i>)	Položil knihu na stůl. He put the book on(to) the table.
	for (<i>purpose</i>)	Čekám na tramvaj. I'm waiting for the tram.
	for (<i>intended time</i>)	Jsem tu jen na týden. I'm here only for a week.
o	about (<i>topic</i>)	Mluví o politice. They're talking about politics.
	+ accusative in these senses	
	on, against	Opírá se o stůl. He is leaning on the table.
	by (<i>difference</i>)	Jsi o rok starší než já. You're a year older than me.
po	after	Po obědě četl noviny. After lunch he read the paper.
	along	Běžela po ulici. She ran along the street.
	about, around	Běhala po zahradě. She ran about the garden.

+ accusative in these senses

as far as, up to **Sníh mu byl až po kolena.** The snow was right up to his knees.
 for, during, throughout **Pršelo (po) celý den.** It rained all day.

při at, during **Při obědě mlčeli.** At lunch they were silent.

v, ve in **Sedím v autě.** I'm sitting in the car.
 in (*month, etc.*) **V lednu sněží.** In January it snows.

+ accusative in these senses

on (*day*) **V pondělí.** On Monday.
 in (*with some verbs*) **Nevěříš v Boha?** You don't believe in God?

Prepositions + instrumental

mezi between **Mezi oknem a stolem.** Between the window and the table.
 among(st) **Mezi kamarády.** Amongst friends.

nad above, over **Letěl nad městem.** He flew over the town.

pod below, under **Stál pod hradem.** He stood below the castle.

před in front of **Stál před domem.** He stood in front of the house.
 before **Před válkou byl doma.** Before the war he was at home.
 ago **Byl tu před rokem.** He was here a year ago.

s, se with **Jdu tam s Petrem.** I'm going there with Petr.

za behind, beyond **Stojí za stromem.** S/he is standing behind a tree.
 after (*following*) **Běžela za nimi.** She ran after them.

+ accusative in these senses

for (*exchange*) **Koupil to za čtyři dolary.** He bought it
for four dollars.

in (*time taken*) **Za celý den neudělal nic.** He didn't do
anything all day.

in (*after time*) **Přijdu za hodinu.** I'll come in an hour's
time.

+ genitive in this sense

during **Za války byl doma.** During the war he
was at home.

In addition, **mezi**, **nad**, **pod**, **před** and **za** are followed by the accusative, instead of the instrumental, in senses when they mean 'motion into a position':

Spadl pod stůl. He fell under the table.

Spadl mezi židle. He fell between the chairs.

More prepositions

Most other common prepositions take the genitive:

během	during
blízko	near
daleko od	far from
kromě	except for, apart from
nedaleko	not far from
kolem	around, past
okolo	around
místo	instead of
na rozdíl od	in contrast to, unlike
podél	along
podle	according to
pomocí	with the help of
uprostřed	in the middle of
vedle	next to

A few take the dative:

kvůli	for the sake of, because of
naproti	opposite
navzdory	despite
díky	thanks to
vůči	towards, with respect to

These two take the accusative:

mimo	outside, except for
mimo Prahu	outside Prague
skrz	through
skrz brýle	through spectacles

Interrogatives and relatives

Here is a basic list of interrogatives (question words)

co?	what?	Co je to? What is it?
čí?	whose?	Čí je ten kabát? Whose is that coat?
jak?	how?	Jak se to dělá? How is that done?
jaký?	what kind of?	Jaké máte auto? What kind of car do you have?
kam?	where to?	Kam jdete? Where are you going?
kde?	where?	Kde jste? Where are you?
kdo?	who?	Kdo jste? Who are you?
kdy?	when?	Kdy přijedeš? When will you arrive?
kolik?	how much/many?	Kolik to stojí? How much does it cost?
kolikátý?	'how-manyeth?'	Kolikátého je dnes? What's today's date?
který?	which?	Kterou knihu chcete? Which book do you want?
kudy?	which/what way?	Kudy šli? Which way did they go?

odkud?	where from?	Odkud jste? Where are you from?
proč?	why?	Proč mi nepíšeš? Why don't you write to me?

Remember the case forms of **kdo** and **co**:

<i>acc.</i>	koho	co
<i>gen.</i>	koho	čeho
<i>dat.</i>	komu	čemu
<i>loc.</i>	o kom	o čem
<i>ins.</i>	s kým	s čím

Various words with prefixes and suffixes are derived from these:

ně-	some	něco 'something', někdo 'someone'
ni-	no	nic 'nothing', nikdo 'nobody', nikdy 'never'
bůhví-	God knows	bůhvíkte 'God knows where'
lec-	various	leckdo 'some people', leccos 'this and that'
málo-	few	málokdo 'few people'
-pak	then	kdopak? 'who then?' (emphatic)
-si	some, a certain	cosi 'something', kdosi 'someone'
-koli(v)	any	cokoli(v) 'anything you like', kdykoli(v) 'any time'

Similarly related are:

jin-	other	jinde 'elsewhere', jinam '(to) elsewhere', jindy 'another time'
vš-	all	všude 'everywhere', vždy(cky) 'always'
všeli-	all kinds of	všelijak 'in all kinds of ways', všelijaký 'all kinds of'

The plain forms can themselves mean 'some-' or 'any-' in combination with an infinitive (or some implied infinitive):

Mám kam jít.	I have somewhere to go, a place to go to.
Nemám kdy.	I don't have time, <i>lit.</i> 'when', [to do something].

Nemám s kým.	I don't have anyone to go with.
Máme co jíst.	We have something to eat.
Nemají co dělat.	They don't have anything to do.
Není co ztratit.	There isn't anything to lose. There's nothing to lose.

The same words can also function as relatives, connecting a clause to a preceding word (**kdo** and in standard usage **co** only after a pronoun; **který** 'which, who' after a noun):

co	that	Řekni všechno, co umíš. Say everything (that) you know.
jaký	the like of which	To je přítel, jakých je málo. That is a friend, the like of which there are few.
kam	(to) where	Chodím (tam), kam chci. I go where I want.
kde	where	To je dům, kde jsem se narodil. That is the house where I was born.
kdo	who	Ten, kdo to řekl, už odešel. The one who said it has now gone.
který	who, which	Kluk, který to řekl, už odešel. The boy who said that has now gone.
kdy	when	To je rok, kdy jsem se narodil. That's the year when I was born.

But note that **když** is the basic conjunction for 'when':

Když odešel, začalo pršet.	When he left, it started to rain.
-----------------------------------	-----------------------------------

Conjunctions

These conjunctions join together equally important words, phrases or clauses:

a	and	Jedli a pili. They ate and drank. Měli pivo a víno. They had beer and wine.
i	and also	Měli pivo i víno. They had beer and wine also.
i ... i	both ... and	Měli i pivo i víno. They had both beer and wine.

ale	but	Petr je tady, ale Jana je doma. Petr is here, but Jana is at home.
nebo, anebo	or, or else	Chcete červené nebo bílé víno? Do you want red or white wine?
ani . . . ani	neither . . . nor	Nemám ani víno, ani pivo. I have neither wine nor beer.
bud' . . . nebo	either . . . or	Bud' mu zavolej, nebo napiš. Either call him, or write.
at' . . . nebo	whether . . . or	At' mladí, nebo staří, všichni se smáli. Whether young or old, everyone was laughing.

These introduce subordinate clauses of time:

když	when	Když přišel, začalo pršet. When he came, it started to rain.
kdykoli(v)	whenever	Kdykoli přišel, začalo pršet. Whenever he came, it started to rain.
až	until	Počkám, až přijdeš. I'll wait till you come.
	when (future)	Až přijdou, půjdeme ven. When they come, we'll go out.
dokud	while, as long as	Rozhodni se, dokud je čas. Decide while there's time.
dokud ne	until	Dokud nepřijdeš, zůstanu tady. Until you come, I'll stay here.
než	until	Zůstal tam, než přišla. He stayed there till she came.
než	before	Než přišla, začalo pršet. Before she arrived, it started to rain.
od té doby, co	(ever) since	Prší od té doby, co přišla. It's rained ever since she came.
po té, co	after	Po té, co odešla, začalo sněžit. After she left, it started to snow.
sotva(že)	scarcely	Sotva odešla, začalo sněžit. Scarcely had she left when it started to snow.
jakmile	as soon as	Jakmile zavoláš, přijdu. As soon as you call, I'll come.

jen co	as soon as	Přijdu, jen co tohle napíšu. I'll come as soon as I've written this.
mezitímco, zatímco	while	Mezitímco/zatímco psala, uvařil jí čaj. While she was writing, he made her some tea.

These indicate purpose, reason, condition, result and so on:

aby	in order to	Šel domů, aby se umyl. He went home in order to wash.
aby, at'	to	Řekni mu, aby přišel/at' přijde. Tell him to come.
protože, poněvadž	because	Vrátil se, protože zmeškal vlak. He returned because he had missed the train.
nebot'	for	Zůstal doma, nebot' pršelo. He stayed at home, for it was raining.
s tím, že	on the grounds that	Odmítl s tím, že nemá čas. He refused, saying that he didn't have time.
když	if (and when)	Když budu mít čas, přijdu. If I have time, I'll come.
kdyby	if	Přišel bych, kdybych měl čas. I'd come if I had time.
jestli(že), -li	if	Jestli(že) máš čas/Máš-li čas, přijď. If you have time, come.
jestli, zda, -li	if, whether	Zeptal se, jestli (zda) půjdu s nimi/půjdu-li s nimi. He asked if I would go with them.
i když, ač(koli)(v)	although	Ačkoli/I když pršelo, šli ven. Though it was raining, they went out.
třebaže	even though	Šel pěšky, třebaže ho bolely nohy. He went on foot, even though his feet were hurting.

přestože	despite the fact that	Byla mu zima, přestože svítilo slunce. He was cold, despite the fact that the sun was shining.
aniž	without, though not	Šel tam, aniž ho pozvali. He went there without being invited/ though they hadn't invited him.
jak	how <i>coll.</i> if	Vyprávěl, jak zmeškal vlak. He told how he missed the train. Jak budeš zlobit, nepůjdeš nikam. If you're bad, you're not going anywhere.
jako by	as if	Šel dál, jako by mě nepoznal. He walked on as if he didn't recognise me.
jen(om)že	only	Šla bych s tebou, jenže nemám čas. I'd go with you, only I don't have time.
kdežto	whereas	Ráda plavala, kdežto on se vždycky bál. She liked swimming, whereas he was always afraid.
zatímco	while	Ráda plavala, zatímco on se vždycky slunil. She liked swimming, while he always sunbathed.
pokud	as far as if, as long as	Pokud vím, není tady. As far as I know, s/he isn't here. Pokud budeš mít čas, přijď. If you have time, come. Pokud měl peníze, utrácel. As long as he had money, he spent it.
takže	so (that)	Pršelo, takže jsme nemohli jít ven. It was raining, so we couldn't go out.

že	that	Řekla mi, že přijde. She told me that she would come.
	<i>coll. as, since</i>	Že mu nebylo dobře, zůstal doma. As he wasn't feeling well, he stayed at home.

Further grammar points for reading

Certain features of standard Czech are required mainly for reading, rather than for speaking the language. Knowing about the following is necessary for reading formal texts, fiction, scholarly literature, etc.

Relative **jenž** 'which', 'who'

In written style, the relative pronoun **jenž** also occurs, alongside and instead of **který**:

Úkol, jenž (= který) nás čeká, je náročný.

The task which awaits us is a demanding one.

The other forms of **jenž**, apart from the nominatives, are basically the same as the personal pronoun forms for 'him, her, it', with **-ž** stuck on the end:

<i>nom.</i>	jenž m., jež n.	jež f.	již ma. pl., jež other pl.
<i>acc.</i>	jež m., jehož ma., jež n.	již	jež
<i>gen.</i>	jehož	jíž	jichž
<i>dat.</i>	jemuž	jíž	jimž
<i>loc.</i>	o němž	o níž	o nichž
<i>ins.</i>	jímž	jíž	jimiž

Forms after prepositions have soft **ň-** instead of **j-**, just like the corresponding personal pronoun forms.

Muž, do něhož (= do kterého) se zamilovala, byl její lékař.

The man with whom she fell in love was her doctor.

Člověk, jemuž (= kterému) dala peníze, utekl do jižní Ameriky.

The person to whom she gave the money ran away to South America.

Týž/tentýž 'the same'

To say 'the same thing' in ordinary speech you can use the neuter form **totěž**:

Karel řekl totěž/to samé. Karel said the same (thing).

The other case forms of **týž/tentýž** 'the same' occur mainly in formal style.

<i>nom.</i>	týž/tentýž <i>m.</i> , totěž <i>n.</i>	táž/tatáž <i>f.</i>	tíž/titíž <i>ma. pl.</i> (<i>mi./f./n.</i> = <i>acc. pl.</i>)
<i>acc.</i>	= <i>nom.</i> (<i>ma.</i> = <i>gen.</i>)	touž/tutéž	tytéž <i>m./f. pl.</i> táž/tatáž <i>n. pl.</i>
<i>gen.</i>	téhož	téže	týchž
<i>dat.</i>	témuž	téže	týmž
<i>loc.</i>	o témž(e)/tomtěž	o téže	o týchž
<i>ins.</i>	týmž/tímtěž	touž/toutěž	týmiž

The related word **těž** means 'also, likewise' (a formal alternative to **také, taky**).

Přechodníky - adverbial participles

In the written language you will sometimes encounter special forms of the active '-ing' present participles, ending in **-íc** and **-ouc** (instead of the usual soft adjectival forms **-ící, -oucí**). They are used in the adverbial sense of 'while doing'.

Ležíc na trávě popíjela víno.

(While) lying on the grass she sipped wine.

Čtouc noviny zapoměla na čas.

(While) reading the newspaper she forgot the time.

These are the feminine (and neuter) forms of what is called the present **přechodník** (or adverbial participle). They agree with the subject of the main verb in gender and number. The masculine singular form ends in **-ě/-e** (instead of **-íc**) and in **-a** (instead of **-ouc**):

Leže na trávě popíjel víno.

Lying on the grass he sipped wine.

Čta noviny zapomněl na čas.

Reading the newspaper he forgot the time.

Plural forms for all genders are **-íce**, **-ouce**:

Ležíce na trávě popíjeli víno.

Lying on the grass they sipped wine.

Čtouce noviny zapomněli na čas.

Reading the newspaper they forgot the time.

Ordinary Czech would say this with two clauses connected by 'and':

Leželi na trávě a popíjeli víno.**Četli noviny a zapomněli na čas.**

There is also a past active **přechodník**, meaning 'having -ed', expressing a complete action with a perfective verb. (In English the '-ing' form is often used for this as well.)

You can regularly form this past active participle by replacing past tense **-l** with **-v** (masculine), **-vši** (feminine, neuter), and **-vše** (plural):

Položiv klobouk na stůl vyšel z pokoje.

Having laid (or: Laying) the hat on the table, he left the room.

Položivši klobouk na stůl vyšla z pokoje.

Having laid (or: Laying) the hat on the table, she left the room.

The verb **být** has forms **byv**, **byvši**, **byvše**.

The **v** is not present after a consonant, so the forms from **přivést**, **přivedl** are **přived**, **přivedši**, **-še** 'having brought'.

Compounds of **jít** have special forms with **-šed**, etc. **přišed**, **přišedši**, **-še** 'having arrived'.

Occasionally you will encounter soft adjectives ending in **-vší** which are based on the past **přechodník**:

Muž položivši klobouk na stůl byl její otec.

The man 'who-had-put' the hat on the table was her father.

Key to exercises

The answers given are not of course always the only possible ones. Various word orders are often possible, depending on emphasis and context (last words carry more emphasis).

Unit 1

Exercise 1

1 Dobrý den. (Já) jsem Josef. 2 Těší mě. 3 (Vy) jste Čech/Češka? 4 Ne. (Já) jsem Angličan/Angličanka. 5 Věra čeká venku.

Exercise 2

1 Jste Američanka? 2 Je Věra Češka? 3 Máte kufr? 4 Jste/Jsi venku? 5 (Vy) jste Jana?

Exercise 3

1 Náš hrad je pěkný. 2 Vltava je krásná. 3 Mám nové auto. 4 Kufr je malý. 5 Staré Město je krásné.

Exercise 4

špinavý, velký, vlevo, ne, krásný/pěkný, starý

Exercise 5

1 Věra is Czech. Věra není Češka. 2 They're waiting outside. Nečekají venku. 3 I am here. Nejsem tady. 4 I'm English. Nejsem Angličan(ka).

Exercise 6

1 Dobře. Mám se dobře. 2 Ne. Nejsem Čech/Češka. 3 Jmenuju se (John/Jane Brown). 4 Ano. Praha je pěkné město. 5 Ano. Vltava je krásná. 6 Jmenuje se (Jan Beneš/Jana Benešová). 7 Ano, je starý.

Exercise 7

Jak se máte? Máte auto? Je tady Karel? Na shledanou.

Unit 2

Exercise 1

1 Eva píše esemesku. 2 Čte si noviny a kouří. 3 Vaří oběd. 4 Je doma. 5 Učí se. 6 Sedí doma, poslouchá rádio, nebo možná spí.

Exercise 2

1 Kouříš?/Kouříte? 2 Kde je Igor? 3 Spíš?/Spíte? 4 Posloucháš/
Posloucháte rádio?

Exercise 3

1 Můj kufr, moje/mé auto, moje/má sestra 2 Tvoje/tvá řeka, tvůj oběd,
tvoje/tvé rádio 3 Naše město, naše řeka, náš hrad 4 Vaše matka, váš
učitel, váš taxík

Exercise 4

pět korun/eur (*coll.* euro), třicet pět korun/eur (*coll.* euro), padesát
sedm korun/eur (*coll.* euro), devadesát dva korun/eur (*coll.* euro), dvě
koruny/eura, jedna koruna/jedno euro, sto dvacet šest korun/eur (*coll.*
euro)

Exercise 5

1 Ne, nemám tenis rád/ráda./Ne, tenis nemám rád(a). 2 Ne, nemám
sport rád(a)./Ne, sport nemám rád(a). 3 Ne, nevařím. 4 Ne, nerozumím.
5 Ne, nejsem nemocný/nemocná. 6 Ne, nemusím kouřit.

Exercise 6

1 Ano, musím se učit. 2 Ano, umím anglicky./Ano, anglicky umím.
3 Ano, rozumím německy./Ano, německy rozumím. 4 Ano, Eva umí
vařit./Ano, Eva vařit umí. 5 Ano, mluvím dobře německy./Ano, německy
mluvím dobře. 6 Ano, musíme se učit.

Exercise 7

dvě sestry, dva obědy, dvě auta, dva balíky, dva taxíky, dvě matky

Exercise 8

1 Ne, Magda neumí anglicky. 2 Ale mluví trochu německy. 3 A rozumí
polsky. 4 Má ráda hudbu a umění. 5 Poslouchá rádio. 6 Dívá se na
televizi. 7 Ráda čte. 8 Petr nehraje karty./Petr karty nehraje. 9 Hraje
šachy.

Unit 3

Exercise 1

1 Nemá./Ne, nemá./Ne, sestru nemá./Magda nemá sestru. 2 Má./Ano,
má./Ano, bratra má./Petr má bratra. 3. Ráda chodí na procházky.
A běhá.

Exercise 2

1 Vidím řeku. I see the river. 2 Vařím oběd, večeři. I'm cooking lunch,
supper. 3 Nemáme vodu. We have no water./We don't have any water.
4 Nemají učitele. They don't have a teacher. 5 Neznají Igora. They
don't know Igor. 6 Vidíte bratra? Do you see (my) brother?

Exercise 3

1 Mám bratra. 2 Nemám sestru. 3 Eva nemá otce. 4 Nemají matku.
5 Znáš/Znáte Evu? 6 Znáš/Znáte Josefa? 7 Zná Eva Pavla?

Exercise 4

1 Do you run? Ano, běhám./Ne, neběhám. 2 Do you cook? Ano,
vařím./Ne, nevařím. 3 Do you like water? Ano, mám vodu rád/ráda./

Ne, nemám vodu rád/ráda. 4 Are you a sportsman/sportswoman? Ano, jsem sportovec/sportovkyně./Ne, nejsem sportovec/sportovkyně. 5 Do you go for walks? Ano, chodím na procházky./Ne, nechodím na procházky. 6 Do you like football? Ano, mám fotbal rád/ráda. Ne, nemám fotbal rád/ráda. 7 Do you know Prague well? Ano, Prahu znám dobře./Ne, Prahu neznám dobře.

Exercise 5

1 „Andrew hledá Ivana Drábka.“ Ano, hledá. 2 „Ivan hledá matku.“ Ne, nehledá. 3 „Andrew je americký student.“ Ne. Andrew je anglický novinář. 4 „Paní Drábková někoho hledá.“ Ne, nehledá. 5 „Paní Drábková umí jenom anglicky.“ Ne, anglicky neumí, paní Drábková umí jenom česky.

Exercise 6

1 To je dobrá voda. This is good water. 2 Ivan má dobrého učitele. Ivan has a good teacher. 3 Eva nemá správnou adresu. Eva doesn't have the correct address. 4 Znáte pana Bílého? Do you know Mr Bílý? 5 Máte pěknou výslovnost. You have nice pronunciation. 6 Věra má dobrého otce. Věra has a good father. 7 Ondřej má hezkou/pěknou matku. Ondřej has a pretty mother. 8 Koho hledáš? Who are you looking for? 9 Honza někoho hledá. Honza is looking for someone.

Exercise 7

1 Ivana Drábka./Hledá Ivana Drábka. 2 Ne, není ženatý. 3 Rád čte anglickou a americkou literaturu.

Unit 4

Exercise 1

1 Ne. Eva je v Brně. 2 Ne. Jde k Zuzaně na večeři. 3 Ne. Věra kupuje dárek./Dárek kupuje Věra. 4 Ano. Petr jde do města. 5 Ne. Eva je na návštěvě u kamaráda.

Exercise 2

1 Ne. Oběd vaří Jana./Jana vaří oběd. 2 Ano. Jana uklízí byt. 3 Ne. Do supermarketu jde Jana./Jana jde do supermarketu. 4 Ne. Medicínu

v Praze studuje Jana. Petr studuje v Brně ekonomii. 5 Ne. Ekonomii v Brně studuje Petr. Jana studuje v Praze medicínu.

Exercise 3

pracuju/pracuji, kouříš, hledají, dáváme, hrají/hrajou, vaříme, spí, jdu, uklízím, studujeme

Exercise 4

1 Josef jede do Brna. 2 Eva jede do Ostravy. 3 Ivan jede do Oxfordu. 4 Věra jede do Jihlavy. 5 Igor jede do Kolína.

Exercise 5

1 dvakrát zmrzlinu 2 třikrát kolu 3 sklenici mléka 4 hrnek/šálek kávy 5 kus chleba 6 sklenici vody

Exercise 6

1 Jdu do hotelu. I go into the hotel. 2 Jdou do zahrady. They go into the garden. 3 Jana jde do parku. Jana goes to the park. 4 Adam má sklenici vína. Adam has a glass of wine. 5 Pavel nemá zmrzlinu. Pavel doesn't have any ice-cream. 6 Přejete si kávu? Would you like some coffee? 7 Eva píše esemesku. Eva is writing a text message. 8 Karel si kupuje knihu. Karel is buying himself a book.

Exercise 7

1 Jede do města. 2 Odpoledne jede k tetě do Ostravy. 3 V Jižním Městě. Jeho nový byt je v Jižním Městě.

Unit 5

Exercise 1

1 Ne. Honza jde odpoledne k sestře. 2 Ne. Večer chce pomáhat kamarádce. 3 Ne. Věra do kina jít chce. 4 Ne. Film je o politice a o prezidentovi.

Exercise 2

1 Máte sýr, čaj, kávu? 2 Nemáte pivo, víno, vajíčko, rybu? 3 Prosím, omeletu, bílé víno.

– Dobrou chuť!

Exercise 3

1 Vařím matce oběd. I cook mother lunch. 2 Pomáhám Pavlovi. I help Pavel. 3 Jdeme k Josefovi na večeři. We're going to Josef's for supper. 4 Mluvíme o politice. We're talking about politics. 5 Jana mluví o Václavu Havlovi. Jana is talking about Václav Havel.

Exercise 4

1 Je v práci. 2 Pracuje v muzeu. 3 Mluví spolu o politice, umění a literatuře. 4 Paní Rybářová je doma, nemůže pracovat, protože je nemocná, ale hraje velmi pěkně na klavír. 5 Ne, ale hraje na kytaru a ráda zpívá.

Exercise 5

v hotelu, v paneláku, v koupelně, v kuchyni, v obýváku, v ložnici, v garáži, ve sklepě;

ve vaně, v ledničce, v pračce, v knize, v učebnici, ve skříni;

v rádiu, v televizi

Exercise 6

na stěně, na podlaze, na židli, na stole, na stolku, na gauči;

na záchodě, na koleji

Exercise 7

1 Nechci čaj, chci kávu/káfe. 2 Evička nechce rybu. 3 Chceme jít do kina. 4 Co si přejete/si dáte k pití? 5 Káva je na stole. 6 Táta mluví o Igorovi. 7 Někdy matce pomáháme. 8 Jdeme ke Kateřině. 9 Znáš/Znáte její jméno?

Exercise 8

1 Zina hraje na kytaru. Zina plays the guitar. 2 Bydlím v hotelu. I'm living in a hotel. 3 Eva sedí na gauči. Eva is sitting on the settee/

couch. 4 Muzeum je na náměstí. The museum is on the square. 5 Pavel dává hrnek na koberec. Pavel puts the mug on the carpet. 6 Hrnek je na koberci. The mug is on the carpet. 7 Jestli chceš, můžeš jít plavat. If you want, you can go and swim. 8 Víím, že Věra umí psát. I know that Věra can/knows how to write. 9 Nemůžeme jít na koncert. We can't go to the concert. 10 Chceme jít do kina. We want to go to the cinema.

Unit 6

Exercise 1

1 Chalupa je mezi školou a náměstím – a před kostelem. 2 Vesnice není daleko od Prahy. 3 Kávu pije bez cukru a s mlékem.

Exercise 2

1 Do you go to town by car? – Ne, jezdím autobusem. 2 Where is your flat? – Náš byt je na náměstí za kostelem. 3 Where is the church? – Kostel je před školou. 4 And where is the school? – Škola je mezi kinem a řekou. 5 How do you go to Prague? – Jezdíme do Prahy vlakem. 6 How do you like it here? – Velmi se mi tady/tu líbí. 7 What would you like? – Čaj s mlékem/mlíkem, prosím, a s cukrem. 8 Yes, please? – Prosím, zpáteční lístek s místenkou do Ostravy. Prosím, jednou do Ostravy, zpáteční lístek s místenkou.

Exercise 3

1 Peter cestuje s bratrem a se sestrou. 2 Včera byli v Olomouci a v Přerově a dnes jedou do Brna.

Exercise 4

1 Jeli do města. 2 Seděl v kavárně a učil se na zkoušku. 3 Pavel šel do kina. 4 Strýc byl v hospodě.

Exercise 5

1 Hledal(a) jsem sestru. I was looking for my sister. 2 V létě jsi nestudoval(a). In the summer you didn't study. 3 Co jste dělal(a)/dělali na jaře? What did you do in spring? 4 Pavel šel do kina. Pavel went

to the cinema. 5 Táta byl v hospodě. Dad was in the pub. 6 Díval jsem se na televizi. I was watching TV. 7 V zimě hráli šachy. In winter they played chess. 8 Studoval(a) jsem medicínu. I studied medicine. 9 Matka neměla byt. Mother didn't have a flat. 10 Na podzim jsme cestovali. In the autumn we travelled.

Exercise 6

1 I drank coffee. Piju kávu. 2 Eva waited for the train. Eva čeká na vlak. 3 Pavel wasn't at home. Pavel není doma. 4 Sister was tired. Sestra je unavená. 5 The school stood (was) on the square. Škola stojí na náměstí. 6 Jiří was studying. Jiří se učí. 7 They went to sleep. Jdou spát. 8 Father didn't have a sister. Otec nemá sestru.

Exercise 7

1 Prší. Je mi zima. 2 Je pěkně/Je hezky. Slunce svítí. 3 Je zima. Sněží. 4 Je oblačno/zataženo, ale je horko. 5 Je větrno/Je vítr/Fouká vítr, ale je mi teplo. 6 Je mlha a mrzne.

Exercise 8

1 Náš dům je/byl na náměstí mezi školou a řekou. 2 Můj otec tam jezdí/jezdil autem, ale sestra jezdí/jezdila někdy taky vlakem. 1 Our house is/was on the square between the school and the river. 2 My father goes/went there by car, but my sister goes/went sometimes also by train.

Unit 7

Exercise 1

1 vepřový řízek a bramborový salát 2 párek v rohlíku s hořčicí 3 rybu a chleba s máslem 4 zeleninovou polévku, klobásu a chléb/chleba se sýrem 5 kuře s rýží a zmrzlinu 6 fazole s vajíčkem a rohlík s džemem

Exercise 2

1 Přes týden obědvám v *menze*, která je velmi dobrá, téměř jako v *restauraci*. 2 Někdy chodím do *kavárny* a piju čaj, kávu nebo sklenici

vína. 3 Cestou domů si kupuju na *ulici* klobásu nebo párek s *hořčicí*.

Exercise 3

1 Jedí/Jedli v hotelu nebo v restauraci. 2 Obědváme/Obědvali jsme v kavárně. 3 Potom večeříme/jsme večeřeli doma. 4 K snídani jím/jsem jedl(a) chleba se sýrem anebo s džemem. 5 Piju/Pil(a) jsem kávu a čaj s cukrem a s mlékem. 6 Restaurace je/byla dobrá, i když je/byla taky poměrně drahá.

Exercise 4

Pepík je venku. Včera přišlo. Seděl doma, četl si noviny a poslouchal rádio. Dnes chtěl jít ven. Ted' je v(e) městě. Šel do Obecního domu. Má schůzku v kavárně s kamarádkou. Je to Angličanka. Jmenuje se Andrea. Pepík ji učí česky.

Exercise 5

1 Seděla v knihovně. She was sitting in the library. 2 Je nahoře v ložnici. S/he's upstairs in the bedroom. 3 Honza je v posteli. Honza's in bed. 4 Táta byl v kuchyni. Dad was in the kitchen. 5 Díval se na televizi. He was watching TV. 6 Lád'a si obléká svetr. Lád'a puts on his sweater. 7 Anna si myje ruce. Anna washes her hands. 8 Eva si svléká kabát. Eva takes off her coat. 9 Věra si zouvá boty. Věra takes off her shoes. 10 Igor si obouvá boty. Igor puts on his shoes.

Unit 8

Exercise 1

uvařit, vypít (or napít se), zaplatit, sníst (or najíst se), udělat, napsat

Exercise 2

kupovat/koupit, dávat/dát, zvat/pozvat, číst/přečíst, děkovat/poděkovat

Exercise 3

1 Igor četl román. Igor was reading a novel. 2 Zuzana přečetla/přečtla e-mail. Zuzana has read the email. 3 Míša snědl strašně moc. Míša

has eaten an awful lot. 4 Eva vypila celou láhev vína. Eva has drunk a whole bottle of wine. 5 Míša a Eva pili celý den. Míša and Eva drank/were drinking all day. 6 Bratr uvařil opravdu krásnou večeři. My brother has cooked a really lovely supper. 7 Sestra udělala jednu velkou chybu. My sister has made one big mistake. 8 Otec mu napíše hezký dopis. Father will write him a nice letter. 9 Zítra mu poděkuju za ten dárek. Tomorrow I'll thank him for that present. 10 Mohl/Mohla bych mluvit s Alenou? Could I speak to Alena? 11. Chtěl(a) bych mluvit s učitelem. I would like to talk to the teacher.

Exercise 4

– Haló? Paní Bednářová? – Yes, speaking. Who's calling? – Petr/Věra. Mohl/Mohla bych mluvit s panem Bednářem? – Unfortunately he's not at home. He's in Vienna. – Ahá, rozumím. Kdy se vrátí, paní Bednářová? – He'll return on Monday. Should I give him a message? – Ehm . . . ne. Není to moc důležité. Chtěl(a) bych se s ním sejít. Zavolám mu pozítří, v pondělí večer. Nebude vám to vadit? – No, that's all right. I'll tell him you called. – Děkuju vám pěkně/Moc vám děkuju. Promiňte, že jsem vás obtěžoval. – It doesn't matter/You're welcome. Goodbye. – Na shledanou.

Exercise 5

1 Alena otevřela okno. 2 Eva zavřela knihu. 3 Pavel si oblékl kalhoty. 4 Eva si obléká svetr. 5 Jiří si svlékl košili. 6 Včera dostal hezký dopis. 7 Vstal brzy ráno a snědl rohlík s máslem. 8 Přijeli včera a odjeli dnes. 9 Nebudou doma celý den.

Unit 9

Exercise 1

1 (Seděla) v zadní části. 2 (Mluvila) s pánem v zeleném svetru. 3 (Přišel tam) nějaký kluk v modrém tričku. 4 (V rohu vpravo seděla) paní v kožené sukni.

Exercise 2

1 Anna ztratila cestovní pas a peněženku. 2 Sedla si do rohu vlevo u okna. 3 Když odcházela, přišel tam mladý kluk v modrém tričku.

Exercise 3

- 1 Policejní stanice je v moderní žluté budově hned vedle staré pošty.
2 Anna má matku Angličanku a otce Čecha.

Exercise 4

- 1 Helena má černou tašku. Helena has a black bag. 2 Jiří má bílé tričko. Jiří has/is wearing a white T-shirt. 3 Vlevo sedí paní v červené sukni. On the left is sitting a lady in a red skirt. 4 Vpravo stojí pán v hnědém svetru. On the right stands a man in a brown sweater. 5 Anna čeká v tom modrém autě. Anna is waiting in that blue car. 6 Josef bydlí v tom krásném žlutém domě. Josef lives in that lovely yellow house.

Exercise 5

- 1 doleva na hlavní ulici 2 naproti velkému obchodnímu domu 3 ve staré budově vedle pošty 4 hned za rohem před starým kostelem 5 v zadní místnosti v rohu vlevo 6 v té malé ulici/uličce naproti policejní stanici 7 Přejdete ulici, pak jdete rovně a doprava. 8 Nádraží? Není to daleko, jdete doleva, potom (přejdete) přes most.

Exercise 6

O kom mluvila Božena? Mluvila o Karlovi. S kým mluvila? Mluvila s učitelem. O Karlovi neví nic. O tom učiteli (-ovi) neví nikdo nic. Bydlí někde v Jižním Městě, ale nikdy o ničem nemluví. Božena mluví velmi rychle a někdy mluví velmi dlouho. „Jdeš někam, Boženo?“ – „Ne, dnes nejdu nikam.“

Exercise 7

- 1 Promiňte, já jsem vás v první chvíli nepoznal(a). 2 To jsme se dlouho neviděli! 3 Ani jste se velmi nezměnil(a). 4 Trochu jsem ztloustl (ztloustnul)/ztloustla. 5 To není pravda! Vypadáte dobře. 6 Znáš váš článek o dnešním Německu. 7 Ted' mě velmi zajímá politická situace ve střední Evropě, zvláště' v České republice.

Unit 10

Exercise 1

1 Dobrý večer. 2 Můžu jít dál? 3 Počkejte chvíli. 4 Pojd'te dál. 5 Sedněte si. 6 Posad'te se. 7 Na zdraví!

Exercise 2

1 Vezměte si pomeranč! 2 Podívejte se, Bille. 3 Nemohli bysme si tykat? 4 Neboj se! 5 Nechod'! 6 zavolej mi! 7 Zapiš si telefonní číslo! 8 Slib, že mi zítra zavoláš!

Exercise 3

1 Počkejte chvíli! 2 Pojd'te dál a sedněte si! 3 Vezměte/Vemte si knihu! 4 Nebojte se! 5 Nebud'te tak nervózní! 6 Nechod'te! 7 Nezlobte se! 8 Zapište si adresu! 9 Zítra mi zavolejte! 10 Slibte, že mi zavoláte!

Exercise 4

1 Promiň, nevyrušuju? Můžu jít dál? 2 Počkej chvíli! 3 Vypij to! 4 Už bys měl(a) jít domů. 5 Podívej se, Marie, proč mi vykáš? 6 Dej si se mnou ještě sklenici! 7 Sedě(a) jsi na posteli. 8 Sedli jsme si na postel.

Exercise 5

čti! čtěte! 'read!', pij(te) 'drink!', miluj(te)! 'love!', dej(te)! 'give!', nedávej(te)! 'don't give!', napiš(te)! 'write!', řekni! řekněte! 'say! tell!', sněz(te)! 'eat up!', přestaň(te)! 'stop!', vyber(te)! 'choose!', lehni si! lehněte si! 'lie down!'

Exercise 6

okno – window, dům – house, list – leaf, sheet of paper, ruka – hand, kus – piece, slovo – word, ulice – street, kniha – book, trochu – a little, a bit, pivo – beer, slunce – sun

Exercise 7

1 Češi, Slováci, Mad'ari, Angličané, Američané, učitelé, bratři, otcové, synové – Czechs, Slovaks, Hungarians, Englishmen/English people, Americans, teachers, brothers, fathers, sons 2 Češky, Slovenky, Mad'arky, Angličanky, Američanky, učitelky, matky, sestry, dcery – Czech women, Slovak women, Hungarian women, English women, American women, female teachers, mothers, sisters, daughters 3 stoly, nože, vidličky, lžíce, talíře – tables, knives, forks, spoons, plates 4 pěkné kravaty, velké sklenice, krásná města, bílá saka, černé klobouky – nice ties, big glasses, lovely towns, white jackets, black hats.

Exercise 8

1 Máte nějaké anglické noviny? 2 Vybral nějaké pěkné pohlednice/pohledy. 3 Tyto staré domy mají krásné zahrady. 4 Máte rád/ráda moderní budovy? 5 Mám rád/ráda staré hrady/zámky, kostely, muzea a koncerty. 6 Adriana má ráda kavárny, vinárny a drahé restaurace. 7 Potřebuju tři známky na dopisy do Anglie. 8 Jeho kamarádi/přátelé čtou americké romány. 9 Mají rádi italské filmy a německá auta.

Exercise 9

1 Honza má dvě auta. Honza has two cars. 2 Tihle tři američtí studenti nejsou rádi. These three American students are not happy. 3 Mám čtyři bratry a jednoho syna. I have four brothers and one son. 4 Karel má dva učitele češtiny. Karel has two male teachers of Czech. 5 Josef má dvě učitelky angličtiny. Josef has two female teachers of English. 6 To jsou velmi staré, ošklivé/škaradé džiny. Those are very old, ugly jeans. 7 Karel pracoval tři roky v Bratislavě. Karel worked for three years in Bratislava. 8 Tihle dva bratři jsou dobří přátelé. These two brothers are good friends. 9 Tyhle dvě sestry jsou velmi dobré kamarádky. These two sisters are very good friends.

Unit 11

Exercise 1

1 čtyři kila brambor 2 čtvrt kila másla 3 Tři litry mléka 4 Kilo pomerančů 5 Dvacet deka sýra 6 Patnáct deka tvarohu 7 Půl kila meruněk 8 Kilo jahod 9 Deset deka šunky 10 Dvě kila jablek.

Exercise 2

1 Šest banánů, osm pomerančů a sedm broskví 2 Dvanáct lahví piva a pět lahví bílého vína 3 Pět Čechů a šestnáct Angličanů 4 Deset týdnů a jedenáct měsíců 5 čtrnáct slov 6 čtyři okna 7 Padesát litrů benzinu.

Exercise 3

1 tři koruny/aura, čtyři koruny/aura, dvě koruny/aura 2 pět korun/eur (*coll. euro*), čtrnáct, šestnáct, dvacet čtyři, čtyřicet, šedesát, třicet pět, osmdesát jedna, devadesát devět, devatenáct korun/eur (*coll. euro*) 3 pět set korun/eur (*coll. euro*), tři sta, dvě stě padesát sedm, devět set osmdesát dva, tři tisíce, dva tisíce sto čtyřicet šest, čtyři tisíce čtyři sta čtyřicet čtyři, devět tisíc devět set devadesát devět korun/eur (*coll. euro*).

Exercise 4

1 Šest vajíček/vajec 2 Pět litrů mléka 3 Dvacet deka šunky 4 Dvě kila rajčat 5 Šest housek 6 Pět rohlíků.

Exercise 5

1 Zůstali tam deset nocí. They stayed there ten nights. 2 Zůstaneme tam osm dní/dnů. We'll stay there eight days. 3 Má osm polí. He has eight fields. 4 V Brně je mnoho kaváren. In Brno there are many cafés. 5 Náš dům má dvě koupelny. Our house has two bathrooms. 6 Mají šest dětí. They have six children. 7 Znam tady jenom pár lidí. I know only a couple of people here. 8 Mám tady dost málo přátel/kamarádů. I have rather few friends here. 9 Mám hodně času. I have lots of time. 10 Mám málo peněz. I have little money.

Exercise 6

1 Jedenáct./Ve skupině začátečníků je jedenáct Italů. 2 Pět./Ve skupině je pět Francouzů. 3 Ne, je tam mnoho začátečníků. 4 Ne, je tam málo pokročilých. 5 Ne, kluků má málo.

Exercise 7

1 Je přesně pět hodin a deset minut. 2 O čínské tržní ekonomice, kapitalismu a dnešní politické situaci v Číně. 3 Dva mladí profesori. 4 Jeden je z Olomouce a druhý z Brna. 5 Prý budou mluvit minimálně tři hodiny. 6 V aktovce má asi šest knížek a hodně sešitů.

Exercise 8

1 Máme mnoho/hodně žáků, několik Američanů českého původu a pár Angličanů, dohromady osmnáct lidí. 2 Pan Čapek má skupinu začátečníků, deset Italů, osm Maďarů a sedm Francouzů. 3 Většinou jsou to ženy: čtyři Italy, šest Maďarek a šest Francouzek – mnoho/hodně začátečníků, ale málo pokročilých. 4 Kolik je hodin? – Je přesně sedm hodin, už měli začít. 5 Co máš/máte v té aktovce? – Asi čtyři knihy, deset sešitů a kilo brambor.

Unit 12

Exercise 1

1 Jsou dvě hodiny. 2 Pavel jde do Univerzitní knihovny. 3 Seznámili se teprve před týdnem. 4 Ve tři nemůže přijít. 5 Může přijít tak v pět.

Exercise 2

hledal bych, chtěli bychom/bysme, odešla by, přišel/přišla bys, řekli by, vařil(a) bych, dala byste.

Exercise 3

1 Jsou čtyři hodiny. 2 Jsou tři hodiny. 3 Je jedenáct hodin. 4 Je devět hodin. 5 Je půlnoc.

Exercise 4

1 When did he come? – Přišel v jednu. 2 At what time did he leave? – Odešel ve dvě. 3 When did they arrive? – Přišli v osm. 4 When did they leave? – Odešli o půlnoci. 5 When did Dad arrive? – Přijel ve tři hodiny. 6 When did sister arrive? – Přijela ve čtyři.

Exercise 5

1 Hledají mě/tě. They are looking for me/you. 2 Tahle kniha je pro mě/tebe. This book is for me/you. 3 Mluvili často o mně/o tobě. They often spoke about me/about you. 4 Oni stojí za mnou/za tebou. They are standing behind me/you. 5 Jde ke mně/k tobě. S/he is coming towards me/you. 6 Kdo mi/ti to řekl? Who told me/you that? 7 Chtěla mě/tě poprosit o jednu věc. She wanted to ask me/you for one thing. 8 Nechtěl jít se mnou/s tebou. He didn't want to go with me/you.

Exercise 6

1 Nemají./Jednolůžkové pokoje nemají. 2 Dva dni/dny./Chtějí tam zůstat dva dni/dny. 3 Dcera bude spát s babičkou. 4 Chlapec bude spát s mámou/maminkou a tátou/tatínkem. 5 Větší pokoj s vanou stojí dva tisíce dvě stě šedesát.

Exercise 7

1 Je čtvrt na šest. 2 Je tři čtvrtě na pět. 3 Je půl šesté. 4 Odešli v půl desáté. 5 Přišli v půl třetí. 6 Vlak odjíždí ve čtvrt na dvanáct. 7 V půl druhé jsme zastavili před hotelem. 8 Snídaně je (or se podává) od půl sedmé do půl desáté.

Exercise 8

1 Neviděli nás. They didn't see us. 2 Nepomáhali vám? Didn't they help you? 3 Kolik je nás? How many are there of us? 4 Chlapec může hrát s námi. The boy can play with us. 5 Moment, hned vám to řeknu. Just a moment, I'll tell you right away. 6 Tenhle balík je pro vás. This parcel is for you.

Exercise 9

1 Máte/Nemáte volné pokoje? 2 Potřebujeme ubytování na pět nocí. 3 Máte jednolůžkový pokoj se sprchou nebo s koupelnou? 4 Dobře, vezmu si ho. 5 Kolik stojí dvoulůžkový pokoj? 6 Je snídaně zahrnutá v ceně? 7 Je nás šest. 8 Jsme dva.

Exercise 10

překvapený – překvapení, koupený – koupení, napsaný – napsání,
přečtený – přečtení, milovaný – milování, ztracený – ztracení, vařený
– vaření, oholený – oholení, zapomenutý – zapomenutí, pozvaný –
pozvání, balený – balení, zavřený – zavření.

Unit 13

Exercise 1

1 Šel do knihovny. 2 Chodí tam Soňa./Chodí tam, protože tam chodí
Soňa. 3 Na Soňu vždycky čeká před školou. 4 Soňa na něho někdy
čeká u stanice metra.

Exercise 2

1 Vidím ji. I see her. 2 Pomáhám jí. I help her. 3 Jdu tam s ní. I'm
going there with her. 4 Mluvili jsme o ní. We were speaking about her.
5 Hledám ji. I'm looking for her.

Exercise 3

1 Nemám ho ráda. I don't like him. 2 Telefonuju mu. I'm phoning him.
3 Šla s ním na koncert. She went with him to a concert. 4 Nerad
mluvil o něm. He didn't like talking about him. 5 Potkali jsme ho před
divadlem. We met him in front of the theatre.

Exercise 4

1 Obvykle jezdí vlakem. 2 Včera jela autobusem. 3 Často chodí do
kina. 4 Dnes jde do divadla. 5 V pondělí šel na koncert. 6 Půjдете se
mnou na diskotéku/na disko? 7 Zítra půjdeme do města pěšky.

Exercise 5

1 Přesně ve dvanáct . . . 2 . . . sešli ze schodů. . . 3 . . . a vyšli z budovy.
4 Přešli (přes) náměstí . . . 5 . . . a odešli na tramvaj.

Exercise 6

1 Vidíte je? Do you see them? 2 Mluvili jsme o nich. We were talking about them. 3 Zatelefonovala jim. She telephoned them. 4 Šli k nim na večeři. They went to their place for supper. 5 Dostali jsme od nich pěkný dopis. We got a nice letter from them.

Exercise 7

1 Vešel. 2 Odešla jsi. 3 Rozešli jsme se. 4 Přicházejí. 5 Odejít. 6 Vyjdeme.

Exercise 8

1 Vešli do domu. 2 Marie už odešla. 3 Rozešli se před divadlem. 4 Honza vešel do knihovny. 5 Lída obešla náměstí a přešla (přes) most. 6 Našli jsme pěknou vinárnu. 7 (Můj) bratr ještě nepřišel.

Unit 14

Exercise 1

1 Oba jsou vlněné. 2 Modrý je tenčí. 3 Ale dražší. 4 Z měkčí a kvalitnější vlny. 5 Žlutý je hrubší. 6 Je mnohem levnější. 7 Ale teplejší. 8 A taky velmi kvalitní.

Exercise 2

1 Ta červená se mi líbí nejvíc. 2 Má širší rukávy. 3 A užší límec. 4 Je elegantnější. 5 Ale bude mi asi velká. 6 Nemáte menší číslo?

Exercise 3

1 Tahle halenka je levnější. 2 Tyhle knoflíky jsou lepší. 3 Tenhle svetr je dražší než ten modrý. 4 Bílá halenka se mi nejvíc líbí, má nejhezčí střih. 5 Tyhle košile jsou teplejší, z kvalitnější látky. 6 Tahle košile je mi malá, potřebuju větší číslo. 7 Tahle košile má kratší rukávy.

Exercise 4

1 Eva je nejmladší. Eva is the youngest. 2 Otec je nejstarší. Father is the oldest. 3 Zuzana je moje nejlepší kamarádka. Zuzana is my best

friend. 4 Igor je nejsilnější, ale Petr je nejrychlejší. Igor is the strongest, but Petr is the fastest. 5 Můj kufr je nejtěžší a tvoje aktovka je nejlehčí. My suitcase is the heaviest and your briefcase is the lightest. 6 Tato ulice je nejkratší a nejužší. This street is the shortest and narrowest. 7 Tvoje auto je nejnovější. Your car is the newest. 8 Toto město je nejstarší a nejkrásnější. This town is the oldest and most beautiful.

Exercise 5

1 Ivan je mladší než já. Ivan is younger than I/me. 2 Marie je starší než Věra. Marie is older than Věra. 3 Pan Roháček je bohatší než pan Chudáček. Mr Roháček is richer than Mr Chudáček. 4 Evička je menší než já. Evička is smaller than I/me. 5 Pavel je větší než já. Pavel is bigger than I/me.

Exercise 6

1 Bydlí v Pardubicích. S/he lives in Pardubice. 2 Její bratr studuje v Českých Budějovicích. Her brother studies in České Budějovice. 3 Její matka bydlí v Rokycanech. Her mother lives in Rokycany. 4 Jeho otec bydlí v Poděbradech. His father lives in Poděbrady. 5 Jeho dcera bydlí v Mariánských Lázních. His daughter lives in Mariánské Lázně. 6 Jiří Šedivý bydlí v Teplicích. Jiří Šedivý lives in Teplice.

Exercise 7

1 Jeli jsme do Českých Budějovic. We went to České Budějovice. 2 Její otec je z Domažlic. Her father is from Domažlice. 3 Jedeme do Poděbrad. We are going to Poděbrady. 4 Jedou do Mariánských Lázní. They are going to Mariánské Lázně. 5 Jeho sestra je z Vodňan. His sister is from Vodňany.

Exercise 8

1 Mluvili jsme o těch amerických studentech. We were talking about those American students. 2 Pomáhá rodičům. S/he helps his/her parents. 3 Vaří sestrám oběd. S/he is cooking her/his sisters lunch. 4 Píše bratrům krátký vzkaz. S/he is writing the brothers a short message. 5 Ubytování objednává v cestovních kancelářích. S/he books accommodation in travel agencies. 6 Kupuje knihy o starých městech,

hradech a zámcích. S/he buys books about old towns, castles and châteaux.

Exercise 9

1 Dnes letím do Bratislavy. 2 Nerad létám. 3 Vždy nosí krásné košile. 4 Dnes neseš/nesete kufr. 5 Obvykle nosíš/nosíte aktovku anebo tašku. 6 Často běhá v parku. 7 Dnes běží do práce.

Exercise 10

1 Chtěl bych jet do Mariánských Lázní. 2 Jak se tam dostanu? 3 Jedu tam s přáteli/kamarády. 4 Jak dlouho trvá cesta? 5 Mám jet vlakem nebo autobusem?

Unit 15

Exercise 1

1 Přestal by pracovat./Odešel by z práce. 2 Prodal by svůj malý byt na Žižkově. 3 Koupil by si obrovskou vilu s prostornými pokoji a s velkou zahradou. 4 A měl by tam velkou garáž s luxusními auty. 5 A cestoval by se svými přáteli po celém světě.

Exercise 2

1 Kdybych měl čas, cestoval bych po světě. If I had time I'd travel round the world. 2 Kdybys/Kdybyste neměl(a) peníze, co bys/byste dělal(a)? If you didn't have money, what would you do? 3 Přeložil(a) bys/byste mi tohle slovo? Would you translate this word for me? 4 Nemohla by přijít radši zítra? Couldn't she preferably/rather come tomorrow? 5 Nevím, jestli Věra přijde. I don't know if Věra will come.

Exercise 3

1 Kočka je v mém pokoji. 2 Klíč je v tvé/tvoji (ve vaší) kapse. 3 Můj kabát je v tvém (ve vašem) autě. 4 Tvoje/Tvé (Vaše) časopisy leží na mé/mojí židli. 5 Znáš (Znáte) naše americké a anglické kolegy? 6 Mluvila o tvých (vašich) přátelích/kamarádech. 7 Mluvila o svých přátelích/kamarádech. 8 Mluví o jejích přátelích/kamarádech. 9 Nechal(a) jsem svoji/svou knihu na tvém (vašem) stole.

Exercise 4

1 Prodávají ho, aby se Pavlovi bratři mohli přestěhovat do Prahy a koupit si tam byty. 2 Petrovy černé boty jsou prý ještě hezčí. 3 Irenino kolo je prý lepší. 4 Narozeniny má šestnáctého listopadu. 5 Bude mu třináct. Honzovi bude třináct. 6 Narozeniny má osmého února. 7 Bylo jí čtyřicet pět. Heleně bylo čtyřicet pět.

Exercise 5

1 To je Irenina kniha. 2 To jsou bratrovy boty. 3 To je sestřino kolo. 4 To je Igorovo auto. 5 To jsou strýcova pera.

Exercise 6

1 Je čtrnáctého ledna. 2 Je pátého května. 3 Je dvacátého prvního (jednadvacátého) října. 4 Je osmého září. 5 Je třicátého března. 6 Je dvacátého devátého srpna.

Exercise 7

1 Chtěla, abych tam šel/šla s ní. 2 Řekl mi, abych si koupil(a) novou košili. 3 Radili nám, abychom/abysme prodali dům. 4 Bojím se, abych neztratil(a) zaměstnání. 5 Chci, aby mi dali větší pokoj. 6 Potřebuje auto, aby mohla cestovat po Evropě.

Unit 16

Exercise 1

1 Máte otevřeno? 2 Máte volný stůl pro čtyři osoby? 3 Všechny stoly jsou rezervované. 4 Všechny stoly jsou obsazené. 5 Jídelní lístek, prosím. 6 Sklenici červeného vína a dvě minerálky, prosím.

Exercise 2

1 Třikrát zeleninovou polévku/polívku. 2 Jednou rybí (polévku). 3 Jednou pečeného pstruha na másle. 4 S hranolky. 5 Dvakrát kapra v paprikové omáčce. 6 S rýží. 7 Jednou smažený sýr. 8 S tatarskou omáčkou. 9 Dvakrát okurkový salát. 10 A jednou rajčatový (salát).

Exercise 3

1 Všechna děvčata (Všechny holky/dívky) jsou v knihovně. 2 Všichni kluci/chlapci jsou v autobuse. 3 Jak se to píše? 4 Kde se prodávají lístky do divadla? 5 Knihovna se zavírá ve čtyři. 6 Hledali jsme ve všech pokojích.

Exercise 4

1 Jedno rajče – tři rajčata – pět rajčat. 2 Jedno kuře – dvě kuřata – šest kuřat. 3 Jedno zvíře – čtyři zvířata – deset zvířat. 4 Jedno štěně – dvě štěňata – sedm štěňat.

Exercise 5

travelling/passenger – cestovat, organising – organizovat, studying – studovat 2 reading – číst, calling – volat, singing – zpívat 3 cooking/boiling – vařit, walking/going – chodit, running – běžet, sitting – sedět, lying – ležet 4 drinking – pít, sleeping – spát, carrying – nést, leading/head, manager – vést, carrying/conveying – vézt.

Exercise 6

dělat, sedět, vidět, být, mít, chodit.

Exercise 7

1 Před čtyřmi lety. Four years ago. 2 Po dvou letech. After two years. 3 Jezdím do práce sedmnáctkou. I go to work by the number seventeen (tram/bus). 4 Bydlím na osmičce. I'm living in room eight.

Czech-English glossary

This glossary aims to cover the vocabulary of the course itself, with the exception of some useful supplementary material listed in the Grammar summary section. Cross-references are provided for some common forms, as dictionaries are not very generous with these.

The gender of nouns is given only if it is not clear from the form or the meaning. The genitive singular is indicated where unpredictable. Where variants are listed for animate nouns, the second is regularly the female equivalent, ending in **-ka**, **-ice**, or **-yně**.

Perfective verbs are generally indicated by arrow heads > or < , pointing towards the perfective in the pair.

A		americký	American
a	and	Američan -ka	an American
a tak dál(e)	and so on	Amerika	America
aby	to, in order to/ that	analyzovat	to analyse
ač(koli)	although	anebo, nebo	or else, or
adidasky <i>f. pl.</i>	trainers	anglicko-český	English-Czech
adresa	address	anglicky <i>adv.</i>	(in) English
aha	ah!	anglický	English
ahoj	hi, hello; bye, see you	Angličan -ka	Englishman, -woman
akademie	academy	angličtina	English language
akorát, je	exactly, it fits me	Anglie	England
mí ~	perfectly	ani	even
aktovka	briefcase	ani . . . ani	neither . . . nor
ale	but	ani ne-	not . . . either, not even
alkoholický	alcoholic <i>adj.</i>	ano	yes
alkoholik	an alcoholic	Arab Arabka	an Arab
Alpy <i>f. pl.</i>	Alps	arabský	Arab

archeolog	archaeologist	barák <i>coll.</i>	building, house
archeoložka		barevný	colour <i>adj.</i> , coloured
architekt -ka	architect	barokní	Baroque
asi	probably, about	barva	colour
aspirin	aspirin	báseň, -sně <i>f.</i>	poem
aspoň	at least	basketbal <i>also</i>	basketball
at'	let . . .	košíková	
auto	car	básník	poet
autobus	bus	bát se/bojím se,	to fear, be afraid
autobusové	bus/coach	bál se	
nádraží	station	bavit (se)	to amuse (oneself)
autobusový	bus <i>adj.</i>	bavlna	cotton
autor -ka	author	běhat <i>see</i> běžet	to run
až (<i>conjunction</i>)	when (<i>in future</i>), until	během + <i>gen.</i>	during
až	up to, to the point of; only, not before	beletrie	fiction
až do + <i>gen.</i>	right up until	benzin	petrol, gasoline
až k + <i>dat.</i>	as far as	bere <i>see</i> brát	takes
až moc	to the point of being too much, just too much	Berlín, -a	Berlin
až tak	to the point of being so, quite so	bez + <i>gen.</i>	without
až v srpnu	only in, not before August	beze mě	without me
B		bezmasý	meatless
babička	grandmother	běžet + běhat	to run
báječný	fabulous	běžící (pás)	running (belt) (conveyor belt)
bál(a) se <i>see</i> bát	was afraid, feared	běžový	beige
se		biftek	steak
balík	parcel	bije <i>see</i> bít	beats
balit > za-	to wrap, pack	bilion, biliontý	a million million, million- millionth
banán	banana	bílý	white
banka	bank	biolog bioložka	biologist
bankéř -ka	banker	bít/biju, bil >	beat, hit
bankovka	banknote	udeřit	
bar	bar	blahopřát -přeju,	to congratulate
		-přál > po-	
		blázen, -zna	madman
		blízko <i>adv.</i>	near, nearby
		blízko + <i>gen.</i>	near, close to

blízký, bližší	near/close, nearer/closer	bud' ... (a)nebo	either ... or
blíž(e) adv.	nearer	bud'! bud'te!	be!
blogovat	to blog	bude	s/he, it will be
blondýnka	a blonde	budějovické	Budweiser (beer)
bohatý, -tší	rich(er)	budík, -u/-a	alarm clock
Bohumil, <i>familiarly</i>	= personal name	budoucí	future
Bohouš		budova	building
bohužel	unfortunately, regrettably	budu	I will be
bochník, -u/-a	loaf	bufet	snack-bar, buffet
bojí se see bát se	is afraid, fears	Bůh – Boha	God
bolet	to hurt	bumbat baby <i>word</i>	to drink
bonboniéra	box of chocolates	bunda	rain jacket, anorak, windcheater
bosý, bos	barefoot	by	would
bota	shoe	bydlet	to live
bouda	hut, chalet	bych, bychom	I, we would
bouře	storm, tempest	býk	bull
bouřka	thunderstorm	byl, byli see být	was, were
Bože! see Bůh	God!	bys, byste	you would
brambor(a)	potato	bysme coll. for bychom	we would
bramborový	potato <i>adj.</i>	byt	flat, apartment
brambory f. pl.	potatoes	být/jsem, etc., byl	to be/I am, etc., he was
brát/beru > vzít	to take	býval freq.	used to be
brát se > vzít se	to get married	bývat freq.	to be
bratr	brother		
Británie	Britain	C	
britský	British	CD přehrávač	CD player
broskev, -skve f.	peach	cédéčko	CD
brouzdat (po internetu)	to browse (the Internet)	celek, -lku	whole (piece)
brýle f. pl.	spectacles	celkem	on the whole, generally
brynza	soft sheep's milk cheese	celkově	generally, all in all
brynzové halušky f. pl.	brynza gnocchi	celnice	customs (house)
brzo, brzy	early, soon	celý	the whole of, all the
břeh	bank, shore	cena	price
březen, -zna	March	cent	cent

centrum, -tra <i>n.</i>	centre	Čechy – Čech <i>f.</i>	Bohemia
cesta	road, journey	<i>pl.</i>	
cestou	on the way	čekat > počkat	to wait
cestování	travel, travelling	čem, čemu <i>see</i>	what
cestovat	to travel	co	
cestovní	travel <i>adj.</i>	čepice	cap
cestovní pas	passport	čepovaný	draught (e.g. beer)
cestující	passenger		
cigareta	cigarette	čepovat	serve on tap (e.g. beer)
císař císařovna	emperor, empress	černobílý	black-and-white
cítit	to feel, sense	černý	black
cítit se	to be feeling (e.g. well, etc.)	červen, -vna	June
citron	lemon	červenec, -nce	July
cizí	foreign	červený	red
cizinec, -nce	foreigner,	česat/češu <i>or</i>	to comb
cizinka	stranger	česám > u-	
co – čeho?	what?	Česká republika	the Czech Republic
co nej-	as . . . as possible	Česko = Česká republika	the Czech Republic
co nejdřív	as soon as possible	česko-anglický	Czech-English
copak?	<i>lit.</i> 'what then?'	Československo	Czechoslovakia
copak ne-?	isn't it? surely?	česky <i>adv.</i>	(in) Czech
cukr	sugar	český	Czech, Bohemian
cvičení	an exercise	Češi, pl. of Čech	Czechs, Czech people
cvičit	to exercise, train	Češka	Czech woman
cynicky <i>adv.</i>	cynically	čeština	Czech language
cynický	cynical	četba	reading matter
Č		četl(a) <i>see</i> číst	was reading, read
čaj	tea	četovat	to chat (on the Internet)
čárka	comma	čí?	whose?
čas	time	čím <i>see</i> co	(by/with) what
časopis	magazine	Čína	China
část, -i <i>f.</i>	part	Číňan -ka	a Chinese person
částečný, -ě	partial, partly	činnost	activity
často	often	čínsky <i>adv.</i>	(in) Chinese
čau	hi; bye, see you	čínský	Chinese
čeho <i>see</i> co	(of) what		
Čech, pl. Češi	a Czech		

čínština	Chinese language	dál!	come (on) in!
číslo	number, size	dál(e)	further
číst/čtu, četl > pře-	to read	daleko <i>adv.</i>	far, far away
čistý, čistší	clean/pure, cleaner/purer	daleký	distant
číšnice	waitress	Dálný východ	the Far East
číšník	waiter	další	another, a further, next
čítárna	reading room	dám <i>pf.</i>	I will give, put
článek, -nku	article	dám si <i>pf.</i>	I will have (food, drink)
člen	member	dáma	lady
členství	membership	dámský	ladies' <i>adj.</i>
člověče!	man!	dárek, -rku	gift, present
člověk, pl. lidé	person, man	dát/dá, dal < dávat	to give, put
čočka	lentil, lens	dát si <i>pf.</i>	to give oneself, have (food, drink)
čokoláda	chocolate	databáze	database
čokoládový	chocolate <i>adj.</i>	datum, -ta <i>n.</i>	date
čte <i>see</i> číst	reads, is reading	dávat, impf. of dát	to give, put
čtení <i>verbal noun</i>	reading	dávno <i>adv.</i>	a long time ago, ages ago
čtrnáct, -ctý	fourteen(th)	dcera, dat./loc. dceři	daughter
čtvrt	quarter	deci, decilitr	decilitre (tenth of a litre)
čtvrt na dvě, tři ...	a quarter past one, two ...	dědeček, -čka	grandfather
čtvrť, -ti <i>f.</i>	district	dej! dejte! <i>see dát</i>	give!
čtvrtek, -tka	Thursday	děje se <i>see</i> dít se	is happening, going on
čtvrthodina	quarter of an hour	dějiny <i>f. pl.</i>	history
čtvrtina	a quarter (fraction)	deka, dekagram	decagram, ten grams
čtvrtý	fourth	děkovat > po-děkuju, -ji	to thank
čtyři	four	děl <i>see</i> dílo	thank you
čtyřicet, čtyřicátý	forty, -ieth	dělat > u-déle <i>coll. dyl</i>	of works
čůrat	to pee		to do, make, work
D			longer
d'ábel, -bla	devil		
dá <i>pf.</i>	will give, put		
dá se	it is possible		
dá si <i>pf.</i>	s/he will have (food, drink)		

děleno + <i>ins.</i>	divided by	div, není divu	a wonder, it's no wonder
délka	length, acute sign	divadelní	theatre <i>adj.</i>
dělník dělnice	(manual, industrial) worker	divadlo	theatre
delší <i>see dlouhý</i>	longer	dívat se > po-	to watch, look at
den – dne , <i>pl.</i>	day	divit se	to be amazed
dny/dni – dní/		dívka	girl
dnů		divný	strange, odd
desátý	tenth	divoký	wild
deset	ten	dlouho	for a long time
desetina	a tenth (fraction)	dlouhý, delší	long, longer
desetkrát	ten times	dne <i>see den</i>	day
desítka	ten-degree beer, a 'ten'	dnes, dneska	today
desítky <i>f. pl.</i>	tens	dnešek, -ška	today (<i>noun</i>)
děšť'/dešť' –	rain	dnešní	today's
deště		dnů/dní , <i>gen. pl.</i>	of days
deštník	umbrella	<i>of den</i>	
děti <i>f. pl.</i> – <i>sg.</i>	children	dny/dni , <i>pl. of den</i>	days
dítě <i>n.</i>		do + <i>gen.</i>	into/to, until, till
dětský	children's <i>adj.</i>	doba	time, period
devadesát, -tý	ninety, -ieth	dobrou noc!	good night!
devatenáct, -ctý	nineteen(th)	dobrý	good
devátý	ninth	dobrý den!	hello! 'good day!'
děvče -ete , <i>pl.</i>	girl	dobře	well, good, fine
děvčata <i>n.</i>		docela	quite, fairly; wholly, entirely
devět	nine	dodnes	up till today
dík, díky	thanks	dohromady	altogether
dílo , <i>gen. pl. děl</i>	work (of art)	dojít/dojdu ,	to reach
diplom	diploma	došel <i>pf.</i>	
diplomat -ka	diplomat	dokonce	even
diplomový	diploma <i>adj.</i>	doktor doktorka	doctor
disk	disk, disc (<i>e.g.</i> <i>CD, DVD</i>)	dokument	document
diskotéka, disko	disco	dolar	dollar
dít se/děje se ,	to be happening	dole	below, downstairs
děl se		doleva	to the left
dítě, -ěte <i>n., pl.</i>	child, <i>pl. children</i>	dolní	lower
děti <i>f.</i>		dolů	down, downstairs (motion)

doma	at home <i>adv.</i>	drahý, dražší	dear(er)
domácnost	household	drobné <i>pl.</i>	change
domeček, -čku	little house	drogerie	chemist's, drugstore
domek, -mku see dům	(smaller, not large) house	drůbež <i>f.</i>	poultry
domu see dům	(of the) house	druhý	other, second
domů	(to) home <i>adv.</i>	dřevěný	wooden
dopis	letter	dřez	sink
dopoledne	in the morning	dřív(e)	sooner, earlier
doporučený	recommended, registered (letter)	dub	oak
doprava	to the right	duben, -bna	April
doprava	transport(ation) (noun)	důchodce <i>ll</i>	pensioner
dosáhnout < dosahovat + <i>gen.</i>	to achieve, attain	důchodkyně	
dost	enough, rather, quite	důkladně	thoroughly
dostat/dostanu < dostávat	to get	důležitý	important
dostat se <i>pf.</i>	to get (to a place)	dům – domu	house
doufat	to hope	Dunaj	Danube
dovážet	to import, bring in	důvod	reason
dovézt/-vezu, -vezl < dovážet	to convey/bring	dva, f./n. dvě	two
dovnitř	inside, to the inside (<i>motion</i>)	dvaadvacet	two and twenty, twenty-two
dovolená	holiday	dvacátý	twentieth
dovolení	permission	dvacet	twenty
dovolit < dovolovat	to allow	dvakrát	twice
dovolit si <i>pf.</i>	to afford	dvanáct, -ctý	twelve, twelfth
dovolte, abych . . .	allow me to . . .	dvanáctka	twelve-degree beer, a 'twelve'
dovoz	import	DVD přehrávač	DVD player
draho/draze, draž(e) <i>adv.</i>	dear(ly), dearer	dvě <i>f./n., see</i> dva	two
		dvěma <i>ins., see</i> dva	two
		dveře <i>f. pl.</i>	door
		dvou <i>gen./loc., see</i> dva	two
		dvoulůžkový pokoj	double room
		dýl <i>coll. = déle</i>	longer
		dynastie	dynasty
		dýško <i>coll.</i>	a tip
		džbán	jug

džem	jam	fakulta	faculty
džíny – džínů <i>m. pl.</i>	jeans	fantastický	fantastic
džus	juice	fazole	beans
E		feminismus	feminism
ehm	uhm	fialka	violet
eidam	Edam	fialový	purple, violet
ekonom -ka	economist	filé <i>n.</i>	fillet, e.g. fish
ekonomie	economics	filharmonie	Philharmonic
ekonomika	the economy	film	film
elegantní	elegant	filmový	film <i>adj.</i>
elektrický	electric <i>adj.</i>	Filozofická fakulta	Arts Faculty
elektronická	email, <i>lit.</i>	filozofický	philosophical
pošta	'electronic post'	flaška <i>coll.</i>	bottle
elektrina	electricity	fleška	flash drive, USB stick
e-mail, email	email	fotbal	football
[ímej]		fotka <i>coll.</i>	photo
e-mailovat,	to email	fotograf -ka	photographer
emailovat		fotografie	photograph
[ímej]ovat]		foukat	to blow
ementál	Emmental	Francie	France
esemeska, SMS	text message, SMS	Francouz -ka	Frenchman/ woman
etnický	ethnic	francouzsky <i>adv.</i>	(in) French
euro	euro	francouzský	French
Evropa	Europe	francouzština	French
Evropská unie	European Union	František, -ška	Francis, Franz
existovat	to exist	fuj!	ugh!
export <i>see also</i>	export	fungovat/funguje	to function, work
vývoz		furt <i>coll.</i> = pořád	all the time, always
exportovat	to export	G	
<i>impf./pf.</i>		garáž <i>f.</i>	garage
expres <i>see also</i>	express	garsoniéra, coll.	bachelor flat,
rychlík		garsonka	studio flat
F		gauč	(bed-)settee, couch
fabrika <i>coll., see</i>	factory	géníus – génia	genius
<i>also</i> továrna		gól	goal
fajn	fine		

gotický	Gothic	hlučný, -ě	noisy, noisily
gratulovat > po-	to congratulate	hluk	noise
gymnázium,	grammar school,	hned	at once,
-ia n.	selective high school	hnědý	immediately
H		hnout < hýbat +	to move, bend
háček, -čku	hook, ˇ diacritic	<i>ins.</i>	
hádat se	to quarrel	hnout se < hýbat	to move (of a
hala	hall	se	person)
halenka	blouse	ho <i>acc./gen.</i>	him/it
halěr (100 =	heller (<i>obsolete</i>)	hodina	hour, class
koruna), coll.		hodinky, -nek f.	watch
halíř		<i>pl.</i>	
haló	hello (<i>on phone</i>)	hodiny – hodin f.	hours, classes,
házet, impf. of	to throw	<i>pl.</i>	clock
hodit		hodit < házet	to throw
hedvábí	silk	hodit se	to be suitable
hedvábný	silk <i>adj.</i>	hodně + <i>gen.</i>	a lot of, lots of
hele! heled'te!	look!	hodně	a lot, very much
herec, -rce	actor	hodný	kind, good
herečka	actress	hoch, pl. hoši	boy, lad
hezčí	prettier	hokej	ice-hockey
hezky	nice(ly), prettily	holčička	little/young girl
hezký	pretty, nice,	holící stroj	shaver
	lovely	holit (se) > o-	to shave
historický	historical	holka coll.	girl
historik II	historian	Honza, familiar	= Johnny (Hans)
historička		<i>for Jan</i>	
hlad	hunger	hora	mountain
hlava	head	horní	upper
hlávkový salát	lettuce	horký, -o	hot
hlavní, hlavně	main, mainly	horský	mountain <i>adj.</i>
hlavní město	capital (city)	horší	worse
hledat	to look for	hořčice	mustard
hlídat	to guard, keep	hořký	bitter
	watch	hospoda	pub, tavern
hloub, hlouběji	deeper down	host	guest
<i>adv.</i>		hostinec, -nce	inn, pub, tavern
hloupý	stupid	hoši see hoch	lads, boys
hluboko adv.	deep down	hotel	hotel
hluboký, hlubší	deep(er)	houška	round roll
		hovězí	beef <i>adj.</i>

hovězí (maso)	beef	chce se mi	I feel like
hovořit	to speak	chci see chtít	I want
hrad	castle	chladno, -ý	cool, cold
Hradčany, -an	Castle district,	chlap	guy, bloke
<i>m. pl.</i>	Prague	chlapče!	lad! boy!
na	in the Castle	chlapec, -pce	young boy
Hradčanech	district	chléb – chleba	bread
hraje see hrát	plays	chleba <i>m. nom./</i>	bread
hranice	border, boundary	<i>acc. = chléb</i>	
hranolky <i>m. pl.</i>	chips	chlebiček, -čka	open sandwich
hrát/hraju, hrál >	to play	(obložený)	
za-		chmel -e/-u,	hops
hrnek – hrnku	mug, cup	<i>dat./loc. -u</i>	
hrob	grave	chodit see jít	to walk, go
hroch	hippopotamus	chodívat <i>freq.</i>	to go
hromada	a heap, pile, load	chrám	large church
hrozně, hrozný	terribly, terrible	chtěl see chtít	wanted
hrubý, hrubší	rough/coarse,	chtěl by	would like
	rougher/coarser	chtít/chci, chtějí,	to want
hrud' f.	chest	chtěl	
hřbitov, -a	graveyard,	chudý, chudší	poor, poorer
	cemetery	chut', -ti f.	appetite
hřeben, -u/e	comb	chvíle	while
hřiště	playground,	chvíli	for a while/short
	playing field,		time
	pitch	chyba	mistake
hubený	thin	chystat	to prepare, get
hudba	music		ready
hudebník 	musician	chystat se	to prepare to, be
hudebnice			about to
hůř(e) see špatně	worse	chytit <i>pf.</i>	to catch
husa	goose	chytrý	clever, cunning
hustý, hustší	thick, thicker		
hvězda	star	I	
CH		i	also, and also,
chalupa	cottage		even
chápat/chápu >	to grasp,	i když	although
pochopit	understand	igelitový	polythene <i>adj.</i>
chata	hut, country	import see <i>also</i>	import
	chalet	dovoz	
chce see chtít	wants	importovat <i>impf./</i>	to import
		<i>pf.</i>	

informace (often <i>pl.</i>)	information	jde o + acc.	it concerns
inteligentní	intelligent	jde to	it goes = okay
internet	Internet	jdu see jít	I go
internetová	Internet café	je see být	is
kavárna		je acc.	them, also <i>n.</i> it
interview <i>n.</i>	interview	jé!	wow!
inženýr -ka	engineer	ječmen, -e	barley
Ir Irka	Irish person	jede see jet	goes, rides
Irsko	Ireland	jeden, jedna, jedno	one
irský	Irish	jedenáct, -ctý	eleven(th)
Ital -ka	an Italian	jedenáctka	eleven-degree beer, an 'eleven'
Itálie	Italy		
italský, -y	Italian	jedenkrát or	one time, once
italština	Italian language	jednou	
J		jedí see jíst	they eat
já – mě, etc.	I, me	jediný	the only, sole
jablko	apple	jedl see jíst	he ate
jahoda	strawberry	jedna <i>f.</i> jedno <i>n.</i>, one	one
jahodový	strawberry <i>adj.</i>	see jeden	
jak?	how?	jednadvacet	one and twenty, twenty-one
jak dlouho?	how long?	jednoduchý	simple
jak se máte/	how are you?	jednodušší	simpler
máš?		jednolůžkový	single room
jak se řekne?	how do you say?	pokoj	
jako	as, like	jednou	once
jaký?	what (kind of)?	jehněčí (maso)	lamb (meat)
Jan	= John	jeho	his/its (<i>possessive</i>)
Jana, Janička	= Jane, Jany	jeho acc./gen.	him
Japonec, -nce 	a Japanese	jehož, jejíž,	whose (<i>relative</i>)
Japonka	person	jejichž	
Japonsko	Japan	jej = ho acc./gen.	him/it
japonsky <i>adv.</i>	(in) Japanese	její	her (<i>possessive</i>)
japonský	Japanese	jejich	their (<i>possessive</i>)
japonština	Japanese language	jel see jet	went, rode
jarní	spring <i>adj.</i>	jemu <i>dat.</i>	to/for him
jaro	spring	jen, jenom	only
jasný, -o	clear	jenž, jež, etc.	who, which
jazyk, -a	language, tongue	jestli	if, whether
jazykový	language <i>adj.</i>		

jestliže	if	Jiří , <i>familiarly</i>	= George
ještě	still, even (-er), in addition	Jirka	
ještě jeden	one more	jíst/jím, jedí, jedl	to eat
ještě jednou	once again	> sníst	
ještě ne(-)	not yet	jistě	certainly
ještě něco	something else	jistý, jist	(a) certain
ještě stále	still	jít/jdu, šel +	to go
jet/jedu, jel +	to go, ride	chodit	
jezdit		jitro	morning
jez! see jíst	eat!	jízda	ride, travel
jezdit see jet	to go, ride (e.g. <i>regularly</i>)	jízdenka	(travel) ticket
jezero	lake	jízdní řád	timetable
Ježíš Kristus	Jesus Christ	již = už	now, already
ježíšmarjá!	<i>lit.</i> 'Jesus, Mary!' Christ Almighty!	jižní	southern
		jméno	name
		jmenovat impf./pf.	to name, appoint
ji acc., jí gen./dat./loc./ins.	her	jmenovat se	to be called
jí see jíst	s/he eats	jo coll.	yes
jídat freq.	to eat	Josef	= Joseph
jídelna	dining-room	jsem	I am
jídelní lístek	menu	jsi	you are
jídlo	food, dish	jsme	we are
něco k jídlu	something to eat	jsou	they are
jih	south	jste	you are
jihovýchod, -ní	south-east, -ern	K	
jihozápad, -ní	south-west, -ern	k, ke + dat.	to, towards
jich gen.	of them	kabát	coat
jim dat.	to/for them	kabinka	cubicle
jím ins.	by him, by it	kafe n., coll. for	coffee
jím see jíst	I eat	káva	
jimi ins.	by them	kachna	duck
jinak	otherwise, else	kakao	cocoa
jinam	(to) elsewhere	kakat	to poo
jinde	elsewhere	kalhotky f. pl.	knickers
jindy	at other times, another time	kalhoty f. pl.	trousers
	another way, by another route	kam?	where to?
jinudy		kamarád -ka	friend
		kámen –	stone
jiný	other, another	kamene	
		kamenný	stone <i>adj.</i>

Kanada	Canada	kilo, kilogram	kilogram (2.2 lb)
Kanad'an -ka	a Canadian	kilometr	kilometre
kanadský	Canadian	kino	cinema
kancelář <i>f.</i>	office	kiosk	kiosk
kapesní	pocket <i>adj.</i>	klasický	classical
kapesník	handkerchief	klášter, -a	monastery
kapitalismus, -ismu	capitalism	klávesnice	keyboard
kaple	chapel	klavír	piano
kapr	carp	klíč	key
kapsa	pocket	klid	calm, peace
karafiát	carnation	klidný, klidně	calm, calmly
Karel – Karla	= Charles	kliknout <i>př.</i>	to click
Karlík, Karlíček, -čka	= Charlie	klobása	sausage
Karlův	Charles'	klobouk	hat
<i>possessive adj.</i>		klub	club
karta, pl. karty, <i>gen. pl. karet</i>	card	kluk, pl. kluci	boy, lad
kartáč	brush	knedlík	dumpling
kartáček, -čku	small brush	kněžna	princess
kartáček na zuby	toothbrush	kniha	book
katedrála	cathedral	knihupectví	bookshop
káva	coffee	knihovna	library, bookcase
kavárna	café	knížata <i>n. pl.</i>	princes, dukes
každý	each, every	kníže, -ete <i>ma.,</i> <i>pl. knížata</i> <i>n.</i>	prince, duke
kde?	where?	knížečka	little book
kdežto	whereas	knížka	(little) book
kdo – koho?	who?	knoflík	button
kdopak?	who then? (<i>emphatic</i>)	koberec, -rce	carpet
kdy?	when?	kocour	tomcat
kdyby	if	kočka	cat
kdysi	once, at one time	koho <i>see kdo</i>	who(m)?
když	when, if	kohout	cock, cockerel
ke = k	to, towards	kohoutek, -tku	tap, faucet
kecat <i>coll.</i>	to chat, natter; fib, talk hot air	kola	cola
Kelt	Celt	kola, pl. of kolo	wheels
kéž!	would that!	kolega kolegyně	colleague
		kolej <i>f.</i>	hall of residence, dorm
		kolem + gen.	around, past
		kolem	around, past <i>adv.</i>
		koleno	knee

kolik + <i>gen.</i>	how much/ many?	koupelna	bathroom
kolik je hodin?	what time is it?	koupit < kupovat	to buy
kolikátého?	what date?	(si)	
kolo	wheel, bicycle	kouřit	to smoke
na kole	on a bike, by bike	kousek, -sku/-ska	piece
kom, komu <i>see</i>	whom, (to/for)	kousíček, -čku	little piece
kdo	whom	kout, -a	corner
kompaktní disk, <i>also coll.</i>	compact disk, CD	kozačka	ladies' long boot
cédéčko		kožený <i>see</i> kůže	leather <i>adj.</i>
koňak	cognac, brandy	krájet > na-	to slice
koncem + <i>gen.</i>	at the end of	krajíc	slice
koncert	concert	krajinka	landscape scene
končit > u-	to finish, complete	král, -e	king
koně <i>see</i> kůň	horses	královna	queen
konec, -nce	end	krásně, je	it's lovely
konečná (stanice)	terminus	krásný	beautiful
konečně	finally, at (long) last	krát, -krát	times
konference	conference	krátce	for a short time
konvice na čaj	teapot	krátký, kratší	short, shorter
kopaná	football	kráva	cow
kopec, -pce	hill	kravata	tie
kopírovat	to copy	krém	cream
koruna	crown	krev – krve <i>f.</i>	blood
kost, -i <i>f.</i>	bone	krize	crisis
kostel, -a	church	krk	neck
kostkovaný	checked	Krkonoše, -noš <i>f. pl.</i>	the Giant Mountains, Riesengebirge
košík	basket	krok	step, pace
košíková	basketball	kronika	chronicle
košile	shirt	kronikář	chronicler
kotě, -ěte, pl. koťata <i>n.</i>	kitten	kroužek	° diacritic, little circle
koukat (se)	to look at (<i>coll.</i>)	Krušné Hory	Ore Mountains, Erzgebirge
koupaliště	outdoor pool (<i>lit.</i> 'bathing place')	krůta	turkey
koupat se/koupu se > vy- se	to bathe	krve <i>see</i> krev	of blood
		krýgl = půllitr	half-litre beer- glass
		krýt/kryju, kryl > po-	to cover

křeslo	armchair	L	
křičet	to shout	Labe <i>n.</i>	Elbe
kříž	cross	laciný	cheap
křtiny, -in <i>f. pl.</i>	christening	Lád'a <i>familiar form</i>	= Ladislav
kšeft, often pl.	business, deal	láhev/lahev – lahve <i>f.</i>	bottle
kšefty <i>coll.</i>		lahodný	delicious, delectable
který	who, which; which?	lahůdky, -dek <i>f. pl.</i>	delicatessen
ku = k	to, towards	lampa	lamp
kudy	which way? by what route?	lanovka	cable-car, chair-lift
kufr	suitcase	láška	love
kuchař -ka	cook	laskavě	kindly
kuchyň, -ně <i>f.</i>	kitchen	laskavý, laskav	kind
kuchyňský kout	kitchenette	látka	material, fabric
kuličkové pero	ballpoint pen	leckdo	some people
kultura	culture	led	ice
kůň – koně, pl.	horse	leden, -dna	January
koně		lednička	fridge
kupec, -pce	merchant	legenda	legend
kupovat <i>impf. of koupit</i>	to buy	legrace	fun
kupuje <i>see kupovat</i>	buys, is buying	legrační	funny
kurs	course, exchange rate	lehce	lightly, easily
kuřák	smoker	lehčí	lighter, easier
kuře, -ete, pl.	chicken, chickens	lehký	light, easy
kuřata <i>n.</i>		lehnout si <i>pf.</i>	to lie down
kus	piece	lék	medicine
kůže	skin, leather	lékárna	pharmacy
kvalitní	(good-)quality <i>adj.</i>	lékárník -nice	pharmacist
kvasnice <i>f. pl.</i>	yeast	lékař -ka	doctor
kvazi-	quasi-	lekce	lesson
květák	cauliflower	lépe, líp	better
květen, -tna	May	lepší	better
květina	flower	les, -a, loc. pl.	forest, woods
květinářství	florist's	lesích	
kým <i>ins., see kdo</i>	(by) whom	léta – let <i>n. pl.</i>	years, summers
kytara	guitar	letadlo	plane
kytice	bouquet	létat <i>see letět</i>	to fly
		letecky	(by) airmail

letenka	air ticket	lod' – lodě/i f.	boat
letět + létat	to fly	Londýn, -a	London
letiště n.	airport	loni, vloni	last year
letní	summer <i>adj.</i>	ložnice	bedroom
léto	summer	luxusní	luxury
letopočet	era	lyžař -ka	skier
našeho	AD	lyžařský	ski(ing) <i>adj.</i>
letopočtu		lyže, -í f. pl.	skis
před naším	BC	lyžování	skiing
letopočtem		lyžovat > za- (si)	to ski
letos adv.	this year	lžice	spoon
levný	cheap	lžička	teaspoon
levý versus pravý	left versus right		
ležák	lager	M	
ležet	to lie	má see mít	s/he, it has, <i>also</i> is (supposed) to
-li	if, whether	má see můj	my
líbat > políbit	to kiss	má rád(a)	likes, loves
líbí se mi	I like	Mad'ar -ka	a Hungarian
líbit se	to please	Mad'arsko	Hungary
libra	pound	mad'arský	(in) Hungarian
Libuše	Libussa (princess)	mad'arský	Hungarian
lid, -u m.	the people	mad'arština	Hungarian language
lidé, -í m. pl.	people	máj	May
lidi acc. pl./coll.	people	majetek, -tku	property
nom. pl.		make-up	make-up
lidový	folk, of the people <i>adj.</i>	makrela	mackerel
lidský	human(e)	Malá Strana	the Lesser Town, Prague
límeč, -mce	collar	maličkost	a small, trifling thing
líný	lazy	maličký, malinký	tiny
líp, lépe	better	malířství	painting
list	leaf, document	málo + gen.	little, few
lísteček, -čku	tiny leaf	malostranský	of the Malá Strana <i>adj.</i>
lístek, -stku	ticket	malovat > na-	to paint
listopad, -u	November	malovat se >	to put on
lítat coll., see	to fly	na-	make-up, paint oneself
létat			
literatura	literature		
litovat/lituju	to be sorry, I am sorry		
litr	litre		

malý, menší	small, smaller	měsíc	month, moon
mám see mít	I have, <i>also</i> am (supposed) to	městečko	little town
mám rád(a)	I like, love	město	town
mám radši/raději	I like better, prefer	metro	metro, underground
mám se dobře	I am (doing) well	mezi + ins.	between, among
máma, maminka	mum	mezitím	meanwhile
manažer -ka	manager	mi dat.	to/for me
manžel	husband	Michal, familiarly	= Michael
manželé	married couple	Miša	
manželka	wife	miliarda,	a thousand
manželství	marriage, matrimony	miliardtý	million, -th
mapa	map	milion, miliontý	a million, millionth
mariáš	card game 'marriage'	milionář -ka	millionaire
Marie	= Mary	milovat/miluju	to love/I love
Mařenka <i>familiar</i>	= Maggie	milý	dear, nice
<i>form of Marie</i>		mimochodem	by the way
máslo	butter	mimořádně	extraordinarily
maso	meat	míň, méně	less
máte	you have	mince	coin
matka	mother	mínění	opinion
mě <i>acc./gen.</i>	me	minerálka	mineral water
mé see můj	my	minimálně	minimally, at least
medicína	medicine	minout < míjet	to miss, pass
mejl <i>coll.</i>	email	minulý	last, past
mejlovat <i>coll.</i>	to email	minus	minus
měkký, měkčí	soft, softer	minuta	minute
měl(a)	had, should have (done)	místenka	seat reservation
měl(a) by	ought to, should (do)	místnost	room
mele see mlít	mills, grinds	místo	place, space, job
méně, míň	less	místo + gen.	instead of
měnit (se) > z-	to change	místy	in places
menší	smaller	Miša, familiarly	= Mike
menza	university canteen	<i>form of Michal</i>	
meruňka	apricot	mít/mám, měl	to have; be supposed to
		mít rád	to like, love
		mít radši/raději	to prefer
		mít se (dobře)	to be feeling, doing (well)

mívat <i>freq.</i>	to have, tend to have	Morava	Moravia, river Morava
mladší	younger	Moravák <i>ll</i>	a Moravian
mladý, mlád	young	Moravačka <i>coll.</i>	
mléko, coll.	milk	Moravan <i>ll -ka</i>	a Moravian
mlíko		moravský	Moravian
mletý <i>see mlít</i>	ground, milled	moře <i>n.</i>	sea
mlha	mist, fog	most, -u	bridge
mlhavo	misty	moudrý	wise
mlít/melu, mlet >	to grind	mouka	flour
u-		mozek, -zku	brain
mluvit	to speak	možná	maybe, perhaps
mlýn, -a	mill	možnost	possibility
mne <i>acc./gen.</i>	me	možný	possible
mně <i>dat./loc.</i>	me	mráz – mrazu	frost
Mnichov, -a	Munich	mrholení	drizzle, drizzling
mnohem	much (+ -er)	mrkev – mrkve <i>f.</i>	carrot(s)
mnoho + gen.	many, much	mrtvý, mrtev	dead
mnohokrát	many times	mrznout, mrzne	to freeze, it is freezing
mnou <i>ins.</i>	me	mu <i>see on, ono</i>	to/for him
mobil or mobilní	mobile phone,	můj, moje/má,	my
telefon	cell phone	moje/mé	
moc	very, a lot, too much	muset (or musit)	to have to, must
mockrát	many times	muzeum, -zea <i>n.</i>	museum
mocht/můžu,	to be able, can	múzický	performing <i>adj.</i>
mohl		muž	man, husband
móda	fashion	mužský	male, <i>coll.</i> man
modem	modem	mužský rod	masculine gender
moderní	modern	můžu <i>see moct</i>	I can, am able
modrý	blue	my – nás	we, us
mohl <i>see moct</i>	was able	myčka (nádobí)	dishwasher
mohl by <i>see</i>	could	mýdlo	soap
moct		myje, myl <i>see</i>	washes, washed
mohu, mohou =	can	mýt	
můžu, můžou		myslet (si)	to think
<i>see moct</i>		myš, -i <i>f.</i>	mouse, <i>also</i> computer mouse
moje, moji/-í <i>see</i>	my	mýt/myju, myl >	to wash
můj		u-	
mokrý, -o	wet, damp		
moment	a moment		
monitor	monitor		

N

na + <i>acc.</i>	onto, for	nákušní taška	shopping bag
na + <i>loc.</i>	on	nalévat, impf. of	to pour
na shledanou	goodbye, au revoir	nalít	
nábytek, -tku	furniture	nález	a find
nad + <i>ins.</i>	above	nalézt/-lezu,	to find
nádobí	the dishes	-lezl < nalézat	
nádraží,	bus/coach	nalít/naleju <	to pour out
autobusové	station	nalévat	
nádraží,	(larger) railway	nám dat.	(to/for) us
železniční	station	namalovat, pf. of	to paint
náhlý, náhle	sudden, suddenly	malovat	
náhodou	by chance	namalovat se,	to put on
nahoru	up(stairs) (motion)	pf. of malovat	make-up
nahore	up(stairs)	se	
nahradit <	to replace	náměstí	square
nahrazovat		námi ins.	(by, with) us
 nahý	naked	naobědvat se pf.	to have lunch
nacházet see	to find	naopak	on the contrary
najít		nápad	idea
nacházet se	to be found/ situated	napínavý	exciting
najednou	suddenly, all at once	napít se/napiju	to have a drink
najíst se/najím	to have a (good)	se pf.	
se, najedl se	meal, eat one's	nápoj	drink, beverage
pf.	fill	naproti + dat.	opposite
najít/najdu,	to find	například	for example
našel <		napsaný, napsán	written (participle)
nacházet		napsat/napíšu,	to write
najmout/najmu,	to rent, hire	pf. of psát	
najal < najímat		narcis	daffodil
nakonec	finally, in the end	náročný	demanding, arduous
nakoupit <	to shop	národ, -a	nation
nakupovat		narodit se pf.	to be born
nakrájet, pf. of	to slice	národní	national
krájet		narození	birth
nákup	shopping, a purchase	narozeniny f. pl.	birthday
		nás acc./gen./loc.	us
		nasednout pf.	to board, get on
		nasnídat se pf.	to have breakfast
		nastoupit <	to board, get on
		nastupovat	

nástup	boarding, entry	nedostatek, -tku	lack,
nástupišťe <i>n.</i>	station platform		insufficiency,
náš, naše	our		fault
naštvat , <i>pf. of</i>	to infuriate	něho <i>gen./ma.</i>	him/it
štvát <i>coll.</i>		<i>acc.</i>	
natolik	so much	něhož , <i>etc. see</i>	who, which
naučit , <i>pf. of učít</i>	to teach	jenž	
naučit se , <i>pf. of</i>	to learn, study	nechat <	to leave, let
učit se		nechávat	
navečeřet se <i>pf.</i>	to have supper	nechce se mi	I don't feel like
navíc	in addition,	něj <i>acc./gen.</i>	him/it
	what's more	nej-	most, -est
návrh	proposal, offer	nějak	somehow, in
návštěva	a visit		some way
navštěvovaný	visited (<i>participle</i>)	nějaký	some, any
navštívit <	to visit	nejdřív(e)	first of all
navštěvovat		nejlepší	best
nazdar	hi; bye, see you	nejspíš(e)	most likely
názor	opinion, view	největší	biggest
nazvat/nazvu <	to name, call	nejvíc(e)	most
nazývat		někam	(to) somewhere
nazvat se <	to be named,	někde	somewhere
nazývat se	called	někdo – někoho	someone,
ne	no, not		somebody
ne-	not	někdy	sometime(s)
ně <i>acc.</i>	them	někoho <i>see</i>	someone
nebe <i>n.</i>	sky	někdo	
nebo	or	několik + <i>gen.</i>	several
nebo tak něco	or something of	několikrát	several times
	the sort	některý	some
nebot'	for, since	někudy	some way, by
nebude	will not be, won't		some route
	be	nekuřák	non-smoker
něco – něčeho	something	něm <i>loc.</i>	him/it
něco takového	something of the	němčina	German
	kind		language
nečekaný	unexpected	Němec Němka	a German
nedá se	it is not possible	Německo	Germany
nedaleko + <i>gen.</i>	not far from	německy <i>adv.</i>	(in) German
nedalo se	it wasn't possible	německý	German
nedávno	recently	nemocnice	hospital
neděle	Sunday	nemocný	ill, sick

nemohl see	couldn't	nim <i>dat.</i> , nimi	them
mocht		<i>ins.</i>	
nemožný	impossible	ním <i>ins.</i>	him/it
němu <i>dat.</i>	him/it	nímž , <i>etc.</i> see	who, which
nemůžu see	I can't	jenž	
mocht		nízko <i>adv.</i>	low, low down
nenávidět	to hate	nizký	low
není	(there) isn't, he/ she/it isn't	níž(e) <i>adv.</i>	lower down
neperlivý	non-sparkling, still	nížší	lower
nepořádek , -dku	disorder	no	well, um
nepřesně	imprecisely, inaccurately	nó , no <i>coll.</i>	yes (<i>agreement</i>)
nerad	doesn't like, not gladly	noc , -i <i>f.</i>	night
nervózní	nervous, jumpy, tensed-up	noční	night <i>adj</i>
nesmět/nesmím	mustn't	noční stolek	bedside table
nést/nesu , nesl	to carry	noha	leg
+ nosit		normální	normal
netrpělivý	impatient	nos	nose
neutralita	neutrality	nosit see nést	to carry
nezaměstnanost	unemployment	nosit	to wear (<i>habitually</i>)
nezaměstnaný	unemployed	not'as <i>coll.</i> ,	notebook
než	than	notebook	
ni <i>acc.</i> , ní <i>gen./</i> <i>dat./loc./ins.</i>	her/it	[noutbuk]	
nic – ničeho	nothing	nouzový východ	emergency exit
nic se nestalo	don't mention it	Nové Město	the New Town
ničemu <i>dat.</i>	nothing	novinář -ka	journalist
nich <i>gen./loc.</i>	them	noviny <i>f. pl.</i>	newspaper
nijak	in no way	novoměstský	New Town <i>adj.</i>
nijaký	no kind of	nový	new
nikam	to nowhere	nož- see nůž	knife
nikde	nowhere	nuda	boredom
nikdo – nikoho	nobody	nudit se	to be bored
nikdy	never	nudný	boring
nikomu	to/for nobody	nula	nil, zero
nikotin	nicotine	nůž – nože	knife
nikudy	no way, by no route	nůžky <i>f. pl.</i>	scissors
		O	
		o + <i>acc.</i>	by (<i>difference</i>), on (<i>lean</i>)
		o + <i>loc.</i>	about (<i>theme</i>)
		o moc lepší	much better

oba , <i>n./f.</i> obě	both	obrázek , -zku	(small) picture, illustration
obálka	envelope	obrazovka	screen
obávat se	to fear		(television, monitor)
občas	from time to time	obrovský	huge, enormous, gigantic
období , roční období	period, season	obsadit < obsazovat	to occupy
obec – obce <i>f.</i>	community	obsazený , -o	occupied
obecní	municipal, community <i>adj.</i>	obsluhovat	to wait on, serve
oběd , -a	lunch, midday meal	obtěžovat	to bother, inconvenience
obědvat > na- se	to have lunch	obuv , -i <i>f.</i>	footwear
obejít/obejdu , obešel < obcházet	to go round	obvykle	usually
objemout/objemu, objal < objímat	to embrace, hug	obvyklý	usual
obcházet , <i>impf.</i> of obejit	to go round	obyčejně	ordinarily, usually
obchod	shop, trade	obyčejný	ordinary
obchodní dům	department store	obývací pokoj	living room
objednaný	ordered, booked	obýván	living room
objednat < objednávat	to order, book	očekávat	to expect, await
objímat , <i>pf.</i> of obejmout	to embrace, hug	oči , -í <i>f. pl.</i>	eyes, <i>pl.</i> of oko
oblačno	cloudy	od , ode + <i>gen.</i>	from, away from
oblečení	clothes, clothing	odbíjená	volleyball
oblek	suit	odborný	specialist, technical
obléknout < oblékat	to put on (clothes)	oddech	rest, leisure
oblíbený	favourite, popular	odejít/odejdu , odešel < odcházet	to go away
obloha	sky	oděvy <i>m. pl.</i>	clothes
obložený chlebiček	open sandwich	odhlásit se <i>pf.</i>	to log off
obojetný	ambivalent	odcházet , <i>impf.</i> of odejit	to go away
obout/obuju < obouvat (si)	to put on (shoes)	odjet/odjedu , odjel < odjíždět	to go/ride away, depart
obrátit (se) <i>pf.</i>	to turn	odjezd	departure
obraz	picture, painting	odkaz (na internetu)	(Internet) link, reference
		odkud?	where from?
		odletět < odlétat	to fly away

odlogovat se <i>pf.</i>	to log off	opět	again
odmítnout <	to refuse	opilý	drunk
odmítat		opouštět , <i>impf.</i>	to leave,
odpoledne	in the afternoon	<i>of</i> opustit	abandon
odpověď , <i>-di f.</i>	a reply	opovrhovat +	to despise
odpovědět/-vím ,	to reply	<i>ins.</i>	
<i>-vědí, -věděl pf.</i>		opravdu	really
odpovídat <i>impf.</i>	to reply	opustit <	to leave,
odsud	from here	opouštět	abandon
odtud	from there	opuštěný	left, abandoned
odvézt/odvezu ,	to take away	oráč	ploughman
odvezl <		oranžový	orange <i>adj.</i>
odvážet		orat/orám or ořu	to plough
ohlásit <	to report	organizovaný	organised
ohlašovat		organizovat ,	to organise
oholit (se) , <i>pf. of</i>	to shave	<i>impf./pf. or pf.</i>	
holit		z-	
ojediněle	isolatedly,	orloj	astronomical
	sporadically		clock
okamžitě	immediately	osada	settlement
oken , <i>gen. pl. of</i>	of windows	osm	eight
okno		osmdesát, -tý	eighty, -ieth
okénko	small window	osmnáct, -ctý	eighteen(th)
okno	window	osmý	eighth
oko , <i>pl. oči -í</i>	eye	osoba	person
okolí	area,	osobně	personally
	surroundings	osobní	personal
okolo + <i>gen.</i>	around	osobní vlak	slower stopping
okurka, okurek	cucumber		train
okurkový	cucumber <i>adj.</i>	ospalý	sleepy
okýnko	little window	osprchovat se	to have a shower
olej	oil	<i>pf.</i>	
Olomouc, -e f.	= city in N.	ostrý, ostře	sharp, sharply
	Moravia	ošklivý, -o	ugly, nasty
omáčka	sauce, gravy	oštěpek, -pku	hard sheep's
omeleta	omelette		milk cheese
omluvit se <	to apologise	otázka	question
omlouvat se		otec – otce , <i>pl.</i>	father
on, ona, ono	he, she, it	otcové	
oni, ony	they	otevřací doba	time of opening,
opakovat > z-	to repeat		opening hours
opálený	sunburnt	otevřený	open

otevřít/otevřu,	to open	paprikový	paprika <i>adj.</i>
otevřel <		pár + gen.	a couple
ot(e)vírat		pardon	sorry, excuse me
otvírat, impf. of	to open	párek, -rku	frankfurter
otevřít		park	park
ovoce n.	fruit	parkovat > za-	to park
ovšem	of course	parkoviště n.	car-park, parking lot
ozvat/ozvu se <	to respond, get	pařák	steamer; scorcher, hot day
ozývat se	in touch	Paříž f.	Paris
oženit se s + ins.	to marry (of a	pas, cestovní	passport, travel
<i>(pf. of ženit se)</i>	<i>man)</i>	pas	passport
P		pás, coll. pas –	waist
padesát, -tý	fifty, -ieth	pasu	
padnout < padat	to fall	pás – pásu, e.g.	belt, e.g. safety
pak	then	bezpečnostní	belt
památka	sight, (historic) relic, memorial	pás	
pamatovat se na	to remember	pásek, -sku	belt (clothing)
+ acc.	(about)	pasta	paste
pamatovat si >	to remember	pátek, -tku	Friday
za- + acc.		patnáct, -ctý	fifteen(th)
paměť' – paměti	memory	patro	floor, storey
<i>f.</i>		patřit	to belong
pan	Mr	pátý	fifth
pán	man, gentleman, master	Pavel – Pavla	= Paul
pane!	sir!	pavouk	spider
pane bože!	good God!	paže	arm
panelák	(prefabricated) block of flats, high rise	pec f.	stove, furnace
paní	Mrs, lady, married woman	pečený	roast
pánský	men's <i>adj.</i>	pečivo	bread/rolls
pantofel, -fle m./	slipper	pekárna	bakery
<i>coll. pantofle f.</i>		pekař II -ka	baker
pantofle m./f. pl.	slippers	pekařství	a baker's shop
papat baby word	to eat	pěkně	nice(ly)
papír	paper	pěkný	nice, pretty, lovely
papírový	paper <i>adj.</i>	pěna	foam
paprika	paprika, pepper	peněženka	purse, wallet
		peníze – peněz	money
		<i>m. pl.</i>	

Pepík , <i>familiar</i> <i>form for Josef</i>	= Joe	Plzeň , <i>-zně f.</i>	Pilsen
pepř	pepper	plzeňské	Pilsener (beer)
pere <i>see</i> prát	washes (<i>laundry</i>)	pneumatika	(pneumatic) tyre
perla	pearl	po + loc.	after, along, over
perlivý	sparkling	počasí	the weather
pero , péro	pen, <i>also</i> quill, feather	počítač	computer
peřina	continental quilt, duvet	počítat	to count
peřiny , <i>-in pl.</i>	bedclothes	počkat , <i>pf. of</i> čekat	to wait
pes – psa	dog	počkej(te)!	wait!
pěšky	on foot	pod + ins.	under, beneath
pět , pátý	five, fifth	podat/podám <	to serve, pass,
Petr	= Peter	podávat	hand
Petřík , Petříček , -čka	= Pete, little Pete	podává se	is served
pevnost	fortress	podejít/podejdu ,	to go under
pevný	firm, hard	podešel pf.	
pevný disk	hard disk	poděkovat , <i>pf. of</i>	to thank
pije , pil <i>see</i> pít	drinks, drank	děkovat	
píseň , <i>-sně f.</i>	song	podepsat/	to sign
písnička	(little) song	podepíšu <	
píše <i>see</i> psát	writes	podepisovat	
pít/piju , pil > na- se , vy-	to drink	podívat se , <i>pf. of</i>	to look at
pítí	drink, drinking	dívat se	
něco k pití	something to drink	podkolenka	knee-length sock
pivečko , pivko	(nice little) beer	podlaha	floor
pivo	beer	podle + gen.	according to
pivovar	brewery	podložka pod myš	mouse mat
platit > za-	to pay	podmínka	condition
plavat/plavu > za- (si)	to swim	podnik	enterprise, firm
plechovka	a can	podnikatel II -ka	businessman, entrepreneur
plenka , plínka	nappy, diaper	podobný	similar
plno , plný	full	podprsenka	bra, brassière
plout/pluju , plul	to sail, float	podruhé <i>see</i> druhý	for the second time
plus	plus	podstata	basis
plyn	gas	v podstatě	basically
plynový	gas <i>adj.</i>	podzim	autumn
		podzimní	autumn <i>adj.</i>
		poezie	poetry

pohanský	pagan	polský	(in) Polish
pohled	view, postcard	polský	Polish
pohlednice	postcard	polštář	pillow, cushion
pohostinství	hospitality	polština	Polish language
pohyblivý	mobile, moving	polyesterový	polyester <i>adj.</i>
pochopit, pf. of	to understand,	pomáhat, impf.	to help
chápat	grasp	of pomoci	
pojd'(te)!	come!	pomaleji	more slowly
pojd'(te) dál!	come in!	pomalů	slowly
pojd'me!	let's go!	pomalý	slow
pojeď see jet	I will go/ride	poměr	relationship
pokaždé	each/every time	poměry pl.	conditions
pokladna	till, box office,	pomeranč	an orange
	safe	pomerančový	orange <i>adj.</i>
pokoj	(living) room,	poměrně	fairly, relatively
	hotel room	pomník	monument
pokoj	peace, peace		(statue)
	and quiet	pomoc, -i f.	help (<i>noun</i>)
pokračovat	to continue	pomoc!	help!
pokročilý	advanced	pomocí + gen.	with the help/by
pokrok	progress		means of
pokud	insofar as, if	pomocť/pomohl	to help
Polák Polka	a Pole	< pomáhat	
pole n.	field	pomohu/pomůžu	I'll help
poledne n.	midday	pondělí n.	Monday
poletím see	I will fly	ponesu see nést	I will carry
letět		ponožka	sock
polévka, coll.	soup	popíjet	to sip
polívka		popovídat si pf.	to have a chat
políbit, pf. of	to kiss	poprosit, pf. of	to ask, request
líbat		prosit	
policejní stanice	police station	poprvé see první	for the first time
policie	police	populární	popular
politický	political	poradit, pf. of	to advise
politik politička	politician	radit	
politika	politics	pořád	still, constantly,
polívka coll., see	soup		keep
polévka		pořádek, -dku	order
polojasno	semi-bright, fair,	posad'(te) se pf.	take a seat
	light cloud	poschodí	floor, storey
polovina	a half (<i>fraction</i>)	poskytnout <	to offer
Polsko	Poland	poskytovat	

poslat/pošlu <	to send	pozítrí	the day after tomorrow
posílat		poznámka	note
poslední	last	poznat <	to recognise
poslouchat	to listen to	poznávat	
poslyš!	listen! hear!	pozor	care, attention
pospíchat	to hurry	pozor!	watch out!
postava	figure	pozvat/pozvu,	to invite
postavený	built	<i>pf. of zvát</i>	
postavit, pf. of	to build	požádat, pf. of	to request
stavět		žádat	
postavit vodu pf.	to put on water (to boil)	práce	work
postel, -e f.	bed	pracovat/	to work
pošta	post-office	pracuju	
potíž f.	difficulty	pracovna	study (room)
potkat <	to meet	pracovní den	working day, weekday
potkávat		pracovník	worker, employee
potom	then	pracovnice	
potraviny f. pl.	food, grocer's	pracuje see	works, is working
potřeba	need	pracovat	
potřebovat/	to need	pračka	washing machine
potřebuju		prádlo	laundry, washing
potřeby f. pl.	requisites	prádlo – ložní p.	bedlinen
potřetí see třetí	for the third time	prádlo – spodní p.	underwear
pouštět, impf. of	to let go	Praha, dat./loc.	Prague
pustit		Praze	
použít/použiju,	to use	praktický	practical
použil <		praní see prát	washing, laundry
používat		prarodiče, -ů	grandparents
povědět/povím	to tell	prase, -ete, pl.	pig
<i>pf.</i>		prasata n.	
povídat si	to chat	prášek, -šku	powder
povídka	(short) story	prášek na praní	washing powder
povinná četba	compulsory reading	prát/peru, pral >	to wash, launder
povinný	obligatory	vyprat	
pozdě	late	pravda; mít	truth; to be right
později, pozdější	later	pravdu	
pozdrav	greeting	právě	just, just now
pozdravit <	to greet	pravidlo	rule
pozdravovat			

právník	lawyer	promoce	graduation
právníčka		prosba	request
právo na + <i>acc.</i>	a right to	prosim (tě, vás)	please
pravý	true	prosim?	can I help?
pravý <i>versus</i> levý	right <i>versus</i> left		pardon?
prázdniny <i>f. pl.</i>	holidays	prosinec, -nce	December
prázdný	empty	prosit > po- o +	to ask for,
Praze <i>see</i> Praha	Prague	<i>acc.</i>	request
pražský	Prague <i>adj.</i>	prostě	simply
prezentace	presentation	prostěradlo	sheet
prezident -ka	president	prostorný	spacious
prima	excellent, great, fantastic	prostý, prostší	simple, simpler
		proti + <i>dat.</i>	against
pro + <i>acc.</i>	for	proto	therefore, so,
problém	problem		that's why
proboha	for God's sake	protože	because
probudit <	to wake up	proužkovaný	striped
probouzet (se)		prs	breast (<i>woman's</i>)
probuzení	(an) awakening	prsa <i>n. pl.</i>	chest
procento	percentage	prst	finger, toe
proč?	why?	pršet, prší	to rain, it is raining
prodat <	to sell	průvodce	guide
prodávát		průvodkyně	
prodavač -ka	sales assistant	průvodce <i>ma./mi.</i>	guidebook
prodávat, impf.	to sell	první	first
<i>of</i> prodat		prý	apparently,
prodej	sale		allegedly, s/he
prodejna	shop		says, they say
profesor -ka	professor, teacher	prýč	away, gone
prohlížeč	(Internet) browser	prání	a wish
procházet, impf.	to go through	přát/přeju, přál si	to wish
<i>of</i> projít		přátel, gen. pl. of	of friends
procházka	a walk	přátelé	
projít/-jdu, -šel <	to go through	přátelé <i>pl., see</i>	friends
procházet		přítel	
projít se <	to take a walk	přátelský, -y	friendly, in a friendly way
procházet se		přátelství	friendship
promiň(te)!	sorry! excuse me!	přece	anyway, though, yet (<i>remonstrating,</i> <i>objecting</i>)
prominout,	to excuse		
prominul pf.			

přece jen(om)	anyway, despite that, all the same, after all	překvapený, překvapen	surprised
přečíst, pf. of číst	to read	překvapit < překvapovat	to surprise
přečtený	read (<i>participle</i>)	překvapující přelom	surprising turn (of century)
před + ins.	in front of, before, ago	přeložit < překládat	to translate
předem	in advance	přeplněný	over-full, crowded
předevčírem	the day before yesterday	Prerov, -a	= town in Moravia
především	above all	přes + acc.	across, through
předkrm	starter	přesednout < přese	to change (buses/trains)
předměstí	suburbs	přesně	exactly
přednášet	to lecture	přestat/přestane < přestávat	to stop (doing)
přednáška	a lecture	přestěhovat se pf.	to move house
přední	front <i>adj.</i>	přestoupit < přestupovat	to change (buses/trains)
předpověď, -di f.	forecast	převléknout se < převlékat se	to change clothes
předseda	chairman	přezout/-zuje, -zul se < přezouvat se	to change shoes
předsedkyně	chairwoman	při + loc.	beside
předsíň f.	hallway	přiběhnout < přibíhat	to run up
představit < představit	to introduce	příbor	set of cutlery, place setting
předtím	before that	příbuzný, -á	a relative
přeháňka	shower (of rain, snow)	přihlásit se pf.	to log on, announce oneself
přehrávač	(CD, DVD) player	příhoda	incident
přecházet, impf. of přejít	to go across	přicházet, impf. of přijít	to come, arrive
přechodník	adverbial participle	přijď! přijďte!	come!
přejete si see přát si	you wish	see přijít	
přejít/-jdu, -šel < přecházet	to cross, go across	přijde see přijít	will come, arrive
překážet	to obstruct/be a nuisance		
překlad	a translation		
překládání	translating		
překládat, impf. of přeložit	to translate		
překladatel -ka	translator		

přijede see přijet	will come, arrive (by vehicle)	příteľkyně	female friend
příjemný	pleasant	přivést < přivádět	to bring (leading)
přijet/přijedu <	to come, arrive	přivést <	to bring (by vehicle)
příjíždět	(by vehicle)	přivážet	
příjezd	arrival	psa, psi see pes	(of) dog, dogs
přijímat, pf. of	to receive,	psaní	writing
přijmout	accept	psát/píšu,	to write, to type
přijít/přijdu,	to come, arrive	psal > na-	
přišel <		pstruh	trout
přicházet		pták	bird
přijmout/přijmu,	to receive,	ptát se/ptám se,	to ask (someone)
přijal < přijímat	accept	ptal se > zeptat	
příklad	example	se + gen.	
příliš	too, much too	ptát se na něco	to ask about something
příliš mnoho +	too many, too	půjčit < půjčovat	to lend
gen.	much	půjčit si <	to borrow
přiložený	attached (file)	půjčovat si	
(soubor)		půjdu see jít	I'll go
přiložit <	to attach	půl	half
přikládat		půllitr	half-litre beer-
přímo	straight, directly		glass
přímý	direct, straight	půlnoc, -i f.	midnight
přinesený	brought (participle)	pulovr	pullover
přinést/přinesu,	to bring	pult	counter, bar
přinesl <		punčocha	stocking
přinášet		punčocháče m.	tights
příplatek, -tku	supplement, extra payment	pl.	
připojení	connection	punčochové	tights
připojit <	to connect	kalhoty	
připojovat (se)		pusa	kiss, mouth
připravít <	to prepare	pustit < pouštět	to let go
připravovat		původ	origin
přirozeně	naturally	původní, -ně	original(ly)
přísný	strict, severe	pyžamo	pyjamas
přišel see přijít	came, arrived		
příští	next, coming (=	Q	
	next in time)	quasi- = kvazi-	quasi-
přítel, -e, pl.	friend	R	
přátelé		rád + verb	like -ing
		rád, ráda, rádi	glad

rada	advice	rodina	family
raději, radši	better, preferably	roh, -u	corner
rádio	radio	rohlík	pointed roll
radit > po-	to advise	rok, pl. roky/léta	year
radnice	town hall	role	role
rádo se stalo	happy to oblige, you're welcome	román	novel
		roste, rosti see	grows, grew
		růst	
radost	joy	rovně	straight on/ahead
radši, raději	better, preferably	rovný	straight, level
rajčatový	tomato <i>adj.</i>	rozejít se, rozešli	to part
rajče, -ete, pl.	tomato	se pf.	
rajčata n.		rozhodně	definitely
Rakousko	Austria	rozhodnout <	to decide
rakouský	Austrian	rozhodovat	
Rakušan II -ka	an Austrian	(se)	
rameno	shoulder	rozhodnutí	decision
ráno	(early) morning	rozměnit pf.	to give change for
ráno adv.	in the (early) morning	rozumět/	to understand
recepční	receptionist	-ím . . . -ějí,	
referát	report, (conference) paper	-ěl + dat.	
		rozvést se/	to get divorced
rekreační	recreational	rozvedli se pf.	
republika	republic	rozvod	a divorce
restaurace	restaurant	rtěnka	lipstick
ret – rtu	lip	rtý see ret	lips
rezervace	reservation	ručka, ručička	little hand
rezervovaný	reserved	ruka, pl. ruce	hand
rezervovat impf./	to reserve	rukáv	sleeve
pf.		rukavice	glove
roce, loc. sg. of	year	Rus II Ruska	a Russian
rok		Rusko	Russia
rock	rock music	rusky adv.	(in) Russian
rockový	rock <i>adj.</i>	ruský	Russian
roční období	season	růst/rostu, rosti	to grow
ročník	year (of studies)	rušný	busy
rod	gender	ruština	Russian language
rodič, pl. rodiče,	parent, parents	různý	various
-ů		růže	rose
rodilý	native(-born)	růžový	pink, rosy
		ryba	fish

rybárna	fish restaurant/ shop	sad, pl. sady	orchard, <i>pl.</i> gardens, park
rybí	fish <i>adj.</i>	sako	jacket
rybník, -a	pond, lake	salám	salami
rychle	quickly	salát	salad
rychlík	fast train, express	hlávkový salát	lettuce
rychlíkový	fast train	sám, sama	alone, -self
příplatek	supplement	samozřejmě	of course
rychlý	quick	sandál	sandal
rýže	rice	sardinka	sardine
		se – sebe	oneself, each other
Ř		se, s + ins.	with
řád	regulations, order, system	sebe acc./gen.,	oneself
řada	row, line, series, queue	sebou ins.	
řada + gen.	a number of	sedět	to sit (<i>also, of</i> <i>clothes: to fit</i>)
řeč, -i f.	speech, language	sedm	seven
ředitel ředitelka	director, manager	sedmdesát, -tý	seventy, -ieth
řeka	river	sedmnáct, -ctý	seventeen(th)
řekl(a)	said	sedmý	seventh
řekněme	let's say	sednout si pf.	to sit down
řekni! řekněte!	tell! say!	sejít < scházet	to go down
řeknu see říct	I'll say	sejít se <	to meet up
řezané	mixed light and dark beer	scházet se	
řezat/řežu	to cut, saw	sekretář 	secretary
řeznictví	butcher's shop	sekretářka	
řezník -ice	butcher	sekunda	second
říct, říci/řeknu,	to say, tell	sem	here (<i>motion</i> <i>towards</i>)
řekl < říkat		semestr	semester
řídít	to drive	seminář	seminar
říjen, -jna	October	servírka coll.	waitress
říkat, impf. of říct	to say	sestra	sister
říz	a 'cut', strong full flavour	sešit	exercise book
řížeček, -čku	(nice) schnitzel	set, gen. pl. of	of hundreds
řízek, -zku	schnitzel	sto	
		setina	a hundredth (<i>fraction</i>)
S		setkat se <	to meet
s, se + ins.	with	setkávat se	
s, se + gen. (= z)	down from, off	sever	north

severně od + <i>gen.</i>	north of	skříňka	locker, small cupboard
severní	northern	skupina	group
severovýchod, -ní	north-east, -ern	skutečně	actually, really
severozápad, -ní	north-west, -ern	skvělý	splendid, excellent
seznámit se pf.	to get to know, become acquainted	slabý, slabší	weak(er)
sezóna	season	slad	malt
shledanou, na ~	goodbye, au revoir	sladce, sladčeji	sweetly, more sweetly
scházet	to go/come down, be missing	sladit > o-	to sweeten
scházet se see sejít se	meet, come together	sladký, sladší	sweet, sweeter
schody m. pl.	stairs, steps	slaný see sůl	salted, salty
schůze	meeting	slavný	famous
schůzka	meeting, appointment	slečna	Miss, young lady
si	to/for oneself	sledovaný	followed (<i>participle</i>)
sice . . . ale	albeit . . . however	sledovat	to follow
sídlíště n.	housing estate	sleva	reduction
silný	strong	Slezsko	Silesia
síň f.	hall	slíbit < slibovat	to promise
sírka coll.	match	slipy m. pl.	briefs
sít' – sítě f.	net, network	slivovice	plum brandy
situace	situation	Slováci	Slovaks
skener	scanner	Slovák ll	(a) Slovak
sklenice	(taller) glass	Slovenka	
sklenka, sklenička	(smaller) glass	Slovan ll -ka	a Slav
sklep, -a	cellar	slovanský	Slav(onic)
skopové (maso)	mutton	Slovenka	Slovak woman
skoro	almost, soon	Slovensko	Slovakia
Skot ll Skotka	a Scot	slovenský adv.	(in) Slovak
Skotsko	Scotland	slovanský	Slovak
skotský	Scottish	slovenština	Slovak language
skrz + acc.	through	slovíčko	(little) word
skříň f.	closet, cupboard, wardrobe	slovník	dictionary
		slovo	word
		složit < skládat	to put together, fold, compose
		složitý	complicated
		složka	a folder
		slunce n., sluníčko	the sun

slunečno	sunny	soudce II	judge
slušet	to suit	soudkyně	
sluší vám	it suits you	souhlasit	to agree
služba	service, duty	soused II -ka	neighbour
služební	business <i>adj.</i>	spadnout <i>pf.</i>	to fall down
služební cesta	business trip	spát/spím, spal	to sleep
slyšet	to hear	spěchat	to hurry
smát se/směju se, smál se	to laugh	spi! spěte! see	sleep!
smazat/smažu	to wipe, delete	spát	
<i>pf.</i>		spí see spát	is asleep, sleeping
smažený	fried	spinkat <i>informal/</i>	to sleep
směr	direction	<i>baby word</i>	
smět/smím . . .	to be allowed,	spisovatel II -ka	writer
smějí, směl	may	spisovný	standard written
smetana	cream	spíš(e)	rather, more (like)
smrt, -i f.	death	spíš see spát	you sleep
smutno, je mi	I feel sad	spodky <i>m. pl.</i>	(long) underpants
smutný, -ě	sad, sadly	spodní prádlo	underwear
snad	perhaps	Spojené státy <i>m.</i>	United States
snažit se	to try	<i>pl.</i>	
snědl see sníst	ate	spojení	connection, link
sněh- see sníh	snow	spojený	linked, joined, connected
sněž! see sníst	eat!	spojit < spojovat	to join, link, connect
sněžit, sněží	to snow, it is snowing	spokojený	contented, satisfied
snídaně	breakfast	společně	jointly
snídat >	to breakfast	společný	common, shared
nasnídat se		spolu	together
sníh – sněhu	snow	spolužák II	fellow-student
sníst/sním,	to eat up	-žačka	
snědí, snědl,		sporák	cooker, cooking stove
<i>pf. of jíst</i>		sport	sport
sobě <i>dat./loc.</i>	(to/for) oneself	sportovat	to play sport
sobota	Saturday	sportovec, -vce	sportsman
socha	statue	sportovkyně	sportswoman
sochař II -ka	sculptor	spousta	a lot of
solí see sůl	salt	správný	correct, right
solidní	solid, stout	sprcha	shower
soubor	a file		
současně	at the same time		
současný	contemporary		

spropitné	a tip	stihnout <i>pf.</i>	to catch, find (in time)
srdce <i>n.</i>	heart	sto, stý	hundred, -th
srdčný, -ě	sincere, sincerely	stojí <i>see stát</i>	costs, stands
srpen, -pna	August	stokrát	a hundred times
sta <i>see sto</i>	hundreds	stol- <i>see stůl</i>	table
stačit (na + acc.)	to be enough (for)	stolek, -lku	little table
stáhnout <i>pf.</i>	to download	století	century
stále	still, constantly, keep	strach, mít	fear, to be afraid
stále ještě	still (<i>more emphatic</i>)	strach	
stálý	constant, steady	strana	side, political party
stane se <i>see stát se</i>	will happen	stránka	page
stanice <i>see also nádraží</i>	station, stop	strašně	terribly
Staré Město	the Old Town	strašný	terrible, awful
staroměstský	Old Town <i>adj.</i>	strava	food, nourishment
staromódní	old-fashioned	strávit <i>pf.</i>	to spend (time)
starší	older	stravování	board, catering, food
startka, startky	a Start cigarette, Starts	stravovat se	to be fed, take meals
starý, stár	old	strčit	stick, poke
stát/stojím, stál <i>impf.</i>	to stand, to cost	strejda <i>coll.</i>	uncle
stát se/stane se, stal se <i>pf.</i>	to happen, + <i>ins.</i> become	stroj	machine
stávat se <i>impf.</i>	to happen (repeatedly), become	strojek	appliance
stavení (venkovské)	building (rural, village)	strom	tree
stavět > postavit	to build	stromek,	(little) tree
stavitel -ka	builder	stroměček	
stě – dvě stě <i>see sto</i>	two hundred	strop	ceiling
stejný	the same	strýc	uncle
stěna	wall (vertical surface)	střed	the middle, centre
stěžovat si na + acc.	complain about	středa	Wednesday
		středisko	centre
		střední	central, middle
		střední rod	neuter gender
		střední škola	secondary school
		středověk	the Middle Ages
		střecha	roof
		stříh	cut
		student -ka	student

studený	cold	syn, voc synul,	son
studium, -dia n.	studies	<i>pl. synové</i>	
studovat/studuju	to study	sýr, -a	cheese
stůj! see stát	stand!		
stůl – stolu	table	Š	
stupeň, -pně	degree	šachy m. pl.	chess
stý	hundredth	šála	scarf
styk	contact	šálek, -lku formal,	cup
stýkat se	to be in touch, have contact with	<i>see also hrnek</i>	
sucho adv.	dry	šampon	shampoo
suchý, sušší	dry, drier	šaty m. pl.	clothes, a dress
sukně	skirt	šedesát, -tý	sixty, -ieth
sůl – soli f.	salt	šedivý	grey (e.g. hair)
super	great, cool, super	šedý	grey
supermarket	supermarket	šeková knížka	cheque book
surfovat,	to surf (the	šel see jít	went
serfovat	Internet)	šeredný, -ě	ugly, horrid
sušenka	biscuit, cookie	šest	six
sušší see suchý	drier	šestnáct, -ctý	sixteen(th)
svá see svůj	one's own	šestý	sixth
svačina	snack, e.g. mid- morning	široký, širší	wide, wider
svadba	wedding	širý	open, wide
svatý	Saint; holy	škaredý	ugly
své see svůj	one's own	škoda	a pity
svět, -a	world	škola	school
světlo	light	školní rok	school year
světlý	light(-coloured)	šla, šli see jít	went
svetr	sweater	Španěl -ka	Spaniard
svěží	fresh	Španělsko	Spain
svítí se	the lights are on	španělsky adv.	(in) Spanish
svítit	to shine	španělský	Spanish
svléknout <	to take off	španělština	Spanish language
svlékat	(clothes)	špatně	badly; ill, unwell
svoboda	freedom	špatný, horší	bad, worse
svobodný	free, unmarried	špinavý	dirty
svoje, svoji/í see	one's own	šťastný	happy
svůj		štěně -ěte, pl.	puppy
svůj	one's own	štěňata n.	
symbol	symbol	štěstí	luck, good fortune; happiness

štvát/štvu, štval > naštvat <i>coll.</i>	to infuriate, annoy, rile	tatarská omáčka	tartare sauce
Šumava	= Böhmerwald, S. Bohemia	taxík	taxi
šunka	ham	tě <i>acc./gen.</i>	you
švestka	plum	tě(-hle, -to) <i>see</i> ten(-hle, -to)	this
T		tebe <i>acc./gen.</i>	you
ta <i>see</i> ten, ta, to	that, this	tebou <i>ins.</i>	you
tabák	tobacco	tečka	dot, full stop
tady	here	ted', coll. ted'ka	now
tadyhle	over here	tedy, coll. teda	then (= in that case)
tahle, tato	this	tehdy	at that time, then
tahleta <i>see</i> tenhleten	this	téhož, etc. <i>see</i> tentýž	the same
táhnout + tahat	to pull; pull, tug	těch, těm(i) <i>see</i> ten	those, these
tak	so, so very; approximately	tele -ete, pl.	calf
tak dál(e)	so on	telata <i>n.</i>	
tak jako	just like	telecí	veal <i>adj.</i>
také, coll. taky	also	telecí (maso)	veal
takhle, takto	this way, like this	telefon	telephone
takový	such (a), a kind of	telefonní číslo	phone number
takovýhle, takovýto	this kind of, such, like this	telefonní záznamník	answering- machine
taky, také	also	telefonovat > za- televize	to telephone television, TV
takže	so that, so . . .	televizní	television <i>adj.</i>
talent	talent	televizor	TV set
talíř	plate	tělo	body
talířek, -řku	saucer	téma – tématu <i>n., témata pl.</i>	theme, themes
tam	there	téměř	almost
tamhle	over there	ten, ta, to	that, this
tamhleten, -ta, -to	that	ten samý <i>coll.</i>	the same
tamten, -ta, -to	that	tenčí <i>see</i> tenký	thinner
tancovat or tančit	to dance	tenhle, tahle, tohle	this
tanec, -nce	dance	tenhleten, tahleta, tohleto	this (<i>emphatic</i>)
taška	bag	tenis	tennis
táta, tatínek, -nka	Dad	tenkrát <i>also</i> tehdy	(at) that time

tenký, tenčí	thin, thinner	toaletní	toilet <i>adj.</i>
tento, tato, toto	this	toaletní papír	toilet paper
tentokrát	this time	toaletní potřeby	toiletries
tentýž/týž	the same	tobě dat./loc.	(to, for) you
teplo	warm(th)	tohle see tenhle	this
teplota	temperature	tohleto see	this
teplý	warm	tenhleten	
teprve	only, not before, not until	toho, tom(u) see	that, this
test see also	a test	ten	
zkouška		tolik + gen.	so much/many
těší mě	pleased to meet you	topení	heating
těšit > po-	to please	topit	to heat
těšit se na +	to look forward	topit	to drown
acc.	to	totéž n.	the same
teta	aunt	totiž	that's to say, you see
text	text	tou see ten	that, this
těž	also (= likewise)	továrna	factory
těžce	heavily, with difficulty	trafika	tobacconist's
těžký	heavy, difficult	tramvaj f.	tram
těžší	heavier, more difficult	tráva	grass
ti dat.	to/for you	trenky – trenek	boxer shorts,
ti see ten	those, these	f. pl. coll.	boxers
ticho	quiet, silence	trenýrky, -rek f.	boxer shorts
tichý, tišší	quiet, quieter	pl.	
tílko	(under)vest	treпка	(house) slipper
tisíc, tisící	thousand, thousandth	trh	market
tiskárna	printer	tričko	T-shirt
tisknout/tisknu,	to press; to print	trochu adv.	a little, a bit
tiskl > s-; vy-		trochu + gen.	a little, a bit of
tiše	quietly	trošku, trošičku	a little bit
tišší see tichý	quieter	trpělivý	patient
tlustý, tlustší	fat, fatter	trpět	to suffer
tma	darkness, dark	trvat	to last
tmavý, tmavší	dark, darker	tržní see trh	market <i>adj.</i>
to see also ten,	that, this, it	třeba	maybe, say, for instance
ta, to		třeba – je třeba	it's necessary
to, že	the fact that	třech, třem(i) see	three
		tři	
		třetí	third
		třetina	a third (<i>fraction</i>)

tři	three	U	
tři čtvrtě na	a quarter to	u + gen.	at (house of), at/ near
třicet, třicátý	thirty, -ieth	ubohý	wretched
třída	class	ubrousek, -sku	napkin, serviette
tříkrát	three times	ubrus	tablecloth
třináct, -ctý	thirteen(th)	ubytování	accommodation, lodging
tu	here	ubytovat pf.	to accommodate, provide lodging
tu f. acc. sg. see	that, this	učebnice	textbook
ten, ta, to		učesat pf. of	to comb
tudy	that way	česat	
tuhý	hard, stiff	učit > na-	to teach
t'uknout si pf.	to clink glasses	učit se > na-	to learn
tulipán	tulip	učit se	to study
tunel	tunnel	učitel, -e	teacher
túra	hike	učitelka	female teacher
turista -ka	tourist	udělat pf. of	to do, make
turistický	tourist <i>adj.</i>	dělat	
turistika	tourism	udeřit pf. of bít	to strike, hit
tušit	to have a feeling, guess, think	údolí	valley
tužka	pencil, <i>often</i> (rather broadly) pen	uhlí	coal
tvá see tvůj	your	ucho, pl. uši, -í	ear
tvaroh	curd/cottage cheese	ujde to	it's OK, not bad
tvář f.	face, cheek	ujet/ujedu, ujel	to leave without <i>pf.</i> one, e.g. bus
tvé see tvůj	your	ujít/ujdu, ušel pf.	to escape, get <i>+ dat.</i> away
tvoje, tvoji/í see	your	ukázat/ukážu <	to show
tvůj		ukazovat	
tvrdý, tvrdší	hard, harder	uklidit < uklízet	to tidy up
tvůj, tvoje/tvá,	your	uklizení	tidying-up
tvoje/tvé		uklízet impf.	to tidy
ty – tě/tebe, etc.	you <i>sg.</i>	úkol	task
týden, -dne, pl.	week	ukončit pf. of	to finish, complete
týdny		končit	
tykat	to say 'ty', address familiarily	ulevit se pf.	to be a relief
Týnský chrám	Týn church	to se mi	what a relief!
typický	typical	ulevilo!	
týž, tentýž	the same	ulice	street

ulička	little street	úzký, užší	narrow, narrower
úloha	task, role	už	now, already
uložit <i>pf.</i>	to save, put away	už ne(-)	no longer
umělec, -lce	artist	užší <i>see</i> úzký	narrower
umělkyně	female artist	V	
umění	art	v, ve + loc.	in
umět,	to know how to	v, ve + acc.	into (<i>rare</i>), on
umím . . . umějí,			(<i>day of week</i>)
uměl		Václav	= Wenceslas,
umlít <i>pf. of mlít</i>	to grind		Wenzel
umřít/umřu <	to die	Václavský <i>adj.</i>	(of) Wenceslas
umírat		vadit	to matter, bother
umýt <i>pf. of mýt</i>	to wash	vajec <i>see</i> vejce	of eggs
umyvadlo	washbasin	vajíčko	egg
unavený	tired	válka	war
univerzita	university	vám <i>dat.</i>	to/for you
univerzitní	university <i>adj.</i>	vámi <i>ins.</i>	by/with you
únor, -a	February	vana	bath
úplně	entirely,	vanilka	vanilla
	completely	vanilkový	vanilla <i>adj.</i>
uprostřed + gen.	in the middle of	Vánoce – Vánoc	Christmas
určitě	definitely	<i>pl.</i>	
úroveň, -vně <i>f.</i>	level	vánoční	Christmas <i>adj.</i>
uschovna	left-luggage office	varovat	to warn
usnout/usne,	to fall asleep	vařený	boiled
usnul < usínat		vařit > u-	to cook, boil,
úspěch	success		brew
úspěšný	successful	vás <i>acc./gen./loc.</i>	you
ústa – úst <i>n. pl.</i>	mouth	váš, vaše	your
ústav	institute	Vašek, familiar	= Wenceslas,
ústřední topení	central heating	<i>for</i> Václav	Wenzel
uši, -í <i>pl. of ucho</i>	ears	vážený	respected, dear
úterý <i>n.</i>	Tuesday	vážit si + gen.	to respect
uvařit <i>pf. of vařit</i>	to cook, boil	vážně	seriously
uvidět <i>pf.</i>	to see/catch sight of	vážný	serious
uvnitř	inside, in	včera	yesterday
území	territory	včerejšek, -ška	yesterday (<i>noun</i>)
uzené (maso)	smoked meat	včerejší	yesterday's <i>adj.</i>
uzeniny <i>f. pl.</i>	smoked meats	včetně + gen.	including
		vdaná	married (<i>of a woman</i>)

vdát se/vdám se	to marry, get	venkovský	rural, country
< vdávat se za	married (of a woman)		<i>adj.</i>
+ <i>acc.</i>		venku	outside
ve = v	in	vepřová	pork roast
věc, -i f.	thing	(pečeně)	
večer, -a	evening	vepřové (maso)	pork
večeře	supper, evening meal	vepřový	pork <i>adj.</i>
večeřet	to have supper	věřit + dat.	to believe
věda	science	vesele	happily, merrily
vědec vědkyně	scientist, scholar	veselý	happy, merry
vědecký	scientific, scholarly	vesnice	village
vědět/	to know	vést/vedu, vedl	to lead, take
vím . . . vědí,		+ vodit	
věděl		větrno	windy
vedl see vést	led	větru see vítr	(of) wind
vedle + gen.	next to	větší	bigger
vedoucí	manager(ess)	většinou	mostly
vedro	(sweltering) heat	věz(te)! see	know! (<i>formal</i>)
vedu see vést	I lead	vědět	
vegetarián -ka	a vegetarian	vezl see vézt	drove, took
vejce n., gen. pl.	egg	vezmi si!	take!
vajec		vezměte si!	
vejít/vejdu, vešel	to enter, go in	<i>see vzít</i>	
< vcházet		vezmu see vzít	I'll take
veka	white stick loaf	vězt/vezu, vezl +	to convey, take
Velikonoce, -noc	Easter	vozit	
<i>pl.</i>		věž f.	tower
velikost	size	vcházet impf. of	to enter
Velká Británie	Great Britain	vejít	
velký/veliký,	big(ger), large(r),	vchod	entrance
větší	great(er)	ví see vědět	knows
velmi	very	víc(e)	more
velvyslanectví	embassy	víceméně	more or less
vem si! vemte si!	take!	víckrát	several/more
<i>coll., see vzít</i>			times
vemu coll., see	I'll take	vidat freq.	to see
vzít		Vídeň, -dně f.	Vienna
ven	out (<i>motion</i>)	viděný	seen
venkov, -a	the country(side)	vidět	to see
		vidlička	fork
		víkend	weekend
		o víkendu	at the weekend

vila, vilka	villa, small villa	vpravo	on the right
vím <i>see</i> vědět	I know	vracet (se) <i>see</i>	to return
vina	guilt	vrátit (se)	
vinárna	wine bar	vrah	murderer
vínečko	(nice) wine	vrátit < vracet	to return, give back
víno	wine	vrátit se < vracet se	to return, go back
vir, virus	virus	vrátný, -á	porter
viset	to hang	vrba	willow
víš <i>see</i> vědět	you know	vrch	hill(top)
Vít, svatý	Vitus, Saint	vrchní	top(most), upper
vítám!	welcome!	vrchní, pan	head waiter
vítat > při-/u-	to welcome	vrchní	
vítr – větru	wind	vrchol	summit
viz! <i>see</i> vidět	see! (formal)	vstát/vstanu,	to get up
vizitka	business card	vstal < vstávat	
vlak	train	vstup	entry
vlastně	actually, in fact	však	however
vlastní	(one's) own	vše = všechno	all, everything
vlasý <i>m. pl.</i>	hair	všední den	weekday
vlek	ski-lift	všeho, všemu,	all
vlevo	on the left	<i>etc. see</i>	
vlna	wool, wave	všechn	
vlněný	woollen	všech <i>see</i>	all
vloni, loni	last year	všechn	
vložit <i>př.</i>	to insert, paste	všechn, -chna,	all
Vltava	river Vltava (Moldau)	-chný	
vnučka	granddaughter	všechno <i>n.</i>	all, everything
vnuk	grandson	všelijak	in all sorts of ways
voda	water	všelijaký	all sorts of
vodit <i>see</i> vést	to lead, take	vší, etc. see	all
vol- <i>see</i> vůl	ox, idiot	všechn	
volat > za-	to call, phone	všichni <i>ma. pl.</i>	all, everyone
volejbal <i>also</i>	volleyball	všude	everywhere
odbíjená		vteřina	second
volno	free, leisure	vůbec	at all, in general
volný	free, vacant, available	vůbec ne(-)	not at all
volný čas	free time, leisure	vůl – vola	ox, idiot
vozik	trolley, truck, wheelchair	vuřt <i>see also</i>	(smoked)
vozit <i>see</i> vézt	to convey, take	klobása	sausage, wurst

vy – vás, etc.	you <i>pl./formal sg.</i>	vypít <i>pf.</i> of pít	to drink
výběr	selection	vypnout/vypnu,	to switch off
vyberte si! see	choose!	vypnul <	
vybrat		vypínat	
vybírat <i>impf.</i> of	to choose	vyprávět	to tell, speak,
vybrat			narrate
výborně <i>adv.</i>	excellently, excellent!	výrobek, -bku	product
výborný	excellent	vyrušovat	to disturb
vybrat/vyberu <	to choose	vyřídit <i>pf.</i>	to give a message
vybírat		výsledek, -dku	result
výčep	bar, taproom	výslovnost	pronunciation
vydat < vydávat	to publish	vysoká škola	university, college
výhled na + acc.	view of	vysoko	high up
vyhledávač	search engine	vysoký, vyšší	high, higher
vyhledávat (po	to search (on the	vystoupit <	to step out,
internetu)	Internet)	vystupovat	alight, perform
výhoda	advantage	výstup	alighting, exiting
vyhrát <	to win	výš(e) <i>adv.</i>	higher up
vyhrávat		vyšší see vysoký	higher
východ	east, exit	výtah	lift, elevator
východ slunce	sunrise	vytisknout <i>pf.</i>	to print
východní	eastern	vývar	consommé
výjimka	exception	vyvážet	to export
vyjít/vyjdu, vyšel	to go out, up	vyvézt/-vezu,	to convey/take
< vycházet		-vezl < vyvážet	out
vykat	to say 'vy', address formally	vývoz	export
výlet	excursion, trip	vyzkoušet si <i>pf.</i>	to try on, out
výloha	shop window	vzal see vzít	took
vymyslet <	to think/make	vzdálený	distant, far-away
vymýšlet	up, invent	vzduch	air
vymyšlený	invented, made up	vzít se <i>pf.</i>	to get married
vynikající	outstanding, excellent, marvellous	vzít/vezmu, vzal	to take
		<i>pf.</i> of brát	
vypadat	to look (<i>appearance</i>)	vzkaz	message
vypadnout <	to fall out	vzniknout <	to arise
vypadávat		vznikat	
		vzpomenout <	to remember
		vzpomínat si	(about)
		na + acc.	

vzpomínka	a memory, recollection	začít/začnu,	to begin
vzpomněl =	remembered	začal < začínat	
vzpomenul		záda n. pl.	back
vždy, vždycky	always	zadek, -dku	backside
vždyť	after all (<i>invites</i> <i>agreement/</i> <i>exclamatory</i>)	zadní	back <i>adj.</i>
		zahnout <	to turn
		zahýbat	
		zahrada	garden
		zahraničí	foreign countries, abroad
W		zahraniční	foreign, from abroad
WC [vétsé] also	WC	zahrát (si) pf.	to have a game, play together
záchod		see hrát	
webová stránka,	web page	zahrnutý	included
<i>coll. webovka</i>		záchod	toilet, WC
webové stránky,	web pages,	zájem, -jmu o +	interest in
<i>coll. webovky</i>	website	<i>acc.</i>	
western	western, cowboy film	zajímat	to interest
		zajímat se o +	to be interested
Z		<i>acc.</i>	in
z, ze + gen.	out of, from	zajímavý	interesting
za + ins.	behind, beyond, after	zajít/zajde, zašel	to go behind,
za + acc.	for, in exchange for, as	<i>pf.</i>	call in, set (<i>of</i> <i>sun</i>)
za + acc.	in (= after a time)	zákaz	prohibition
za + gen.	during, in the reign of	zakázaný,	forbidden
		zakázán	
zabalit pf. of	to wrap, pack	zakázat/zakážu	to forbid
balit		< zakazovat	
zábava	fun, entertainment	zakázka	an order, commission
zabít/zabiju,	to kill	zákazník 	customer, client
zabil < zabíjet		zákaznice	
zabitý	killed (<i>participle</i>)	základní	basic
začal(a) see	began	základní škola	basic/primary school
začít		zákon, -a	law
začátečník 	beginner	zákusek, -sku	dessert, cake
-čnice		zalogovat se pf.	to log on
začátek, -tku	beginning	založit <	to found
začínat impf. see	to begin	zakládat	
začít			

zámek, -mku	chateau, castle, country house	zatímco	while
zaměstnání	employment	zavazadlo	(piece of) luggage, baggage
zaměstnaný	employed (<i>participle</i>)	zavináč	rollmop, pickled herring, @ sign
zamilovaný	in love	zavírat <i>impf. of</i>	to close, shut
západ	west	zavřít	
západ slunce	setting of the sun	zavolat <i>pf. of</i>	to call, phone
západní	western	volat	
zapálit <	to light	zavřený	closed
zapalovat		zavřít/zavřu,	to close, shut
zápalka	match	zavřel <	
zapalovač	lighter	zavírat	
zapamatoval si	to remember	záznamník	answering machine
<i>pf. of</i>			
pamatoval si		zazvonit <i>pf. of</i>	to ring
zaparkovat <i>pf. of</i>	to park	zvonit	
parkovat		zážitek, -tku	(good) experience
zaplatit <i>pf. of</i>	to pay	zboží	goods
platit		zda	whether
zaplavat (si) <i>pf.</i>	to swim	zdát se/zdá se,	to seem
<i>of plavat</i>		zdálo se	
zapnout/zapnu,	to switch on;	zde	here (<i>formal</i>)
zapnul <	fasten, do up	zdi see zed'	wall(s)
zapínat		zdráv <i>short form</i>	well, in good
zapomenout <	to forget (about)	<i>of zdravý</i>	health
zapomínat (na		zdraví, na zdraví!	health, cheers!
+ acc.)		zdravit > po-	to greet
zapomenutý,	forgotten	zdravý, -ě	healthy, healthily
zapomenut		ze = z + gen.	out of, from
zapomněl =	forgot	zed' – zdi <i>f.</i>	(structural) wall
zapomenul		zelenina	vegetable(s)
zapsat/zapíšu <	to note down	zeleninový	vegetable <i>adj.</i>
zapisovat		zelený	green
září <i>n.</i>	September	zelí	cabbage
zase, zas	again, once more	zelinářství	greengrocer's
zastavit <	to stop	zeptat se, pf. of	to ask
zastavovat		ptát se	
(se)		zhubnout <i>pf.</i>	to get thin, lose weight
zastávka	bus/tram stop	zima	winter; cold
zataženo	overcast		
zatím	so far, meanwhile		

zimní	winter <i>adj.</i>	zprávy	the news
zítra	tomorrow	zrcadlo	mirror
zítrejší	tomorrow's <i>adj.</i>	zrovna	just, just now
zítrek, -řka	tomorrow (<i>noun</i>)	zřejmě	evidently
zjistit < zjišťovat	to find out, ascertain	ztloustnout <i>pf.</i>	to grow fat, put on weight
zklamaný	disappointed	ztracený	lost
zklamat/zklamu	to disappoint	ztráta	loss
<i>pf.</i>		ztratit < ztrácet	to lose
zkopírovat <i>pf.</i>	to copy	zub	tooth
zkouška	exam	zubní pasta	toothpaste
zlatý	golden	zuje <i>see</i> zout	takes off shoes
zle	badly	zůstat/zůstanu <	to remain, be
zlobit se	to be angry	zůstávat	left, stay
zlomit (si) <i>pf.</i>	to break	Zuzana, Zuzka	= Susan(nah), Susie
zlý	bad, nasty, evil	zvát/zvu, zval >	to invite
změnit (se), <i>pf.</i>	to change	po-	
<i>of měnit (se)</i>		zvědavý, zvědav	curious
zmrzlina	ice-cream	zvíře, -ete, <i>pl.</i>	animal
znamenat	to mean	-ata <i>n.</i>	
známka	stamp, mark	zvlášť	especially
známý -á	acquaintance, friend	zvonit > za-	to ring
známý	familiar, well- known	Ž	
znát/znám, znal	to know (<i>e.g.</i> <i>person, place</i>)	žádat > po-	to request
znova, znovu	again, anew	žádný	no, not any <i>adj.</i>
zorganizovat, <i>pf.</i>	to organise	žák žačka/	pupil
<i>of organizovat</i>		žákyně	
zout/zuju, zul <	to take off	že	that
zouvat (si)	(<i>shoes</i>)	že?	is it not so? (<i>invites</i> <i>agreement</i>)
zpáteční lístek	return ticket	že ano/jo?	yes? don't you?, etc.
zpátky	back (again)	že ne? <i>e.g.</i>	<i>lit.</i> 'no?' <i>e.g.</i> you
zpěvák 	singer	nemáš, že ne?	don't have, do you?
zpěvačka		železniční	railway station
zpívat > za-	to sing	nádraží	
zpozdít se <i>pf.</i>	to be delayed	železniční	railway station
zpoždění	delay	stanice	(<i>smaller</i>)
zpožděný	delayed		
zpráva	message, report, news item		

žena	woman, wife	žirafa	giraffe
ženatý	married (<i>of a man</i>)	žít/žiju, žil	to live, be alive
ženit se > o-	to marry, get married (<i>of a man</i>)	žitný	rye <i>adj.</i>
		žito	rye
ženská	female, <i>coll.</i> woman	život, -a	life
ženský rod	feminine gender	životní úroveň f.	living standard(s)
židle	chair	živý, živ	alive, living
židovský	Jewish	žízeň, -ně f.	thirst
žije see žít	lives	mít žízeň	to be thirsty
žiletka	razor-blade	žlutý	yellow
		žurnalista II	journalist
		žurnalistka	

English–Czech glossary

This list is intended mainly as help for the English-Czech exercises.

A

a, an	<i>no equivalent, sometimes</i> jeden, jedna, jedno 'one'	American	Američan -ka
		American (<i>adj.</i>)	americký
		an	see a, an
		and	a
		angry, be	zlobit se
about (<i>theme</i>)	o + <i>loc.</i>	animal, animals	zvíře -ete, zvířata
about (<i>over, through</i>)	po + <i>loc.</i>	another (<i>one more</i>)	ještě, ještě jeden
about (<i>approx.</i>)	asi	another (<i>other</i>)	jiný
accommodation	ubytování	any (<i>some</i>)	nějaký
across	přes + <i>acc.</i>	anything (<i>something</i>)	něco, (not) nic
address	adresa	anywhere (<i>somewhere</i>)	někde, (not) nikde
advanced	pokročilý	anywhere, to (<i>somewhere</i>)	někam, (not) nikam
afraid, be	bát se/bojím se, mít/mám strach	appetite	chut' – chuti f.
agency, travel	cestovní kancelář f.	good appetite!	dobrou chut'!
ages, for ages	dlouho	apple	jablko
ah	aha	apricot	meruňka
all (<i>pl.</i>)	všichni ma., všichni	April	duben, -bna
all (<i>everything</i>)	všechno	are, they are	jsou
all (<i>whole</i>)	celý	are, we are	jsme
all day	celý den	are, you are	jsi/jste
already	už	around	okolo + <i>gen.</i>
also	taky, také	arrive	přijít < přicházet
although	i když, ač(koli)	arrive (<i>by transport</i>)	přijet < přijíždět
altogether	dohromady	art	umění
always	vždy, vždycky		
am	jsem see být		

article	článek, -nku	book	kniha, knížka
at (<i>person's house</i>)	u + gen.	both	oba, obě
at (<i>o'clock</i>)	v + acc.	bottle	láhev – lahve, coll. flaška
August	srpen, -pna	boy	kluk, chlapec, -pce
autumn	podzim	bread	chléb, coll. chleba
B		breakfast	snídaně
back (<i>adj.</i>)	zadní	bridge	most
bad	špatný, zlý	briefcase	aktovka
bag	taška	brother	bratr
baked	pečený	brown	hnědý
banana	banán	building	budova
bath	vana	bus	autobus
bathe	koupat se/koupu se	but	ale
bathroom	koupelna	butter	máslo
be	být/jsem, jsi, je, etc.	button	knoflík
be!	bud' (te)!	buy	koupit < kupovat
beans	fazole	by	<i>use instrumental case</i>
beautiful	krásný	by now	už
bed	postel, -e f.	C	
bedroom	ložnice	café	kavárna
beer	pivo	call	volat > zavolat
begin	začít/začnu, začal < začínat	call ty	tykat
beginner	začátečník začátečnice	call vy	vykat
behind	za + ins.	can (<i>to be possible</i>)	mocht/můžu, mohl
best	nejlepší	can (<i>know how</i>)	umět/umím, uměl
best (<i>adv.</i>)	nejlíp, nejlépe	canteen (<i>university</i>)	menza
better	lepší	car	auto
better (<i>adv.</i>)	líp, lépe	card, cards	karta, karty
better-quality	kvalitnější	carp	kapr
between	mezi + ins.	carpet	koberec, -rce
bicycle	kolo	carry	nést + nosit
big – bigger	velký – větší	castle	hrad, zámek, -mku
bit, a	trochu	cat	kočka
black	černý	central	střední
blouse	halenka, blůzka	chair	židle
blue	modrý		

change	měnit > změnit (se)	correct	správný
château	zámek, -mku	cost/it costs	stát/stojí
cheap – cheaper	levný – levnější, laciný – lacinější	couch	gauč
cheers!	na zdraví!	could	mohl by
cheese	sýr, -a	couple of	pár
chess	šachy	cross (<i>go across</i>)	přejít < přecházet
chicken, chickens	kuře -ete, kuřata	cross, be	zlobit se
child	dítě – dítěe <i>n.</i>	crown	koruna
children	děti <i>f. pl.</i>	cucumber	okurka
chips	hranolky	cup	okurkový salát
choose	vybrat < vybírat (si)		(<i>mug</i>) hrnek, -nku, (porcelain) šálek, -lku
church	kostel, -a	curd cheese	tvaroh
cinema	kino	cut	stříh
clean	čistý	Czech (<i>adj.</i>)	český
close	zavřít (se) < zavírat (se)	Czech (<i>language</i>)	čeština
closed, it is	je zavřeno	Czech (<i>person</i>)	Čech, Češka
closed, they are	mají zavřeno	Czech, in	česky
cloudy	oblačno, zataženo	D	
coat	kabát	dad	táta, tatínek, -nka
coffee	káva, coll. kafe <i>n.</i>	daughter	dcera, dat./loc. dceři
cola	kola		den – dne, pl. dny/ dni – dní/dnů
cold	studený, (cool) chladný	day, days	pozítří
cold, it is	je zima, (cool) je chladno	day after tomorrow	
collar	límeček, -mce	dear – dearer	(<i>expensive</i>) drahý – dražší, (nice) milý – milejší
colleague	kolega kolegyně		deko (jedno deko), deka (invariable), dekagram
come	přijít < přicházet		prosinec, -nce
come (by transport)	přijet < přijíždět	decagram	obchodní dům
come in	jít dál, vejít < vcházet		oběd, -a večeře
come in!	pojd' (te) dál!	December	
concert	koncert	department store	
cook	vařit > uvařit	dinner (<i>lunch</i>)	
corner	roh, (nook) kout, -a	dinner (<i>supper</i>)	

dirty	špinavý	excuse me	promiň(te)
disco,	disko, diskotéka	exercise (<i>noun</i>)	cvičení
discotheque		exercise book	sešit
disturb	vyrušovat	expensive	drahý
disturb (<i>bother</i>)	obtěžovat	eye, eyes	oko, oči
do	dělat > udělat		
double room	dvoulůžkový pokoj	F	
drink (<i>verb</i>)	pít/piju, pil > vypít	fairly	dost
drink (<i>noun</i>)	pítí, (a drink) nápoj	fall (season)	podzim
drink up	vypít/vypiju, vypil	far	daleko
		fast (<i>quick</i>)	rychlý, (adv.)
E			rychle
each	každý	father	otec – otce, táta
each other	se, sám sebe	fear (<i>noun</i>)	strach
ear, ears	ucho, uši	fear (<i>verb</i>)	bát se/bojím se,
early	brzo, (in the morning) ráno, brzo ráno	February	mít/mám strach
		feel	únor, -a
eat	jíst/jím, jedl > sníst/sním, snědl	feel, I feel (well)	cítit (se)
		few	je mi (dobře)
egg	vejce, vajíčko	field	málo
eight	osm, (tram, bus, room, etc.) osmička	fifteen	pole <i>n.</i>
		fifty	patnáct
eighteen	osmnáct	film	padesát
eighty	osmdesát	find	film
elegant	elegantní	fine	najít < nacházet
eleven	jedenáct	first	dobře
email	e-mail [ímejl]	first, at	první
England	Anglie	fish	v první chvíli,
English (<i>adj.</i>)	anglický	fish soup	zezačátku
English, in	anglicky	five	ryba
Englishman	Angličan	five hundred	rybí polévka
Englishwoman	Angličanka	flat	pět
especially	především, zvlášť	fly	pět set
euro	euro	food	byt
Europe	Evropa	foot	letět + létat / létat
even	i, dokonce	on foot	jídlo
even, not	ani . . . ne-	for (<i>purpose</i>)	noha
evening	večer, -a	for (<i>time ahead</i>)	pěšky
exactly	přesně	for (<i>benefit of</i>)	na + acc.
		for (<i>payment</i>)	na + acc.
			pro + acc.
			za + acc.

for (<i>do for</i>)	<i>use dative case</i>	girl	dívka, děvče, -ete (<i>pl. děvčata</i>), holka
forty	čtyřicet		
four	čtyři	give	dát < dávat
four hundred	čtyři sta	glad	šťastný, rád
fourteen	čtrnáct	glass	sklenice, sklenka, sklenička
frankfurter	párek, -ru		
free	volný	go	jít/jdu, šel + chodit
freeze	mrznout	go (<i>by transport</i>)	jet/jedu, jel + jezdit
it's freezing	mrzne	go!	jdi! jděte!
French (<i>adj.</i>)	francouzský	don't go!	nechod'(te)!
French fries	hranolky	go down	sejít < scházet
Frenchman/ woman	Francouz -ka	go into	vejít < vcházet
Friday	pátek, -tku	go off/away	odejít < odcházet
fried	smažený	go out	vyjít < vycházet
friend	kamarád -ka, přítel -kyně	go round	obejít < obcházet
from (<i>away from</i>)	od + <i>gen.</i>	good	dobrý, (<i>well</i>) dobře
from (<i>person</i>)	od + <i>gen.</i>	goodbye	na shledanou
from (<i>out of</i>)	z, ze + <i>gen.</i>	green	zelený
front, in front of	před + <i>ins.</i>	group	skupina
fruit	ovoce <i>n.</i>	guitar	kytara
G		H	
garden	zahrada	half	půl
gasoline (petrol)	benzin	ham	šunka
German (<i>adj.</i>)	německý	hand, hands	ruka, ruce
German, a	Němec, -mce Němka	happen	stát se/stane se, stalo se <i>pf.</i>
German, in Germany	německy Německo	happy	rád, šťastný
get	dostat/dostanu < dostávat	have	mít/mám, měl
get (<i>to a place</i>)	dostat se/dostanu se <i>pf.</i>	have!	dej(te) si!
get back (return)	vrátit se < vracet se	have got (= <i>have</i>)	mít/mám, měl
get up	vstát/vstanu, vstal < vstávat	he	on
		head	hlava
		health	zdraví
		healthy	zdravý
		hello	dobrý den, ahoj, nazdar
		hello (<i>on telephone</i>)	haló

help (<i>verb</i>)	pomáhat, pomoci/ pomůžu, pomohl <i>pf.</i>	inconvenience (<i>verb</i>)	obtěžovat, vadit
help (<i>noun</i>)	pomoc, -i <i>f.</i>	interest (<i>verb</i>)	zajímat
her	<i>acc.</i> ji , <i>other cases</i>	interest (<i>noun</i>)	zájem – zájmu
her (<i>possessive</i>)	jí	interested in,	zajímat se o, mít
here	její	be	zájem o + acc.
	tady, tadyhle, tu,	into	do + gen.
	tuhle, (formal)	invite	zvat/zvu, zval >
	zde	is	pozvat
here (<i>motion to</i>)	sem	is not, isn't	je, see být
him	<i>acc./gen.</i> ho, dat.	it	není
	mu, etc.	Italian	to, ono, etc.
his	jeho	Italian (<i>adj.</i>)	Ital II -ka
home (<i>going</i>)	domů		italský
home, at	doma	J	
hope (<i>verb</i>)	doufat	jam	džem
hot (<i>adj.</i>)	horký, (warm, e.g. food) teplý	January	leden
hot, it is	je horko	job	místo, práce, zaměstnání
hotel	hotel	journey	cesta
hour	hodina	July	červenec, -nce
house	dům – domu	June	červen, -vna
how?	jak?	just	právě, hned
how are you?	jak se máš/máte?	K	
how long?	jak dlouho?	key	klíč
how many/ much?	kolik?	kilo, kilogram	kilo, kilogram
hundred	sto	kitchen	kuchyň, kuchyně
Hungarian	Mad'ar II -ka	know (<i>person</i>)	znát/znám, znal
Hungarian (<i>adj.</i>)	mad'arský	know (<i>fact</i>)	vědět/vím, věděl
		know how to	umět/umím, uměl
I			
I	já	L	
ice-cream	zmrzlina	lady	paní, (formal) dáma
if	kdyby, jestli(že), když	large – larger	velký, veliký – větší
if (<i>whether</i>)	jestli, zda, -li	last (<i>adj.</i>)	poslední
important	důležitý	last (<i>verb</i>)	trvat
in	v, ve + loc.	leather (<i>skin</i>)	kůže
in front of	před + ins.	leather skirt	kožená sukně
included	zahrnutý	leave (<i>go</i>)	odejít < odcházet

leave (<i>go, by transport</i>)	odjet < odjíždět	many	mnoho, hodně
leave (<i>behind</i>)	nechat < nechávat	March	březen, -zna
left (<i>adj.</i>)	levý	material	látka
left, on the left	vlevo	may (<i>verb</i>)	můžu, můžeš, může, etc.
left, to the left	doleva	May	květen, -tna,
leg	noha		máj
letter	dopis	me	mě
library	knihovna	me (<i>to/for</i>)	mi, mně
lie	ležet	me (<i>with</i>)	(se) mnou
lie down	lehnout si <i>pf.</i>	meat	maso
like (<i>as</i>)	jako	meet (<i>arranged</i>)	sejít se < scházet
like (<i>verb</i>)	mít rád/ráda; (to please) líbit se		se, setkat se < setkávat se
listen to	poslouchat (si)	meet	potkat < potkávat
litre	litr	(<i>encounter</i>)	
little	malý	meeting	schůze,
live (<i>reside</i>)	bydlet		(<i>appointment</i>)
live (<i>be alive</i>)	žít/žiju, žil		schůzka
long (<i>adj.</i>)	dlouhý	menu	jídelní lístek
long, for a long time	dlouho	midnight	půlnoc, -i f.
look (<i>have appearance</i>)	vypadat	might	mohl by
look!	podívej(te) se!	milk	mléko, coll. mlíko
look at	dívat se na + acc.	mineral water	minerálka
look for	hledat	Miss	slečna
lose	ztratit < ztrácet	mist	mlha
lot(s) of	hodně, mnoho	misty, it's	je mlha
lovely	krásný, pěkný, hezký	modern	moderní
lunch	oběd, -a	moment	chvilé
lunch, have	obědvat, naobědvat se	Monday	pondělí
luxury (<i>adj.</i>)	luxusní	money	peníze – peněz
		month	měsíc
		more	víc(e), (adj.) -ejší, etc.
		most	nejvíc(e), (adj.) nej-, -ejší, etc.
M		mostly	většinou
magazine	časopis	mother	matka, máma
main	hlavní	mouth	ústa n. pl., coll. pusa
make	dělat > udělat		
man	muž, coll. mužský	Mr	pan
man = person	člověk	Mrs	paní

much (<i>very much</i>)	velmi, velice, moc	nuisance, be a	prekážet, obtěžovat
much (<i>a lot of</i>)	hodně, mnoho	number	číslo
much -er	mnohem, -ejší, etc.		
mug (cup)	hrnek, -nku	O	
museum	muzeum, -ea n.	occupied	obsazený
music	hudba	o'clock	1 hodina, 2/3/4
mustard	hořčice		hodiny, 5 hodin
my	můj	October	říjen, -jna
		of	<i>use genitive case</i>
N		often	často
name	jméno	okay	dobře, v pořádku
name, my	jmenuju se	old – older	starý – starší
name is		omelette	omeleta
narrow –	úzký – užší	on	na + loc.
narrower		once	jednou
need	potřebovat	one	jeden, jedna,
nervous	nervózní		jedno
never	nikdy	onto	na + acc.
new	nový	open	otevřít (se)/
newspaper	noviny f. pl.		otevřu, otevřel <
next to	vedle + gen.		ot(e)vírat (se)
nice (<i>adj.</i>)	pěkný, hezký	open, it is	je otevřeno
nice, it's	je pekně/hezky	open, they are	mají otevřeno
night	noc, -i f.	opposite	naproti + dat.
nine	devět	or	nebo, anebo
nineteen	devatenáct	orange	pomeranč
ninety	devadesát	origin	původ
no	ne, (adj.) žádný	other	jiný
no longer	už ne(-)	ought to	měl by
nobody	nikdo	our	náš
nose	nos	out (<i>place</i>)	venku
not	ne-, ne	out (<i>motion</i>)	ven
note down	zapsat < zapisovat	out of	z, ze + gen.
	(si)	outside (<i>place</i>)	venku
nothing	nic	outside	ven
novel	román	(<i>motion</i>)	
November	listopad, -u	own	svůj, vlastní
now	ted', ted'ka, už,		
	ted' už	P	
nowhere	nikde	paper	papír, (newspaper)
nowhere, to	nikam		noviny

paprika sauce	papriková omáčka	price	cena
parent, parents	rodič, rodiče, -ů	probably	asi,
park	park		pravděpodobně
part (<i>noun</i>)	část, -i f.	promise	slíbit < slibovat
part (<i>verb</i>)	rozejit se < rozcházet se	pupil	žák žačka
	půl (druhé, třetí, etc.)	puppy, puppies	štěně, -ěte, štěnata
past, half past	půl (druhé, třetí, etc.)	put	dát < dávat,
past, quarter past	čtvrt na + acc.		položít < klást, postavit
peach	broskev – broskve f.	put on (<i>clothes</i>)	obléknout < oblékat (si)
pen	pero, tužka	put on (<i>shoes</i>)	obout/obuju, obul < obouvat (si)
people	lidé, lidi – lidí	put on weight	ztloustnout pf.
person	člověk, osoba		
petrol (gasoline)	benzin	Q	
piece	kus, kousek, -sku	quality	kvalita
play, to	hrát/hraju, hrál	quality, good-quality (<i>adj.</i>)	kvalitní
please	prosím	quarter	čtvrt
please may I have	prosím, prosil bych	quarter to	tři čtvrtě na + acc.
pleased to meet you	těší mě	quickly	rychle
pocket	kapsa	R	
police	policie	radio	rádio, rozhlas
police station	policejní stanice	rain (<i>verb</i>)	pršet
Polish	polský	rain (<i>noun</i>)	děšť' – deště
Polish, in	polsky	read, to	číst/čtu, četl > přečíst
political	politický		
politics	politika	recognise	poznat < poznávat
pork (<i>adj.</i>)	vepřový	red	červený
pork	vepřové maso	remember	pamatovat si + acc.
post-office	pošta	remember (<i>about</i>)	pamatovat se, vzpomenout si < vzpomínat si na
postcard	pohlednice		
potato (<i>adj.</i>)	bramborový	republic	republika
potatoes	brambory	reservation	rezervace
Prague, in Prague	Praha, v Praze	reserved	rezervovaný
present-day	dnešní, současný	restaurant	restaurace
prettiest	nejpěknější,	return (<i>give back</i>)	vrátit < vracet
	nejhezčí		
pretty	pěkný, hezký		

return (<i>go back</i>)	vrátit se < vracet se	sell	prodat < prodávat
return ticket	zpáteční lístek	September	září
rice	rýže	seven	sedm
rich – richer	bohatý – bohatší	seventeen	sedmnáct, (tram, bus, room, etc.)
right (<i>adj.</i>)	pravý		sedmnáctka
right, on the right	vpravo	seventy	sedmdesát
right, to the right	doprava	several	několik
river	řeka	she	ona
road	cesta, silnice, (street) ulice (roundish) houska, (pointed) rohlík	shine	svítit
roll	pokoj, místnost okolo + gen. za rohem	shirt	košile
room		shoe, shoes	bota, boty
round		short – shorter	krátký – kratší
round the corner		should have	měl
run	běžet + běhat	shower	sprcha
		shut	zavřít (se)/zavřu, zavřel < zavírat (se)
		shut, it is	je zavřeno
		shut, they are	mají zavřeno
		single room	jednolůžkový pokoj
S			
salad	salát	sister	sestra
Saturday	sobota	sit	sedět
sauce	omáčka	sit down	sednout si
sausage	klobása, vuřt, (frankfurter) párek	situation	situace
say	říkat, říci/řeknu, řekl	six	šest
say ty	tykat	sixteen	šestnáct
say vy	vykat	sixty	šedesát
schnitzel	řízek	size (<i>number</i>)	číslo
school	škola	skin	kůže
search (for)	hledat, (with effort) shánět	skirt	sukně
seat	sedadlo	sleep	spát/spím, spal
seat, take a seat	posadit se pf. místenka	sleeve	rukáv
reservation		Slovak (<i>adj.</i>)	slovenský
see	vidět	Slovak	slovenština
'self' (<i>object</i>)	se	(<i>language</i>)	
'self' (<i>to/for</i>)	si	Slovak (<i>person</i>)	Slovák Slovenka
		Slovak, in	slovenský
		Slovakia	Slovensko
		small – smaller	malý – menší
		smoke (<i>verb</i>)	kouřit

snow (<i>noun</i>)	sníh – sněhu	suitcase	kufr
snow (<i>verb</i>)	sněžit	summer	léto
so	tak	sun	slunce, sluníčko
so that	aby	Sunday	neděle
soft – softer	měkký – měkčí	supermarket	supermarket
some	nějaký	supper	večeře
someone	někdo	supper, have	večeřet, navečeřet
someone	někoho		<i>se pf.</i>
(<i>object</i>)		sweater	svetr
sometimes	někdy	swim	plavat/plavu,
somewhere	někde		(<i>bathe</i>) koupat
son	syn		se/koupu se
sorry! (<i>apology</i>)	promiň(te)!		
sorry, be	litovat, je mi líto +	T	
(<i>regret</i>)	<i>gen.</i>	table	stůl – stolu
soup	polévka, polívka	take	brát/beru, bral (si)
space	prostor		> vzít/vezmu,
spacious	prostorný		vzal (si)
speak (to)	mluvit, hovořit (s +	take (<i>last</i>)	trvat
	<i>ins.</i>)	take a seat	posadit se pf.
spring (<i>season</i>)	jaro	take off	svléknout <
square	náměstí	(<i>clothes</i>)	svlékat (si)
stair (<i>step</i>),	schod, schody	take off (<i>shoes</i>)	zout/zuju, zul <
stairs			zouvat (si)
stamp	známka	talk	mluvit, hovořit
stand	stát/stojím, stál	tartare sauce	tatarská omáčka
station	stanice, (larger)	tea	čaj
	nádraží	teach	učit, vyučovat
still	ještě	teacher	učitel učitelka
stop (<i>halt</i>)	zastavit <	telephone	telefon
	zastavovat (se)	(<i>noun</i>)	
stop (<i>cease</i>)	přestat <	telephone	volat > za-,
	přestávat	(<i>verb</i>)	telefonovat > za-
straight on/ ahead	rovně	telephone number	telefonní číslo
strawberry	jahoda	television	televize
street	ulice, (little) ulička	ten	deset
student	student -ka	text message	esemeska, SMS
study	učit se, studovat	than	než
stupid	hloupý	thank	děkovat >
more stupid	hloupější		poděkovat
sugar	cukr	thank you	děkuju, -i (vám)

thank you very much	děkuju pěkně	to (<i>into, until</i>)	do + <i>gen.</i>
that	ten, ta, to; tamten, tamhleten	to (<i>in order to</i>)	<i>infinitive, or aby</i>
the	<i>usually no equivalent, sometimes</i> ten, ta, to	today	dnes, dneska
theatre	divadlo	together	spolu
their	jejich	tomato, tomatoes	rajče, -ete, rajčata
them (<i>object</i>)	je	tomorrow	zítra
them (<i>to/for</i>)	jim	too	příliš, moc, příliš moc
then (<i>next</i>)	potom, pak	town	město
then (<i>at that time</i>)	tehdy	train	vlak
there	tam, tamhle	tram(car)	tramvaj f.
these	tihle, tyhle; tito, tyto	translate	přeložit < překládat
they	oni	travel (<i>verb</i>)	cestovat
thick – thicker	hrubý – hrubší	travel agency	cestovní kancelář f.
thin – thinner	tenký – tenčí	trouble (<i>verb</i>)	obtěžovat
thirteen	třináct	trousers	kalhoty f. pl.
thirty	třicet	trout	pstruh
this	ten, ta, to; tenhle, tento	true, it is	je pravda
though	i když, ač, ačkoli	T-shirt	tričko
thousand	tisíc	Tuesday	úterý
three	tři	twelve	dvanáct
three hundred	tři sta	twenty	dvacet
three times	tříkrát	twice	dvakrát
Thursday	čtvrtek, -tka	two	dva, dvě
ticket	lístek -stku, (travel) jízdenka, (entrance) vstupenka	two hundred	dvě stě
tidy up	uklízet > uklidit	U	
time	čas, (period of time) doba	ugly	škaradý, ošklivý
time, for a long time	dlouho	uhm	ehm
to (<i>give to</i>)	<i>use dative case</i>	uncle	strýc
to (<i>towards</i>)	k, ke + dat.	understand	rozumět, chápat/ chápu > pochopit
to (<i>person's house</i>)	k, ke + dat.	university	univerzita
		university canteen	menza
		university library	univerzitní knihovna
		us	nás
		us (<i>to/for</i>)	nám
		usually	obvykle, obvyčně

V

vacant	volný
vegetable	zelenina
vegetable soup	zeleninová polévka
very/very much	velmi, moc
villa	vila, (smaller) vilka

W

wait	čekat > počkat
want	chtít/chci, chtěl
warm – warmer	teplý - teplejší
warm, it is	je teplo
wash	mýt (si)/myju, myl > umýt
watch	dívat se na + acc.
water	voda
wave	vlna
we	my
wear (have on)	mít (na sobě)
wear (habitually)	nosit
Wednesday	středa
week, weeks	týden – týdne, pl. týdny
weight, put on	ztloustnout
well	dobře
well, I'm	mám se dobře
went	šel, šla, šli
what?	co?
what time is it?	kolik je hodin?
wheel	kolo
when?	kdy?
when	když
where?	kde?
white	bílý
who?	kdo?
who	který
whole, the	celý
whom? (object)	koho?
why?	proč?

wide – wider
will be
wind
window
windy, it's
wine
wine bar
winter
with
with (instrument)
woman
wool
woollen
word
work (verb)
work (noun)
world
worse
worst

would

would like

write

written, is

Y

year
yellow
yes
yesterday
yet, not
you
you (object)
you (to/for)
young – younger
your

široký – širší
bude
vítr – větru
okno
je větrno, fouká vítr
víno
vinárna
zima
s, se + ins.
<i>use instrumental case</i>
žena, coll. ženská
vlna (also 'wave')
vlněný
slovo
pracovat, dělat
práce
svět, -a
horší, (adv.) hůř(e)
nejhorší, (adv.) nejhůř(e)
bych, bys, by, bychom, byste, by
přát si/přeju si, přál si; chtěl by
psát/píšu, psal > napsat
píše se

rok, pl. roky/léta
žlutý
ano, jo
včera
ještě ne(-)
ty, vy
tě/tebe, vás
ti/tobě, vám
mladý – mladší
tvůj, váš

Index of language points

References are to initial page numbers (for one or more language points).

- able, be/can 91, 348
- about (theme) 85, 354
- above 103
- aby** 304
- accusative 50, 57
 - object 50
 - plural 199
- across 52, 353
- address, forms of 6, 28, 189, 198, 261
- adjectival nouns 13
- adjectives, *table* 343
 - comparison -er/-est 270
 - lists 12, 271
 - plural 199, 282, 293
 - possessive -**ův**, -**in** 302
 - short forms 318
 - singular 12, 57, 170
 - soft 13, 57, 171, 282, 293
 - verbal -ed 239, 319
 - verbal -ing 327
- adverbial participles 364
- adverbs 133, 176, 273
- advise 305
- after 85, 354
- age 211
- all 317
- allow/forbid 39, 305
- along 85, 354
- alphabetical order xxii
- am to/am supposed to 280
- ambivalent consonants xix
- among 103, 355
- animals, young of 12, 321
- animates 11, 50, 65, 73, 84, 88, 197
- anywhere etc. 358
- arithmetic 31, 328
- arrive/depart 253
- articles, absence of 5
- aspect of verbs 145, 154
- baby language 192
- be (am/are/is, was, will/would be) 6,
114, 160, 188, 347
- beer terms 127
- before 103, 355, 360
- begin 157
- behind/beyond 103, 355
- below 103, 355
- better, best 271, 273
- better/worse 271, 273
- between 103, 355
- body 137, 329
- by 101, 354
- by** (conditional) 147, 226, 304, 327
- can, be able 91, 348
- carry/convey 134, 283
- cases, *see* nouns
- close(d)/open 155, 319
- clothes 137, 266, 268
- colours 168

- come/go 66, 114, 158, 190, 248
 commands 187
 comparison 270
 compound verbs 154, 158, 253,
 284
 computer terms 259
 conditional 147, 226, 304, 327
 conditions 228, 295, 327
 conjunctions, *list* 359
 consonants xvii
 could 148
 countries 39
- date 307
 dative 64, 84, 91, 128
 indirect object 84
 plural 282
 days of the week 153
 decimals 239
 depart/arrive 253
 diminutives 190
 diphthongs xvi
 directions, compass 281
 dress/undress 135, 156
 drink 125
 dual 329
- each other 27, 231
 eat 83, 124, 188, 347
 -ed adjectives 239, 319
 elsewhere etc. 176, 358
 emails/letters 261
 -er/-est 270
 everyone, everything 317
 everywhere 176, 358
 export/import 258
- family 49
 fear 26, 305
 feel, feeling 117
 female nouns **-ka** etc. 2, 55
 filler vowels 208
 fleeting vowels 52
 fly 283
- food/meals 124, 217, 313
 for 52, 84, 353
 forbid/allow 39, 305
 forget 157
 forms of address 6, 28, 189, 198,
 261
 fractions 238
 frequentatives 326
 from 73, 104, 153, 353
 furniture 93
 future 147, 160, 249, 283
- gender 11
 genitive 64, 73, 128
 object 228
 plural 207, 214
 geography (Czech Republic) xxiii
 go/come 66, 114, 158, 190, 248
 greetings 3, in letters 261
- habitual action 248, 283
 hard consonants xix, xx
 have, had 5, 114, 188, 349
 have to, must 39
 having done 365
 he/him 5, 246, 344
 her/she 5, 246, 344
 house and rooms 93
 how are you? 15
 hungry 117
- I/me 5, 230, 344
 if 228, 295, 327
 imperative 187
 imperfective/perfective 145, 154
 import/export 258
 in/into 73, 92, 353
 in front of 103, 355
 in order to 304
 infinitives 5, 13, 26, 65, 71, 83, 91,
 304, 345
 -ing adjectives 327
 -ing nouns 136
 inserted -e- 208

- instructions 187
- instrumental 65, 101, 293
- interrogatives 7, 15, 58, *list* 357
- into/in 73, 92, 353
- it 4, 247, 344
- jenž** 363
- jobs 55
- know 36, 52, 91, 348
- kdyby** 228, 296, 327
- languages 37
- lead/take 134, 283
- less/more 274
- let's 189
- letters/emails 261
- lie/lie down 190
- like 35, 101
- like better/best 275
 - would like 147
- locative 65, 85, 88, 92
 - plural 282
- marry 60, 178
- me/I 5, 230, 344
- meals 124, 314
- measures 206
- meet/part 255
- money 29
- monosyllabic verbs 26, 35, 72, 113,
 - 136, 240, 347
- months 307
- more/less 274
- more/most 274
- motion towards 84, 92, 133
- must (not), have to 39
- name 15
- nationalities 39
- necessity, obligation 39, 280
- negation 5, 14, 189, 190
 - imperative 189, 190
- never 176, 358
- no, not 5, 14, 176
- nobody, nothing, no- 176
- non-standard usage 332
- nouns, *tables* 338
 - accusative 50, 57, 74
 - accusative plural 199
 - adjectival nouns 13
 - case list 64
 - dative 64, 84, 91, 128
 - dative plural 282
 - diminutives 190
 - dual 329
 - genitive 64, 73, 128
 - genitive object 228
 - genitive plural 206, 214
 - hard and soft 50
 - instrumental 65, 101, 294
 - instrumental plural 293
 - locative 65, 85, 88, 91, 128
 - locative plural 282
 - neuter **-iště** 108, 215
 - neuter **-um** 92, 341
 - nominative 50
 - nominative plural 40, 197
 - paired parts of the body 329
 - plural cases 197, 199, 207, 214,
 - 282, 293, 338, 340
 - plural-only nouns, 331
 - plural, basic 40
 - soft 41, 50, 91, 128, 340
 - soft, plural 198, 214, 283, 293,
 - 340
 - tables* 338
 - type **kost** 129, 341
 - type **kuře** 321, 341
 - type **stavení**/verbal nouns 129,
 - 136, 341
 - vocative 16, 29
- numbered items 330
- numerals xxiii, 29, 209, 328
- numerals, ordinal 235, 306
- objects of verbs
 - accusative 50

- dative, indirect object 64, 84, 91
- genitive 228
- instrumental 294
- occupations 55
- of (genitive) 64, 73, 206, plural 207, 214
- on/onto 52, 92, 153, 354
- open/close(d) 155, 319
- orders 187
- ordinal numerals 235, 306
- other 177
- ought to 280
- out of 73, 353
- ovat** verbs 65, 71, 346
- own, **svůj** 298
- pairs of verbs 145, 154
- part/meet 255
- participles 239, 319, 327, 364
 - active 327, 364
 - passive 239, 319
- parts of the body 137, 329
- passives 319
- past conditional 327
- past tense 111
 - perfective/imperfective 145
- percentages 239
- perfective/imperfective 145, 154
- personal names, possessives 302
- place and motion 133, 354, 356
- play 35
- please 16, 101
- plural forms 40, 197, 207, 214, 282, 293, 338
- plural-only nouns 331
- points of the compass 281
- possessive pronouns 27, 297
 - svůj** 298
- possessives from nouns/names 302
- possibility, be able/can 91, 148, 348
- přechodníky** 364
- prefer 275
- prefixes, verbs 146, 154, 253, 255, 284
- prepositions, *list* 353
- present tense 5, 13, 26, 35, 52
 - summary 71, 345
- pronouns
 - demonstrative 4, 169, 175, 343
 - everyone, everything 317
 - interrogative 7, 15, 58, 357
 - nobody, nothing 175, 358
 - personal 5, 230, 234, 247, 252, 344
 - possessive 27, 297
 - relative 58, 325, 357, 363
 - somebody, something 58, 175, 358
- pronunciation xvi, non-standard 332
- purpose (**aby**) 304
- quantities 206, 215
- questions 7, 15, 37
- read 26, 352
- reflexive **se**, **si** 15, 72
- relative pronouns 58, 325, 357, 363
- remember 157
- repeated action 248, 283, 326
 - frequentatives 326
 - verbs of motion 248, 283
- reported speech/thought 295
- requests, 16, 67, 147, 304
- right/wrong 118
- rooms 93
- run 283
- same 317, **tentýž** 364
- say/tell 159
- se**, **si** 15, 72
- seasons 104
- she/her 5, 246, 344
- shops, shopping 216
- short-form adjectives 318
- short-form participles 319
- should, ought to 280
- sit/sit down 190
- sleep 26

- soft consonants xviii
 soft adjectives 13, 57, 171
 plural 282, 293
 soft nouns 41, 50, 91, 128, 340
 plural 198, 214, 283, 293, 340
 somebody, something, some- 58,
 175
 sports 34
 stand 26
 study, teach 26
 suffixes, verbs 146, 154
 sums 31, 328
 superlatives 272
 supposed to, am to 280
 surnames 2, 28, 57
 plural 200
svůj 298
 syllables, inserted -e- 208
 syllables, vanishing -e- 52

 take 134, 156, 283
 teach, study 26
 telephone 149
 tell/say 159
 tell to do 187, **aby** 304
tentýž/týž 364
 thank you 16
 that/this 4, 169, 175, 343
 plural 199, 282, 293, 343
 they/them 5, 252, 344
 thirst 117
 this/that 4, 169, 175, 343
 plural 199, 282, 293, 343
 tickets 104
 time, for the x-th 235
 time, from/till 153
 time, telling 229, 236
 times, x-times 75
 titles of address 28
 to/for, with dative 84
 to, in instructions (**aby**) 304
 to/into 73, 353
 to/towards 84, 354
 travel and transport 104

 understand 37, 228
 until (conjunction) 296
 us/we 5, 234, 344
 used to (frequentative) 326

 vanishing -e- 52
 verb families 155
 verb pairs 145, 154
 verbal adjectives -ed 239, 319
 verbal adjectives -ing 327
 verbal nouns 136
 verbs, *tables* 345
 aspect 145, 154
 compound 154, 158, 253, 255, 284
 conditional 147, 226, 327
 frequentatives 326
 future 147, 160, with **po-** 249, 283
 imperatives 187
 infinitive **-nout** 71, 179
 infinitive **-ovat** 65, 71
 monosyllabic 26, 35, 72, 113,
 136, 240, 347
 participles 239, 319, 327, 364
 passives 319
 past tense 111, 179
 present tense summary 71, 345
 present types 13, 26, 35, 65, 71,
 134, 228, 345
 tables 345
 verbal nouns 136
 verbs of motion 66, 114, 158,
 190, 248, 257, 283
 vocative 16, 29
 voiced/voiceless consonants xxi
 vowel shortening 73, 113, 188, 208
 nouns 73, 208
 verbs 113, 188
 vowels xvi
 vowels, inserted 208
všechno, všichni 317

 want/wish 68, 72, 83, 304, 347
 was, were 114
 wash 135

- we/us 5, 234, 344
wear 196
weather 115
week, days of 153
weights 206
went 114
what kind of (**jaký**) 33, 58, 357
what 175, 357
when 295, 357, 359, 360
whether/if 295
which 58, 325, **jenž** 363
who 58, 175, 325, **jenž** 363
while doing (**přechodník**) 364
whose 300, relative 326
will be 160
wish, want 68, 72, 83, 304, 347
with 101, 102, 355
without 102, 353
word order 7, 52, 113, 247
worse/better 271, 273
would 147, 226
would have 327
would like 147, 227
write 26, 145, 351
writing letters/emails 261
wrong/right 118
year 211, decade 307
you 5, 230, 234, 344
young of animals 12, 321
zero genitive plural 208